The University of Jordan
THE LIBRARY

הצופה

עתון התנועה העולמית של המזרחי והפועל המזרחי
מייסד ועורך ראשון: הרב מאיר בר-אילן ז"ל

ב"ה, יום חמישי, י"ד אלול תשל"ה (21.8.1975)
שנה ל"ח — גליון 12032 — המחיר 1.20 ל"י

קיסינגר בא הערב לישראל עם החלטה נחושה להביא לסיכום חיובי של ההסכם

נותרו עוד נקודות חשובות שישראל תובעת אותן ואם מצרים תסרב להיענות להן — ההסכם לא ייחתם

מאת סופרנו יונה כהן

שר החוץ האמריקני ד"ר הנרי קיסינג'ר מגיע הערב לישראל ב- החלטתו נחושה להביא לסיכום חיובי של המגעים להסכם, ישראל—מצרים לפני צאתו את האזור בעוד כעשרה ימים. לאחר הסכמה מצרים להחזקת אזור ...ינה בידי ישראל — ברזל אמ- ריקני — ובתוספת נוכחות סמלית אמריקנית, צורה נקודת מחלוקת חשובה נוספת: ישראל תובעת ש- דרך מעבר סואץ תהיה רצועה ב- ...ישות אנשי האו"ם, והיה דרך ל- ...ות הנועה אזרחית—מצרית, יהיה בהל אזרחי מצרי, לטיפול בהעברה הנפט או בבידואים שבסביבה אבו רודיס ועוד.

הבעיות בתנאי בל יעבור — במקביל לזה יהיה גם לכביש חמשי לתנועה צבאית ואזרחית של ישראל. לדיון נותרה השאלה אם וציה קט- עים בכביש זה יהיו בשימוש משו- תף: ישראלי—מצרי—האו"ם, עד אשר תימצא דרך מוסכמת צורת באותו איזור.

סירובה של מצרים להסכים לק- זה, או אי-הסכמה מצידה להבינה ישראלית שצה"ל יערך במערך הג- נתי מוצק במבואות המזרחיים של הגידי והמיתלה, במקום שיאפשר לצה"ל לחסום את המעברים בפיתחם המזרחי — יביא את ביטולו של ה- הסכם כולו.

בלי סעיף בהסכם, רק כהבנה מוס- כמת ע"י ישראל, ארה"ב ומצרים, כתוספת התחייבות מארה"ב, — נק- בע שלמען הרבע שההסכם יבוצע (היינו: לאחר תקופה מעבר, שבין יום החתימה ועד להיערכות הצדדים בקווים החדשים), מובטחת נוכחות כוח החירום של האו"ם לשלוש שנים.

תוקף ההסכם עד להסכם חדש

לעומת זה יעמוד ההסכם בתוקפו עד אשר יתקבל הסכם חדש. ההסכם ייכנס לתוקפו רק לאחר שיאושר ע"י הקונגרס. האישור דרוש אך ורק ל- שתי נקודות: היקף הנוכחות האמ- ריקנית והיקף הסיוע הכלכלי והצב- אי.

לאחר האישור ע"י הקונגרס יתחיל שלב ניסוח המסמכים הצבאיים בידי צוותים מדיניים וצבאיים בשותפים של ישראלים ומצרים (מצרים תובעת שגם אנשי או"ם יהיו שותפים בזה), ואחרי כן — החתימה, אולי בג'נווה.

כל ההסכמים (פרט לאלה ש- בין ישראל לארה"ב), המסמכים והמפות יופקדו במזכירות האו"ם.

כל המסמכים, על כרעיהם וקרבי- הם, בצירוף הפרוטוקול הצבאי, ה- מפות ו„זכרון דברים" בין שלושה הצדדים, יהוו חלק מהותי מהסכם ש- בין הצדדים, ויובא לידיעתם של שני ה„בתים" בארה"ב.

ועדת פיקוח ישראלית—מצרית

בשאר הסעיפים בהסכם עם ארה"ב ועם מצרים נקבע מעבר מטענים יש- ראלים בסואץ (ביצוע של סעיף ב- הסכם ישן). הקמה ועדה משותפת ישראלית—מצרית קבועה לפיקוח על ביצוע ההסכם. הקמת כוח בינלאומי במקום אמריקני למקרה שמנדט כוח החירום של האו"ם לא יוארך.

ארה"ב התחייבה להושיט סיוע צב- אי, כלכלי ומדיני למקרה שהערבים יפתחו במלחמה, ומעצמה נוספת הב- סה להתערב; אספקה נשק מתוחכם חיוני לישראל; פיצוי מלא לאספקה נפט ועוד.

נוכחות אמריקאנית

מדובר בכמאה וחמישים אזרחים טכנאים אמריקאנים שיהיו חמושים בנשק אישי להגנה עצמית, הם ישולבו במערכת ההתראה, ללא סמ- כות לתפקיד אחר, חוץ תנאי מצד אנשי הקונגרס האמריקני. מספרם הסופי והיקומם עוד ייקבע בשיחות עם קיסינג'ר. האמריקאנים לא יצאו ממקומם אלא לפי דרישת שני הצד- דים (ישראל ומצרים) כאחד.

אמצעי ביטחון ללא תקדים לשמירה על קיסינגר

מקורות משטרה אמרו אתמול כי אמצעי הבטחון שננקטו לקראת מסע הדילוגים של קיסינג'ר הם הקפדניים שננקטו מעולם.

מטוס תובלה „גאלאקסי" של חיל האוויר האמריקני הביא אתמול ללוד שתי מכוניות משוריינות, ל- נסיעותיו של קיסינגר הלוך ושוב בין לוד לבין ירושלים.

המטוס גם הביא ציוד תקשורת מתוחכם ויחידה של אנשי בטחון אמריקנים.

מקור משטרתי אמר, כי יחידה אנשי הבטחון האמריקנית תשמור על קיסינגר מפני הפגנות „מעורות" מצד קבוצות.

נמל התעופה בן-גוריון יהיה סגור לאורחים כאשר קיסינגר ינחת או ימריא, ולא תורשה ההתגודדות בכביש לירושלים כאשר שיירת קיסינגר תעבור בו.

משטרת ירושלים מסרה כי הס- גור את האזור שמסביב למלון „ה- מלך דוד" בפני תנועה של כלי רכב והולכי רגל. משטרת יש- ראל הקימה צוות מיוחד שיטפל יד- מים בהכנות התכניות של „מבצע קיסינג'ר", שבמסגרתו ישמרו מאות שוטרים, חיילים, אנשי משמר ה- גבול המשמר האזרחי לבל יאונה רע לשר החוץ האמריקאני.

דוברו של סאדאת: „גילויי נבון בלתי שלמים ומסורסים"

„הסכם הביניים הוא צעד ראשון לשחרור כל הטריטוריות הכבושות"

קהיר, 20 (יופי"ע וע"י) מצרים הגדירה היום כי הגילויים שגי- לה ישראל אתמול בענין תוכנו של הסכם-הביניים המוצע הינם „בלתי שלמים ומסורסים", והשי- למת ההסכם עדיין מחייבת מגעים נוספים.

ההצהרה המצרית באה מפי דוברו של סאדאת, תחסין באשיר, בעקבות הגילויים שגילה אתמול ח"כ יצחק נבון, יו"ר ועדת החוץ והבטחון של הכנסת, בהופעתו בתכנית „מוקד" בטלוויזיה הישראלית.

באשיר הוסיף, כי מצרים תמתין ל- בואו של שר החוץ האמריקני, ד"ר הנרי קיסינג'ר, העומד להגיע מחר לירושלים וביום ו' לאלכסנדריה. „ה- יא מקווה, שעם בואו אפשר יהיה להשלים בצורה מאוזנת את הסדר הביניים עם ישראל.

„אין אנו רואים את ההסכם כהסכם אלא לאחר שהוא חתום ומוגש", אמר באשיר. „אולם הצד המצרי מלא תקווה, שכן הצענו פתרונות הגיו- ניים, אשר כל אדם סביר יוכל ל- קבלם".

על היבטים מלחימה ההגדרה מעבר מטענים ישראליים בתעלה בין הנקודות בהסכם שגילה מר נבון בהופעתו בטלוויזיה היו הבט- חות משני הצדדים להמנע משימוש בכוח, הארכה המנדט של כוח ה- או"ם לשלוש שנים, תוך חידושו מדי שנה, והתרת מעבר של משלוחים יש- ראליים דרך תעלת סואץ וההתחייבות להגשים את ההסכם מיד.

לעניין ההתחייבות בדבר הימנעות מלחימה, אמר באשיר: „אנחנו לא נפתח במלחמה ולא ננהל פעולות איבה כל עוד שישראל לא תתחיל במלחמה או בפעולות איבה".

בעניין המעבר של סחורות ישרא- ליות באניות לא-ישראליות דרך ה- תעלה, אמר באשיר: „מצרים אמרה כל העת, שכאשר תיסוג ישראל ב- מידה מספקת בסיני, נתיר למטענים ישראליים מיוחדים לעבור".

„אי אפשר לדבר על חלק מהמסמך ולומר שזהו ההסכם

בהסבירו את טענתו כי גילוייו של מר נבון היו בלתי שלמים, אמר באשיר: „כאשר, בשלב ההכנה ... יהיה זה מסמך באופן כוזאם. אי אפשר לדבר על שלב אחד של המסמך ולומר כי זהו הס- כם".

באשיר אמר להלן, כי ישנם עדיין „סיכונים רבים ... המעורבים בפרשה ההסכם, אולם „מן הראוי להדגיש את הצדדים החיו- ביים".

באשיר אמר עוד, כי במקרה ש- הישראלים יגרמו לעיכובים, אם ב- משא ומתן או בחתימת ההסכם, ...

(סוף בעמוד 2)

תגרה בין מפגינים ושוטרים ליד ביתו של שה"ח אלון

בין המפגינים — הצל"שניק אסא קדמוני

תגרה פרצה אמש בין כו- חות משטרה ומשמר הגבול בין המפגינים אנשי גוש „אמו- נים" ליד דלת ביתו של ה- שר יגאל אלון בעיר העתי- קה של ירושלים.

המפגינים באו למקום כדי למסור מכתב מחאה על תמיכתו ב- הסכם הביניים עם מצרים. המפגינים הגיעו בדרכי סתר אל בית סמוך לשעה 7 וניסו להיכנס לבית, כשלא נפתחה הדלת, ... מהם הצליחו לטפס אל ... שבקומה השניה. בשלב זה הגיעו למקום שוטרים ואנשי משמר הגבול ... בכח בסולם ... במספר מקומות פרצו ... בין אנשי החוק ובין ה- מפגינים. לאחר שנרגעו הרוחות ... למפגינים לומר דברים לפי ... דלת הבית.

חנן פורת, חבר מזכירות גוש „אמו- נים", קרא לפני הנוספים את ה- מכתב שנועד להימסר לידי ... אלון. בין היתר נאמר במכתב: ...

אל המקום עשרות שוטרים ואנשי משמר הגבול ובראשם מפקד ה- מחוז הדרומי ניצב אריה איבצן וסגנו תת ניצב בנימין גלעד. ה- שוטרים החלו לפנות את המפגי- נים בכוח ובמקום פרצה תגרה. בסופו של דבר הותר לנגבור מפר- כת ישראל אסא קדמוני לשאת את דבריו. הוא סמן שהשר אלון מסרב להיפגש עם המפגינים מ- שום שאין לו מה להשיב על שא- לותיהם הנוקבות. „ישראל האמ- תית היא לדבריו כל אותם אנ- שים שאיכפת להם, אנשים המשר- תים בצה"ל ומתמוד העובד, הוא קרא לממשלה כולה להתפטר מ- תפקידה. לאחר דברים ניסו השוט- רים לפזר שוב את ההפגנה בכוח לא הצליחו בכך. בידיעה מאוחרת נמסר כי מספר מפגינים נעצרו ב- והכם גם אסא קדמוני אך שוח- רר אחר כך.

(על ההפגנה ליד משרד ראש הממשלה — ראה בעמ' 2)

קדמוני החזיר את עיטור הגבורה

אתמול בבוקר החזיר אסא קד- מוני לראש הממשלה את עיטור הגבורה שזכה בו לפני כשלושה חודשים על גילוי גבורה עילאית ב- קרב סרפאום — הקרב הראשון עם המצרים לאחר שחיילי צה"ל חצו את התעלה. במכתב שצירף את ה- עיטור המוחזר, ושהעתקים ממנו נשלחו גם לנשיא המדינה ולשר הבטחון, כותב אסא קדמוני כי ממ- שלה המוכנה להיכנע ולסגת משט- חים ללא תמורה ממשית אינה ר- אויה לחלק עיטורים.

עשרות שוטרים מגינים ... כשהוקרא המכתב הגיעו לפתע ...

מטוסי חיל האוויר תקפו אמש בסיסו של ג'ורג' חבש בצפון-מזרח לבנון

הבסיס נמצא 32 ק"מ מדמשק ✶ ביירות: עשרות מחבלים נפגעו בהפצצה הישראלית

מאת סופרנו הצבאי

מטוסי חיל האוויר תקפו אמש בסיס השייך לארגונו של ג'ורג' חבש בכפר אליהאם בצפון מזרח לבנון.

הכפר נמצא 32 ק"מ צפונית מ- דמשק בתוך ה„מובלעת" הלבנונית הנכנסת לתוך סוריה.

כל מטוסינו חזרו בשלום.

הבסיס משמש לאימונים הכנה לפעולות סידור בישראל ובחוץ ל- ארץ.

תקיפה זו בוצעה בעקבות חיסול חוליות מחבלים מארגון זה באיזור חניתה.

ביירות: נפגעים רבים במחנה המחבלים שהופצץ

ביירות, 20 (יופי"ע ער וצ"ץ) — דובר של בית חולים אמר ה- ערב בביירות כי רבים נפגעו ב- הפצצה של מטוסי חיל האוויר ה- ישראלי על מחנה אמונים של ה- מחבלים ליד הכפר אל'הום.

הדובר אמר כי עד כה הובאו לבית החולים 18 פצועים, והוא מצ- פה לפצועים נוספים. תושב מקומי אמר ששני מחבלים נהרגו.

דובר של החזית העממית לשחרור פלשתין, ארגונו של גורג חבש א- מר כי ההפצצה החלה בשעה 19.00 לפי שעון ישראל ונמשכה 10 דקות. 3 גלים של מטוסי סילון ישראליים הפציצו ורקטו אחד ממחנות החזית העממית.

מקורות צבאיים אמרו כי התקי- פה רוכזה בין הכפרים אל-הם ו- כארבון 11 ק"מ דרומית לבעל בק ו-7 ק"מ מגבול סוריה.

לא נודע איך הגיעו המטוסים ה- ישראליים ליעדם, האם טסו בשמי סוריה כדי להגיע לשם.

האיזור המופצץ נמצא בעמק ני- דח, המרוחק 45 ק"מ בלבד מדמשק, ופחות מ-20 ק"מ מן הוילה בה שהה קודם לכן המלך חוסיין.

שרי החוץ המוסלמים דנו במצבה של מערת המכפלה

ג'דה, 20 (ע"י) — „ועדת ירו- שלים" של ועידת שרי החוץ ה- מוסלמיים התכנסה בג'דה כדי ל- דון במעשים הרשים שהנהיגה ישראל במערת המכפלה, ובעק- בות זאת הגישה המלצות לשרי החוץ המוסלמים, העומדים להת- כנס בקרוב בניו יורק.

הועדה התכנסה לפי בקשתה של ירדן, כדי לדון במה שהוגדר על ידי הירדנים כ„התוקפנות היש- ראלית נגד מסגד איברהימי ב- חברון.

הדעה שפורסמה על ידי סוכנות החדשות הסעודית משבחת את מא- בקם של הפלשתינאים בשטחים ה- כבושים, להגנת זכויותיהם הלאומיות ומקומותיהם הקדושים.

בהמשך הידיעה נמסר, כי המלצו- תיה של הועדה יוגשו לשרי החוץ המוסלמיים כאשר יפגשו בניו יורק לרגל המושב הקרוב של העצרת. פרטי ההמלצות לא פורסמו.

מטען חבלה התפוצץ בי"ם

מטען חבלה התפוצץ אתמול ב- שעה 5.15 אחה"צ ליד דלת דירה בירושלים. איש לא נפגע ולא נגרם כל נזק.

המטען, שהיה מורכב מצינור מת- כת קטן, הונח ליד דלת דירה בקר- בה השביבית של בנין ה„שופרסל" שברחוב אגרון בירושלים.

סילאסוואו נתמנה למתאם שלושת כוחות האו"ם במזה"ת

מרכז האו"ם, 20 (ע"י) — ה- גנראל אנסיו סילאסוואו מפינלנד נתמנה לתפקיד מתאם של כל שלושת כוחות האו"ם במזה"ת, נמסר כאן היום.

כיום מכהן סילאסוואו כמפקד כח החירום של האו"ם בסיני.

באשרה מינוי זה, גם הסכימה מז- כירות הבטחון שהגנרל השוודי בנגט ליליסטראנד, כיום ראש המטה של משקיפי האו"ם, יתמנה כמפקד ה- חדש של כח החירום בסיני. מטה המשקיפים פועל בעיקר בגבול לב- נון—ישראל.

כח האו"ם השלישי — המשקיפים בהפרדת כוחות על מצב ברמת ה- גולן, ובראשו עומד הגנראל האנס פילים מאוסטריה.

3 מחבלים נהרגו ליד חניתה

בחילופי האש נפל אחד מחיילי צה"ל

שלושה מחבלים נהרגו אתמול בצהריים בהיתקלות עם כוח של צה"ל ליד קיבוץ חניתה.

בהיתקלות נהרג אחד מחיילינו בן קיבוץ כברי בגליל המערבי. נמ- סרה הודעה למשפחתו.

בשעות הבוקר גילה סיור של צ. ה. ל. שבע לאורך דרך הכביש של גדר הבטחון, מזרחית לחניתה, עק- בות של שלושה אנשים, אשר חצו את הגדר וחדרו פנימה. ליד הוכ- רז על כוננות גבוהה באיזור הוצבו מחסומים בכבישים לחניתה, שלומי, יערה ויותר ישובי הסביבה. כמו"כ הוזעקו כוחות נוספים של צה"ל ו- יתר זרועות הבטחון. בסיוע כלבי גישוש הוחל בסריקות בשטח, ש- הוא סלעי, הררי ובעל צמחיה רבה.

שלושת המחבלים, שחדרו כשלו- שה קילומטרים בתוך שטח ישראל, התמקמו בתוך תל אבנים וצמחיה, כ-150 מטר מהגדר של קיבוץ חני- תה. ב-11.30 לפנה"צ כיסו כוחות צה"ל שנעזרו בעקבות, באש בנשק אוטומטי ובפגזי מרגמה שטחים ר- בים. בחילופי האש ירו המחבלים שתי פצצות טרובי אר. פי. ג'י. ל- כיוון חניתה כדי לפגוע במשק אך החטיאו ולא פגעו אפילו בשטח ה- משק.

משתי פצצות אלה לא נגרם נזק ואיש לא נפגע. חילופי הירי נמ- שכו והמחבלים השיבו האש עזה.

משנסתיים הקרב נתגלו בבקוק שניים מהמחבלים וגם אחד מחיילי- נו נפגע.

מחבל שלישי נמלט לכיוון הוואדי, קראו לו להיכנע, אך הוא לא נכנע. נפתחה שוב אש אל השטח ולאחר מכן נתגלתה בוואדי גופת המחבל השלישי.

בידי שלושת המחבלים נמצאו נשק האישי, רובי קלצ'ניקוב, אר. פי. ג'י., ציוד אחר, וכן הוראה ב- כתב מג'ורג' חבש אל הארגונים ש- אליהם השתייכו השלושה לפגוע ב- קיבוץ חניתה.

יש לציין, שעוד ביום שלישי בלי- לה הוכרזה כוננות בכל הישובים לאורך גבול לבנון, מתוך חשש ש- ארגוני המחבלים ינסו לערוך פעו- לות ראווה לקראת בואו של קיסינ- ג'ר. מצב זה נמשך גם עם מסירת הידיעה.

חבילת נפץ נשלחה לראש הקהילה היהודית בברלין

המשטרה סילקה החבילה בטרם התפוצצה

מערב ברלין 20 (ע"י ויופי"ע) — ראש הקהילה היהודית במערב ברלין, היינץ גלינסקי, ניצל היום ממציעה כאשר חבילת נפץ ש- נשלחה אליו סולקה על ידי ה- משטרה בעוד מועד והתפוצצה בתוך מכונית בעלת דפנות מחוז- קות, בלי לגרום כל נזק.

המשטרה מסרה, כי אילו התפוצצה החבילה בתוך המשרד הרי עלולה היתה לגרום פגיעות חמורות.

החבילה היתה בגודל של קופסת סיגריות והיא הגיעה למשרדו של מר גלינסקי במרכז הקהילה היהודית במערב ברלין היום בשעות הבוקר.

מאחר שמר גלינסקי היה עסוק מאד התחילה מזכירתו לפתוח את החבילה.

אולם בשעת מעשה החלה המזכירה לחשוד שמשהו איננו כשורה ולכן הרפתה מן החבילה והזמינה את ה- משטרה. המומחים המשטרתיים נטלו את החבילה, הכניסו אותה למכונית המיוחדת — ושם התפוצצה.

גם המשטרה וגם דובר הקהילה היהודית אמרו כי אין להם מושג מי שלח את החבילה.

126 נהרגו בהתרסק מטוס נוסעים צ'כי ליד דמשק

בין ההרוגים — הנספח הצבאי של צ'כיה בדמשק

דמשק, 20 (יופי"ע, ע"י וע"צ) — מטוס נוסעים צ'כוסלובקי ... התרסק אמש אחר הבנה בשטח מדברי בקרבת דמשק, ובתוצאה מכך נהרגו 126 מבין 128 נוסעים ואנשי צוותו.

בין ההרוגים נמצא הנספח הצבאי הצ'כי בדמשק יארוסלאב סומארק אשר חזר לסוריה מחופשתו בפראג.

מן התאונה הקטלנית ניצלו רק שני אנשים — רופאה סורית ופעוטה בת שנתיים. ניצול שלישי—ילד צ'כי בן שנה, מת מפצעיו שעה קלה ל- אחר שהוחש לבית החולים.

המטוס מסוג „אילושין-62", בעל ארבעה מנועים, היה בטיסה סדירה מצ'כוסלובקיה לדמשק, בגדאד ו- טהראן. היו בו 117 נוסעים ו-11 אנשי צוות. ההתרסקות ארעה בשעה 01.15 (שעון ישראל), במרחק 18 ק"מ מזרחית לנמל התעופה של דמשק, שעה קלה לפני שהמטוס עמד לנחות שם עם הגיעו מפראג.

מקורות נמל התעופה של דמשק מסרו, כי הקברניט עוד הספיק להתק- שר עם מגדל הפיקוח דקות ספורות לפני האסון. לדעת המקורות הללו חל קלקול באחד מארבעת מנועי המטוס, המורכבים בחלקו האחורי. אולם ידיעה זו לא אושרה על ידי מקורות סוריים או צ'כיים, אשר אמרו כי האסון עודנו נתון בחקירה.

המטוס הנמיך יותר על המידה

ידיעה בלתי-מאושרת אחרת על נסיבות האסון אומרת, כי בשעת ה- גלישה לעבר נמל התעופה הנמיך המטוס יותר על המידה, ובתוצאה מכך פגע בגלע הר התפקח.

פקידים מסרו, כי בין הנספים היו 57 ערבים, ביניהם 25 סורים, וכן 52 צ'כים, שלושה פולנים וספרדי אחד.

בין ההרוגים בציג חברת התעופה הצ'כוסלובקית בדמשק, אשר זוהה רק בשם משפחתו סימאק. שמותיהם של שאר ההרוגים לא נמסרו ל- פירסום.

מיד לאחר התאונה הגיעו למקום צוותי הצלה במסוקים ונחשו לפנות את ההרוגים ואת הניצולים מתוך שרידי ההרוגים המפוזרים של ה„אילושין". השלטונות חסמו את הגישה אל מקום האסון, וגם לעתו- נאים לא ניתן לגשת. הודעה רשמית ראשונה על האסון פורסמה רק כע- בור שמונה שעות.

התרסקות המטוס הצ'כוסלובקי הי- תה האסון התעופה השני המתחולל בעולם הערבי בחודש זה. ב-3 ב- אוגוסט התרסק במרוקו מטוס „בו- איינג 707" ירדני, כתוצאה מכך ניספו כל 188 האנשים שהיו בו.

נשיא פורטוגאל: ימיה של הממשלה הקומוניסטית - ספורים

ליסבון, 20 (ע"י, ע"צ ויופי"ע) — נשיא פורטוגל דה-קוסטה גו- מש אמר הלילה, כי ימיה של ממ- שלת ואסקו גונסאלווס ספורים.

בטקס השבעתם של מזכירי המדי- נה של הממשלה בת 13 הימים הודה להם הנשיא על אומץ רוחם וגישתם הפטריוטית, בהסכימם לכהן בממ- שלה שתקופת כהונתה תהיה ימים ספורים בלבד.

נראה כי הצהרה זו סתמה את ה- גולל על הממשלה של גונסאלווס ה- פרו-קומוניסטית.

בינתיים החלה הלילה עצרת המו- נים בליסבון, כדי לדרוש „ביצוע מיידי של תוכנית קופקון". באסיפה השתתפו חיילים רבים, המשתתפים הכבונו לצעוד לעבר מעונו של ראש הממשלה.

נוכח דין בתכנית 9 הקצינים המתונים

הבוקר קיים הנשיא גומס פגישה עם קציני מפתח בצבא פורטוגאל, כדי לדון בתוכנית הפעולה הפוליטית החדשה שהוגשה על ידי 9 קצינים מתונים.

מקורות פוליטיים אמרו כי המסמך החדש הוא פשרה בין השמאל ה- קיצוני לבין המתונים בכוחות המזו- יינים, ונועד לשנות את הקו של ה- ממשלה.

ראש הממשלה ואסקו גונסאלבס בלט בהעדרו מיסיבת החידום שבה נכחו הנשיא, מפקדי הכוחות המזוי- נים, תשעת הקצינים המתונים וראש הבטחון הצבאי הגנראל קארואליו.

מקורות אמרו כי הנשיא זימן את המנהיגים למעונו, לאחר שהתשעה מסרו לו עותק את מסמכם.

הבוקר הרסו מנהיגים אנטי-קומו- ניסטיים את המטה של התנועה ה- דמוקרטית הפורטוגלית הפרו-קומו- ניסטית בעיר התעשיה הצפונית פור- טו והעלו את כל תוכנו באש.

באיים האזוריים ציווה המושל ה- צבאי לגרש מספר מנהיגים קומוניס- טיים למען בטחונם-הם. הוא החליט על כך לאחר שהמונים העלו באש את המשרדים של המפלגה הקומוניס- טית ומפלגות שמאלניות אחרות ב- שתי ערים שונות.

גמאסי חזה בתמרונים של חיל האוויר המצרי

קהיר, 20 (ע"צ) — סגן ראש ה- ממשלה ושר המלחמה המצרי הגנ- ראל גמאסי, חזה היום בבוקר ב- תרגילי ירי באש חיה של יחידות של חיל האוויר המצרי, נמסר ה- יום מקאהיר.

הסובייטים נגד גירוש ישראל מהאו"ם

ניו יורק, 20 5 (אסס"א) — דיפלומטים מערביים באו"ם אמרו כי בריה"מ איננה מצדדת בגירוש ישראל מהאו"ם.

לפי מקורות דיפלומטים באו"ם, אין הסובייטים תומכים בערבים ב- מאבקם לגירוש ישראל. זאת משום שהחלטה בעצרת הכללית לגרש את ישראל, תחליש את כוחה של מוע- צת הבטחון, שם נהנית בריה"מ מ- עמדה חזקה ולה גם זכות וטו.

המקורות ציינו כי הנאמר לא נמ- סר באורח רשמי על ידי הסובי- טים, אלא מקשרים אישיים של דיפלומטים מערביים עם סובייטים.

עיתון לבנוני פרו-מצרי:

פורד הבטיח לסאדאת לקדם הסכם ביניים גם בגולן עד סוף שנת 1975

ביירות, 20 (ע"י). — ה- עתון הלבנוני הפרו-מצרי „אל אנוואר" מוסר היום, כי בהתאם להסכם הביניים ה- מוצע בין ישראל לבין מצ- רים יאיישו 100 מומחים אמ- ריקנים אזרחיים את תחנות ההתראה בסיני.

בביירות ללא ציון מקור מוסר כ- תבו המדיני של העתון, כי ישראל תקיים נוכחות צבאית ב-350 המטרים ה- קיצוניים של מעבר הגידי לפאת מזרח, וכן ב-1200 המטרים הקי- צוניים של הגידי.

העתון מוסיף, כי על פי ההסכם יוגדל מספר תחנות ההתראה ליד המעברים מ-2 ל-6, הב יהיו מאוי- שים על ידי אמריקנים.

העתון מוסר עוד, כי לא יהיה שינוי במספר הכוחות שיוצבו בשני צדי קו החדש, ההסכם. ... להיות בתוקפו שלוש שנים, יהיה פתוח להידוש בהסכמה שני ה- צדדים.

„אל אנוואר" מוסר להלן, כי שני הצדדים יתחייבו שלא להשתמש ב- כוח במשך תחולת ההסכם, ומצרים תבטיח שלא להתערב בלוחמה בין ישראל לבין צד שלישי, אלא אם כן תהיה ישראל התוקפת ראשונה.

מצד האחר הבטיחה ישראל ל- ארצות הברית שלא לתקוף את סוריה.

לדברי העתון יחודש המנדט של כוח האו"ם בסיני מדי שנה. סחו- רות לא-אסטרטגיות המיועדות ל- ישראל יורשו לעבור בתעלת סואץ באניות לא-ישראליות.

תשובות פורד לאגרות סאדאת

העתון מוסר להלן, כי סאדאת ש- לח לפורד אגרת הקוראת לארה"ב להביא בחשבון את „הזכויות ה- לאומיות הלגיטימיות של הפלש- תינאים". כמו כן שלח סאדאת אגרת נוספת, בה הוא מבקש מארה"ב לפעול למען הפרדת כוחות נוספת גם בחזית הסורית.

לדברי העתון השיב פורד למכ- תב הראשון, כי ארה"ב מכירה ב- אינטרסים של הפלשתינאים ומד- גישה את ההתעניינות בהם. בתשו- בה למכתב השני כתב פורד, כי ארה"ב תעשה את כל האפשר כדי לקדם הסכם-ביניים נוסף גם ברמת הגולן לא יאוחר מסוף שנת 1975.

„ניו-יורק טיימס":

ישראל, מצרים וארה"ב הסכימו להקים בסיני כוח בלתי תלוי אם כוח האו"ם יסתלק משם

ניו יורק, 20 (ע"י) — מצרים, ישראל וארה"ב הסכימו לתמוך בכוח שלום בלתי תלוי בסיני, ב- מקרה של הסתלקות בלתי צפויה של כוח החירום של האו"ם מאי- זור זה, מסר היום ה„ניו יורק טיימס".

העתון מוסר על הסכם זה עפ"י ספורות לפני צאתו של הנרי קיסינ- ג'ר למזה"ת, הסתמך על פקידים בכירים ודיפלומטים אמריקנים.

העתון מוסיף כי הסכם זה הושג זה לא כבר על פי דרישת ישראל, מכיוון שישראל חוששת מפני אפש- רות של וטו במועצת הבטחון על חידוש המנדט של כח האו"ם.

כמו כן מוסר העתון, כי הכוח יהיה בינלאומי אך לא יכלול חיילים סובייטיים או אמריקאיים. לעומת זאת יתכנו בהשתתפות של האו"ם.

ואשינגטון: לא ניתנה הבטחה לישראל בדבר הקמת כח בלתי תלוי בסיני

דובר משרד החוץ האמריקאני הכ- ריז הערב, כי ארה"ב לא נתנה ל- ישראל הבטחה חשאית בדבר שיגור כח בינלאומי לסיני במקרה של הס- תלקות בלתי צפויה של כח החירום של האו"ם.

הדובר הבהיר זאת בעקבות פרסום ידיעה ב„ניו יורק טיימס", לפיה ביקשה ישראל ערובה כזאת מוואשינגטון, לקראת אפשרות שסין או בריה"מ יטילו וטו על הארכת ה- מנדט של כח החירום בסיני.

עם זאת לא הכחיש הדובר חלק אחר של הידיעה בעתון, בו נאמר כי ארה"ב, ישראל ומצרים הגיעו לכלל הסכם בדבר שיגור כח לסיני במקום כח החירום.

„וואשינגטון פוסט": תוקם ועדה לדיון בהפרות הסכם ההפרדה

וואשינגטון, 20, (עסס"א). — ה- „וואשינגטון פוסט" דיווח לפי מקו- רות, כי תוקם ועדה בראשות איש או"ם, שתדון בהפרות הישראליות והמצריות של הסכם הפרדת הכוחות. ועדה זו מתקופה, ותהוה חלק מהס- כם הביניים בו דנים כעת.

הודעה תצגה באורח הולם על דרישת ישראל להגביר את הקשר עם הערבים, בתמורה לנסיגתה מ- שטחים, — כציין העתון.

קאדומי: על הפלשתינאים להחזיק אצבע על ההדק בעת ביקורו של קיסינגר

אנקרה, 20 (ע"י) — פארוק קאדומי, ראש המחלקה המדינית של אש"פ אמר כאן היום במסיבת עיתונאים כי על הפלשתינאים להחזיק את האצבע על ההדק בביקורו, כאשר הנרי קיסינג'ר יבקר במזה"ת.

בכנותו את שר החוץ האמריקאני „הנרי היקר", אמר קאדומי כי בנוגע עם המדיניות האמריקנית שיכנע את הפלשתינאים „כי עלינו להחזיק אצבעותינו על ההדק של רובינו כאשר הוא מגיע למזה"ת".

קאדומי האשים את קיסינגר כי הוא „רוקם מזימה נוספת נגד ה- פלשתינאים" במסעו האחרון.

קאדומי אמר את דבריו בתום יום של שיחות עם מנהיגים טורקיים, בהם עם שר החוץ קאלאיאנגיל.

מסורים כי קאדומי ביקש מטורקיה תמיכה כספית ורשות לפתוח משרד של אש"פ באנקרה, אך דוחה כי טורקיה קידמה בקרירות פניות אלה.

העתון התורכי „קומהוריאט", כתב היום, כי ראש הממשלה סולימאן דמירל מתנגד לפתיחת משרד של אש"פ באנקרה, בעוד שר החוץ תומך ברעיון.

אוניברסיטת בר אילן
הסינאט והנהלת האוניברסיטה
אבלים יחד עם
פרופ' נתנאל קצבורג
דיקאן הפקולטה למדעי היהדות
על מות בנו
שמעון חיים הכהן ז"ל
ומביעים תנחומים כנים למשפחה השכולה

פרופ' נתנאל קצבורג היקר ומשפ'
אתכם אנו באבלכם הכבד
ונזכור יחד את זכר בנכם יקירכם
שמעון חיים הכהן ז"ל
תבריך: חברי הסגל
הועד הסגל של
אוניברסיטת בר-אילן

ברכת מזל טוב לבבית, לחברינו
אברהם קופמן ורעיתו מרים
יוסי ונאוה גרומן
להולדת הנכדה — הבת
יהי רצון ותזכו לרוות ממנה רב נחת
הסתדרות הפוהמ"ז
סניף פתח-תקוה

למכובדנו
מר נפתלי ניר (רדונסקי) ומשפ'
חבר המועצה הדתית פתח-תקוה
ברכת מזל טוב נאמנה
לרגל נשואי בנכם צביקה נ"י עב"ג איטה שתחי'
בורא עולם בקנין השלם זה הבנין
המועצה הדתית
פתח-תקוה

ברכת מזל טוב ואיחולים לבביים
ליו"ר המועצה הדתית וחבר מועצה הסניף
מר ריעני דוד ורעיתו
בהכנס בנם שלומי לעול מצוות
ה' ישמרהו ויחיהו
מועצת סניף הפועל המזרחי ביהוד
רצאבי יהודה — מזכיר הסניף

ליו"ר הועדה ומייסדה
ידידנו רב המעש
מר חיים בן חיים חדד
לרגל התמנותך כממונה מטעם משרד הדתות
למועצות הדתיות
איחולינו להצלחתך
הועדה לתרבות בשכונות
כפר סבא

לחברנו
משה קרונה ורעיתו
חבר הנהלת המפד"ל
ברכת מזל טוב לבבית
להולדת הנכד
יזכו ביחד עם ההורים לגדלו לחנכו לתורה לחופה ולמעש"ט
מתוך אושר וכבוד
הסתדרות הפועל המזרחי הועד הפועל
המפלגה הדתית לאומית ההנהלה

למרדכי ושושנה לומפ
ברכת מזל טוב לבבית
לנשואי בתכם היקרה נועה עב"ג
תזכו לרוות מהם רב נחת ואושר ולראות מהם דור ישרים יבורך
חיה ואברהם קורצווייל וב"ב

למכובדנו יו"ר הנהלת בית הכנסת
מר יוסף גבל ורעיתו
ברכת מזל טוב לבבית
לנשואי הבן יהודה נ"י עב"ג
תזכו לרוות מהם רב נחת ואושר ולראות מהם דור ישרים יבורך.
הנהלת בית הכנסת המרכזי הפועל המזרחי
קרית שלום
הנהלת גמ"ח
הרב י. סגל ולומדי חוג מסכת שבת

לחבר המזכירות
נחום ולדשטיין ומשפחתו
מזל טוב להולדת הנכד
תזכו לרוב נחת
מועצת התנועה המפד"ל—הפוהמ"ז בתל אביב
א. פישלר — המזכיר

مكان من الأصل

של המצפה

עם בואו של קיסינג'ר

עם בואו של שר־החוץ האמריקאני למסע־הדילוגים באיזור עומד להיחתם פרק אחרון בפרשת המשא־ומתן המשולש בין ישראל־ארה"ב־מצרים להסדר־ביניים. במסע אחרון זה המתוכנן לעשרה ימים יוכרע סופית אם יוכן ויושלם הכל להחתמת הסכם־ביניים נוסף בינינו לבין מצרים, או שמא גם מסע זה יסתיים כפי שהסתיים קודמו במארס. לא הכל בשל לפתיחת מסע־הדילוגים הנוכחי של שר־החוץ האמריקאני. נקודות חשובות חיוניות לישראל שנויות עדיין במחלוקת וירושלים היתה מעדיפה ש־יישבו לפני בואו של קיסינג'ר ולא יוכרעו על ידו אישית כפשרות נוספות. אלא שהדברים לא נתגלגלו כפי שממשלת ישראל היתה רוצה וקיסינג'ר יוצא לדרכו כאשר ישראל לא קיבלה תשובות מניחות את הדעת למספר בעיות כבדות־משקל. לגבי אחדות מהן, דוגמת איוש תחנת ההתראה באום־חשיבה נתבשרנו מעל־גבי כלי־התקשורת כי חלה תזוזה מניחה את הדעת ממש ביממה האחרונה, בפגישות שנתקיימו בין השגריר דיניץ לבין קיסינג'ר וסיסקו בטרם צאתם לישראל. באיזה מידה אכן יש בכך כדי להניח את דעתה של ישראל, קשה לקבוע מכל הגילויים והפרסומים עד כה, על סעיפי ההסכם, ואפילו באותם סעיפים שיו"ר ועדת־החוץ־והבטחון מר יצחק נבון כיסה יותר ממה שגילה בציינו כי טרם הגיעה העת לפרטם ולפרסמם, אבל הציג אותם כהישג לישראל — בא דובר מצרי וטען את ההיפך.

אך גם לגבי דידו ולפי פרסומים רשמיים השאלות שנותרו בלתי־פתורות הן נכבדות ואיתן יצטרך שר־החוץ האמריקאני להתמודד במסע־הדילוגים האחרון שלו בין ירושלים לקאהיר. קיסינג'ר בא איפוא אל האיזור כאשר בפניו משימה להצליח ידוי מה בשליחותו זו, שבה הטיל את הפרסטיז'ה שלו ושל נשיאו על כף־המאזניים הפוליטיים וללא ספק ניתן לומר כי הוא רואה מסע זה, כגורלי לגבי עתידו. על אף זאת עליו להיות מודע לעובדה שישראל עשתה ויתורים מרחיקי־לכת מעל־ומעבר למה שגם צוות המו"מ רצה. ישראל הסכימה לשלם בשטחים חיוניים ובאינטרסים כלכליים ממדרגה ראשונה, בויתורים על אספקת נפט עצמאית ובנסיגה ממקומות שעליהם נתנו בניה את נפשם והקריבו חייהם בכמה וכמה מלחמות. וכל זאת ללא ויתור מצרי ממשי.

יתכן, שהרב מילר נרגע אמנם, כפי שהכריז בעקבות פגישת משלחת המנהיגים היהודיים עם קיסינג'ר, שבה ניסה הלה להציג את ההסכם המוצע, כהישג הטוב ביותר שניתן להשיגו במצב הקיים. אך העם בישראל אינו שקט ואינו רגוע ואינו רואה בהסכם הישג אידיאלי ולא יעזרו התרגילים מהסוג האהוב על קיסינג'ר, כי לא ארה"ב היא שירטטה את קווי הנסיגה, אלא הישראלים עצמם. צוות המו"מ לא שש לסגת ולא כפה על עצמו לוותר על המעברים, ואם עשה זאת, הוא הלך בדרך זו מחשש לקרע במגע עם ארה"ב. אך קיסינג'ר חייב לדעת, בבואו היום לסיים את המו"מ, כי אל לו לצפות לפשרות נוספות על חשבון ישראל באותן נקודות שנויות במחלוקת, שנשארו בלתי פתורות.

קיסינג'ר, יש להבין, רואה אמנם במסע זה, מסע גורלי שבה ינסה להטיל את מלוא הפרסטיז'ה שלו ושל נשיא ארה"ב, אך מצוות המו"מ יש לקוות שיעמוד איתן, לא יתקפל ולא יעשה נסיגות נוספות בנקודות חיוניות ועקרוניות. ישראל כבר עשתה עד כה ויתורים די והותר למען הסכם־הביניים.

העם בישראל אינו רגוע ואינו שקט. הנעשה ברחובות ירושלים אינו פרי־הסתה, כפי שמנסים לתאר זאת חוגים מסויימים. אין זה אומר כי מותר להתפרע ולנקוט דרכים אלימות ולהתבטא בדרך בלתי נסבלת. אך ההתרחשויות בירושלים הן פרי חרדה וחשש ממה שיבוא בעקבות הסכם־הביניים והנסיגה בסיני. אולם לא בהפגנות יפול דבר ולא בחוצות עיר יוכרע הגורל. ברור שכאשר יסוכם ההסכם — ורק כאשר יפורטו פרטי הסדר לכל צדדיו ומרכיביו יהיה צורך בהכרעה דימוקרטית במוסדותיה החוקיים של מדינת ישראל, אבל יתכנסו בוודאי, לאחר ההכרעות במרכזי המפלגות על גורלו של הסדר גורלי זה.

עירנות וכוננות

חיסול החוליה בצפון, באיזור חניתה מבשר כנראה ראשיתו של מאמץ רציני מצד ארגוני־המחבלים עם פתיחת מסעו של קיסינג'ר ולקראת האפשרות של חתימת הסכם־ביניים בין ישראל לבין מצרים.

החוליה שחוסלה היתה שייכת לארגונו של ג'ורג' חבש, הנמנה על ארגוני „חזית הסירוב" הקיצונית. אך היתה זו בהכרח עליונות של ארגון קיצוני זה, במתקפה זו שותפים ככל הנראה כל ארגוני המחבלים, החל ב„פתאח" וגמור בארגונו של ג'יבריל, כולם מאוחדים בדעה ע"פ לטרפד את שליחותו של קיסינג'ר ואת ההסכם. ואם כי יש שינוי־כה בנימת הדברים בין ערפאת לבין ג'ורג' חבש אין הבדל בין המגמות המאחדות את שניהם ואת כל ארגוני החבלה. בעוד שערפאת מוכן להשלים עם נסיגה ישראלית בסיני לטובת מצרים. אין הוא וחבריו מימין ומשמאל מסתירים את דעתם, כי לא ישלימו עם הסדר ממושך בין מצרים לישראל ויעשו הכול כדי לפרצו. אלה הסבורים, כי ייתכנו התפתחויות חיוביות בעקבות הרגיעה בגבול הדרום, מן הראוי שיטו אוזן לדבריו של ערפאת אתמול בראיון ל„לה־מונד". כי אל להם לישראל לצפות באשליות שהצבא המצרי וסאדאת עצמו יוכלו לשבת בשקט בעוד שסוריה והמחבלים ינקטו פעולות צבאיות. לא ידוע באיזו מידה הוסמך ערפאת להכריז הכרזות בעניין אלה בשם ממשלת דמשק, אך ברור שהוא מצידו יעשה הכול כדי למנוע את איחוים.

לנוכח מתקפת המחבלים הצפויה נקראים כוחות הבטחון להגביר כוננות ועירנות ולפעול ביתר־שאת לסיכול מזימות המחבלים.

הנרי קיסינג'ר הבטיח למשלחת „ועידת הנשיאים":

הסכם הביניים עם מצרים יביא להקלת הלחץ הערבי להשעיית ישראל מהאו"ם

שה"ח האמריקאני נפגש אתמול שוב עם השגריר דיניץ ליישוב חילוקי־הדעות האחרונים

וואשינגטון, 20 (עיר ויופ"ע). שר החוץ האמריקאני, ד"ר הנרי קיסינג'ר, עומד להגיע לישראל מחר (היום) בפתיחת מסע הדילוגים החדש שלו במזרח התיכון, כדי להשלים את הסכם הביניים לשלום שנים פנים בין ישראל לבין מצרים.

בשעה שהתכונן לפתוח בשיחותיו בדרג עליון בירושלים ובאלכסנדריה, אמר ד"ר קיסינג'ר כי הוא מאמין ש־השלמת ההסכם בין ישראל לבין מצרים תביא להקלת הלחץ הערבי למען השעייתה של ישראל מן האו"ם.

הרב ישראל מילר, יו"ר „ועידת הנשיאים" שנפגש עם ד"ר קיסינג'ר בראש משלחת מטעם הארגונים היהודיים, סיפר לאחר הפגישה כי ד"ר קיסינג'ר אמר: „ההסכם יסייע רבות לחיסולה של הבעיה הזאת".

ד"ר קיסינג'ר נועד אתמול עם שגריר ישראל, שמחה דיניץ. זה האחרון אמר לאחר הפגישה, כי אין שחר לטענות שארצות הברית הניעה את ישראל באמצעות לחצים להסכים להסדר הביניים המוצע.

על תכנית מסעו של ד"ר קיסינג'ר נודע לפי שעה רק כי הוא יגיע ב־יום ה' (היום) לישראל ולמחרת ייצא לאלכסנדריה. לוח הזמנים שלו לאחר מכן עודנו פתוח, וקביעת התכניות תלויה בהתקדמות המשא ומתן. אך מכל מקום, ידוע כי קיסינג'ר מתכונן לבקר גם בסוריה, ירדן וסעודיה, במסגרת מסעו הנוכחי שנועד להימשך כ־10 ימים.

כמה יעלה ההסכם לשלושת הצדדים?

משקיפים בוושינגטון ציינו, כי הסכם הביניים המוצע ישלול מ־ישראל את מחצית אספקת הנפט שלה כתוצאה מהחזרת שדות אבו רודס, אולם מצרים תאבד את מעמדה הנוכחי כמנהיגת המאבק ה־אנטי־ציוני בעולם הערבי. לארצות הברית יעלה ההסכם כ־3 מיליארד דולר, סכום שאותו תשלם כנראה לישראל בצורת סיוע כלכלי וצבאי במסגרת מאמציה לשכנע את הישראלים לחתום על ההסכם.

מספר נקודות עודן שנויות במחלוקת

כידוע כבר הסכימה ישראל עקרונית לסגת ממעברי הגידי והמיתלה ומשדות הנפט תמורת ויתורים דיפלומטיים מצד מצרים והבטחות של סיוע אמריקאני. אולם כמה נקודות עדיין נותרו שנויות במחלוקת, ואת אלה ינסה ד"ר קיסינג'ר ליישב ב־משך עשרה ימי מסע הדילוגים שלו באזורנו. הנקודות הללו הן:

★ הקווים המדוייקים שיתפסו כוחות ישראל ומצרים בסיני לאחר הנסיגה.

★ השאלה אם טכנאים אמריקנים יאיישו את תחנות ההתראה בסיני והיכן יוקמו התחנות הללו.

★ ההיקף המדוייק של הסיוע הצבאי והכלכלי מצד ארצות הברית לישראל.

הבעיה עם הפלשתינאים

מאחורי המו"מ ניצבה השאלה הסבוכה יותר — כיצד לספק את הלחץ הגובר והולך מצד שאר מדינות ערב, וביחוד מצד הפלשתינאים — במשך שלוש שנות תוקפו של ההסכם.

ד"ר קיסינג'ר אמר כידוע כי הוא יצא למזה"ת רק אם הסיכויים להשגת הסכם יהיו 90 אחוז לפחות. מתקבל הרושם כי פקידי ארה"ב מאמינים שאכן יצליח הפעם להשיג את ההסכם המבוקש.

קיסינג'ר נפגש אתמול שוב עם דיניץ „ליישוב בעיות אחרונות". לפני צאתו לדרך קיים קיסינג'ר היום שיחה נוספת עם השגריר דיניץ. בתום הפגישה אמר דיניץ לעתונאים „כמובן, עדיין נותר מספר בעיות חלקן קטנות יותר, וחלקן גדולות יותר".

דיניץ אמר כי מטרת הדיונים היתה לנסות וליישב את כל הבעיות האפשריות טרם צאתו של קיסינג'ר לישראל. „מטרתנו היתה לאפשר למסע הדילוגים להתנהל בצורה קלה וחלקה יותר", אמר השגריר.

לאחר הפגישה עם קיסינג'ר נועד דיניץ גם עם תת־שר החוץ ג'וזף סיסקו. שתי פגישותיו ארכו יותר משעתיים.

דיניץ אמר כי לא נתגלו קשיים של „הרגע האחרון". הוסיף כי תמיד נמנע מתחזיות. „משום שאני מניח זאת לאלה המקבלים את ההחלטות הסופיות".

„גוש אמונים" הפגין בירושלים נגד חתימת הסכם ביניים עם מצרים

מאות מפגינים של „גוש אמונים" ו„צעירי חרות" הפגינו אתמול אחר הצהריים את הכבישים בקרבת ביתו של ראש הממשלה בשכונת טלביה וניסו לשתק תנועה באיזור.

הם עשו זאת במסגרת פעולות המחאה שלהם נגד חתימת הסדר־ביניים בין ישראל ומצרים.

המפגינים צרו על בית ראש הממשלה וניסו לפרוץ פנימה, אך נתקלו בשוטרים. קודם לכן נערכה הפגנה ועצרת נגד נסיגה, שהיתה בגן העצמאות בירושלים. בפני הנוכחים נשאו בין היתר דברים: חנן פורת, איש „גוש אמונים", הסופר משה שמיר והאידיאולוג משה שפריר.

מגן העצמאות יצאו המפגינים בשירה וכרוזות אל עבר בית ראש־הממשלה דרך רחוב המלך ג'ורג'. המשטרה כבר המתינה להם במקום וחסמה את המבואות של הבית בגדרות. המפגינים חסמו במכוניותיהם את כיכר אוסטר והתנועה חדלה לזרום. המשטרה לא ניסתה כלל לפנות את המכוניות, למרות רוגזם של הנהגים. בכמה מקרים ניסו המפגינים לפרוץ את הגדרות, אך השוטרים מנעו זאת מהם והציבו מולם פרשים ומכוניות לפיזור הפגנות.

אחר כך חסמו המכוניות עמוסות הכרוזות של צעירי „חרות" את כיכר פריס והתנועה ברחוב המלך ג'ורג' נחסמה. גם אז לא התערבה המשטרה בנעשה. מאוחר יותר פינתה המשטרה את המפגינים מכיכר פריס ואז חזרו אל בית ראש הממשלה.

10 אנשי רוח, וביניהם הסופר משה שמיר, העתונאית רחל צבר ועו"ד אליקים העצני כבלו את עצמם בשרשראות אל גדרות בטחון, שהציבה המשטרה מול הבית.

ד"ר רימלט מסתייג מההפגנות נגד קיסינג'ר

יו"ר המפלגה הליברלית ח"כ ד"ר אלימלך רימלט, הסתייג אתמול בבוקר מההפגנות הנערכות נגד ביקורו של ד"ר הנרי קיסינג'ר. הוא אמר לכתב עתיים בנמל בן־גוריון, שצעדי התקפות נגד ד"ר קיסינג'ר משחררים למעשה את הממשלה מאחריות שהיא נושאת בה.

בתשובה לשאלה אמר ד"ר רימלט, שאת ההפגנות והמחאות יש להפנות בדרך דמוקראטית וחוקית נגד הממשלה ומפלגות הקואליציה. „הממשלה היא המתקפלת ונסוגה מעמדותיה", אמר ד"ר רימלט. „ההפגנות החריפות נגד מזכיר המדינה וההתקפות האישיות עליו, בכרזות וסיסמאות, אינן מעידות על שיקול נבון ונכון או על צלילות המחשבה המדינית", אמר.

ד"ר קיסינג'ר אינו „נציב עליון" של שלטון מנדטורי זר השולט בארץ. ישראל היא מדינה ריבונית, וממשלתה אחראית כלפי הכנסת והעם, אמר.

בתשובה לשאלה אמר שהיה תומך בהסדר ביניים עם תמורה מדינית מצרית ברורה, למרות זה „ליכוד" שולל כל נסיגה ללא חוזה שלום סופי.

באשר להופעתו בכנסת השבוע, כאשר עזב מיד אחרי הדיון, בלי להביע את דעתו על הנושא של הסכם הביניים, אמר ד"ר רימלט, שה„ליכוד" מאוחד נגד הסכם זה, אך הוא אישית איננו מתנגד עקרונית להסכם ביניים ותומך בעקרון של הסכמי ביניים תמורת הישגים מדיניים מספיקים. לכן העדיף שלא לדבר בכנסת במעמד זה.

ד"ר רימלט יצא לאירופה ומשם ימשיך ללונדון כדי להשתתף בכינוס הכנסת למוכב של האיגוד הבינפרלמנטרי.

ד"ר מאיר רוזן חוזר מדיונים בוואשינגטון

ד"ר מאיר רוזן, היועץ המשפטי של משרד החוץ, חזר אתמול מוואשינגטון, שם דן בהיבטים המשפטיים והבדיניים של הסכם הביניים.

ד"ר רוזן נמנע מלהשיב על שאלות באומרו כי כפקיד ממשלה אינו רשאי לגלות דבר על שליחותו.

קיסינג'ר נסע למעלה מ־300 אלף ק"מ במסעותיו במזרח התיכון

וושינגטון, 20 (עיר). — מסעו הנוכחי של שר החוץ האמריקאני, ד"ר הנרי קיסינג'ר, במזה"ת יהיה נסיונו העשירי בכשפר לפעול במסגרת של „דיפלומטיה־דילוגים".

בסך הכל כבר הספיק ד"ר קיסינג'ר עד כה לערוך נסיעות למרחק כולל של 506,176 ק"מ בתקופת כהונתו של שר החוץ, ומזה 303,248 ק"מ נסיעות הקשורות בענייני המזרח התיכון.

ערפאת: מנהיגי הערבים לא ישלימו עם שום הסכם מצרי־ישראלי שלא יחייב נסיגה גם בחזית הסורית והירדנית

פאריס, 20 (יופ"ע). — מנהיג המחבלים הפלשתינאיים, יאסר ערפאת, אמר בראיון שהתפרסם היום בעתון הצרפתי „לה מונד", כי המנהיגים הערבים לא ישלימו עם כל הסכם ישראלי—מצרי חדש אשר לא יחייב נסיגה ישראלית גם בחזית הסורית והירדנית.

להלן אמר ערפאת: „אם הסכם הביניים לא יביא בחשבון גם את ההחלטות שאושרו בועידת הפיסגה הערבית ברבאט אשתקד, ביחוד אלה הנוגעות להשגת נסיגות נוספות בחזיתות של סוריה וירדן, הריני יכול להבטיחכם שלאיזור יהיו צפויים זעזועים אלימים. שום מנהיג, שום פקיד ערבי, לא יתיר הפרה של התקנות שנקבעו ברבאט".

ערפאת אמר לכתב „לה מונד", אריק רולו, כי לישראלים יש „אשליות" בנוגע לסעיף בטיוטת ההסכם עם מצרים, המחייב את שני הצדדים שלא להשתמש באמצעים מלחמתיים להסדר חילוקי הדעות ביניהם. „כיצד יכולים הישראלים להאמין, ולו לרגע אחד, שסאדאת והצבא המצרי ישבו בחיבוק ידים במקרה של התלקחות מלחמה בין המדינה היהודית לבין סוריה או כל מדינה אחרת", שאל ערפאת.

הסובייטים מגנים על האינטרסים של המחבלים

מנהיג המחבלים סיפר עוד, כי הסובייטים מסרו לו אינפורמציה על השיחות שהתנהלו בין מנהיג המפלגה ליאוניד ברז'נייב לבין הנשיא ג'יראלד פורד.

„ברית המועצות עושה מאמצים ניכרים לטובתנו", אמר מנהיג המחבלים. „הנה המסר האחרון שקיבלתי מן המנהיגים הסובייטים, הנושא את התאריך 8 באוגוסט. במסר זה מסרו לי אינפורמציה על שיחותיהם עם האמריקנים. בועידת הלסינקי הציגו תוצאות ראויות להערכה. כתוצאה לכך יכולה לשמש ההודעה שפורסמה לאחר ביקורו של פורד ברומניה. בהודעה זו דובר לראשונה על זכויותיהם של בני העם הפלשתינאי, ולא רק על האינטרסים שלהם. אני משוכנע בכל זאת שארה"ב לא שינתה את עמדתה היסודית כלפינו. האמריקנים טוענים כי הם מעוניינים מחדש בעמדתם המזרח־תיכונית, אך לאמיתו של דבר אין זה אלא תכסיס שמטרתו להקהות את העירנות הערבית.

ואשינגטון כבר הצליחה להציג כמה יתרונות במזרח התיכון [illegible] לעמדה הפסדנית של כמה מן המשטרים בקרב הערבים.

תוכנית קיסינג'ר במצרים תפורסם מחר

קאהיר, 20 (ע"צ) — תכנית ביקורו של הנרי קיסינג'ר, העומד להגיע ביום ו' לאלכסנדריה, ותכנית פגישותיו עם הנשיא סאדאת, תפורסם מחר בבוקר — מסר היום מקור מוסמך של משרד החוץ המצרי.

השנתון הבריטי „ג'יינס":

להתעצמות הצי הסובייטי כוונות תוקפניות

לונדון, 20 (עיר ויופ"ע) — חיל הים הסובייטי התעצם מעבר לצרכי ההגנה הלגיטימיים של בריה"מ, קבע היום השנתון הבריטי המוסמך „ג'יינס — אניות מלחמה".

הסקירה השנתית על ציי העולם המתפרסמת בלונדון זה 78 שנים, מדגישה כי לצי הסובייטי המתעצם והולך אין תפקיד מתקבל על הדעת להגנה על צי הסוחר. קפטיין ג'ון מור, מגיע למסקנה במבוא לסקירה, כי ההתעצמות הימית הסובייטית בוודאי מכוונת לשמש „לחץ פוליטי ממדרגה ראשונה — כאיום על קווי הציים המערביים".

הוא מציין, כי ציי הסוחר הגדולים ביותר שייכים, לפי סדר הגודל, ליפאן, בריטניה, נורבגיה, יוון, ארה"ב ובריה"מ. בריה"מ לבדה איננה תלויה ביבוא של חמרי גלם, ותנודותיה הימיים אינם חיוניים לקיומה.

אולם לבריה"מ 115 צוללות ופריגטות לעומת 170 לארה"ב ו־67 לבריטניה.

לבריה"מ גם צי גדול והולך של צוללות גרעיניות ורגילות. הוא שואל: „האם אלה נועדו להגן על הצי הסוחר הסובייטי, אשר לא יהיה דרוש במקרה של מעשי איבה? אם כן, הרי אלה אניות יקרות ביותר בשביל מטרה כזאת".

ואם הצי הסובייטי נועד לפעול נגד צוללות־טילים גרעיניות במערב, הרי גם זה מספר כופרו מאד, קובע קפטיין מור.

הקלסטון מציין, כי בריה"מ הוציאה 50 אחוז יותר כספים מאשר ארה"ב לבניית אניות מלחמה ב־10 השנים האחרונות וכיום היא מוציאה כ־25 אחוז יותר מארה"ב לבניית אניות אלה.

בין היתר [illegible] 120 ציים ו־15.000 אניה [illegible]

יהודי בריטניה מארגנים כנס מחאה נגד אש"פ

לונדון, 20 (עיר). — הארגונים היהודיים בבריטניה קראו לכינוסה של עצרת המונים בכיכר טראפאלגאר בלונדון ביום א' 31 באוגוסט, במחאה נגד השתתפותם של משקיפים מחברי אש"פ בועידת האיגוד הבין־פרלמנטרי בלונדון.

ההחלטה בדבר כינוס העצרת נתקבלה בפגישת חירום של הארגונים היהודיים הארציים, בהסכמת ועד שליחי הקהילות ובשיתוף פעולה עם הפדרציה הציונית.

בהודעה לעתונות שפורסמה מטעם ועד שליחי הקהילות נמסר, כי משלחות מכל רחבי הממלכה המאוחדת עומדות ליטול חלק בעצרת המחאה.

סנטור בייקר: הסיכויים לשלום במזה"ת — אינם מעודדים

ואשינגטון, 20 (יופ"ע) — הסנטור בייקר אומר במכתב שפורסם היום בקונגרס, כי בהסתמך על שיחותיו עם מנהיגים פלשתינאים, אין הסיכויים לדו־קיום בשלום במזה"ת „יכולים להיות מעודדים".

בדו"ח בן 19 עמוד אל יו"ר ועדת החוץ של הסנט ג'ון ספרקמן, אמר בייקר כי ארה"ב חייבת לטפל בצורה שקולה וגלויה בכל ארצות האיזור להפגת אווירת המתיחות.

בייקר ביקר בישראל, ירדן, לבנון, מצרים וסעודיה בחודש מאי. הדו"ח הושלם ב־4 באוגוסט.

בין היתר נפגש במזה"ת עם מנהיגי מחבלים, לרבות יאסר ערפאת, ועם עתונאים פלשתיניים.

„לאור שיחותי עם הפלשתינאים, הערכתי הכוללת לגבי הסיכויים לדו־קיום בשלום איננה יכולה להיות מעודדת. יותר מכל חלק אחר של סיורי, הצביעו שיחות אלה על הקשיים שיעמדו כאשר ינסו להתגבר על איבה וסכסוך שנמשכו דורות שלמים", כתב בייקר.

אסתר שהמבורג־רוט — שניה בציריך

ציריך, 20 (ציר) — האצניה הישראלית אסתר שהמבורג רוט הגיעה היום שניה במירוץ 100 מטר משוכות, בתחרות בין־לאומית.

הדירוג במירוץ זה: גראניה ראבשטיין (פולין) 13 שניות, אסתר רוט — 13.42, מיקה סטרק (הולנד) 13.68 שניות.

צעירים יהודיים מרוסיה לומדים יהדות ומסורת בניו־יורק

ליברטי, ניו־יורק, 20 (יופ"ע). קרוב ל־100 צעירים יהודיים מברית המועצות, המבקשים ללמוד את המורשת של עמם, שוהים עתה במחנה קיץ בקרבת כפר אמריקאני ליד ניו יורק, הנושא את השם „ליברטי".

לגבי רבים ממשתתפי המחנה זו הפגישה הראשונה עם היהדות המסורתית, המתקיימת ללא פחד מפני אפליה והטרדות.

סיפר אלכס וייס, נער בן 17 ממאסקבה ברוסיה „ידעתי שאני יהודי, אבל לא היה לי כל מושג מהו פירוש הדבר. כאשר הגעתי לכאן נתקלתי תחילה בקשיים כאשר נדרשתי ללמוד כל כך הרבה. אבל המורים מתנהגים בסבלנות".

מחנה הקיץ מנוהל כולו על ידי מהגרים אחרים מרוסיה אשר הגיעו לא מכבר.

מנהל המחנה, הרב אברהם שם־טוב, סיפר כי רק מעטים מאד מבין יושבי המחנה הם דתיים. כמה מהם הביאו עמם מטען כלשהו של ידע על מורשת היהדות. [illegible] הוריהם, אולם לאחרים [illegible] הראשון עם היהדות.

תוכנית הלימודים כוללת הוראת אנגלית, עברית ודיני היהדות, וכן תוכניה מלאה של חינוך גופני, לרבות שחיה, כדור בסיס, טניס, וגם מלאכות בסוגים שונים. [illegible] ביהדות מגלים הצעירים [illegible].

עם סגירת הגיליון

ג'נבה, 20 (יופ"ע) — נציגים אמריקאניים וסובייטיים השלימו טיוטת אמנה משותפת לאיסור „לחימה סביבתית" וקרוב לוודאי שיגישוה לפני סוף החודש לועידה לפירוק הנשק בג'נבה, נמסר כאן היום. נודע כי כמעט ודאי שהאמנה תכלל בשיחות הועידה לפירוק הנשק לפני תום מושב הקיץ.

אמנה זו נועדה לאסור פעולות שיחוללו שינויים סביבתיים למטרות מלחמתיות.

עם זאת תתיר שיטות אלה למטרות שלום, כגון זריעת עננים כדי להוריד גשמים באזורי בצורת.

בין היתר תאסור האמנה הצבת כלי נשק גרעיניים על קרקע האוקינוסים ובחלל החיצון.

ביירות, 20 (יופ"ע) — בעקבות ההיתקלות בצפון שבה נהרגו שלושה מחבלים הודיעה היום „החזית העממית לשחרור פלשתין" כי השלושה היו מחבריה.

דובר הארגון, באסם אבו שריף, אישר את הידיעות בישראל, לפיהן נהרגו שלושה מחבלים בהתקלות.

איטליה מבקשת מלווה בחו"ל מקרן הנפט

וושינגטון, 20 (עיר) — איטליה הגישה בקשה למלווה בסך 840 מיליון דולר מרשות הנפט של קרן המטבע הבין־לאומית, אמרו היום מקורות יודעי־דבר.

הנהלת הקרן תדון בבקשה האיטלקית בישיבתה ביום ו'.

זוהי הבקשה הגדולה ביותר שהוגשה עד כה לרשות הנפט של הקרן, שהוקמה ביוזמה אטסקפד כדי לסייע לארצות החברות לפרוע את חשבונות הנפט שלהן.

גירעון התשלומים ההודי — 7.3 מיליארד דולר

ניו דלהי, 20 (ציר) — [illegible] גרעון חסר תקדים [illegible] מים, בגובה של 564 מיליון [illegible] (כ־7.3 מיליארד ליי) — נמסר בסיכומים רשמיים שפורסמו כאן היום.

חיילים נהרגו בקרבות בטימור

לבון, 20 (עיר) — קרבות פרצו באי הפורטוגלי טימור, ונמסר [illegible] חיילים פורטוגליים נהרגו, [illegible] כאן מקורות יודעי דבר.

ברכת שר הדתות לקהילת אמסטרדאם למלאת 300 שנה לבית הכנסת הפורטוגזי

שר הדתות, ד"ר יצחק רפאל, שיגר אתמול ברכה לקהילה היהודית באמסטרדם לרגל החגיגות עם מלאת 300 שנה ליסוד בית־הכנסת הפורטוגזי העתיק, שיתקיימו בשבת הקרובה.

בברכתו אמר שר הדתות שבית־הכנסת הפורטוגזי המפואר בן ה־300 שנשאר לפליטה מכל שכיות החמדה של קהילת אמסטרדם, הוא עד ומזכרת לעברו ההיסטורי המעולה של מרכז יהודי גדול בעיר זו. רבנים גדולים, חכמים נודעים, מחברים פוריים ומדפיסים מפיצי ספרים חסו בצילה של ישיבת „עץ־חיים", ש„אוצר הספרים" שלה נשמר לנו עד היום. בית הכנסת שימש בכל הדורות מרכז לפעילות רוחנית ענפה בעדה הספרדית, שיסודה פליטי הגירוש [illegible] ספרדי.

שר הדתות ציין, שהוא זכה להתפלל בבית־כנסת זה כשהיה מלא על גדותיו לפני מלחמת העולם השניה [illegible] הספרים הבדידי. ד"ר רפאל הוסיף: „שבתי למקום קדוש זה ביום חול [illegible] אחר השואה, כשאין [illegible] עוד [illegible] בנוגות [illegible] המונחות [illegible] סגורים [illegible] ספרים שהוחזרו [illegible] מהספריה השדודה".

השר הוסיף, כי כחלק [illegible] של יהודי אמסטרדם שהיו השבה, חיי הקהילה מתחדשים [illegible] — ובידי אלה השרידים להחזיק שוב את בית־הכנסת לעדי־חיים, לתפארתה של קהילת אמסטרדם העתיקה.

שר הדתות סיים את ברכתו באיחולים שבית־הכנסת ישמש גל־עד לרצונו האדיר של עמנו לחיות ול־התקדם. אמרו חכמינו ז"ל: „כל זמן שישראל משכימין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות השכינה עוצר סכינתו עליהם".

בקוויבק יוטל איסור על הפגנות באנגלית בלבד

קוויבק, 20 (יופ"ע). — ממשלת קוויבק פירסמה הוראות חדשות, אשר לפיהן יקבע בין השאר שיהיה זה בלתי חוקי להפגין או להביע מחאה באמצעות כרזות הכתובות באנגלית בלבד.

אמר ההגבע הגליל, פרננד לה לונד, בהודיעו על התקנות החדשות: „עד כה לא היה צורך לדבר צרפתית כדי לחיות בקוויבק, אולם מכאן ואילך יהיה צורך בכך".

התקנות החדשות מהוות חלק מהחוק השפות הרשמיות של קוויבק. החוק קובע כמו כן, כי כל שלטי החנויות, רשימות של יינות, שלטי מציאויות ותוויות על מוצרים שונים המופצים בקוויבק [illegible] חייבים להיות מודפסים בצרפתית כבר בינואר 1976.

לשאלה, אם התקנות החדשות יחולו גם על מפגינים ושובתים דוברי אנגלית, אשר יניפו כרזות הכתובות באנגלית בלבד, על כך השיב לה לונד: „זו תהיה הפרה של החוק".

התפרעויות בתאילנד

בנגקוק, 20 (ציר) — סטודנטים [illegible] הרסו היום את ביתו של ראש הממשלה וסטודנטים תקפו אוניברסיטה. במסגרת המשבר הפוליטי החמור ביותר שבפניו נתקלה עד היום ממשלת הקואליציה [illegible] של תאילנד.

אגב

נעימה יהודית

שגריר ישראל החדש בפריס, הרצוג, בא למלא שליחותו [illegible] נעשה מוסדם של [illegible]. „אין לי שום אשליות שמחכה לנו כאן", אמר לאחר כתב־האמנתו כראש משלחת ישראל על הפרק השעיית ישראל [illegible] עצרת או"ם הקרוב.

קולו יהיה מבחינות רבה בודד מול גושים של איבה. [illegible] כל ספק, שימלא את משימתו [illegible] רב, בעוצמה מוסרית ובנעימה [illegible] דית מורשתית.

אמר במסיבת עתונאים: „ליוצג אומה ששמרה בארבעה [illegible] שנות הולדתיה על יהדותה [illegible], על מורשתה התרבותית [illegible] זיקתה לארץ ציון־וירושלים [illegible] אמונתה הדתית".

בכך, נציג של עם־ישראל [illegible] נציג של מדינת ישראל. [illegible] רק ישראלי.

הוסיף: „הנני גא לייצג [illegible] התנ"ך שלו משמש יסוד [illegible] ולדרך־חיינו וגם בסיס מוסרי [illegible] גדול מן האנושות".

זו לראשונה, כמדומה, [illegible] ישראל באו"ם אומר, שהוא [illegible] מדינה שעמה קשור אליה, [illegible] בהבטחות ברית־בין־הבתרים: [illegible] נתתי את הארץ הזאת".

נעימה זו של עם גדול [illegible] האלוקית על ארצו [illegible] חוקי הבריאה, תבטא את [illegible] לעומת הכבות של הגושים [illegible] נסיונו הצבאי־מדיני הרב, [illegible] בנושאים הסברתו האמינה, [illegible] בהופעותיו ובמשא־ומתן [illegible] באו"ם.

ייחודו יהיה בנעימה שבה [illegible] שליח עם התורה והנבואה, [illegible] לבדד באמונתו, שמעמיו תרוח [illegible] דברי־ימי־עולם.

קול יהודי עמוק וצלול מעל [illegible] זו, שבה מיללים זאבים, יש [illegible] חנה בינו לבינם ותקן כבוד [illegible] ראל.

גישה שפויה

ראשי „החוג הרעיוני־מדינות הדתית" הסבירו במסיבת־[illegible] את בסיסם האידיאולוגי [illegible] מדיני שלהן. בתחומי הציבור [illegible] לאומי ישנם חילוקי־דעות [illegible] אלה וכל צד מסביר דעתו [illegible] נימוקיו.

אחד הדוברים במסיבה, [illegible] הפריד „בין קוצר רוח פסיכולוגי [illegible] לבין דת ישראל, התחייב [illegible] דות: המאבק על חופש [illegible] במערת המכפלה והמאבק על [illegible] עקורי איקרית ובירעם לפריצים [illegible] בהכרותו אמר: „תיקון [illegible] עקורי איקרית ובירעם הוא [illegible] כבה [illegible] מערת־המכפלה. אך קיים [illegible] בין שתיקתם של המנהיגים [illegible] בעניין הראשון והתלהבותם [illegible] השני".

ראשית, אין מקום להעמיד [illegible] עניינים כנוגדים זה לזה. [illegible] מעשה־יעול בכל מקום שהוא [illegible].

שנית, בעיית זכותם של [illegible] להתפלל במערת־המכפלה [illegible] בחינה יהודית־מסורתית, [illegible] דים עומדים על דעתם כנגד [illegible] היהם.

שלישית, עניין איקרית ובירעם [illegible] בעייה מוסרית בעלת רקע [illegible] מובהק. [illegible]

[illegible]

יהודי דתי, שלפיכך [illegible] מרע ועשה טוב", [illegible] את דעתו גם לעניין איקרית [illegible] אך ראש־ראוגיה [illegible] [illegible] בטחוניות [illegible] ביטחונו [illegible] סיכון בהתחרגות.

גישה מתונה ושפויה [illegible] היטב בין עניין לעניין.

שנאה וקילקולה

כעצה ברב צבאי אחד [illegible] הצפון, שלמראה עירבוב [illegible] בכיור של בשר [illegible] ידי התורן, [illegible] בלשון ביזה.

[illegible] שהרב הצבאי [illegible] לפגוע בעדה הדרוזית, [illegible]

[illegible]

הידרדרות ביחסי עבודה

(ידיע) ההידרדרות במוסר העבודה הצמיחה לאחרונה תופעות שלא ידענו כמותן בעבר. אין המדובר בנקיטת צעדים קיצוניים על רקע של תביעות, צודקות ולא צודקות — אלא על השתוללות של אנשים האוחזים בידם בנוהרה של המדינה.

החל בתופעה זו משה לוד, שהשבית על דעת עצמו את אניות צי הסוחר. המשיך יהושע פרץ, שנפגע על כי איש משמר הגבול לא הכיר אותו, והשבית את העבודה בנמל אשדוד לשעות ארוכות. אף הסבלים בנמל התעופה לוד השביתו את העבודה, שלא על רקע תביעות שכר. שלשום היתה „וריאציה" חדשה להידרדרות: בגלל ויכוח ממושך בין דייל לנוסע, נגרם איחור של 16 שעות בטיסה של מטוס „אל על" ממונטריאול ללוד.

זהו כבר שפל חמור ביותר במוסר העבודה: בשל ניכוחים אגואיסטיים של כבוד ויוקרה, מוכנים אנשים לשבש שירותים חיוניים ולגרום נזקים כספיים כבדים ופגיעה בכבוד המדינה. נראה, כי הטיפול הסלחני כלפי אנשים שאין מחסום להשתוללותם בתחום יחסי העבודה, מעודדת אחרים ללכת בעקבותיהם.

תצפית

ערבי הווי לנוער דתי

(מ. שאול) המחלקה לחווי דתי במשרד הדתות, בשיתוף עם כולל „פאלי" בת"א מתכוננים לערוך ערבי הווי לנוער דתי, שיכללו נושאים מתחומי אמונה, מסורת מורשת וגם עניני דיומא. יסייעו לפתרון בעיית המחסור החמור במקומות בילוי לנוער דתי.

יוזמה זו היא פרי הרצון הטוב של הנהלת מלונות „פאלי" ו„גרנדביך" שבבעלות משפחת פאלוך מגרמניה. המשפחה מתכוונת להעניק בבנין דתי ומסורתי לרשת מלונותיה, והדבר מתבטא במאות האורחים היהודים, מאירופה וארה"ב, הממלאים את המלון, ונהנים מהאווירה המסורתית בהם. לקראת הימים הנוראים מתכננים מר אריה פאלוך ובציגו בארץ, יעקב וייס, לקיים תפילות חגיגיות. מר וייס מציין, כי התפוסה המלאה מלמדת שיהודים מהעולם מחפשים מלון יהודי, בו נשמרים שבת וחג כרוחם וכהלכתם.

„שמש ועבים"

(חיפ"ן) לא מכבר יצא לאור ספר שירה של שלומית קריזל ז"ל. השירים הנבחרים מפרי עטה של הנערה, שהיתה קשורה משחר ילדותה בנושא הציוני־הדתי, ושימשה תקופה ארוכה כמדריכת „בני עקיבא" בגליציה, כונסו בידי אחיה, העתונאי אייזיק סרוסי.

הספר, שבו 63 שירים, יצא לאור בהוצאת „ארגון יוצאי קוסוב בישראל", והוא מהווה מעין אשנב לעולמה המופלא של נערה רגישה, שחזתה בין השאר נוראותיה של השואה, בה נספתה.

השירים שבספר נכתבו בין השנים תרפ"ה עד תרצ"ו, ובתקופה זו הירבתה הנערה לשלוח משיריה לאחיה שבישראל. „אני חושבת שאף על פי שהנך רחוק ממני בשטח, וגם תנאי חייך הם אחרים, הנך פרצל מאושר במולדת. אך לא שכחת בכל זאת את החיים השחורים בגלות. תקרא בעיון את שירי העצובים, ואז, או שתקלל את החיים המרים בגלות, תתייאש ותחדל לצפות לעתיד טוב בשביל מליוני אחיך. או תרים עיניך לשמים ותתפלל לגאולה" — כתבה שלומית.

הנערה, שנרצחה בידי הנאצים בשנת ה־22 לחייה, נולדה בעיירה קוסוב שעל יד קולומיאה בגליציה המזרחית. היתה בת הזקונים של ר' אברהם קריזל ז"ל, מפעילי וראשי תנועת המזרחי בגליציה, שכתב עוד לפני 60 שנה ב„המליץ" ובעתונות העברית בארץ. היא החלה בכתיבת השירים בגיל 8. אחד משיריה, שנכתב בשנת 1937 מתאר את השואה הקרבה ובאה.

הספר היה, איפוא, למעין מצבה היה לנפשה של נערה יהודיה עדינה, חדורת אמונה שעלתה בסער השואה השממה!

ד"ר רפאל מצדד בכנוס מרכז המפד"ל לקביעת עמדה לגבי הסדר הביניים

שר הדתות ד"ר יצחק רפאל הצהיר כי הוא אישית נוטה לכינוס מרכז המפד"ל לשם הכרעה בשאלת הסדר הביניים והוא עומד להציע זאת למזכירות סיעתו, הנוגע לליכוד והמורה שהתכנסה היום בת"א.

ד"ר רפאל אמר כי מן הראוי שההחלטה הסופית בדבר עמדת המפד"ל להסכם הביניים והצבעת נציגיה בכנסת — תתקבל במוסד המוסמך ביותר להחליט בשאלות הגדולות השנויות במחלוקת. אין להעלות על הדעת שבשאלה יהודית כזאת לא יקויים דיון מקיף ומעמיק ככל שידרש. ההחלטה של המוסד המוסמך תחייב את הנציגים כולם ללא יוצא מן הכלל. לכן יש לקיים תחילה דיון בהנהלת המפלגה והיא שתחליט אם להעביר את ההכרעה הסופית לגוף הפועל המורחב או למרכז.

ד"ר רפאל קרא לנציגי חוגי הצעירים להפסיק את פעילותם בציבורות הבלתי תנועתיים. עד שהמפד"ל תקבע את עמדתה אין לאף אחד מאיתנו הזכות להנהגות משני שולחנות. החלטת המוסדות מחייבת את התנועה כולה — אמר השר רפאל.

השר הביע את דעתו שאת המרכז יש לכנס רק לאחר שימוצו כל תהליכי המו"מ ואפשר יהיה להציג ברבים את מיוסת ההסכם על כל פרטיו.

מנהיג ארגון המחבלים הפרו־סורי:

הסכם הביניים עם מצרים מעניק יתרונות רק לישראל

שדות אבו רודס עומדים ממילא להתייבש

ביירות, 20 (ע"ר). — מנהיג פלשתינאי פרו־סורי אמר בראיון עם השבועון הלבנוני „אל־ספייד" כי הסכם הביניים המוצע בין מצרים לבין ישראל מעניק יתרונות לישראל בלבד ללא כל תמורה, פרט לשדות הנפט באבו רודס העומדים בלאו הכי להתייבש תוך ארבע או חמש שנים.

את הדברים אמר מנהיג ארגון המחבלים הפרו־סורי „א־צאיקה", זהיר מוחסיין, העומד גם בראש האגף הצבאי של אש"פ.

זהיר מוחסיין הביע את דעתו, כי החזרת שדות הנפט איננה מהווה פיצוי נאות על התנאים הפוליטיים, אשר יערבו להקפאת המצב בעבודות שהוגדרו בהסכם הביניים.

להלן אמר כי ישראל לא תיסוג מהמוצבים הרגילים הכבושים אלא בלחץ של מלחמה, כמו בעבר, או נוכח חשש מפני התחדשות הלחימה.

„נוכח הפילוג בין הערבים אין ברית המועצות יכולה לאלץ, או אף לעודד, את הערבים לנהל מלחמה, והיא מעדיפה גם כן פתרון של שלום", אמר מוחסיין.

בהמשך דבריו קרא לברית המועצות לחזק את כוחה הצבאי של סוריה, בהדגישו כי זו הדרך היחידה להת פיצוי כלשהו על ההתפרקויות בחזית המצרית ועל הצהרותיה של מצרים שמלחמה איננה יכולה לפתור את בעיית המזרח התיכון.

מוחסיין טען, כי לאחר שהסכם הביניים בסיני יושלם סופית, תטיל ישראל את כל כובד משקלה על איומים כלפי סוריה [illegible] במערך היחסים הסורי־ירדני, העשוי להוליך לברית סורית־פלשתינאית־ירדנית, בתחומים מדיניים וצבאיים.

הסכם הביניים — צעד ראשון

(סוף מעמוד ראשון)

הרי שהאחריות לכך תרבץ עליהם בלבד.

„אולם מאחר שאנחנו אופטימיים בטבענו, הרי מוסיפה מצרים לקוות לטוב", אמר באשיר.

ערב קודם לכן אמר באשיר בשיחה עם כתבים במצרים, כי המו"מ הגיע ל„שלב מכריע" ומצרים מתחילה בשיחות עם ד"ר קיסינג'ר „ללא פחד וללא היסוס".

דברי באשיר במצרים עוררו ויכוח לגבי משך תוקפו של ההסכם

פקידים מצריים בקהיר אמרו בתגובה על דברי נבון, כי בכל הסכם ביניים חייב הצד המצרי [illegible] כח האו"ם בסיני [illegible] באורח שנתי. [illegible] נבון, כי [illegible] ב־3 שנים. [illegible] בקהיר [illegible] כי הדבר [illegible] יש חילוקי־דעות בין ישראל לבין מצרים בנוגע למשך תוקפו של הסכם הביניים.

שאלה זו [illegible] היא בין הבעיות [illegible], שהיה על ד"ר קיסינג'ר ליישב במהלך [illegible] הדילוגים שלו במזרח התיכון הקרוב להתחיל מחר.

[illegible] בקהיר אישרו, כי אף שמצרים וישראל עודן חלוקות בנוגע [illegible] תוקפו של ההסכם [illegible] הרי כבר הגיעו לכלל [illegible]

ביו. שני הצדדים עומדים להצהיר בפומבי על הסתלקות משימוש בכוח, וכן הסכימה מצרים להתיר מעבר מטענים ישראליים בלתי־צבאיים דרך תעלת סואץ, באניות לא־ישראליות — מסרו המקורות המצריים.

מצרים מרגיעה את מדינות ערב

ערב בואו של ד"ר קיסינג'ר למסע הדילוגים החדש שלו פרסמה מצרים הצהרה שנועדה כפי הנראה להרגיע את מדינות ערב. בהצהרתה מבטיחה מצרים למדינות הערביות האחרות, כי הסכם הביניים המוצע הוא צעד ראשון לקראת שחרור כל הטריטוריות הכבושות בידי ישראל והחזרת זכויותיהם של הפלשתינאים.

הצהרה זו באה גם היא כפי הנראה כתגובה [illegible] לפני שהשמיע את תגובתו על דבריו של ח"כ נבון.

באשיר כינס את העתונאים המצריים לשיחה כיצד להגן על עמדתה של מצרים במאבקה להשיג הסכם ביניים חדש עם ישראל. אמר, כי מצרים עושה כל מאמץ כדי להשיג שלום „ללא פחד וללא היסוס", לשחרר את האדמות הכבושות ולהחזיר את זכויותיהם של הפלשתינאים.

דברי ההתנגדות של באשיר הושמעו על רקע ביקורת שהושמעה מצד ידידים שונים בעולם הערבי. כך, למשל, הופיעו דברי ביקורת בעתונות הלבנונית, אשר טענה בחלקה כי מצרים נטשה את העניין הערבי על ידי הסכמתה להסדר דו־צדדי עם ישראל.

שר הדתות ביקר בישיבת יד בנימין

[illegible] אמר שר הדתות, ד"ר יצחק רפאל בפתיחת שנת הלימודים בישיבה בקבוצת יד־בנימין. [illegible]

[illegible]

מאבק השכר של המיוחסים

רווחיות הגדולה של הבנקים משפיעה על ההטבות לעובדיהם ✡ סכסוך העבודה בבנקאות — מאבק בסיסי על הרפורמה

מאת יצחק דויטש

...היה צפוי שביצוע הרפורמה יהיה מלווה ...י שביתות במשק. סביר היה להניח מראש שביתות יהיו לא של החלשים אלא דווקא קבוצות החזקות. אולם נראה, כי בכל זאת הגומה רבה בשביתה של עובדי הבנקים „קבוצת המפונקים" היא שהפכה להיות ...ילה במלחמה נגד הרפורמה.

...רפורמה כבר זכתה לביקורת רבה. אמנם, יש ...קדות חלשות רבות. הבולט ביותר: אי הצדק ...י בהטלת מס על אמצעי ייצור של העובד, ...נובע מהודאת האוצר בכשלונו להפריד בין ...ת אמיתיות להוצאות פיקטיביות. אולם מכאן ... אין כל הצדקה להכרזת מאבק שנועד לקעקע ...צם בסיס הרפורמה.

...צה מיוחסת

...עובדי הבנקים — בעיקר החלק ממערכת הבנקים ...ם קבוצה מיוחסת מאד במשק. היא מובילה ... במשק וברמת קידמה בהשוואה לכלל העובדים. ישנו מרחק ניכר בין התנאים שלהם לבין ...של עובדים אחרים. לא רק רכב וטלפון כלולים אותיהם, אלא גם תשלומים עבור קייטנות, חנוך, ...יותר מ־12 משכורות ועוד שורה ארוכה של ...ים מיטיבים את שכרם של העובדים הללו. ...פי הנתונים הכלולים במאזן ובאוהדת של בנק ...תם הסתכם השכר הממוצע בשנה שעברה ...6 אלף ל״י לעובד בממוצע (הנתון הזה איננו ...ע במאזן, אבל הנתון הכולל על שכר והוצאות ...ן לפי מספר העובדים מוביל לסכום זה). אם הממוצע, ואנחנו לוקחים בחשבון קיומם של ...ים בדרגות שכר גבוהות יותר, הרי השכר בקבוצ־ ...מסויימות היה הרבה יותר גבוה.

...אין זה מאבק על קיום, אף לא על קיום בכבוד. מאבק על רמת מותרות שהמשק חייב לעצור ...ולא לתת לה לעלות עוד.

...ש והעוקץ

...הצעקות של הקבוצה אינה תמיד לטובתם של ...קים. יש כנראה פרצים בדרישותיהם ובטענותיהם בהם צדק — הרף השלילה הכללית. היו סעיפי ...ה שכבר בעבר שילם עליהם המעסיק מס הכנסה. ...מחשבים את השכר שלהם בעבר צדק כי ההטבה בייחודה ...בב, כולל אותו מס ששולם. אין הצדקה לכך ...לה היא שתרוויח את ההפרש הזה.

אולם, אין לקבל את הגישה הבסיסית של עובדי הבנקים בעניין הרפורמה. נשמת־אפה של הרפורמה הוא בזה שמצד אחד הפחיתו את שיעורי המס ומצד אחר הרחיבו את בסיס ההכנסה החייבת וכללו בה הטבות שהיו פטורות ממס. אם כתוצאה מהחישוב הכולל ירד הנטו, ישנה התחייבות לשמור עליו. אולם, מה שהעובדים בבנקים הדורשים הוא: לקבל את הנטו המוגדל מהשכר עצמו, כתוצאה מירידת השיעורים, ואילו על ההטבות המופלגות — ישלם המעסיק את המס. זוהי גישה מפוקפקת.

איזה עושר בא לה למדינת ישראל שבגלל־אותו היא יכולה לפזר הקלות והטבות שכאלה? כל הנתונים הכלכליים מובילים להיפך המוחלט.

הרווחיות של הבנקים

אולם נראה לנו, כי שורש החטא לגבי עובדי הבנקים הללו היא בטיפוח ההדרגתי של תנאיהם במשך השנים. הרווחיות הגבוהה של הבנקים היתה המקור שהזין את דרישות השכר שלהם בעבר ואת ההיענות לה.

דו״ח המפקח על הבנקים בבנק ישראל לשנת 1974 מראה כי סך הכל הרווח התפעולי של מערכת הבנקאות המסחרית לאחר הפרשה למסים גדל מ־170 מיליון ל״י בשנת 1973 ל־340 מיליון ל״י בשנת 1974. הגידול לפני ההפרשה למסים היה מ־370 מיליון ל״י ל־800 מיליון ל״י. נכון כי חלק משמעותי מהרווחיות הגבוהה נובע מהפרשי הצמדה ושינוי שער המטבע. אולם בסה״כ זוהי רווחיות גבוהה בהשוואה למושגים הקיימים במשק. רווחיות בגובה זו היזינה את תביעות השכר של העובדים, במקום שהיא תהווה מקור להקלת התנאים לציבור ולמשק בשירותים בבנקאים וקבלת האשראי.

בביצוע הרפורמה יש חשש מפני הסדרים שהאוצר עושה לגבי סקטורים מיוחדים — בעיקר „אל על". כאן ישנו כירסום של הרפורמה. על חשבון זה דורשים אחרים ליהנות ממה שמותר „לפר.ע של הרבי".

* * *

פרשת העובדים במערכת הבנקאות היא מאבק בסיסי על הרפורמה. אבל לא רק עליה. זהו מאבק המעלה את השאלה: האם נדע לעצור עתה בעד רמת השכר ורמת החיים במשק או שניתן לה להמשיך ולעלות? במכלול זה יש לתת את הדעת לרווחיות של הגופים שמהם צריך לבוא השכר.

הכול השתנה בהודו חוץ מן העוני

תוך חודשיים הפכה הודו לבעלת משטר דיקטאטורי מובהק ✡ אלפי שוטרים ואנשי בולשת עוקבים ברחובות ✡ פחד שורר בערים הגדולות ✡ צנזורה מוחלטת על העתונות ואמצעי התקשורת ✡ בשבוע הבא יתכנס בית הדין העליון לדון בחוקיות החוק שמבטל את הרשעת אינדירה גאנדי

מאת שמחה אהרוני

העתונים המופיעים בהודו, מדווחים במאמרים ובכתבות מפורסמות על הנעשה באוגנדה, בפורטוגל, במזרח התיכון ובשאר חלקי העולם. ברם, הם אינם מספרים כלל לקוראיהם על הנעשה במדינתם.

מאז 26 ביוני, כאשר הכריזה ממשלתה של אינדירה גאנדי על מצב חירום במדינה והחלה במאסרים ההמוניים בין אנשי האופוזיציה, ניטל גם חופש הדיבור והחופש הכתיבה. היה זה צעד נוסף בהידרדרות הפוליטית של הודו, שתוך שלושה חודשים עברה ממשטר דמוקראטי למופת עד לידי דיקטטורה קיצונית ביותר.

„הכל השתנה בהודו — חוץ מהעוני", דוחו בצער עתונאים מערביים, אשר עדיין תוהים על השינוי הדראסטי שחל במדינה זו.

התהליך החל על רקע עניין שבמדינות אחרות היה אולי עובר ללא תשומת לב מיוחדת. ב־14 ליוני הרשיע בית משפט גבוה באלאהבד את ראש הממשלה, אינדירה גאנדי, באשמה כי ניצלה בשנת 1971 את מזכירה הראשי כדי לנהל למענה, שלא כחוק, מערכת בחירות לפרלמנט באיזור הבחירות ראי־באריל. כן פסק השופט כי בהטילה על פקידי ממשלה במדינת אוטר פראדש לארגן אסיפת בחירות — עברה על החוק. פסק הדין עורר סערה בהודו. האופוזיציה ניצלה את פסק הדין. היתה זו לה תקופה נוחה למתקפה בשנתיים האחרונות סבלה הודו מאבטלה גדולה ומאינפלציה, זאת נוסף לבעיות הכבדות, שלא השתנו מאז קיבלה המדינה את עצמאותה. ביניהן יצירת שפה משותפת לפדרציה המורכבת מ־22 מדינות, בה מדוברות כ־400 שפות.

מתקפת נגד

אולם לא אשה כאינדירה גאנדי תשב בחיבוק ידיים. לאחר יומיים יצאה למתקפה, זאת כאשר חברי מפלגתה מפלגת הקונגרס — יצאו בהפגנות להגנתה. היא הגישה ערעור לבית הדין העליון שהיה אמור לשבת בסוף החודש ולדון בו.

אינדירה גאנדי לא חיכתה לערעור. ב־26 לחודש הכריזה על מצב החירום, שמאז הלך והחמיר מדי פעם. סין תקפה בחריפות את צעדה של ראש הממשלה. העתון הסיני „יומן העם", שהוא בטאון המפלגה הקומוניסטית, מתח ביקורת על מדיניותה של ממשלת הודו. „שהטילה עצמה אל זרועות הסוציאל־אימפריאליזם הרוויזיוניסטי של ברה״מ". לעומתו שיבחו דוברי מוסקבה את צעדיה של אינדירה גאנדי, באמרם, כי „פרו־

אינדירה גאנדי
„הדמוקרטיה זו אני"

בקטורים פוליטיים הקטו את הדמוקרטיה בהודו ועשו במדינה ליצור אנדרלמוסיה".

במשך שלושת השבועות הראשונים מאז שהממשלה הכריזה על מצב החירום, נמשכו המעצרים בכל רחבי הודו. אלפים ממתנגדי המשטר נעצרו והושמו בבתי סוהר. היה קל למצוא את המתנגדים. הם מעולם לא ניסו להתחמק. העתונות בהודו היתה סמל של עתונות חופשית בכל העולם. לא היתה כלל צנזורה וכל אחד יכול היה לכתוב בכל שולה על דעתו. ואכן, כל האישים היו מביעים דעותיהם, גם החריפות ביותר מעל דפי העתונות.

ב־22 ליולי הביאה הממשלה את הכרזת מצב החירום לאישור הסנט. היה ברור מראש כי הסנט יאשר זאת. היות ששני שלישים מחבריו הם מתומכי מפלגתה של אינדירה גאנדי. יחד עם זאת הופיעה ראש הממשלה בסינאט ואף נאמה לפני הצבעה. היא הכריזה כי „שיבה אל הימים שבהם הכל היה מותר, איננה אפשרית עוד", וכי הכרזת מצב החירום היתה הכרח מכאיב, אחרת היתה המדינה בסכנת תוהו ובוהו. וכפי שהיה צפוי אישר הסנט ברוב של 137 קולות נגד 33 את מצב החירום.

בכך לא הסתפקה אינדירה גאנדי, בת ה־58, המתנהגת בכושר מנהיגות ובאומץ חזק ונחוש. ב־5 לאוגוסט אישר הבית התחתון של הפרלמנט ההודי את החוק השולל רטרואקטיבית את תוקף הרשעתה של ראש הממשלה באשמות של התנהגות בלתי חוקית במערכת הבחירות.

הצעת החוק לשלילת תוקף ההרשעה הועלתה בישיבת חירום של הפרלמנט, שהוחרמה ע״י האופוזיציה. אישור החוק, שהיווה למעשה ביטול ההרשעה של ראש הממשלה, התקבל חמישה ימים בלבד לפני שבית המשפט העליון עמד לדון בערעורה.

„פחד שורר ברחובות"

אולם, בעוד מתנהלים „מאבקים דמוקרטיים" בפרלמנט, שורר הדיכוי בחוצות ערי הודו. „פחד שורר ברחובות" — מדווחים עתונאים מערביים המסקרים את הנעשה בהודו. הפחד מורגש ברחוב. אנשים עומדים בשקט בתחנות האוטובוסים, פוחדים לפצות את פיהם. כרזות צעק על „מלחמה נגד ספסרים" ועל פתיחת משרדים ל„תלונות הציבור" נפרשו ברחובות הראשיים ועל קירות הבתים. אין שביתות. המשרדים החלו לפעול ביעילות. כל זה רק משום שהפחד חדר בלבבות האזרחים. „אפילו הפרופסורים באוניברסיטאות פוחדים לדבר היום על עניינים פוליטיים" — כתב אחד העתונים באירופה, בציינו כי המשטרה נמצאת בכל מקום, ועוקבת אחרי הנעשה. אותם עתונאים מדווחים גם שכעשרת אלפים איש נמצאים עתה במעקב מתמיד או בבתי סוהר, ויש שמדעות שהמספר מגיע ל־60 אלף נפש.

הצנזורה החמורה שהוטלה על העתונות היא קיצונית ביותר. עורך עתון אחד הוכיח לכתב זה, שגם בימי שלטון האנגלים היתה צנזורה, אולם זו התירה להשאיר חללים לבנים בעתון כדי להרגיש שידה של הצנזורה בדבר. ברם, דבר זה אסור כעת.

אמנם, בית הדין העליון הודיע בסוף השבוע שעבר שיוצא לבדוק את חוקיות החוק שנתקבל ע״י הפרלמנט השולל רטרואקטיבית את הרשעתה של ראש הממשלה. הוא אף קבע את תאריך הדיון ליום שני הבא. ברם, האם תתחשב בכך ראש הממשלה? הבקיאים בנעשה בהודו, הם בדעה אחת — אינדירה גאנדי תעשה הכל כדי לממש את תוכניותיה. היא לא נרתעה להגיד זאת כמעט בגלוי. כאשר שאלו אותה עתונאים זרים, בשבוע שעבר, עד מתי יימשך מצב החירום, השיבה בשלווה נפש כי „המצב המיידי יימשך עוד שנה לפחות". היא ידעה כי אם תהיה צריכה להאריך את התקופה, תוכל לעשות זאת בקלות — הפרלמנט הוא בידה. אין היא פוחדת. כששאלו אותה העתונאים האם זו דיקטטורה, השיבה: „לא, חס וחלילה, זאת הדמוקרטיה האמיתית עליה אני מגינה".

„הדמוקרטיה זו אני" — ברוח זו ממשיכה אינדירה גאנדי לשלוט על המדינה ביד קשה, לרמוס את הדמוקרטיה בהכרזת חוקי חירום.

האישה אשר למען המדינה התגרשה מבעלה והזניחה את ילדיה, לא תירתע מכל צעד וללא כל התפשרות כדי לחזק את שלטונה, מתוך האמונה כי רק היא יכולה להציל את הודו מהידרדרות ומאבדון.

„חלילה, פראות היתה זאת"

מאת י. אריאל

עוד לא פסו אמונים אין זה נכון כלל וכלל ש„באגודת ישראל" מרוצים מגידופים שהשמיע הח״כ ר׳ ש. לורנץ כלפי הרב הראשי הרב שלמה גורן שליט״א. בפגישותי בימים האחרונים, עם אחד הראשי „אגודת ישראל", איש אצילי־רוח ובעל מוסר, בן של גדולים ואדמורי״ם, שאלתיה: „האמנם מסכימים אתם לגידופי הח״כ ר׳ ש. לורנץ כלפי הרב הראשי?" בזעזוע האיש והשיב לי בזעם ובהתגעשות כל גופו: חלילה, פראות היתה זאת! (ביידיש: חלילה, ווילדקייט).

ובכן, ארשה לעצמי לפנות אל חבר־כנסת הר׳ שלמה לורנץ בבקשה נמרצת: אנא, חוס על עצמך ר׳ למען כבודך וכבוד בית אביך — לך אל כבוד הרב הראשי התנצל בפניו ובקש סליחתו „כי לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביזו בה תלמידי חכמים" (שבת קי״ט).

אתה, עסקן ציבור, עשית מעשה מחפיר, שההיסטוריה היהודית לא תדע כדוגמתו ועל דבריך, דברי גידוף וחירוף, פוסק הרמב״ם (הלכ׳ ת״ת, מדע י״ב): „...אבל תלמיד חכם שבזהו או חרפו אדם בפרהסיא אסור לו למחול על כבודו ואם מחל נענש שזה בזיון תורה אלא נוקם ונוטר הדבר כנחש עד שיבקש ממנו מחילה ויסלח לו".

אל נא, הח״כ ר׳ ש. לורנץ, תישען על רבנים החולקים על פסקי־דיניו של הרב הראשי הרב גורן ואף מתבטאים במלים חריפות, — לך אסור לחרף ולגדף אישיות שמימשה כרב ראשי בצה״ל וקידש שם שמים ברבים ולאחר־כך כרב ראשי בתל־אביב־יפו ועתה כרב ראשי בארץ־ישראל!

זכור נא, כי מאז ומעולם חלוקים היו חכמי התלמוד, הגאונים והפוסקים בדעותיהם; זה מטהר וזה מטמא, זה אוסר וזה מתיר ולעתים אף דיבורי קשות כגון: „עד מתי אתה מכלה ממונן של ישראל", או „עד מתי אתה מאכיל לישראל נבילות" (חולין נ״ז). וכדומה וכדומה, אך להשוות גידול בישראל לאחד מראשי עולם, צר ובזוי לישראל, מעל במה נכבדה, וברבים — שומו שמים על כך, עוד לא היה דבר כזה בישראל!

*

איני יודע אם „ידידיך" או שותפים הסיתוך לכך, אך אל תדמה בנפשך, שרבים מרוצים אף מבני מפלגתך. מכיר שיגעון או שנאה עיורת והמוסר־טוח יסכימו איתך — אך דע לך. נבלה נעשתה בישראל ועליך למחר, ושוב, לכבוד עצמך ולכבוד כל בית ישראל — לך ובקש סליחה מהרב הראשי לארץ־ישראל!

אתה אף נכשלת שנית ונשאת פנים בתורה והכרזת ברבים: ש„כל מקום שיש חילול השם אין חולקים כבוד לרבי" — ופרשת פירוש מסולף כאילו מותר לחרף ולגדף ר״פ וגדול בישראל כשיש חילול השם, היכן מצאת זאת שמותר לחרף ולגדף תלמיד־חכם, רב בישראל אין דבר כזה ומי הוא זה אשר יקבע מה זה „חילול־השם" — בכל אופן לא עסקן ציבור ואף לא חבר־כנסת, ובכלל אין חירופיך ענין להלכה זו.

אגב, עיין נא בגמרא ותמצא שבכל המקומות שנזכר „כל מקום שיש חילול השם אין חולקים כבוד לרב", אין חלילה הפירוש שמותר לחרף ולגדף רב, אלא — א) „המוצא כלאים בבגדו פושטן אפילו בשוק" ולא יחוס על כבודו בגלל החטא של לבישת כלאים ויסיר מעליו את בגדו העליון כי „אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה׳", „כל מקום שיש חילול השם אין חולקין כבוד לרב" — ר״א לפשטו ויפשוט הבגד האסור (ברכות י״ט). ב) בבקה״ו „אשה הבאה לפני חכם להתירה לינשא ותלמיד זה יודע שבעלה חי אין חכמה לנגד ה׳", דברי רש״י במסכת שבועות (ל׳:) אבל באיסורא אין חכמה וגו׳ שבגמרא. ז״א, חלילה לתלמיד להימנע מלהעיר לרבו על העובדה שבעל האשה הוא בחיים כי עי״כ רבו יתירנה ותצא תקלה של התרת אשת־איש. ג) בעירובין (ס״ג) מסופר שרבינא ישב לפני רב אשי וראה יהודי מחלל שבת — גער בו, וכשלא השגיח בו, נידהו אעפ״י שרב אשי (רבו) שתק ואז חשש רבינא שמא פגע ברב אשי על אשר צעק, בנוכחותו של רב אשי, ונידה את מחלל השבת. על כך אמר לו רב אשי: כל מקום שיש בו חילול השם אין חולקין כבוד לרב — אך אין כאן בשום פנים חירוף או גידוף כלפי הרב אלא רק המפרצה של אזהרה, בעצמו תלמיד־חכם המעניש מחלל שבת ואינו מחכה לרבו. רב אשי שיפטה ואת: ד) אף בעניין פינחס, שהורה הלכה בעצמו והרג את זמרי וכזבי בת־צור ולא לקח רשות ממשה, אף כאן מתרצין „כל מקום שיש בו חילול שם אין חולקין כבוד לרבי" (לפי שמואל) ורש״י מפרש „שלא יראו וחראים וילמדו להתיר את כותית" (סנהדרין פ״ב).

מכל המקרים שהובאו כאן אין ולא־כלום על „היתר" של חירוף וגידוף רב בישראל ונהפוך הוא: תלמיד חכם שסרח — אין מבזין אותו בפרהסיא (מנחות צ״ט).

חז״ל חסו אפילו על פושעי ישראל והבדילו בינם לבין נביאי אומות העולם, וכך שנינו במסכת גיטין (נ״ו—נ״ז): אונקלוס בר קלוניקוס בן אחותו של טיטוס אמר להתגייר אך רצה להתייעץ בטיטוס ובבלעם שהעלה אותם באוב (כישוף). שניהם לא יעצו לו להתגייר, אלא בעוד שהראשון מבהיל אותו במצוות הרבות שהיהדות מחייבת. הרי השני, בלעם, אומר לו: לא תדרוש שלומם וטובתם כל הימים עד שהחליט להעלות את ישוע הנוצרי הוא, הפושע הישראלי, אמר לו: „טובתם דרוש, רעתם לא תדרוש כל הנוגע בהם כאילו נוגע בבת עינו". על כך דרשו חז״ל: תא חזי מה בין פושעי ישראל לנביאי אומות העולם עובדי ע״ז!

ואתה חבר כנסת, בא כוח יהודי שומרי תורה ומצוות, העזת פנים להשוות ולדמות רב וגדול בישראל לאחד הרשעים הגדולים שבאומות העולם — אוי לאוזניים שכך שומעות!

אחר שלא חשבת על גודל העוון ועל כובד החטא ההתגודדות הפוליטית ושנאתך האישית אל כבוד הרב הראשי העבירו אותך על דעתך — לכן בבקשה ממך: אל תתבייש, עלה על במת הכנסת ובפני רבים הכה על לבך ואמור: חטאתי, עוויתי ופשעתי על אשר פגעתי ברב הראשי ועל אשר לגלגתי על העיטור של גיבורי וקדושי ישראל שבהקריבם נפשם במלחמתם להגנת הארץ ותושביה, הגנו גם עלי ועל בני ביתי.

אחר התנצלות ברבים, לך־נא אל הרב הראשי הרב גורן ובקש ממנו שימחול לך — והוא בוודאי ימחול לך ויכפר לך, ושלום עליך ועל כל ישראל.

זמנו של יום

אידי אמין מוסיף לקרוא למלחמה

נשיא אוגנדה אידי אמין השוהה בביקור באתיופיה שוב קרא להקמת פיקוד אפריקאני עליון כדי „לשחרר" את דרום אפריקה ופלשתינה.

בתשובה על נאום קבלת הפנים אמר נשיא אוגנדה כי היה דיבור רב על פיקוד אפריקאני עליון, אבל, „האמנם קיימנו את הבטחותנו" וכמה אויבים יש לנו עכשיו? יש לנו רק דרום אפריקה ורודזיה".

אידי אמין אמר, כי אמנם אינו רוצה להכריח את אלה שאינם רוצים להלחם, לצאת למלחמה, אבל ארצות אלה חייבות לפחות להגיש תמיכה מוסרית ופוליטית לאחרות.

הוא הזכיר את מלחמת יום הכיפורים כאשר רק סוריה ומצרים לחמו נגד ישראל אך מדינות ערביות אחרות רבות הגישו סיוע כוסרי והחמרי. אידי אמין הוסיף: אבוא במגעים עם ארצות אחרות המוכנות להקים את הפיקוד האפריקאני העליון.

*

עתונאים בריטיים טוענים שגילו „פרשת ווטרגייט"

שני עתונאים טענו בלונדון, כי חשפו תקרית הדומה ל„פרשת ווטרגייט" אשר בה צווה ראש ממשלה בריטי לפרוץ לדירתו של מדינאי בסוד, איש מפלגתו.

העתונאים קלייב בורל מן ה„טיימס" ובראין קאשנלה מה„דיילי אכספרס" טענו כי התקרית קרתה לפני פחות מעשר שנים. העתונאים חיברו במשותף ספר שייצא לאור בחודש הבא ובו הם טוענים בין היתר כי ראש ממשלה מסויים שלח בלש לפרוץ לדירת מדינאי בסוד משום שהטיל ספק בכנות נאמנותו.

שני העתונאים, מחברי הספר „הפשע בבריטניה כיום", אומרים כי הם מודעים לעובדה שהעיתון שלהם מעורפל משום שאינם מוכנים לפרסם את שם ראש הממשלה והמדינאי הבכיר בו מדובר. מסיבות משפטיות, „אולם", הם אומרים, „אנו יודעים מיהו ראש הממשלה שנתן את ההוראה ואנו יודעים ביתו של מי נפרץ ואנו יודעים פרטים על מה שקרה בפריצה". השנים טוענים, כי המקור שלהם הוא אמין ואין הם מטילים בו כל ספק שהוא.

*

מדען אנגלי מטיל ספק אם סרטן הריאות נגרם על ידי עישון

פרופ׳ פיליפ בורץ׳ מאוניברסיטת לידס סבור כי מרבית המקרים של סרטן הריאות נגרמים לא על ידי עישון סיגריות אלא על ידי התרבות ספונטאנית של תאים — כותב „טיימס" הלונדוני.

פרופ׳ בורץ׳ גם מטיל ספק בדעה הרווחת שעישון סיגריות מסייע להתקפי לב. עם זאת הוא נוטה להסכים שלעישון השפעה על ברונכיט כרוני ושיעול מתמשך. „מתנגדי העישון רוצים להציל בני אדם מנזק מבוער זה", אמר פרופ׳ בורץ׳. „אני עצמי איני מעשן ואני מבין את המניעים שלהם. אולם הנימוקים שהם מביאים אינם מבוססים תמיד מבחינה מדעית".

*

שלושה לועי געש חדשים בקמצ'טקה

שלושה לועי געש חדשים נוצרו בקמצ'טקה שבמזרח הרחוק כתוצאה מהתפרצות וולקנית שהחלה לפני ששה שבועות — מסרה סוכנות „טאס".

לוע הגעש האחרון הופיע ביום א׳. הוא נוצר כתוצאה מסדק בקרקע באורך של 100 מטר וברוחב של מטר. מסדק זה זרמה התפרצות של לבה לגובה של קילומטר.

לוע הגעש הראשון הופיע ליד הר הגעש טולבאצ'יק ב־6 ביולי ופעלתו נמשכה ארבעה חודשים. לפני ששקט הוא צמח לגובה של 5000 מטר על בסיס של יותר מקילומטר רוחב, נאמר בהודעת „טאס". לוע הגעש החדש הגיע לגובה של 50 מטר תוך 24 שעות.

*

בני השבטים במדבר ישמרו על קו המים

מצרים הטילה על השבטים שבמדבר המערבי, להגן על קו צינורות המים המתוקים הנמשך מאלכסנדריה ועד מרסא מטרוח. אורך הקו מגיע ל־322 ק״מ, והוצאות הקמתו מסתכמות ב־6 מליון לי״ם — מסר „אל־אהראם" הקאהירי.

מושל מטרוח נועד עם ראשי השבטים השוכנים מאלכסנדריה ועד למטרוח והוסכם על אופן השמירה על קו המים. כל ראש שבט יהיה אחראי לגבי קטע הצינור הנמצא בתחומי השבט. רשות המים של אלכסנדריה תשלם לו מדי חדש ל״י ...רה מצרית עבור כל ק״מ שבשטח. מנכ״ל מחוז מטרוח, רפעת ועלוב, מסר, כי עסקים אלו בקשו לאחר שמי קו הצנורות נוזלו בשל חנקים שנפערו בו עקב התנבלוות התעשבים במשך 20 השנים שחלפו.

מכתבים למערכת

פרצות חדשות בחומת השבת

בזמן האחרון אנו עדים לעובדה המעציבה כי פירצת חילולי השבת הולכת ומתרחבת. חברת „אגד" מעבירה את האוטובוסים שלה בעיצומו של יום השבת דרך השכונות שבהם ריכוז גדול של אנשים דתיים ללא כל תגובת הציבור. וכך הציבור מתרגל לפרצות נוספות והולכות, וכך מכשירים אנו בהוראת השתיקה לחילולים נוספים הקונים להם שביתה גם בשכונותינו. ומי יודע לאן פרצות חדשות אלה עלולות להוביל?

על רבני השכונות ועסקני הציבור אשר שמירת השבת נוגעת לליבם, להתעורר ולהתכנס, לטכס עצה לעצור בעד פרצות נוספות בחומת שמירת שבת קדשנו.

שמחה לוין
ירושלים

מיהם הם אנשים נתמדים ותוכניותיהם מעניינות, אבל למה שלא יתנו אותם במסגרת התכניות הכלליות, ולא על חשבון השעה המיועדת לציבור הדתי, שצריכה להיות בנושאים דתיים מובהקים, מסורתיים ומורשתיים (איה „חודש טוב") מוגשים ע״י אנשים החיים חיים אלה באופן טבעי. ואז זה נראה טבעי, מתקבל טבעי מאשר רושם טבעי. האם חסרים בציבור הדתי בעלי כשרונות מוסיקאליים, בעלי כושר הופעה והבעה, נגנים וזמרים? הצופה החילוני המעוניין לצפות בתוכנית „מורשה", נוסף לזה שהוא רוצה קצת נוסטלגיה, בעיקר מעוניין לראות ולקבל מהכלי הראשון, מהמקור. מה הדתי יודע ומסוגל לתת, מה כוחו בשטחים אלה — זה מה שמעניין אותו ולא שירי „מה יפית" היהודים לו יפה. אותו ה„זיק" שבור זיק רוצה להציג הוא רק כזיק, משום שאין בו אותו הזיק היהודי שהצופה רוצה שיבית אותו. שתי רעות יש כאן א) גניבה רעה הבריות (ה„כיפה דתית") מצד אנשים המטיפים ומסבירים ערכים שבחייהם אינם מגשימים. ב) החילוני התמים שאין לו כל רקע דתי ורחוק בזה לגמרי, הרושם המתקבל אצלו הוא, שאם יחבוש כיפה לראשו כשירצה לפצום פרי בפיו בשבט הוא נהיה דתי מושלם...

א. רוזנר
תל אביב

למצא עניין בספר, להגות ולעיין בו ולמצוא בו אורות ניצוצות ושביבי רעיונות הקשורים לזיקה ההיסטורית של עם ישראל בכל הדורות.

בספר אפשר למצוא תשובות ללבטים הקשים בתקופתנו, של ניגודי השקפות וראייה בשדות זרים. מקריאה בספר מתבהרים לעיני הקורא אורות המחשבה המקוריים של שדות ספרותנו.

בספר „רואה האורות" ימצאו הקוראים תשובות לשאלות הבוערות של תקופתנו הנוערות בין מלחמה למלחמה ובין מאבקי השקפות שונות וניגודים בין אסכולות זרים.

יהי רצון שהסופר הדגול הד״ר חיים ליפשיץ ני״ו, שעמל ונצל שנים רבות בשדה החינוך והתורה, הקים דורות מחנכים ומחנכות בסמינרים השונים להורה ולתעודה האשר הקדיש מיטב שנותיו לפעילות אינטנסיבית למען הציונות הדתית במרחבי רוסיה, יאריך ימים ושנים ויוסיף להוציא לאור עוד כהנה וכהנה ספרים יקרי־ערך ויקרי המציאות.

שלמה בריד
ירושלים

הבעת תודה

ד״ר חיים חיימוף, ד״ר משה קאן, וכל צוות הרופאים ממחלקה כירורגית א׳ ד״ר שטראוס והד״ר סירקיס וכל צוות הרופאים ממחלקה פנימית ג׳, האחיות וכל הפרסונל מבית חולים „השרון" בפתח תקוה — יעמדו כולם על הברכה.

מאחר שבכל יום כאשר פותחים את העתון וקוראים על הדברים השליליים במדינה, מתקבל הרושם כאילו אנו חיים במדינה שכולה שלילה — לכן מצאתי לחובה נעימה להצביע גם על דברים חיוביים והטובים. בימים אלה הגם הישוב ב... מיואש ומתוסכל בגלל המצב של לא מלחמה ולא שלום. כאדם שנמצא כבר מספר שבועות בבית החולים היתה לי ההזדמנות לעקוב מקרוב ולראות את המתרחש כאן ויכול אני לקבוע בוודאות ולומר בבטחון מלא, כי עם אשר לו רופאים כאלה, אשר עומדים ליד מיטה החולה כמעט עשרים וארבע שעות ביממה, להתבו ולסעדו במזור ותרופה, בעצה ובתושיה, במסירות נפש ללא גבול עם כזה קיומו מובטח וצפוי לו עתיד מזהיר.

לרופאים לאחיות ולפרסונל אמר: אין די מלים בפי כדי שאוכל להביע לכם את תודתי העמוקה על טיפולכם הנאות והמסור שקיבלתי. לכן אביע זאת בקצור נמרץ: תחזקנה ידיכם!

חנוך כץ
פתח תקוה

„אבא" להיאחזות תקוע

ב„הצופה" (ח׳ באלול) נתפרסמה רשימה יפה על היאחזות תקוע, בתוך המאמר מבקש הכותב „אבא" להיאחזות.

הריני להודיעכם כי במסגרת הקשרים המיוחדים שלנו עם היאחזויות הנח״ל, אנו מוכנים להיות גם ה„אבא" של תקוע". אנו נמציא לתקוע את ה„טייפ־קורדר" המבוקש וכן גם דברים אחרים מסוג זה החסרים להיאחזות. אנו מוכנים לפניה.

יצחק אלפסי
[illegible]
„בני ברית" בישראל

„מה יפית"

בין כל הצרות הפרוצות, היותה התקופה בפולין הזויה, שהרבה בעלי אחוזות, „פריצים", היה לכל אחד מהם יהודי משלו, „מושקה" בלע״ג, וכטוב לבו בשתיה ובזלילה הביא לפניו את ה„מושקה", שישיר וירקוד וישבח את הכבודים, ואלה היו נקראים „מה יפית" ניקעס.

הכפה שהנהלת הטלוויזיה ברוב חסדה „גאהה לתת, לכבן תבניות הכבורה, מכירה בבהינה בסוריאת המפעה זו. הממונים על הטלוויזיה, שהם בעלי האחוזות, „הפריצים", על התוכניות, בוחרים להם „מושקס" שישירו וירקדו לפני תליליהם. האין זה מגוחך ומעציב, שחילוני יכביד לחילוני איך עליו לנהל חיים מסורתיים דתיים (לפי מר דוהר, במדור זה, התכנית „מורשה" ביוזמת לציבור החילוני. למה לא בור הדתי לא מגיע?).

ד״ר בן שלמה, יתרם באמן הוד־

להופעת הספר „רואה האורות"

הריני מצטרף לברכתו והערכתו ההגותית מדעית של פרופ׳ נהר לרגל הופעת הספר „רואה האורות" לפרופ׳ חיים ליפשיץ.

אחרי עמל רב והשקעה של מיטב ...ניני מחשבה פרי עטו ועיונו של פרופ׳ ח. ליפשיץ במחקר יצירת הרב קוק זצ״ל, זכינו סוף סוף להופעת הספר הנ״ל.

מגיוון שכוזדים לי רעיונות אחדים על הבנת הספר בזמן סיועי לעבודתו במחיצתו התורנית של פרופ׳ ח. ליפשיץ. יכול אני להביא לפני הקוראים נקודות שונות בתוכן הספר.

הרעיונות הנם מקוריים ונובעים כמעיין מכלול מחשבה היהדות על הוגי ההדה בהגות האורות. בספרו „רואה האורות" כנתה בצורה הגיונית בעיות תקופתנו של שיבת־ציון והחידוש החיים היהודיים בארץ ישראל בכל מגוונתם והמגבנויות התפתחות החיים באור תורותיו והגיונותיו של מרן הרב ז״ל. הספר הנו ההרגש „דבר השווה לכל נפש" וכל הוג ציבורי באיזו שהיא השקפה יכול

עתונאים שמאליים בארצות ערב:

הסכם הביניים - כניעה ערבית

...הודו (עיר עיצ יזשוע). — ...בות מתגובות שונות שנרשמו ...פי תבל, בעתונות ובמוי אי־ ...שונים, נובה הויכוחים להי־ ...הקרובה של הסכם ביניים בין ישראל לבין מצרים. ...עתוני בריטניה, למשל, ...שים שגם לאחר חתימת הסכם ...ים עדיין יהיה הרבה מה ל־ ...ת במזרח התיכון, סוענים רבים ...ני השמאל בארצות ערב כי ...בם הוא בבחינת כניעה ערבית ...ישראל ותצא נשכרת ממנו. ...והנה התגובות נמסר על ידי סוכנויות הידיעות ברחבי ת־

המזכיר הכללי של המפלגה ...סוציאליסטית הפורטוגלית, מריו ...ש, אמר בראיון שנתפרסם ב־ ...ון הלבנוני „ביירות אל מסא", ...מפלגתו תמכה מאז ומתמיד ב־ ...ת הסכם ערבי־ישראלי, אשר ...את האינטרסים של כל ...ם הנוגעים בדבר. הוסיף, כי ...נתו תוכבת במוקן חכרה מצד ...וגל לאש״ף, כנציג „לגיטימי" ...י של העם הפלסטינאי.

בקאהיר אמר הנשיא הצרפ־ ...ני ז׳וליאם סקוט, כי הוא מאמין ...יפר של דבר יושכן שלום ב־ ...ח התיכון, אולם זמן רב יהיה ...ת להשגת הדבר. לאחר ביקור ...ארצות העימות הערביות אמר ...ד סקוט בשיחה עם כתב „רויי־ ...: אני חושב שכל אחת מן המ־ ...ת הללו משלימה עתה עם קיומה ישראל, וזהו צעד קדימה".

...שני עתונים לבנוניים — ...ספירי השמאלני ו„אל נהרי" ...דים את ההסכם העומד להיחתם ...עה מצד הערבים. העתון „אל ...י" מותח ביקורת על מצרים על הסכמתה להעניק לישראל מה ...נדר על ידה בעמדה צבאית מי־ ...ת, בכך שכתוחה ישארו ליד ...ות מעברי המיתלה והגידי. ...משבת את אש״ף, על אשר ...לגנות את הכניעה מאז מלחמת הכיפורים ולהתנגד להסכם ה־ ...הישראלי־מצרי. „אל נהרי" מ־ ...את הדיפלומטיה הסורית, על ...משותפת זה חודשים אחדים ...חזית משותפת, אשר תקיף ...ירדן ואת הפלשתינאים.

העתון הכוויתי „אל ראי אל ...כותב בתגובה על הסכם ה־ ...ים העומד להיחתם, כי היוזמה ...וזה ממנו והיה ישראל. העתון ...כי המזורות העיתונאים שנעשו ...ישראל היא תיסוג רק מחלק ...השטחים שכבשה מידי מדינות ...אשר למפסיד הגדול, הרי ...כי הוא הענין הפלשתינאי, ...ם העתון הכוויתי.

עתון מפלגת השלטון הסורי ...„אל תאורה", כותב, כי ב־ מקרה שיינתן לאמריקאים לאייש את מערכת ההתרעה בסיני, הרי יהפך המקום לבסיס־ריגול אמריקאני.

✡ העתון הסודני יוזף הישאריווי מצטרף לדברי הביקורת שהרבה בעולם הערבי נגד הנשיא סאדאת בשל התפקיד שמילא לקראת השגת הסכם הביניים החדש בין ארצו לבין ישראל. העתון מציין, כי אין זה מפליא שרשת הקהל הערבי הפרוגרסיבי בעולם הערבי מותחת ביקורת על פעולתו של הנשיא סאדאת, שכן היא מכוונת נגד האינטרסים של העולם הערבי ועשוייה לגרום רק להתעמות פילוגים חדשים באחדות הערבית, שעדנה שבבירורית גם בלאו הכי. העתון מסכם באומרו, כי ההסכם יגרום רק להענקת שלוש שנות שקט לישראל, בו בזמן שמרבית האדמות הערביות ישארו ברשותה.

✡ העתון הצרפתי „לה פיגארו" כותב, כי שום איש בישראל אינו שוגה באשליות שאפשר לשלח את קיסינג'ר בידיים ריקות, שכן דבר זה יגרום לקרע ביחסים עם ארה״ב, דווקא בשעה שהאמריקאים מתכוננים לעשות לישראל ויתורים אשר איש לא חלם עליהם לפני שנה חודשים בלבד.

✡ העתון הצרפתי „לו־אקור" מביע התמיהות מן העובדה, שהסכם הביניים איננו כולל בתוכו כל פתרונות לבעיות הגולות של רמת הגולן והפלשתינאים.

✡ העתון הצרפתי „ליבראסיון" של השמאל הקיצוני כותב, כי במקרה שההסכם הביניים אכן ייצא לפועל, הרי יהיו בו כל הסימנים של שלום נפרד. העתון מדגיש, כי בהסכם לא מדובר אמנם על ביטול פורמלי של מצב הלוחמה בין מצרים וישראל, אולם אין להעלות על הדעת שהנשיא סאדאת יוכל לנפנף גם להבא באיום המלחמה, זאת על אף העובדה שההסכם אינו פותר דבר ביחס לבעיית הגולן, הגדה המערבית והפלשתינאים.

✡ כמה מעתוני בריטניה ציינו ביום ג׳, כי קרוב לוודאי שהסכם הביניים בין ישראל לבין מצרים ייחתם בקרוב. אולם עדיין נותר לעשות רבות להשכנת שלום באיזור המזרח התיכון.

מנהיגי המחבלים מותחים ביקורת

שניים ממנהיגי המחבלים מתחו ביום ג׳ ביקורת על הסכם הביניים המוצע, העומד לפני השלמתו בין ישראל לבין מצרים. השניים הם סאלח קאדומי, ראש המחלקה המדינית של אש״ף, וזוהייר מוחסן, ראש המחלקה הצבאית של ארגון זה.

קאדומי אמר בגילוי דעת שפורסם על ידי סוכנות הידיעות הפלשתינאית „ואפא", כי הסכם הביניים אינו אלא „תמרון אמריקאני" שנועד לאפשר לישראל להסלים את התקפותיה נגד מחנות המחבלים בלבנון. „אם אמנם ייחתם ההסכם לשנים עודות", אמר קאדומי, „הרי פירוש הדבר יהיה הפסקת כל מאבק צבאי או פעולה מדינית במשך התקופה הזאת. את זאת דוחים אנחנו וכל שאר בני העם הערבי".

קאדומי הכחיש את הידיעה, שהנשיא סאדאת כאילו הודיע מראש את מנהיג המחבלים, יאסר ערפאת, על ההסכם העומד לחתימה. קאדומי טען, כי החלטות ועידת הפיסגה הערבית ברבאט מוציאות מכלל אפשרות כל הסכמים דו־צדדיים בין ישראל לבין מדינה ערבית כלשהי.

זוהייר מוחסן פירסם את ביקורתו במאמר שהופיע בכתב העת „אל טאליה", בטאון ארגון „אל צאעיקה" הפרו־סורי. הוא מביע התנגדות חריפה לחתימת ההסכם המוצע וקורא ליצירת „חזית פעולה משולשת מדינית וצבאית", שתהיה מורכבת מסוריה, ירדן ואש״ף.

זוהייר מוחסן טוען, כי כל סעיפי ההסכם המוצע משרתים אך ורק את האינטרסים של ישראל ואינם נותנים למצרים מאומה. „סעיפי המשפילים של ההסכם הזה", כותב מוחסן, „יאפשרו לתנועה הציונית לזכות בהכרה דה־פקטו. רשמית למחצה, מצד מצרים. וזהו דבר שהאומה הערבית סירבה לעשותו בעבר גם במקרה של נסיגה מלאה".

מאות נפגעים השתתפו בקיטנות הקיץ של „אילן"

מאות נפגעים, ילדים ומבוגרים, מרביתם נפגעי שיתוק־מוחין, בילו חופשתם השנתית בשתי קייטנות שקיים הקיץ „אילן" — איגוד ישראלי לילדים נפגעים.

הקייטנות נערכו ב„ימין אורד" (ליד עין הוד) לילדים בגיל הרך ובכפר בתיה לבוגרים בגילאים מ־17 ומעלה.

הנפגעים בילו זמנם בחוגים ועיסוקים שונים, בפעילויות ספורטיביות וצפיות ובטיולים. בערבים נערכו בפניהם הופעות של אמנים נודעים שקיימו הופעותיהם בהתנדבות.

ביטוח - גם בקריית ארבע

את סוכנות הביטוח הראשונה בקרית ארבע, בה התקיימו השבוע לראשונה בחירות מקומיות, הקים שלום גולדמן. שעלה לא מכבר מבוסטון. שלום רצה תחילה להתיישב דווקא בירחו, אך לבסוף הצטרף אל מתיישבי חברון. במקצוע שלום גולדמן הוא רואה חשבון, נוסף לכך הוא לומד באוניברסיטה [illegible].

עלה ברעתו הרעיון שבעצם אין בחברון סוכן ביטוח מאחר ש„החברות אינן נוטות לבטח אנשים הגרים ב„שטחים". הוא נרתם למשימה והשבוע חברות ביטוח שבקריית־ארבע יש מקום לפעולתו. הוא גם נתן הנחות גדולות והפך לסוכן מן המניין.

שלום מצטער רק על דבר אחד: שאין הוא יכול „לבטח" את המקום... הוא בין אלה המקדשים את מירב מאמציהם כדי שחברון עוד תשוב ותהיה עיר יהודית.

■

סיור בקהילות

לאחר ביקור שערך במשך שבוע בבראזיל יצא הראשון לציון, הרב הראשי לישראל, הגר״ע יוסף, לסיור בקהילות היהודיות בארגנטינה. הוא הופיע בעצרות־עם בבתי־הכנסת ובשבת שעברה התפלל בבית הכנסת המרכזי בבואנוס־איירס, הנמצא בשכונה רבה של היהדות הספרדית בבואנוס־איירס, הרב יצחק שהובר. למקום הגיע קהל רב כדי לשמוע את הדרשות ואת דברי ההתעוררות שנשא המתקבל. ...דוק היחסים בין יהודי התפוצות והארץ תוך הגברת העליה.

היום יגיע הגר״ע יוסף לאמשטרדם שבהולנד וישתתף בחגיגות לציון 300 שנה לייסוד הקהילה היהודית הפורטוגזית שם. בחגיגות ישתתפו רבנים וראשי קהילות מארצות רבות.

■

זכות ראשונים

בהקלטה הפומבית של תכנית הרדיו „ימי הרחמים והסליחות" שנערכה במוצאי שבת בנוכחות קהל רב בבית־הכנסת שביד הפלמ״ח בתל־אביב בהפקתו ועריכתו של ברוך שיין, הושמע השיר „דרכך אלוקינו" אותו הקליט מר שיין, עורך התכנית להווי דתי ובסדרה ברדיו, לפני 20 שנה בכפר־חב״ד. שם הושמע השיר לראשונה. בתכנית שהוקלטה במוצאי השבת השמיעו שוב את השיר צמד „השירונים": יוסי לביא ושאול יצחק בליווי הפסנתרן יוסי קורש.

מר שיין הזכיר להם את השנים בהן הם הרבו לשמוע ולהשמיע את השיר במסגרת „בני עקיבא".

בהקלטה שתשודר ביום שני הבא בערב שלושה מסדים: מהשבת, תפילה וזמר. את דברי ה... מחשבה מביאים הרב עמנואל קוסובסקי־שחור, רבה של יד־אליהו, הרב שמואל אליעזרי ר... של בית־הכנסת, והרב צבי ג...ולד מכפר חב״ד. את פרקי התפילה משמיעים החזנים ...זו, ויהודה קליין.

בינינו
✡
מאת בתיה

■

זכרונות על שכונה

על אף ששכונת „אהל־משה" בירושלים היתה שכונה קט... היו בה שלושה בתי־כנסת. ז...רונות על שכונה זו יביא ח״כ יצחק נבון בתכנית הטלוויזיה שתשודר במוצאי־השבת בהפק... של חיים הזיזמן. באותה תכנ... יובאו גם פיוטים ונעימות ל... השונה על־פי נוסחים שונים.

■

תירוץ משכנע

במסגרת טיול קבוצתי להנ... שאורגן ע״י „גשר", נסעה ק...צת עצירים דתיים בהדרכתו ... דוד גרוסמן גם לפירנצה ל... הגיעם לפירנצה טלפן המדר... להנהלה המאורגנת את הטיו... במקום כדי לתאם עמם לוח זמ...ים. הוברר שהם סינו את ... זת הטיולים וכללו נסיעה ב...בת. דוד ניסה להבהיר להם ... הקבוצה שלו אינה נוסעת ב...בת מטעמי דת אך נתקבל ...בר הבנה מוחלט. גם הנהג ... שניסה לעזור בהבהרת המצב נתקל בחוסר הבנה. לבסוף מש... פקעה סבלנותו הסביר לחב... הטיולים האיטלקית כי הקבו... של „גשר" אינה יכולה לנסוע ... בשבת משום שהם עורכים קנ...יות בשבת. התירוץ הזה הובן...

פרס: לצה"ל אופציית הגנה על סיני כמו בעבר

...המוסדר המדיני המוצע עם ...ים יש לצה״ל האופציה ...קבילה להגן על סיני כמו ...בר — אמר אמש שר הבטחון, מר שמעון פרס, בעצרת ...י תנועת הצופים באמפי־ ...מרון בצמח.

...שר הבטחון אמר, כי אם צה״ל ...ד נקודה זו את אחזתו בסיני, ...לשכוח שלמצבים התחשם לא ... נקודות המוליכות הגנה צב־ ...בהירה.

...מר פרס ציין, כי הגבול בין ה־ ... בסיני כיום למצב של לפני ...ימים, הוא זה שהמצרים ייבים ... על תעלת סואץ פתוח לשיט ...בצאת בתהליך הרחבה. כמו כן ...רך מצרים להגן על שורת ערים לאורך התעלה. אליהן חזרו שלושת רבעי מיליון תושבים מצרים ועל פיתוחן הצר האריך שיקשר את ערי התעלה עם בארות הנפט באבו־רודס.

שר הבטחון הדגיש, כי למצרים יש נימוקים ושיקולים משלה לפרוש מדרך המלחמה ולעלות על דרך השלום, שכן המלחמות בעבר לא הרסו את ישראל, אך המיטו הרס רב למצרים.

אשר לנוכחות של אזרחים אמריקנים במעברים אמר שר הבטחון, כי היא אינה חשובה בכמות אלא בהפיכת הצדדים להכניס גורם המסוגל להגן על ההסדר.

שר הבטחון הוסיף, כי אם ייחתם הסדר הוא יהיה בגבול הדרומי בלבד. הגבול הצפוני ישאר מרכב ...איומים ואיבה.

هكذا من الاصل

ספורט הצופה

ענף השחייה בישראל עלה על הגל הנכון

מאת אריה שגיא

מדי שנה, כאשר מגיע הקיץ ואיתו החום, ורבבות נוהרים לחופי הים ולבריכות להתרחץ ולשחות, מתעורר ענף השחייה התחרותי מתרדמת החורף שלו. השנה התעורר ענף השחייה בצורה ראויה לציון.

נראה כי את אות הזינוק להתעוררות זו נתן דן ברנר, כאשר זכה לפני כשנה במשחקי אליפות אסיה בטהראן בתואר השחיין המהיר באסיה ובמדליות זהב במשחה 100 מ' חופשי. לאחר מכן באו הישגים משופרים בגביע שמונה האומות. למרות שתפסנו את המקום השביעי, הרגיל כמעט, הרי שהישגי השחיינים היו טובים בהרבה מהישגיהם בשנים קודמות, ורק בגלל רמה לא גבוהה של הבנות זכו ספורטאי ישראל רק במקום זה. המשך הטוב בא באליפות אסיה בשחיה לנוער. שם התמודדו נערינו בהצלחה בכצמת שהיה עולמית כיפאן וחזרו עם שלל מדליות, 16 בסך הכל. שחיינינו זכו בשבע מדליות זהב, מהן שלוש על ידי עדי פרג ב־100 פרפר, וב־200 מ' ו־400 מ' חופשי בהן קבע גם שיאי משחקים; שלוש על ידי רון קרמן, ב־100 ו־200 חזה, בהן קבע שיאי משחקים, וכן ב־100 חופשי, ובכך הוכתר גם כנער המהיר ביותר באסיה. מדלית זהב נוספת הושגה על ידי אסנת אוליך ב־400 התירה. כן השיגו נערינו חמש מדליות כסף, ו־4 מדליות ארד.

בשבוע האחרון, בגמר אליפות הנוער הנערכת בבריכת מכון וינגייט, נשברו „בסיטונות" שיאי הנוער בשחיה ועוד ידם של הנערים נטויה. במשחים המוקדמים ובמשחי הגמר השתתפו כ־1500 נערים, ויש לציין כי לראשונה השתתפו אגודת „אליצור" בתחרויות המוקדמות, אשר כולן נערכו בימי חול, והשחיינית דגנית פרקש מ„אליצור" סעד העפילה למשחי הגמר ב־200 מ' חתירה. משחה הגמר יערך ביום השישי כך שתוכל להשתתף גם בו. בין הבולטים בחלק הראשון של אליפות הנוער, היו יורם קוטר, בן 14, מבית קמה, יורם כוכבי, בן 13 מבריית מכבים עתיד, וכן בלטו נציגנו לאליפות אסיה לנוער כעדי פרג, רון קרמן ותמר מייסנר, אם כי הם לא קבעו תוצאות בולטות.

כדאי לציין עוד, כי התוצאות שהשיגו כמה מהנערים אינן נופלות מהתוצאות של בני גילם בעולם, בעיקר אמור הדבר לגבי אירופה.

מה הלאה?

וכאן נשאלת השאלה: מה הלאה? מדוע אין אצלנו שחיינים ברמה גבוהה למרות שהפוטנציאל בקרב הצעירים קיים? הלכתי לשאול שאלות אלו ואחרות את יו"ר ועדת השחיה מר א. גינזבורג. ענף השחייה הוא הענף הגדול ביותר בהתאחדות לספורט (יש לזכור כי ענפי הכדור־רגל והכדורסל אינם שייכים להתאחדות לספורט אלא הקימו התאחדויות נפרדות), ורשומים בו כ־4750 שחיינים פעילים, ובענף כולו חלה תזוזה רציניה קדימה בשנתיים האחרונות.

התנופה באה לידי ביטוי באגודות המונות כיום עשרות ואפילו מאות שחיינים, ולא בודדים כבעבר. בין הבולטות אגודת חולון ובת־ים, המונה כ־300 שחיינים (מעניין כי את רוב ההוצאות משלמים הורי השחיינים מכיסם — 50 ל"י לחודש) ובריית מכבים עתיד תל־אביב, המונה כ־200 שחיינים. כן חלה תזוזה ניכרת בנוקא בקרב ההתיישבות העובדת בצפון ובדרום. הבעיה העיקרית של האגודות היא העמדת הבריכות לרשות השחיינים. הדבר בולט בעיקר בערים, כאשר הבריכות הן ציבוריות, ולכן אפשר להתאמן בהן רק בשעות הבוקר המוקדמות, או בשעות הערב המאוחרות, וגם אז גובות הבריכות דמי כניסה. בנוקא זה יש כמובן יתרון לשחייני הקיבוצים, ויש לזכור, כי כדי להגיע להשגים צריך שחיין להתאמן פעמיים ביום. בכלל, אחת הבעיות העיקריות בענף השחייה הוא הזמן הרב הדרוש לאימון. כדי להגיע להישגים ברמה גבוהה יש צורך להתאמן פעמיים ביום, ואילו בארץ מתאמנים פעמיים שלוש בשבוע בלבד וזוהי אולי התשובה להשגים הדלים של הנוער הבוגר, כי הלימודים ועניינים אחרים, והמובן הצבא, גוזלים את זמנו ומונעים מבני להתאמן. כדי להאריך את עונת האימונים, הפעילה ועדת השחייה בחורף ארבע בריכות אזוריות, כאשר בכל בריכה התאמנו שחיינים מ־15 עד 20 אגודות. הבריכות היו מחוממות והופעלו בבית־קמה, גבעת־חיים, כפר המכביה ושמיר.

בעיית המאמנים

בעיה נוספת היא בעיית מאמנים. בארץ קיים מספר רב של מאמנים והם עושים עבודה מסורה, אבל הם מסוגלים להביא את השחיינים עד לתוצאות ממוצעות, אולם כדי ליצור אלופים יש צורך באימון מקצועי ברמה גבוהה ובשיטות חדשות. לדברי יו"ר ועדת השחיה, מתקיים מו"מ עם מאמן שחיה נודע מארה"ב, שיבוא לארץ לשנה לפחות, עם אפשרות להארכת חוזהו לתקופה ארוכה יותר, כדי להקנות אימון מקצועי ברמה גבוהה לשחיינים וידע באימון למאמנים.

מבצע נוסף לקידום השחיינים נעשה על ידי ועדת השחייה בשיתוף רשות הספורט — אימון כ־15 ילדים מחוננים במשך כשנה, על ידי יוסף טלקי, מבחירי מאמני השחייה בארץ ומי שהיה מאמן נבחרת ישראל בשחייה במשך שנים רבות. אימונים אלו נערכו בבריכת בית בארבור בתל־אביב.

לקראת אולימפידת מונטריאול, שתיערך ב־1976, קבעה ועדת הספורט תוצאות מינימום שעל השחיינים להשיג בכל שנה, החל מ־1973. הישגים אלו הקנו לשחיינים את הזכות להיבנות עם סגל מונטריאול. כיום נמצאים בסגל חמשה שחיינים: דן ברנר, עדי פרג, דב גיסמן, רון קרמן ותמר מייסנר. ארבעת הבחורים עתידים לצאת בספטמבר לקליפורניה, כדי להתאמן יחד עם נבחרת השחייה של ארה"ב לאולימפיאדה, בחסותו של המאמן רון באלאטור. הכוונה היא, כי ישהו שם החל בספטמבר ועד האולימפידה ביוני 1976, וזאת, כמובן בתנאי שישיגו תוך כדי האימונים והתחרויות את המינימום האולימפי.

עונת הליגה בכדורמים — בעיצומה

אם אנו עוסקים בשחייה, כדאי להזכיר גם ענף קרוב נוסף, הכדורמים, אשר משחקי הליגות בו הן עתה בעיצומן. הליגה הלאומית הוגדלה ל־12 קבוצות (לעומת 10 בשנה שעברה), אשר חולקו לשתי קבוצות, 6 בכל אחת, לפי הרמה. בליגה מובילה עתה קבוצת הפועל גבעת חיים, אשר נצחה במחזור השביעי את הפועל קריית טבעון 9:11, ושניה עם מספר נקודות זהה והפרש שערים נחות — הפועל תל אביב, אשר גברה על הפועל פ"ת 5:11. כן מתקיימות שלוש ליגות לנוער לפי גיל השחקנים.

יש לקוות, כי פעולות אלו של ועדת השחייה ישאו פרות, ויצעידו את ענף השחייה קדימה, מן השפל בו היה שרוי בשנים האחרונות מחוסר דור המשך לשחייני העבר כמשה גרשל, אברהם מלמד, שלומית ניר, אביגנה טוביס ועוד. ידוע כי הישגים סוחפים אחריהם את הצעירים להתעניינות ועיסוק במקצוע, ואין ספק כי אם יופיעו שחייני ישראל בהצלחה באולימפיאדה, ילכו צעירים רבים בעקבות הבכירים.

האתלט הדתי ששבר את השיא

מאת אלי אלון

לא מכבר נשבר השיא הישראלי בקפיצה לגובה על־ידי האתלט יצחק גולדנברג מאליצור שדה־אליהו, שבתחרות רשמית שנערכה בגרמניה ניתר לגובה 1.98 מטר.

גולדנברג נולד לפני 17 שנים בקיבוץ טירת־צבי שבעמק בית־שאן. כבר בגיל צעיר החל לעסוק בספורט. תחילה היה זה בכדורגל ואחר־כך עבר לאתלטיקה. אין פלא שיצחק, המתנשא לגובה 1.94 בחר לעסוק דווקא בקפיצה לגובה.

הוא מתחיל בשעה 5 בבוקר בריצה ממושכת על הכביש. בשעה 5.30 מתפלל תפילת שחרית. הוא מקדיש את זמנו ללימודים ואתלטיקה.

הישגו של גולדנברג מקבל משמעות כפולה בהתחשב בעצם היותו דתי, דבר המונע בעדו התמודדות עם ספורטאים מסוגו, שכן רוב התחרויות החשובות נערכות בשבת. אך למרות זאת הגיע יצחק גולדנברג לאן שהגיע.

מי שמכיר את יצחק גולדנברג יודע כי הוא ניחן בכוח רצון חזק וביכולת התמדה ושקידה. „אם לקח על עצמו משימה מסויימת הוא יעשה הכל כדי לבצעה על הצד הטוב ביותר" — אומרים חבריו.

המשימה הבאה של יצחק היא לנתר מעל שני מטרים. נראה כי בכוח שקידתו ותשרותו הרב יצליח לבצע גם משימה זו.

קבוצת ספורטאים נכי צה"ל יצאה לתחרויות באירופה

קבוצה של עשרה ספורטאים, נכי צה"ל, יצאה לוינה, כדי להשתתף בתחרויות הספורט האירופי למשותקים (פאראלאים).

נבחרת נכי צה"ל היא הקבוצה היחידה מחוץ לאירופה המשתתפת בתחרויות, שימשכו עד סוף השבוע הבא.

13 מדינות מתחרות, וישראל תתחרה בארבעה ענפי ספורט עיקריים כדורסל, שחיה, אתלטיקה קלה וטניס שולחן.

המדינות המשתתפות הן ספרד, פולניה, איטליה, יוגוסלביה, שוויץ, גרמניה המערבית והמזרחית, הונגריה, בלגיה, צרפת, אוסטריה וישראל.

במסגרת הטורניר ייערך גם „סימפוזיון" בינלאומי בבעיות שיקום, בו ישתתפו מומחי שיקום ורופאים ממדינות אירופאיות שונות. נשא הסימפוזיון: השפעת הספורט כגורם שיקומי המסייע לנכה להשתלב בחיי החברה והעבודה.

עשרת חברי המשלחת הישראלית הם בכירי הספורטאים המשותקים של ארגון נכי צה"ל ורבים מהם הם בעלי הישגים בהופעות בינלאומיות שונות. בראש הנבחרת עומד צבי בן־צבי, וחבריה הם: רפי כהן, משה בורשטיין, דן וגנר, יוסף כהן, דוד קראוס, מיכאל בן־נפתלי, חיים כהן, גבי גוברי ואשר עמיר.

כלוזים את המשלחת משה רשקס, מנהל המשלחת, ושלושה מאמנים בכדורסל, שחיה, טניס שולחן ואתלטיקה קלה.

ספורט העולם

• גביע המרדקה לדרום קוריאה

נבחרת הכדורגל של דרום קוריאה, זכתה בטורניר המרדקה, בנצחה במשחק הגמר בקואלה לומפור את נבחרת מאלזיה 0:1. שער הנצחון הובקע במחצית הראשונה.

דרום קוריאה תהיה יריבתה העיקרית של ישראל בטורניר הקדם־אולימפי בחודש אוקטובר בטוקיו. המפגש האחרון בין ישראל לדרום קוריאה, היה במסגרת המשחקים המוקדמים בגביע העולמי לשנת 1974 ואז ניצחו הקוריאנים, בטורניר שהיה בסיאול.

• בראזיל — ארגנטינה 0:1

נבחרת הכדורגל של בראזיל, ניצחה ברוסאריו את נבחרת ארגנטינה 0:1, והעפילה לשלב הגמר של אליפות דרום אמריקה.

בראזיל הצטרפה לאורוגוואי ולקולומביה. הנבחרת הרביעית תקבע בין המנצחת פרו וצ'ילי.

• איטליה — ארה"ב 74:79

נבחרת הכדורסל של איטליה חוללה הפתעה גדולה במסגרת משחקי הגביע הבין־יבשתי, בנצחה בפרובידאנס, רוד־איילנד את נבחרת ארה"ב: 74:79.

• סודאן גברה על תוניסיה

נבחרת הכדורגל של סודאן העפילה לשלב הגמר של גביע אפריקה, לאחר שניצחה במשחק הגומלין בחרטום, את נבחרת תוניסיה 1:2.

התוניסים ניצחו במשחק הראשון 2:3, אך הסודאנים עלו לשלב הבא בזכות שערי החוץ.

• שבע מדליות זהב לבריה"מ בהיאבקות

מתאבקי הנוער של בריה"מ המועצות נטלו שבע מדליות זהב בסגנון יווני־רומי מתוך תשעת המשקלים באליפות העולם לנוער עד גיל 21, הנערכת בעיר הבולגרית האסקובו. בשתי המדליות הנותרות, זכו בולגרי ושוודי.

• ואלדאז הגן על תארו

אלוף העולם באיגרוף במשקל בינוני, הקולומביאני רודריגו ואלדאז בן ה־28 המוכר על ידי מועצת האיגרוף העולמית (וו. בי. סי.), הגן בקארטאגנה, קולומביה, על תארו, כשניצח ביתרון נקודות ניכר, את האמריקאני רודי רובלאס בן ה־23, יליד מקסיקו. האלוף ניצח ב־12 מתוך 15 הסיבובים.

שחקני חמד מקווים לעלות לליגה ב'

קבוצת הכדורסל אליצור חמד מתכוננת במלוא המרץ לקראת עונת המשחקים הבאה שתיפתח באוקטובר הקרוב. ההתאמנות באמתי הקבוצה מלאה ורציניה. השחקנים והנהלת הקבוצה מאמינים כי העונה יעלה בידם לזכות בכרטיס העליה לליגה ב' — ליגה אליה היו כה קרובים בעונה שחלפה.

במדי אליצור חמד יופיעו בעונה הקרובה כמה שחקנים חדשים ומוכשרים אשר ביחד עם הוותיקים יהוו בודאי כוח רציני.

קבוצת אליצור חמד הוקמה לפני שנתיים. כבר בשנתה הראשונה בליגה קצרה הקבוצה הישגים ונצחונות ובסיום העונה אף תפסה את המקום השני. גם בשנה השניה דירגה בצמרת הליגה — ושוב היה זה במקום השני. עתה מקווים שחקני חמד כי יזכו במקום הראשון, דבר שיבטיח את עליית קבוצתם לליגה ב'.

א. אלון

השימוש בגורם הדת בתעמולה הערבית

מאת ד"ר יצחק בן גד (מכלוף)

המעיין במקורות הערביים יווכח כי הסיפונים האידיאולוגיים נגד ישראל מבוססים על אלמנטים ונימוקים הסטוריים. כלכליים פוליטיים אנושיים ואחרים אשר כולם כיריעה אחת נועדו להוכיח את הזכות הערבית על ארץ ישראל והעדר זכות זו אצל הציונים.

השימוש בגורם הדת בתעמולה זו נועד לבסס עוד יותר את האשמה ולהוכיח כי העוול שנעשה על ידי היהודים בימינו עולה בקנה אחד עם בוגדנותם ואופיים בעבר. טבעם ואופים של הציונים „גוללי אדמות פלסטינה" הם רעים ומושחתים כפי שמעידים עליהם ספרי המוסלמים. מלות גנאי ונזיפה נגד היהודים שנזכרו בקוראן ושביטאו את זעמו של האיסלאם על היהודים בחצי האי ערב על שסרבו לקבל את תורתו הפכו להיות רלבנטים ליהודים בימינו.

הציונים של היום הם צאצאיהם של היהודים אויבי מוחמד אשר ראויים לכל גינוי על בוגדנותם שחצנותם ועקשותם. ומכיוון שרוב היהודים בעולם תומכים בצורה זו או אחרת בציונים או בישראל יוצא שגם הם באותה קטגוריה.

ה„אני מאמין" של הלוחם

חוברת בערבית שהולקה לכל חייל בצבא המצרי זמן מה לפני המלחמה האחרונה. החוברת נועדה להיות ה„אני מאמין" של כל לוחם חוגר כקצין והודפסה במליון עותקים. בהקדמה נקבע כי על כל חייל לשאת אותה בכיסו ולקרוא בה בכל עת שיזדמן לו.

ההקדמה נכתבה בידי רמטכ"ל צבא מצרים דאז גנרל סעד שאזלי. הוא קורא לחייליו למחוק את הבושה וההשפלה של תבוסת 1967 ולהחזיר את הכבוד הערבי שנרמס. הוא מדגיש את הערך של האמונות הדתיות כגורם מוסרי קונסטרוקטיבי ומעודד. הוא תוקף בחריפות את גורמי הפחד והבריחה מן המערכה וקובע כי אדם שמורך ליבו מבטל את רצונו ללחום ראוי לעונש בעולם הזה ובעולם הבא.

בהתייחסו ל„אויב היהודי" כותב שאזלי כי היהודים הם בוגדנים. הם מעמידים פני שבויים נכנעים לפעמים רק כדי להפתיע את שוביהם ולרצוחם בערמה. לכן היא מצווה: „רצח אותם ושלא תחוס עינך עליהם". הוא קורא לחייליו לנקום את דמם של אחיהם אשר מתו במדבר סיני ב־1967 ואשר לא זכו לקבורה.

החוברת מדגישה את הערך של האמונות הדתיות כבסיס מוסרי במלחמה והתפקיד של האסלאם כבסיס של סגולות צבאיות. האסלאם הוא מקור של החופש והכבוד האנושיים. כל האספקטים של אנדוקטרינציה מורלית צבאית כגון העדר הפחד, הציות, שתוף הפעולה, הערנות והזהירות נתמכים על ידי ציטטות ממקורות מוסלמיים ובמיוחד מהקוראן.

הג'יהאד המסורתי

הנושא העיקרי בחוברת הוא ה„ג'יהאד" או מלחמת קודש. הג'יהאד של האסלאם המסורתי היה מלחמה דתית פאנאטית שנועדה להפיץ את דברי אללה באמצעות החרב בין הבלתי מאמינים. בחוברה זו מאידך גיסא הג'יהאד נועד לשחרר את האדמות הערביות הכבושות מידי הציונים ולהחזיר את כבודם של הערבים שהושפל ב־1967. הג'יהאד מקבל כאן גם ביטויים אחרים. הוא נועד להפיץ את הרעיונות של צדק ואמת ולשרת את המטרות הנעלות של שלום האנושות ובטחונה.

החייל המצרי אינו רק חלק מהכוחות המזויינים: הוא לוחם בשם אללה ולמענו. הוא צריך לשמש דוגמה ומופת בתושיתו ואומץ ליבו. דוגמה לגיבוריו של ח'אלד אבן אלוליד (מצביא מוסלמי אגדי) הוא נדרש לאהוב מות יותר מהחיים. החייל האמיתי לעולם לא יפסיד ולא יובס כי גם אם ייהרג בשדה המערכה הרי הוא יזכה במעמד של „שהיד" (מי שנפל במלחמת קודש) ונפשו תהיה בגן עדן.

לאחר זאת עוברת החוברת להציע סדרה של עצות באשר לדרכי ההתנהגות שיש לכל חייל בכוחות המזויינים לאמצם לעצמו. החייל המצרי חייב לציית למפקדיו ולממונים עליו כפי שאללה ציווה: „אור המאמינים שמעו בקול אלוקים ובקול השליח ובעלי השלטון מקרבכם". החייל חייב לכבד את מפקדו ולא לקרוא לו בשם פרטי כמו שהבריות נוהגים. לנביא האסלאם מוחמד לא היו נוהגים לקרוא בשמו אלא בשם „שליח אללה". בין החיילים צריכים לשרור שיתוף פעולה הבנה ואחוות שהם לפי הקוראן תנאי ראשון לניצחון. החייל חייב לשקוד על אימוניו ולימודיו ולא לשוכחם כמו שנאמר: „מי שלומד את הקוראן ואחר כך שוכחו הוא לא מאיתנו ומי שלומד לירות ושוכח לא מאיתנו". האסלאם אוסר במפורש את הנסיגה והבריחה מהקרב ומחשיבה לעבירה חמורה ביותר כמו שנאמר: „ואשר יסוג מפניהם אחור ביום ההוא, אם לא כי יש הצידה למען הילחם או למען הדבק את מחנה המאמינים והעלה עליו חרון אלוקים ומגורו גהינום ורעה הדרך". הנסיגה מותרת איפוא רק כדי לשפר עמדות ומכססים להילחם באויב ולנצחו.

מלחמת עצבים במלחמה

מקום חשוב מוקדש למלחמת עצבים במלחמה אשר נועדה לזרוע פאניקה בקרב הלוחמים להחליש את התנגדותם ולגרום את תבוסתם. האמונה בקוראן היא תשובה מוחצת למלחמת עצבים. מי שמאמין אינו יכול לסבול פחד אדרבה אמונתו עוד מתחזקת יותר. דוגמה מאלפה למקרה דנן ישמש הסיפור של ח'אליד אבן אלוליד המצביא המוסלמי המהולל והמצביא הפרסי שעמד מולו במערכה. הפרסי שלח לח'אלד מכתב ובו ציין שכחות המוסלמים המועטים אין להם כל סיכוי לנצח את הכחות הפרסיים העדיפים המנוסים. ח'אלד השיב מניה וביה: „אני בא אליך עם אנשים אשר אוהבים את המוות כמו שאתה אוהב את החיים". ואמנם בקרב שנערך בין הצדדים ניצחו המוסלמים. הניצחון נובע יותר מכוח אמונתו של הלוחם מאשר מכוח נשקו. התכונות הדרושות ללוחם המוסלמי הן: לב מאמין, החלטה נחושה, סבלנות רבה, רצון עז והיכולת להכיר את האויב. ג'יהאד אינו טיול או פיקניק אלא מבחן רציני ביותר והוא מוקדש לאללה.

כמו שמוחמד נלחם ביהודים בחצי האי ערב וניצחם כך עתידים המוסלמים לנצח. היהודים הם אויבים של המוסלמים כפי שמעיד הקוראן: „אכן תמצא כי העזים בכל האדם בשנאתם למאמינים הם היהודים..." לאור זאת נגזר עליהם להיענש על ידי אחרים כמו שכתוב: „כי ישלח עליהם (על היהודים) עד ליום התקומה (עם) אשר ימררו אותם בעינויים רעים עד מאוד". אויביו של האסלאם בעבר הם אויביו של העם הערבי היום. לאור זאת חובה דתית וחובה לאומית להילחם בהם עד חורמה עד השמדם.

יצויין כי השימוש בגורם הדת לביסוס האידיאולוגיה הערבית נגד ישראל היא כלפי פנים בלבד. במאבק האידיאולוגי כלפי חוץ מתעלמים הערבים במתכוון מהשימוש בגורם הדת. ואם כן ישתמשו בו כי אז רק כדי להוכיח את מידת ה„סובלנות והמתינות" של דת האסלאם כלפי בני העם היהודי, שתמיד נהנו מזכויות של „שווים בין שווים" בהנחיות האסלאם. כאידך ישראל היא מדינה דתית פנאטית העושקת את הערבים בגלל דתם.

השמאל בלבנון תובע תמורה חוקתית

ביירות, (עי"ט) — „פרוגרמה לאבינה לרפורמה דמוקרטית של המשטר הלבנוני" התפרסמה ע"י „המפלגות והכוחות הלאומיים והפרוגרסיביים".

חתומות על הפרוגרמה הזו הן: המפלגה הסוציאליסטית הפרוגרסיבית בהנהגת כמאל ג'ונבלאט, המפלגה הקומוניסטית הלבנונית, הארגון לפעולה קומוניסטית, מפלגת בעת' (הזרם העיראקי), מפלגת בעת' (הזרם הסורי), המפלגה העממית־סוציאלית, קבוצות נאצריסטיות, וארגוני אינטלקטואלים ואחרים.

המפלגות מכריזות כי „ביטול הרכב המינהל על פי דתות, בכל המשרדים — בתוקף בחוקים ובצבא — מהווה אחת המטרות הראשיות של מאבקן, בבחרה להגיע למדינה חילונית".

„המפלגות הפרוגרסיביות" מציעות קבלת תבנית לאופית חדשה שתקבע בין היתר בחירות לאומי־אחיד, ויצא יהוי בבחירות, באשר כל עשרת אלפים אזרחים יבחרו ציר אחד, הורדת גיל ההצבעה ל־18 שנה, עריכת מיפקד בכל השאלות החשובות ביותר, והצבעה ישירה לכל מוסדות השלטון.

המפלגות מציעות „הכרזה על אמנת זכויות האדם כחוק לבטוני־התהגת החוקים הנוגדים את עקרוני האמנה הזו. הן מבהירות כי „חוקת הדמוקרטיה תובע תיקון יסודי בארגון הצבא שתפקידו חייב להיות מוגבל להגנה גבולות לבנון והצבאותה הלאומית". הצבא חייב „למלא את חובותיו ביחס לעניין הפלסטינאי ולמטרות הערביות".

סוריה וירדן מקימות חברות ספנות ותובלה משותפות

דמשק, (צי"ר) — סוריה וירדן חתמו ביום ג' על הסכם להקמת חברות ספנות ותובלה משותפות.

חברת הספנות תהיה בעלת הון של 10 מיליון לירות סוריות (כ־140 מיליון ל"י) וחברת התובלה תהיה בעלת הון של 8 מיליון דינרים ירדניים (כ־155 מיליון ל"י).

הודו תשלים עם ההפיכה בבאנגלה־דש

ניו־דלהי, (עי"ר) — הנציב העליון של הודו בבאנגלה־דש, סאמר סן יצא ביום ג' לדאקה בירת באנגלה־דש, מוסרת סוכנות הידיעות ההודית. סובו של הנציב העליון ההודי עשוי להיות התחלה להכרת המשטר החדש ע"י ממשלת אינדירה גאנדי בימים הקרובים, מעריכים בניו דלהי.

מבקורות דיפלומטים בדאקה נמסר כי המצב בארץ חזר לקדמותו, העוצר בוטל ל־5 שעות ויחודש רק שעתיים לפני חצות. אך קשרי האוויר בין דאקה ובירות העולם לא חודשו עדיין 5 ימים אחרי ההפיכה שעלתה בחייו של שייך מוג'יבור רחמן.

„לוויתן"

מאת ד"ר אמיל פוירשטין

במסגרת הפסטיבאל הישראלי באו אלינו קבוצה קטנה של צעירים אינטלקים, סטודנטים וכיו"ב, תלמידי הסטודיו של הבמאי היהודי אלכסנדרו פרסן, יליד פולין שפעל באיטליה. אחר גלגולים שונים של יהודי, מלחמה בפולין, בריחה לרוסיה, שיבה לשוויץ. פגישתו המכרעת בצרפת עם עמנואל לוצאטי, צייר ותפאורן יהודי־איטלקי שקרבו לתיאטרון ומאז עובדים השנים ביחד.

בשנת 1957 ייסד פרסן אולפן לשחקנים ומאז פועל במסגרתו. בהיותו יהודי בכל לבו בוחר פרסן בנושאים יהודיים לתלמידיו. כך הפיק מופע בשם „הגולם" וכך הפיק גם את המוצג לפנינו בשם „לוויתן".

זה לפי דבריו וגם לפי התרשמותנו ביטוי תיאטרוני שנושאו תנ"כי בעיקר. התחלת העלילה בגן העדן בששת ימי בראשית. רצח הבל מוצג בצורה מרשימה ומעמיקה. אולם הנושא המרכזי הוא אותו „נחש עקלתון" — הלוויתן. הוא מגלם את השלילי, את הכח ההרסני, את כחות הרוע ואת התהו ובהו. פרסן עיין בספר ישעיה המתאר את הלוויתן, וגם בספר איוב: „סביבות שיניו אימה". כחות הרע עולים ממעמקים מתוהו ובוהו. אם המפלצת העתיקה משמשת סמל ומשל לעולם שבחזותו החיצונית ובדינאמיקה הפנימית שבו מאבד את תכונות היסוד של האדם — תכונות החירות וההארמוניה וגם את זכותו להבעה עצמית מקורית וספונטאנית אומר פרסן. התחלת העלילה בגן העדן בו שרוי האדם באמת ובהרמוניה עם העולם. בא הדיכוי הפסוכל על ידי סכסוך קין והבל ומתחילה התפשטות כח הרסני בגוף החברה. נולדת מפלצת, בעלת תאוות ברוטאלית, והוי מנעקות קרבנותיו ומן האנקות של מרכיבי האנטים. אולם בתוך הלוויתן טמון גם זרע תבוסתו. שיחוק אותו את המפלצת בהדרגה, מתוכה מתחילה התפוררות העלילה מסתיימת בתקוה לשיבה אל גן העדן האבוד.

לא קל לרדת לעומקה של העלילה הדרמטית, מכיון שפרסן אינו משתמש במלים. אנו שומעים מלים שונות, למעשה בליל של שפות, משפטים מקוטעים, אף מלים עבריות שחברי הלהקה הצעירה הספיקו לסגל לעצמם.

מי שבא לראות הצגה במובן המקובל של המלה, אולם מי שבא להיות נוכח בביטוי תיאטרוני, יבוא על שכרו. מורגש שהלהקה עבדה קשה על פיתוח כלי הביטוי שלה בכל הבחינות. הבטוי שונה בעוצמתו, הוא טראגי וקודר בעיקר. רק סצינה אחת, מן המוצלחות ביותר בעלילה — מגדל בבל — מגיעה אפקט קומי. על כל פנים יש כאן תיאטרון רציני, שכמוסימכה למעשה מכיוון שהדגש מושם על תנועה, על הבעה. לשפה נודעת חשיבות משנית בלבד. לפתע מתברר שניתן לדחוק את השפה, את המלה המדוברת לקרן זוית. ההבעה והתנועה חשובות הרבה יותר והבמה שייכת להן במידה רבה יותר מאשר למלל. כך מסובבת הלהקה הקטנה את גלגל התיאטרון אחורנית במאות ואולי אף באלפי שנים.

הקצב עז ובלתי פוסק ובמשך השעה אין הלהקה נותנת לשעמום להתגנב אל הבמה. הקהל המופתע שאינו רגיל במופעים מסוג זה עוקב במתח ניכר אחר כל תנועה וכל הבעה. עלינו להודות לפרסן על חוויה תיאטרונית בלתי רגילה המוכיחה שעבודה מפרכת וחרוצה עם להקה צעירה, מוכשרת וגבישה עשויה לרענן תפיסות ישנות ולהזרים דם חדש אל תוך גופו של אותו מוסד שנספד ונקבר פעמים כה רבות וקם תמיד לתחיה מחדש כאותה ציפור החול ששמה... תיאטרון...

צוללנים שנפצעו העניקו שי לבית החולים באילת

עגלת נכים וחמישה זוגות של קביים מיהודה, הגיעו במטוס „אל על" מניו יורק, כשי מיהודי קבוצת צוללנים משיקאגו לבית החולים באילת. חברת „אל על" שיהודה את המשלוח העבירה אותו לאילת.

כתב עתים בנגל התמופה מוסר, כי החילתו של הצילוי נגרמה בי תאונת דרכים קשה שארעה לקבוצת צוללנים זו, כשהיתה בדרך משארם א־שיך לאילת. התאונה היתה ליד נביעות ושני אנשים נהרגו בה ורבים נפצעו.

נציגי האיגוד הבינלאומי לצלילה, ג'יימס הורסמן, שעמד בראש קבוצת צוללנים זו, העביר את הפצועים (הוא עצמו לא נפצע) לבית החולים באילת. שם זכו לדבריהם, לטיפול רפואי מעולה וליחס אנושי מלבב שלא ציפו לו — ועל כך נתונה הערכתם לבית החולים.

התאונה אירעה באוקטובר אשתקד ומר הורסמן נדר או נדר, צירפו גם מכתב בו דברי אהדה לצוות בית החולים ותושבי העיר, תוך הדגשה כי עוד באוקטובר שנה זו יחזרו לאילת ויבלו בה תקופת זמן תוך כדי הגילוי צלילה במפרץ שבעיר.

(שיקאגו) שהה באילת עד שאחרון ידידיו שנפצעו עזב את בית החולים.

במהדורת הזמן נרקמו קשרי ידידות בין המאושפזים לבין צוות בית החולים ותושבי אילת. ובכל שיגרה הצוללנים שי צנוע לבית החולים, נשאר עם חברו הפצועים באילה עד שהאחרון ביניהם יחזור לארה"ב. הוא לא נעתר להפצרות בני ביתו וידידיו בשיקאגו, ועל אף הנזק לפרנסתו (מר הורסמן הוא בעל חברה ליחסי ציבור ופרסום ב־

תכנית פיתוח רב־שנתית לרמ"ג

על תכנית פיתוח רב־שנתית לרמת גן, שתבוצע במשך שלוש השנים הבאות, מסר בססיבת עתונאים ראש עיריית רמת גן, ד"ר ישראל פלד. התכנית מסתכמת בסך 135 וחצי מיליון ל"י, מזה יבוצע בשנה 1975 כך של 30 מיליון ל"י.

התכנית הרב שנתית מתחלקת לנושאים הבאים: למוסדות חינוך קרוב ל־50 מיליון ל"י; דרכים, מדרכות ותימזור — 40 מיליון ל"י; בריאות — 5 מיליון ל"י; מים — 5 מיליון ל"י; גנים ונוף — 10 מיליון ל"י.

סגן ראש העיריה ויו"ר ועדת החינוך, עו"ד משה ברוך, ומנהל מחלקת החינוך, פנחס זוכר, מסרו בססיבה כי ברמת גן יפעלו בשנת הלימודים 118 כיתות גן, לעומת 80 ב־1973, ובהן כ־4000 תלמידים. בבתי הספר היסודיים יהיו 15 אלף תלמידים ובבתי הספר התיכונים העיוניים — 2500 תלמיד, ובבתי הספר התיכוניים המקצועיים — 2100 תלמיד. בסך הכל יגדל מספר התלמידים ברמת גן באלף.

ארגון ותיקי התנועה בירושלים - לפעילות מחודשת

באסיפת חברים כללית של „ארגון ותיקי התנועה" בירושלים, שהתקיימה בבית „הפועל המזרחי", נבחרה הנהלה חדשה ונתקבלה תוכנית־פעולה תרבותית־ארגונית לקראת העונה החדשה. באסיפה זו השתתפו גם נציגי המזכירות הארצית, אברהם מברך וחיים ברוידא.

האסיפה נפתחה על ידי ר' משה גבירצמן, יו"ר הסניף בירושלים, שעמד על המצב בתנועה לאור ההתפתחויות במדינה וקרא לחברים לרענן את האידיאליזם של „תורה ועבודה". הרב יהודה מיזלס, המזכיר, הספיד במלים נרגשות את השר מיכאל חזני ז"ל, ועמד על תרומתו לתנועה ולעבודת משרד הסעד. דו"ח על מפעלי „ארגון ותיקי התנועה" בהיקף ארצי מסר אברהם מברך, יו"ר המזכירות. למרות חוסר תקציב מתאים, הצליח הארגון להתקדם בשטח הארגון וביוזמת פעולות השובות לטובת החברים. כעת קיימים ארבעה בתי אבות, קרן גמ"ח, קרן לסופרים דתיים, ניתנות מלגות לישיבות, תמיכות לחברים נזקקים, והארגון מטפל בעזבונות של חברים נפטרים שהשאירו צוואות לצדקה וחסד. מר מברך קרא לחברי הסניף הירושלמי לחדש את פעולותיו הברוכות ולהיות מרכז תרבותי לחברים הוותיקים בבירה. ר' חיים ברוידא התעכב בדבריו על הצורך להחיות את רעיון הציונות הדתית בכל עומק משמעותה, כדי לקרב את הנוער על ידי אהבו של הקמת חברה המושתתת על האידיאליזם הטהור של „תורה ועבודה". תוכנית פעולה רחבה הובאה בפני האספה על ידי הרב יהודה מיזלס. בויכוחים על תוכנית זו השתתפו הרב יצחק דרורי והחברים פבריצקי, הגר, הרשיש ועוד.

לאחר דברי הסיכום של הרב דוד פלזנר, נבחרה מועצה חדשה המורכבת מהחברים: יוסף דיבנה, א. הלברייך, הרב יש"ר, מ. בן סעדון, יעקב קופרשטיין, משה קלכהיים, זאב דוד קופליביץ, הרב אהרן פיצ'ניק, יוסף רבינוביץ, א. ל. לייבמן, מר פבריצקי, מר פרוינד, מר הגר, מר רוזנטל.

להנהלה נבחרו: משה גבירצמן, יו"ר; הרב דוד פלזנר, סגן יו"ר; הרב צבי תבורי, ר' שמואל הכהן וויינגרטן, ר' דוד רוטנברג, ישראל רוזנברג, מר א. ז. תרשיש, הרב יצחק דרורי. הרב יהודה מיזלס נבחר למזכיר. ההנהלה קיבלה יפוי־כח לצרף חברים נוספים למועצה.

*

הרב עוזי קלכהיים הרצה על „משנתו של הרב בתקופתנו"

„ארגון ותיקי התנועה" בירושלים פתח את עונת הפעולה הציבורית שלו במסיבת ראש חודש, בבית מאיר, שהיתה מוקדשת ל„משנתו של הרב קוק לאור תקופתנו", לרגל יום השנה הארבעים של הראי"ה קוק זצ"ל. המרצה היה הרב עוזי קלכהיים.

בדברי פתיחתו הדגיש ר' משה גבירצמן, יו"ר הארגון, שהפעילות המחודשת שלנו לא תצטמצם רק בשטח התרבותי, אלא גם לטובת הצרכים האישיים של החברים.

המנחה היה ר' שמואל הכהן וויינגרטן, שציין כי הרב קוק זצ"ל התבלט בגאוניותו וצדקתו בדור של גאונים וצדיקים, שחייו ופעלו באירופה ובארץ ישראל.

בהרצאתו התעכב הרב עוזי קלכהיים על נושא אחד במשנתו של הרב, „הציפיה לגאולה". לדעתו של הרב, זוהי מצוה שורשית, שדורשת פעולות ממשיות, שהרי הצפיה מצוה. להתריע כאשר הוא מבחין בסכנה מתקרבת. לדעתו של הרב, הצפיה לישועה מתייחסת בעיקר ליהודים היושבים בחו"ל, בשעה שהיהודים בישראל שותפים הם לישועה ההולכת ומתגלמת בחיים. הנואם ציין, כי משנתו של הרב היא תורה שלימה, דככל שמתעמקים בה, מוצאים כיווני־דרך לבעיות העולות על סדר־היום של המדינה והעם.

*

הכנסת ספר תורה בקריית מוצקין

ספר תורה הוכנס השבוע לבית הכנסת המרכזי בקרית מוצקין, במעמד הרב הראשי לישראל, הגר"ש גורן, רב הקריה, הרב מרדכי פוגלמן, ו קהל רב.

את ספר התורה החלו לכתוב בערב יום העצמאות הכ"ה למדינה וסיימו השבוע, בטקס חגיגי שהתקיים במועצה המקומית. מיד לאחר סיום הכתיבה הוכנס הספר מתחת לחופה, ובתהלוכה וליווי תזמורת הובל לבית הכנסת כשקהל רב של נוער מרקד סביבו. הגר"ש גורן בירך את תושבי קריית מוצקין לרגל האירוע החגיגי ועמד בדבריו על המצב הקשה בו עומדת כיום המדינה בהביעו תקוה כי השלום המיוחל אכן בוא יבוא. הרב פוגלמן השמיע דברי תורה מעניני דיומא.

לאחר הברכות הושמעו פרקי חזנות והתקיימה סעודת מצווה.

*

קבלת פנים במרכז „שאולי" באשדוד

ילדי קייטנת פיוורים באשדוד מעיירות הנגב והדרום בליווי מרכזם מר רסלר, מנהל „שבילי החיים", נתקבלו בתפילת קבלת שבת חגיגית במרכז קהילתי „שאולי" באשדוד בהשתתפות קהל רב ובני נוער.

הרב שאולי כהן יחזר דברו על הימים הנוראים ובירכם בברכת כהנים והעניק להם ספרוני תהילים, ספרי „ערוגת הבשם" ומגדנות. יוסף אשרף, חבר הנהלת עיריית אשדוד, הביא ברכת העיריה ונתן שי לכל ילד כפית מרכז „שאולי". „מקהלת הבשם" בנצחו של גדעון שאולי הנעימה בשירה ובזמירות שבת.

*

בחוג לרמב"ם בטבריה

בחוג לרמב"ם בבית המדרש ע"ש השל"ה הקדוש בקריית שמואל בטבריה הרצה הרב חיים חזיזה על הנושא: ימי הרחמים והסליחות.

*

במושב כפר יעבץ

במסגרת מבצע התעוררות לתשובה, מטעם איגוד המושבים של „הפועל המזרחי", שבת הרב יהושע הלוי הורביץ במושב כפר יעבץ בשרון, הרב הרצה בבתי הכנסת מענייני דיומא. בפגישה עם בני הנוער במועדון המקומי התקיים חידון בתנ"ך ועל פרשת השבוע ע"י הרב. האורח וכרו הנוער יחיאל משה. בחידון זכו התלמידים משה לוי, אביעד לוי, נחמיה עופר ואריה שפתל. בפגישות ובהרצאות השתתפו הגבאים חיים לופר ויהודה שאלתיאל ומזכיר הוועד של המושב, זכריה לוי.

שבת עיון לעולים מטעם תנועת האשה הדתית לאומית

ערב שבת, החמה טרם הסתלקה היא עדיין יוקדת ומתישה. אך נדמה כי באי בית המלון „עין הים" בנתניה, אינטלקטואלים עולים־חדשים מרוסיה, מארה"ב ומדרום אמריקה, אינם מוטרדים כלל ממזג האוויר ההביל. המאחד את מגוון הבאים הוא — רצונם ליהנות מן ההויה של שבת היהדות־מסורתית, שהכינה עבורם הנהגת האשה הדתית לאומית, שבת בהנחייתו של הרב עדין שטיינזלץ ובהשתתפות פרופ' שמעון גליק ופרופ' ירמיהו בארנובר — המאמצים להרוות צמאונם של אינטלקטואלים משכילים זו ממקורות מהשבת היהודית.

גלות וגאולה — הוא נושא הפגישה הפותחת. הרב שטיינזלץ מדבר אנגלית, ודבריו מתורגמים לרוסית ע"י מבוררה, עולה מרוסיה, אשת פרופ' ברזיל. אומר הרב: גלות הוא עניין סובייקטיבי, אדם בגלות הוא אדם החש שאין הוא במקומו. הבעיה אינה גיאוגרפית, היא אקסיסטנציאלית. יכול יהודי לעלות לישראל והוא עדיין בגולה, באשר ע"י שינוי מקום בלי שינוי נפשי, האדם לא יצמיח בקרביו והוא יישאר חסר מולדת. הרב מנה בדבריו את השלבים בהם עובר האדם בגלות לגאולה: שלב ראשון, שהוא הכרחי, תחושת הזרות והידיעה לכבב הגלות. בשלב שני מתחיל חיפוש אחר זהות, והשלב השלישי, ההבהרה מתוך החיפוש ד הבבואה, הוא שלב צמיחת הזהות, זהות וקשר עם זמן מקום וערכים. מכאן כי המשליך מאחוריו את הגולה ואת עברו של העם, בא לישראל להיות בה חיים חדשים, לא יגיע לגאולה באשר חיי בגולה מתבססים על הפנכת העבר.

השיחה הכללית מסתיימת אך היא פותחת שיחות מצומצמות רבות. „בדיוק לדברים ברמה כזו השתוקקתי מיום בואי לארץ", מתודה בפני המארגנים פרופ' האית, מדען בינלאומי צעיר שנקלט בסגל של אוניברסיטת חיפה.

הגיע זמן הדלקת הנר, — בזו אחר זו מדליקות הנשים נר של שבת, מהן, שזו להן פעם ראשונה בחייהן לקיים מצווה זו. בביהכנ"ס הולה תפילת קבלת שבת. נפתחים סידורים אשר בהם תרגום רוסי ומעיינים בהם יהודים שאולי זו להם פעם ראשונה להתיחד בתפילה, מהם בגלים צניין הסקרנות ומהם נרגשים. החזן מנעים בשירה וקהל הישראלים מצטרף (בין „הישראלים" צעירים רוסים שומרי־מצוות חובשי כיפות סרוגות, שרק מאחור יותר נתברר, כי גם הם עולים חדשים).

שירה, קידוש, נטילת ידים וסעודת שבת. ושוב שירה וזמירות. דבר תורה מפי הרב גליק משתלב למסכת רעיונות היסוד של היהדות. עם שירת „שיר המעלות" וברכת המזון, מסתיים בשביל אחדים ה„טקס" המרשים. לאחרים זכרונות קלושים מילדות רחוקה בליטא ופולניה בימים של טרם חורבן, שנתעורר בסעודת ליל שבת זה.

*

יהדות מהי? זהות והזדהות — נושא זה שימש ציר שעליו נסבו השיחות והדיונים במשך כל השבת.

בפרוזדורים ובחדרי המדרגות, במרפסות ובחדר האוכל, נשמעו ויכוחים, שאלות ובירורים בנושא. פרופ' ברנובר ניהל ברוסית קבוצת דיון וכן אמר דברי תורה, בסעודה שלישית. הוא הזין את שומעיו באינפורמציה, הבהיר, הסביר וגישר בין העולמות.

השבת הארוכה קצרה היתה בעיני משתתפי שבת העיון. עצובים כלהו נראו פני המאזינים ב„הבדלה". אחדים מן המשתתפים נפרדו כשמספרי טלפון בידיהם, כדי להתקשר עם מורים בסביבתם, ללמוד תורה ומהשבת ישראל. האמנם יימשך הגשר, היהיה המשך?

בין המשתתפים בשבת העיון היו: פרופ' אלכסנדר וורגל — מדען, סופר ופילוסוף; ה. אגורסקי, מומחה למחשבים; פרופ' היאת פוסקה, מוסיקאי, עובד בטכניון חיפה; בוריס רובינשטיין, מלנינגרד, בעל תארים במתמטיקה ופיסיקה; פרופ' שמעון גליק, עולה מארצות הברית, מנהל מחלקה בבריית בנגב ומדען באוניברסיטת בן גוריון; ופרופ' גיטרמן. הנחתה את השיחות והדיונים והבה מלכיאל. ארגנה את האירוע מנהלת המדור לקליטה חברתית, מלכה כהן. המשתתפים הביעו תודה מיוחדת לפישלר, י. זבידוביץ וי. ברזילי, שהושיטו מלוא עזרתם להצלחת הארוע.

אחת המשתתפות

חשודים בהונאה במכירת חציר וקש

11 חשודים במעורבים בסיוע להוצאת כספים במרמה בפרשת מכירת חציר וקש לחקלאים, הובאו אתמול לבית משפט השלום בתל־אביב. עשרה מהחשודים הם בני המיעוטים מכפרים בסביבות כפר תבור, ואחד יהודי תושב רעננה. הם חשודים, כי בעת שעסקו בהובלת חציר וקש במשאיות עבור השותפות ויזרמן—גרינשטיין, זייפו תעודות שקילה, הוציאו על פיהן תעודות משלוח מזוייפות והפיצו אותן לצרכני החציר הקש. בכך סייעו להוצאת כספים במרמה מהצרכנים.

חשודה בתקיפת מנהלת לשכת סעד

נערה בת 16 חשודה בתקיפת מנהלת לשכת סעד בנשר שליד חיפה.

הנערה הובאה אתמול לפני שופט שלום בחיפה, בפניו טען בא כח המשטרה כי הנערה התפרצה ביום ב' בלשכת הסעד בנשר, היכתה במרצית את מנהלת הלשכה, הפכה שלחנות וגרמה נזק רב לרכוש. בהופיע המשטרה לכסם הצבנה לכבצר והמשיכה להתפרע, ואף איימה : במנהלת הלשכה.

זכרון להולכים

הרב יעקב חיים פיאל ז"ל

(ליום השבעה)

בכותל המזרח של אגודת ...סים בתל אביב, נתרוקן ... מקום חשוב ומכובד, עם ה... של הרב השו"ב ר' יעקב חיים ...קוב ז"ל. מעמודי התוך ו... ומחזיקי הארגון הדתי העצ... משמשים בקודש במלאכת ה... תלמיד חכם גדול בתורה וב... בעל מחשבה והגיון בהיר, ... נפש ובעל תכונות ישרות תרומיות, כראוי לבן תורה מ... מנומס.

נולד לפני שבעים שנה ב... חסידית מפורסמת, המשתייכת ... סטולין־קרלין. אביו שימ... חט בעיירה דומברוביץ והיה ... בשם הרה"ח ר' לוד השוחט. ...קב חיים ז"ל בבחרותו למד ...פף בישיבת ה„עילוי מוויזהל. ...קורץ, שם למד בהתמדה עד ...עלומיו, השתוקק לנסוע לאר... דש, ואכן בשנת 1933 נתמלא ...פותו, ועלה לארץ. וכמה שנ... כשנתקבל לשוחט בתל אביב. תשי"ב נתאשר רשמית לחבר השוחטים בתל אביב — יפו. ... תו היתה למופת בעניינים ש... לחברו. התחשב תמיד עם אפילו פחות ממנו בדרגה. הכללית של השוחטים בשנת נבחר כחבר בהנהלה, ושימש ומנהל משרד האגודה. שימש קידו באמנות ובמסירות יתצ... לל עד יומו האחרון. פטירת הנאמנה השפיעה על בריאות ג' ה' אלול, הוציא את נשמתו שה ובטהרה. צנוע היה בחיין במותו.

בלויה הגנועה השתתפו ה... מתל אביב, חסידי קרלין־סטו... תל אביב, ירושלים, ובני ברק המשפחה וידידים מהשכנים. ... הג, ר' ישראל פסקר, מזכיר השוחטים בתל אביב, ביכ... קרלין־סטולין מירושלים ואנ... פוהו.

ישראל פ.

*

חינקה שפרן ע"ה

(שלושים לפטירתה)

הלכה מבכהתנו אחת ה... היפות והנעלות, טיפוס של ... צילה וחסידה, אשת חיל ...ליכות ביתה באמנות, בת ל... חסידים, אנשי עסק הרבנים קאלושין — פולניה. נולדה ר' יצחק צבי גליקסברג ז"ל, בי והיקי הסידי גור ותלמיד ה... לאמה הצדקנית מרת חיה ב... ר' אהרן אליעזר ויכהלי... קוזניק ובעל עסקים. גדלה ... על המורשת הצשירה של תלמי... מים ואוהבי הבריות, ומצה... שנות נעוריה את הזוהר ה... של צדקה וחסד ומעשים טו... מסורת הדורות.

במידות אלו ביססה המב... ביתה בארץ על טהרת הקוד... תה ארצה בראשית שנות ה... עם בעלה המנוח ר' אליעזר ז"ל, שנפטר לפני 35 שנה. ... משפחה מכובדת ומיוחסת ב... קולוב. המנוחה שזכתה ליה... לגת ומכובדת היתה הולכת ... כדי שבת בשבתו לבית הכנ... חוב ברורוכוב ובחגים ביותה ... ליה לבקום רחוק יותר, לבית „הפועל המזרחי" ברחוב ... 108 כדי לשמוע בעלי תפילות חסידי וניגונים הסידיים כפי ... תה רגילה מבית הוריה.

המנוחה זכתה לשלושה ... ממשיכים בדרך של ישראל ... הדך ארץ והצנע לכת, וה... גדול בחינוך זה. היתה אם ... וסבתא אהובה. דאגה אצה ה... — להנך במיוחד את הנכדים ... ולמעשים טובים ולדרך ארץ ... זכתה לכך. כותב הטורות ה... כר כיצד היתה עסוקה לקרא... חות והגים. בכל יום ששי ה... עצבה אופה חלות לכבוד ל... נה לשבת וחילקה לבני המשפ... נכדים, היתה לי הזדמנות ל... אצלה בסעודת שבת חג ראיתי דרך ארץ ההנהל שולחן השבת זה כבוד חלקי הנכדים לשבת תה נהגו להזמין לליל הסדר את כל בני המשפחה והאורחים שהיו זקוקים לשולחן של... סבתא קיבלה את כל האורחים בר פנים יפות והיתה כאשת ... דר שהתנהל ברוב פאר.

בשבועות האחרונים נחלשה ומצב בריאותה ירד מיום ל... גם במצב זה גילתה גדלות נ... השתדלה להתגבר כדי להק... המשפחה, היתה בהכרה מלא... הרגע האחרון. באותו יום בסי... נפטר גם אביה, ובסיף בכבש בעלה — שלשתם בימי חג. ... לכבודות עולבים בקריית שאו... קברה על יד הודה גיטל ויבהל... נפטרה בשם טוב ובשיבה טובה 87 לחייה. השאירה בן, שלש בנות ונינים.

ר' חיים משה אטינגר

(ליום הזכרון)

אבינו ז"ל היה איש הגי... הכופלאים, שהוק ועצב שבטו ב... בכתבו. בעל הניגון הרך ונועם ...רון פנומלי, איש המחשבה הע... אבר עליו פעם עויד ד"ר א... לכרות שאני נהנתי מאות ... באשר אני יושב ליד מר אט... רואה אותו בהתיבתו אני פלא... צה ונבעד לנוסח כתיבתו שהיא ...דה בבינה.

אבינו היה איש רעים להת... ובדידה וגלמודיות כולם כבא... בעמקי נפשו. אך בתוכך בין הב... הללו ובעבר לקוטביות הבקסף... הם, היו חוטי זהב רקומים לה... בהליפות חייו. בתוכך — ... ארבעים וחמש שנים היה מורה ...מהנך, מרצה בחדר צלה. באל... מות כפריגבים בהיותו מוכיר ה... בזאת שאין אבינו לקיים את ... התורה, השכיל הרצאות ב„עונג ...בת" בפה"ת, ובכל ימי לימוד ... כגיד דברי תורה על פרשת ה... את הרעיונות היה כותב של... נירות בראשי פרקים, ולאלו ה... הרבה כזבנו.

לנכדיו דאג לקנות תפילין מ...הות עוד לפני הגיעם לעול מצ... בפדיון הבניה, בן נכדתו ארבעה ... זוג תפילין מהודרות, „כי יהדע... אזכה לבר המצוה, לפחות זכותו ...נות תפיליו". ואשר אמר ונ... צערנו התקיים, ובתאונת דרכים ... לבית נפל שדוד.

דב אבי־אהוד

הלקת ההסברה של הסוכנות מפיצה תעמולה שמאלנית

מאת סופרנו בתל־אביב

הקפה חריפה על מערכת ה־[illegible] רה הכושלת של ישראל ב־[illegible] ה, ובמיוחד בשלון ההסברה במחלקת ההסברה בסוכנות ה־[illegible] יה, התהנה מידי בפיש — אתמול שלמה פרידריך, יו״ר [illegible] ות הידידות ישראל—צרפת, [illegible] וזת צהרים ב„בית ציוני אמ־[illegible] ״ בתיא מטעם האגוד ה־[illegible] של העתונאים היהודיים. פרידריך אמר כי שליחי מח־[illegible] ההסברה של הסוכנות היהודית הם בעיקר מעלי מפים ושמאלנים נודעים, המפיצים באורח שיטתי תע־מולה הנוגדת את הקו של ישראל ובמיוחד בשאלת השטחים, הגבולות והפלשתינאים.

לדוגמה ציין את העצרת הגדולה נגד המחבלים שהתקיימה בהשתתפות אנשי המחתרת הצרפתית נגד הנאצים ומנהיגי המחתרת אמרו כי אין לראות באש״פ תנועת התנגדות ושחרור לאומי ואילו זמן מה לאחר מכן הגיע חומר הסברתי מישראל בגושפנקא של ההסתדרות הציונית בו תוארו המחבלים כ„תנועת ה־התנגדות״.

עם זאת הטעים כי לישראל ידידים רבים במדינות אירופה ולא אחת עמדו ידידים אלה במבחן. התמיכה הקהיע לישראל, ולא אחת גם בניגוד לעמדתה של ממשלתם.

הדובר קרא מכתבו של שר החוץ הצרפתי לשעבר, קוב דה־מורביל, המודיע כי הוא רואה בנסיון להשי־צות את ישראל מהאו״ם, חריגה מנוהל בינלאומי ומגיעה בסיכויי השלום.

בתשובה לשאלת סופרנו, אמר מר פרידריך כי ההתבוללות בצרפת היא „ממש אסון לאומי״ וממדיה מדאי־גים. הוא העריך את פעילותה של הרבנות בצרפת, המקיימת פעולות הסברתיות־דתיות ענפה למניעת ה־התבוללות, על ידי קירוב רחוקים אל ערכי ישראל.

את פני האורח קידם מר מיכאל אסף. היטהו את הפגישה מר משה רון, מזכיר האיגוד העולמי של ה־עתונאים היהודיים.

מרכז העצמאי קורא להקמת חזית נגד „הסדר ביניים״

מאת סופרנו לענייני מפלגות הועדה המרכזית של המרכז העצמאי קראה אתמול ל־קמת חזית מלוכדת של יים, כהאופוזיציה והקואו־ליציה, המתנגדים להסכם ה־ביים בקווי הנוכחיים.

ח״כ אליעזר שוסטק אמר כי הצ־התוח היא „אומללה״ ומלמדת תלות מדינית־כלכלית ובטחונית בעת בארה״ב. ח״כ אהוד אול־מ אמר כי ההסדר המוצע מאפשר זיכה לעקרון הפרוז, התחייבות ממשלה נתנה במוצהר.

נפתח משפטם של עובדי נמל הנפט באשקלון

בפני שופט השלום צבי נויב [illegible] אתמול בבוקר הדיונים בתיק המלילים, שהוגש נגד [illegible] בני מחלקת הים של נמל הנפט באשקלון כאשר הנאשם ישבו על ספסל הנאשמים 4 מבין הנאשמים, ובהם גם [illegible] בין התביעה והסניגוריה.

2 מהנאשמים, איציק יעקבי ר־[illegible] צדוק מיוצגים ע״י עו״ד [illegible] גת, שלישי יוסף נעים מי־[illegible] ע״י עו״ד יעקב לויס הנמצא [illegible] והשופט סירב לדחות את [illegible] עד לשובו של הסניגור ר־[illegible] מופיע ללא עורך דין. הרבי־[illegible] — אברהם אסרף, טוען לעצמו. [illegible] אחד מבין הנאשמים, יהושע [illegible], מואשם בגין שתי השביתות [illegible] מאדם ומחודש מאי השנה. [illegible] הואשמים על המעשים ש־[illegible] בשביתה השניה.

[illegible] פתיחת הדיונים הלה התובע [illegible] דוד הראל כמה מעדי התביעה [illegible] שנודע לכתב עתיים לא היה [illegible] הפעם ביה״כ התביעה להתר על [illegible] ספיק מספיקי הראשום, אף כי [illegible] ניסה לבוא עמו בדברים ל־[illegible] ההליכים.

[illegible] אשר ביקש התובע להציג מסמכי [illegible] את הודעות הנאשמים המש־[illegible] התנגד הסניגור שביקש להביא [illegible] החוקרים, שגבו את ההודעות.

התנגדותו נתקבלה. ראשון העדים היה מנהל הנמל מישאל שחם שהעיד בין היתר על איסור הכניסה לשטח הנמל בתוקף תקנות שפורסמו ב־שעתו.

שני השומרים, יוסף שפיץ ויוסף הרשינק, שהיו מופקדים על סירות החברה במרס 1975 נקראו להעיד על שהוכו ונגרתו ע״י השובתים, בשעה 10 בלילה כאשר הללו השתלטו על חבש הסירות של החברה. העדים לא נחקרו בחקירה נגדית, שכן לדברי הנאשם יהושע צדוק וסניגורו אין כל הוכחות שהוא היה בסירה שנגחה ושצאה את הנמל לזר, או כי היה בין האנשים שתקפו את השומרים.

העיד עוד רב פקד עמרם לוסקי, ראש ענף סיור במרחב הנגב של המשטרה שהיה בפעולת המשטרה בשתי השביתות. כן העיד עוד רב תוכל שלמה בדר. המשך הדיון נדחה ליום ה׳ כאשר התביעה תמשיך ל־הביא עדים נוספים.

חמישים עובדי מוסד הנוער „אהבה״ מאיימים בשביתה

מאת סופרנו בחיפה

50 עובדי מוסד נוער והילדים „אהבה״ שבקרית ביאליק התליטו באסיפה כללית שקיימו אתמול כי יפתחו ב־יום ראשון בשביתה כשל הל־[illegible] שכרם.

סופרנו מציין כי העובדים טוענים שטרם קבלו את משכורת חודש יולי. לדבריהם עכוב שכרם הפך באחרונה „למסורת״ התחזרת כמעט בל חודש של עצמה.

ההחלטה על הברות השביתה נת־קבלה באישור ועל דעת ארגון מוע־צה המינוך החקלאית והפנימיות.

במוסד „אהבה״ כ־140 ילדים ד בני נוער שהוצאו אליו ע״י לשכות הסעד, זאת לאחר שלא נמצא להם מקום במסגרת משפחתם.

תובעים להשעות מתפקידו את מזכיר „הפועל״ תל־אביב

מאת סופרנו בתל־אביב

[illegible] המחלקה לארגון בהסתדרות [illegible] אתמול ממזכיר מוצעת פועלי [illegible] אביב להשעות את מזכיר אגודת [illegible] בת״א, עקב ההחלטה להע־[illegible] למשפט, בעקבות החשד כי [illegible] לקבוע מראש תוצאות תיקו [illegible] של המחלקה של המחלקה נגד [illegible] ירושלים.

[illegible] תביעה הועברה במבזק והתקים [illegible] לשלוח לועדת הביקורת המרכ־[illegible] בהסתדרות ואנשים מוכנים ב־[illegible] „הפועל״.

[illegible] נמסר כי מזכיר הפועל [illegible] סגל, יועמד לדין ועדת א־[illegible] של התאחדות לכדורגל ב־[illegible] אותו חשד.

[illegible] עיריה המוסלמית מבקשת [illegible] של משקיפה באו״ם

[illegible] הארים, 20 (יונייט) — דובר [illegible] מסר היום כי קבוצה של 25 [illegible] מוסלמיות הציגה רשמית [illegible] ל„ועידה המוסלמית״ מעמד משקיפה באו״ם.

[illegible] הבקשה למזכירות האו״ם [illegible] הכללתה בסדר היום של מושב [illegible] הכללית שייפתח בחודש [illegible].

מבקר המדינה: הביקורת על „ספחות״ נמצאת עדיין בעצומה

בתשובה לשאילתא של חבר הכנסת ח״כ ישראל קרגמן, אל מבקר המדינה, ד״ר י. נבנצל, הוד־יע המבקר, כי הביקורת הכוללת בספחות״ — בנק משכנתאות ל־[illegible] — בעיצומה נמצאת עדיין ב־עיצומה והודאי עוד יעבור זמן עד שיושלם עד להמצאת הדו״ח.

לכן יש מקום להפנות את תשומת הלב לעובדה שנושאים עיקריים ה־מעסיקים כעת את הדעת השתקפו כבר בדו״ח הקודם על הביקורת ב־בנק ספחות שהוצא ביוני 1969, בו נאמר בין היתר:

„רווח (הבנק) מופק מפעולות, ש־בחלקן הסכויים נמסרו לבנק על ידי הממשלה, תוך בעיקרון ניהול וגביית של הלוואות. הבנקאיות והסכנדריות, הקשורות לבניה הציבורית, במידה מוגבלת כפעולות בעלות אופי עסקי, בחלק גדול מפעולותיו ממלא הבנק תפקיד של נאמן, בלא שתהיה מוטלת עליו דאגה רבה להשבתן ובלא שישא באחריות לסיכונים הנובעים מהן, ד־דוקא פעולות אלו הן התורמות את חלק הארי ברווח, מכאן נובעים בעלי־המניות שויק מיעוטן בידי הממשלה ואיגודים ממשלתיים.

לנוכח עובדות אלו יש מקום ל־כך שהבנק, ואף הממשלה, יתנו את דעתם על האפשרות להוזיל את שי־רותי הבנק. הקטנת הרווח אף ב־שליש בלבד הייתה מאפשרת לממ־שלה להתליט, כעניין של מדיניות, אם להוזיל את הוצאת הלווים בעבור שירותי הבנק או לשפר לאוצר ב־מידת מה את התנאים הזולים מאד שבהם הוא ממכן את ההלוואות ל־צרכי שיכון. הדבר עוד היה לשאיר לבנק רווחיות נאותה, המגיעה לו בעד שירותיו, והדרושה לו לשם ביסוס צבר מסוג זה להשפיע בעקיפין גם על רמת המחיר בעבור שירותים דו־מים, הניתנים על ידי מוסדות אחרים — השפעה רצויה מאד מבחינת מבנה הלוואות במשק הישראלי״.

ח״כ קרגמן הסיק, כי עם קבלת ממצאי הביקורת תדון ועדה הכספים במכלול בעיות בנק ספחות.

חשודים בתקיפת שוטרים צבאיים

בני משפחה נעצרו כחשודים בתקיפת שוטרים צבאיים אשר באו לעצור את אחיהם, אשר הצ־[illegible] במשפט של דבר להתהומק ב־[illegible]

בית משפט השלום בתל־אביב [illegible] גדי בניסה, עליה בניסה ד [illegible] סבא. רס״ל י. קדושים סגן השופט, כי ב־17.8.75 לעצרת [illegible] התשודים, ביחד עם אנ־[illegible] שוטרים צבאיים, שבאו כדי ל־[illegible] את האח משה בניסה. העריק [illegible], על פי צרימעצר שהוצא ב־[illegible]. לטענת איש המשטרה הח־[illegible] תשודים את השוטרים הצבאיים [illegible] גרמו נזק לרכב של צה״ל. בן [illegible] כי העריק ובן הוקף בוסף טרם [illegible] ושהרור החושדים עלול לגפ־[illegible] בחקירה.

החשודים טענו, כי השוטרים לא [illegible] בבואם וכי לא תקפו אותם, [illegible] קיבלה מכות ואנחנו רק מי־[illegible] אותנו — טענו.

שופט אוהרן כהן ציין בהחלטתו, [illegible] אחד המקרים בהם שוכבשו [illegible] מדברי החשודים, שיש מקום [illegible] מעצרם, על מנת לקדם את [illegible] מבלי שותפיו״ — וציוה [illegible] את השלושה ל־5 ימים.

נתגלה מגרש מרוצי סוסים מתקופתו של הורדוס ביריחו

מדרום לתל של יריחו ה־קדומה נתגלו באחרונה ש־רידי ההיפודרום (מגרש מרוצי סוסים) מתקופת הורדוס ביריחו, אשר מוזכר בכתבי ההיסטוריון של אותה תקופה יוסף בן מתתיהו — על כך מו־סר הגליון האחרון של „הרשות ארכיאולוגית״ היוצא לאור מטעם אגף ה־עתיקות והמוזיאונים.

ההיפודרום, שאורך מסלולו 320 מטר ורחבו 30 מטר, בהאים על פי מידותיו אלה למרוצי סו־סים ומרכבות, ספורט שהיה מקובל בהקופה הרומית.

כן נחקרו גם האמות המולי־כות מים מוואדי קלט לכיוון יורי־חו. ליד האמות של ימינו נמצאו שרידי אמות רבות, החוקרים סבורים, כי פיתוח השהיה מע־רכת המים הרבתה גבוהה מדובר זה נעשה ע״י החשמונאים.

באחרונה נבדק גם מיכלול ה־ארמון החשמונאי בתלול אבו עלייק, שבמבוא ואדי קלט ב־יריחו, ואשר נחשף בעונות חפי־רה קודמות. באיזור הארמון נת־גלתה שורה של מיבנים, כאשר התשתיות שלהם מתקופה ה־חשמונאית ואילו השכבה העליו־נה מתקופת הורדוס. בכל השכ־בות באיזור זה נחשפו בריכות ומתקני רחצה מפוארים.

בארמון החשמונאים הושלמה חשיפת אולם הקבלה דכפואר. מתחת לתחתית רצפת האולם נתגלתה גם רצפת פסיפס מעו־טרת.

750 אלף ספרים הופצו ע״י המחלקה לחינוך תורני בגולה

למעלה מ־750 אלף עות־קים של ספרים ממוגים שונים שבהוצאת המחלקה לחינוך ולתרבות תורניים בגולה של ההסתדרות הציונית העולמית הודפסו מאז הקבתה של ה־מחלקה, בראשית שנות ה־50 ועד היום, מסרו מר משה קרו־נה ראש המחלקה והד״ר חיים חמיאל המנכ״ל, לרגל הופעת החלק הראשון של ספרו של הרב יעקב ברמן „הלכה לעם״ ואנתולוגיה של הציונות הד־תית בשפה האנגלית.

השניים מסרו עוד כי קטלוג ה־פרסומים של המחלקה מכיל למעלה מ־180 פריטים ובניהם ספרים, סר־טונים, כרזות ואמצעים אור־קוליים מגוונים המוקדשים כולם לנושא של הפצת חינוך ותרבות תורניים. ה־ספרים היוצאים לאור באים למלא את החסר בספרי הלימוד בבו־סדות חינוך בגולה, בספרי עזר למורה על דרכי הוראה במיתודיקה של מקצו־עות היהדות, ובספרי עיון ומחשבה למורה ולמבוגר, הן לחוגי לימוד המתקיימים בחו״ל בצרבים ובשב־תות והן לימוד עצמי.

יצויין כי ספרים רבים קנו להם מהלכים גם בחוגים חילוניים כגון, התנועה הקיבוצית, ביניהם „על ה־תשובה״ מאת הרב י. ד. הלוי סולו־בייצ׳יק, „משנתו של הרב קוק״ של צבי ירון, „עיונים בספר בראשית״, „עיונים חדשים בספר שמות״ ו„לי־מוד פרשני התורה והדרכים להורא־תם״ מאת הפרופ׳ נחמה לייבוביץ׳. מהדורותם הראשונה של ספרים אלה, שיודפסו באלפי עותקים, אזלו מן השוק ותדשים סגורים לאוצר היפע־תם.

ארבעת הספרים בסדרת „הלכה ל־עם״, שנתחברו ע״י הרב יעקב ברמן ז״ל, מבכירי יסודותיו של החינוך הדתי הלאומי בישראל, כוללים הל־כות מוסברות ומבוארות שלפי ה־מקורות בסגנון בהיר, הנעשה את הלימוד נוח וקל, המתאים במיוחד לצרכי יהדות התפוצה. בדעתה של המחלקה לחינוך ולתרבות תורניים בגולה להוציא לאור בחודשים ה־קרובים את כל הסידרה בעברית, באנגלית, בצרפתית ובספרדית ב־סיוע קרן הזיכרון לתרבות יהודית בניו־יורק.

האנתולוגיה לציונות הדתית ב־עריכתו של יוסף הירוש, הינה אסף פה כדברים שנאמרו ונכתבו ע״י ראשי הציונות הדתית והגיה ב־מאה ה־20, ועשויה לשמש חומר עזר מעולה למורים ולתלמידים ב־ארץ ובתפוצות ללימוד ההתפתחות הרעיונית של מחשבה הציונות, כפי שהשתקפה בקרב חלקים גדולים של היהדות הדתית.

תוג לתנ״ך בשגרירות ישראל באנגליה

חוג ללימוד תנ״ך נפתח בימים אלו בשגרירות ישראל באנגליה. החוג המאורגן ע״י נציגות ה־מחלקה לחינוך תורני בגו׳לה של ההסתדרות הציונית העולמית מתקיים בהתאם לבקשתו של שגריר ישראל באנגליה מר גד־עון רפאל.

בחוג הנערך בביתו של נציג המחלקה התורנית באנגליה, מר מ. דגן משתתפים עובדי השג־רירות, שהחלו בלימוד ספר „מל־אכי״ בהדרכתו של הרב פרופ׳ נ. רבינוביץ׳, מנהל ה„ג׳ואיש קולג׳״ בלונדון.

מנהל חברת „מגע אש״ חשוד בפרשת שוחד

מנהל חברת „מגע אש״ העוס־קת בציוד לכיבוי אש, ועובד מע״צ, שהיה חבר ועדת מיכרזים, מואשמים בפרשת שוחד על מנת שהחברה תזכה במכרזים לאספקת ציוד למשרדי ממשלה.

בשני כתבי אישום נפרדים נגד כל אחד מן השניים, שהוגשו לבית־המשפט המחוזי בת״א נאמר, כי מנהל „מגע אש״ שמעון חיצר מבת־ים, הכיר את מזכיר ועדת הרכישות המרכזית של מע״צ, אברהם שרון מיד אליהו ת״א, שהוא גם חבר וע־דת מיכרזים. במסגרת התקשרויות החברה להשתתפות במיכרזים.

התובע דניאל מור, עוזר ראשי ל־פרקליט מחוז ת״א טוען, כי ב־26.6.74 פורסם מיכרז בעתונות למס־פים ואביזרים לכיבוי־אש במשרדי ממשלה, לפיו תזכה ההצעה הזולה ביותר לגבי כל הלק משלושת חלקיו של המיכרז.

חברת „מגע אש״, נאמר בכתבי האישום, השתתפה ושלחה הצעתה ב־17.7.74, אולם לגבי חלק ג׳ היא לא היתה הזולה ביותר. לאחר שנפ־תחו ההצעות, הסילה ועדת המכרזים על אברהם שרון, להכין טבלאות־השוואה של מחירי ההצעות השונות, כדי לבהור בזולה ביותר. שרון הכין את הטבלאות ובסיכום המחירים רשם לגבי חלק ג׳ כאילו הצעת „מגע אש״ מסתכמת בסך 803 ל״י — במקום הסכום הנכון של 1,738 ל״י, וככך ציין לטעות התביעה את הצע־תה כזולה ביותר.

בתאריך 25.7.75 נאמר בכתבי ה־אישום, לאחר רישומיו כנ״ל של שרון — ההליכה ועדת המיכרזים לאשר התקשרות עם „מגע אש״ לגבי חלק ג׳. מספר ימים לאחר מכן התקשר שרון עם הנאשם והודיעו על תוצ־אות המיכרז, ואף אמר כי הוא פעל כך שתברתו הזכה.

זמן קצר אחר כך, נאמר בכתבי האישום, ביקר שמעון חיצר בדירתו של שרון ומסר לידיו מעטפה ובה 500 לירות במזומן. ובחודש התגים, בספטמבר 1974, שלה הנאשם אל שרון מעטפה ובה תלושי־שי של אגודת הצרכנים בסך 100 ל״י, ועל בשלוח דומה הוד, לפי כתבי האי־שום, לקראת פסח תשל״ה.

כל התשלומים האלה נתן הנאשם לשרון כשוחד בעד מעשיו, דהיינו פעולה הקשורות בתפקידיו כעובד ציבור בפע״צ — טוענת התביעה.

המשפטים יפתחו לשמיעת טענות הצדדים בראשית החודש הקרוב, ב־תום פגרת בתי המשפט.

נפתח יריד אמנויות ואומנויות ברמת גן

יריד אמנויות ואומנויות נפתח אמש בככר רמב״ם ברמת־גן בכנס תגיגי בהשתתפות ראש העיריה ד״ר ישראל פלד, שנתן חסותו לאירוע. היריד בהקיים ביוזמת איל״ן, איגוד ישראלי לילדים נפגעים ונוטלים בו חלק יותר מ־60 אמנים ואומנים, ה־מוכרים ציורים, עבודות עץ, סלים, כלאכת מחשבת, ריקועי נחושת, תכ־שיטים, תחביבים שונים ועוד.

היריד יימשך 10 ימים ויהיה פתוח לקהל מ־5 אחה״צ ועד חצות.

ההכנסות, מהמכירות בדוכנים ל־אחר ניכוי ההוצאות, הן קודש לפעו־לות השיקום של איל״ן.

האוצר ורשות הנמלים „אוחזים״ בבית יורדי ים

במחלוקת בין משרד האוצר לבין רשות הנמלים, מנעת זה כחוד־שיים את הפיכת „בית יורדי ים״ לבסיס משמר הגבול בנמל חיפה.

סופרנו מציין, כי הצדר שיכון ליחידת משמר הגבול מעכבת את כניסתו לנמל.

בית יורדי ים, שהוא בבעלות ה־הסתדרות נמצא מתאים במיוחד לש־כן את יחידת אנשי משמר הגבול באשר הוא ממוקם ליד אחת הכניסות לנמל.

במוגו עם העלאת הרעיון של הפ־עלת מס ערך מוסף, סכר משרד האוצר את הקומה השלישית בבניין זה היות והוא קרוב לבניין המכס הנמצא בנמל.

בינתיים אין משרד האוצר מוכן לוותר על „זכויותיו״ בקומה העלי־ונה ואילו המשטרה מצידה אינה מוכנה לקבל את הבניין ללא קומה זו.

כתוצאה מכך מתעכב שיפוץ הבית תוות וטרם הוכרע יתכונן ולא ידוע עד מי משני הצדדים יזכה.

דובר נמל חיפה, מסר אמש לסופ־רנו כי אף אם תחוסל הפרשה לטובת משמר הגבול יעברו לפחות תודשים, עד שזה יופעל במתכונת המתוכננת.

מוקמת סדנא לזהות יהודית

על הקמת סדנא לבירור ההוות היהודית הציונית מסר מר אליעזר שפר, מראשי דור התמשך בהסתדרות הציונית העולמית.

שפר ציין, כי בשיטות השגרתיות של הרצאות וסמינרים קשה לשנות דעות ועמדות ומורגש הצורך בנ־סיים חדשניים כדי להתמודד עם הבעיות של הזהות היהודית.

צוות של פסיכולוגים וסוציולוגים החל בחיבור התבנית מקורית ומיוחדת בבינה המופעלת בעקרון של מעב־דות ליחסי אנוש ומטרתה להתמודד עם בעיית הזהות העצמית היהודית, ע״י חשיפת דעות ועמדות בקבוצות קטנות בהנחייתם של מוכחים.

סדנאות מסוג זה מופעלות באר־צות הברית בתחומים שונים וזה ה־נסיון הראשון של סדנא לבירור ה־זהות היהודית עבור צעירים מישראל ומהתפוצות.

חשמל בנפת שכם

הכפר קבלן, שבנפת שכם, הקים מפעל חשמל משלו, כאשר תושבי הכפר בעזרת הימשל הישראלי רכ־שו את כל הציוד הדרוש לכך. זו הפעם הראשונה בתולדות הכפר הנ־ארו בו כ־200 בתים ועוד 100 בתים אחרים יוארו בקרוב.

כפי שנמסר, מעודד הימשל היש־ראלי בכפרים ביהודה ושומרון הב־קימים חברות לפיתוח רשתות החש־מל המים בתוכם.

בעלת „סבוי״ בת״א תובעת פיצויים לשיקום המלון

חברת מלון „סבוי״, הבכוהלת ע״י גבי מרים בן צבי, הגישה אתמול עתירה לבית הדין הגבוה לצדק בירושלים נגד מנהל מס רכוש וקרן פיצויים באיזור ת״א.

בעתירה, שהוגשה באמצעות עו״ד דוד רוסלר, טוענת בעלת המלון, כי היא זכאית לקבל פיצויים לצורך שיקום המלון, שניזוק באורח קשה בעת התקפת המחבלים עליו ב־6 ל־פרס השנה.

העותרת טוענת, כי במשך 30 שנה הקימה את המלון, שבבניינו שייך ל־בעלים פרטיים, והיא זכאית להמשיך לשנות ולשפר את כל הדרוש לצורך תיפעול המלון. מנהל מס רכוש ו־קרן פיצויים סירב להכיר בתביעתה, בטענה שהכסף שייך לבעלי הבנין.

לשומת זאת סוען עו״ד רוסלר, כי לפי החוק זכאי לקבל פיצויים או הבעלים או מי שישקם את הנזק, ב־מקרה הנכוחי תשקם את הנזק בע־לת המלון ולא בעלי הבנין.

זכו בתחרות נגנים צעירים

איל שילוח, בן 12, זכה אתמול בפרס הראשון בתחרות נגנים צעירים, שהתקיימה במוזיאון העירוני ברמת גן ואשר אורגנה ע״י העיריה. בפרס השני בתחרות זו זכתה נערה, בת 17, אלה רוקובה, עולה חדשה מבריה״מ, יבפרס ה־שלישי זכה אהוד מירב, בן 15. ב־תחרות השתתפו 21 נגנים בגילאי 7־18. הפרסים תולקו בתום התח־רות בידי מ״מ ראש העיר, מר משה מרון.

חשוד נוסף בפרשת אי־הסדרים בבנק הפועלים

פקיד שלישי חשוד במעורב בפרשת אי־הסדרים שנתגלו ב־סניף העיר התחתית של בנק ה־פועלים בחיפה. החשוד דוד סיבור־ביץ, הובא אתמול בפני שופט שלום בחיפה.

בפני השופט טען בא כח המשטרה רס״ר משה דיין כי ב־1974 קנה ה־חשוד יחד עם פקידים אחרים המעו־רבים בפרשה זו מטבע זר בשוק השחור וקיבל כחלקו ברווחים סכום של כחמשת אלפים לירות. בא כח המשטרה הוסיף כי המטבע הזר נר־כש מלקוחות הבנק ללא ידיעתו של הבנק. המשטרה לא התנגדה לשיח־רורו בערבות של החשוד השופט ראובן בן חורין שיחררו בערבות של 5000 לירות.

פרשת החקירה של המעילה בבנק הפועלים בחיפה הולכת ומסתעפת והמשטרה בודקת כאות היסכסכים הנוגעים לשלוש השנים האחרונות. זאת כאשר הועלה חשד כי הפקיד הבכיר, שמואל אליהו המעורב ב־פרשה, הוציא ממחזור הכספים של הבנק מיליוני לירות, נתן הלוואות פרטיות בריבית ולצורך זה זייף מס־מכים של הבנק. כנגד הועלה גם חשד כי קנה בשם הבנק מלקוחות מטבע זר, במקדים מסתריים.

מפלגת „העבודה״ מאוכזבת מהתוצאות של המגבית הפנימית

מאת סופרנו לענייני מפלגות רק 70 אלף ל״י נאספו עד היום במגביות התרומה של מפלגת ה־עבודה במחוז ת״א.

מזכיר המחוז, מר דב בן־מאיר הביע אכזבתו מהיענות זו, ואמר כי התוכנית היא להגיע למיליון ל״י. כידוע, מקיים בן־מאיר פגישות עם אנשי הון, תעשייה ועסקים מדי יום ה׳, בו בשתתף גם שר האוצר יהושע רבינוביץ, ובמסגרת זו הם תורמים למפלגה.

השבוע נפגש בן־מאיר עם שר הבטחון שמעון פרס, בנושא שיטת הבחירות הפנימיות במפלגה, תמסר כי מר פרס הביע דעתו נגד שיטת שיריון של 25% מהרשימה.

עובדי הממשל ברצועת עזה ממשיכים בסנקציות

בשבוע שעבר כמחאה על מעצרם של שני קציני משה, נמשבות. כזכור הודיע ועד עובדי המדינה ברצועה שלאחר שהמשטרה מצאה לנכון להביא בפני שופט בתל־אביב את קציני המטה דוד אטא ואליעזר מסלון כחשודים בקבלת שוחד בתר סבים עקוסיים, בהסתבך על תלונות ערבים ברצועה, יראו את עצמם הפקידים חשופים להלונות קנטרניות מצד האוכלוסיה המקומית. הם ביקשו נוכחות שוטר או חייל בכל משרד של קצין מטה או פקיד בכיר הבא במגע ישיר עם האוכלוסיה. כיוון שבקשה זו לא נענתה, נמשכות ה־סנקציות.

ביום ד׳ לפנה״צ נתקבל מעד עובדי הבדינה ברצועה על ידי מפקד ה־איזור תת אלוף דוד בימון, שהאזין לתלונותיהם והבטיח לטפל בענין ר לקבוא לו פתרון.

הסנקציות שנקטו המטה והפ־קידים הבכירים במשרדי המדינה ברצועת עזה, שעליהם הכריזו ב־

סוחרי באר־שבע נגד פלישת סוחרים מן השטחים

סוחרים מהשטחים מוכרים ב־שוק באר־שבע במחירה המיועדת לפליטים, כדובר בירקות ופירות הנרכשים במשקים בישראל, ב־מחיר נמוך, על פי הוראה „תנובה״.

סוחרי השוק בבאר־שבע הציגו ב־מסיבת עתונאים בביה״כ במסמך של „תנובה״ הקובע קריטריונים למכי־רת פירות המיועדים לעיירות פיתוח, למקורי סעד ולמחנות פליטים. ב־מכתב התחום ע״י עזרא באיר נאמר כי: הפרי לפליטים יימכר ללקוח בבתי הארוזה, יסור למכונית, במחיר של 101 אגורות. הלקוח צריך להיות מצוייד באישור המימשל.

סוחרי באר־שבע טוענים כי סוח־רים מהשטחים מגיעים למשקים עם טפסים מן הממשל הצבאי. הם קונים ירקות ופירות המיועדים כביכול ל־מחנות הפליטים אך הם מוכרים אותם בשוק בבאר־שבע. זו הסיבה, לדעת הירקנים שהסוחרים בן ה־שטחים דורשים מעקרות הבית מחיר נמוך כדי להציר בהמחירים של סוחרים שרכשו את סחורתם מהנובה.

סוחרי השוק בבאר־שבע טוענים כי מכירת סחורה, זולה בידי הערבים, מקפחה את פרנסתם. ביום ה׳ שעבר מנעו את כניסתם של סוחרים ב־השטחים והדבר עורר תרעומה אצל עקרות בית, שהגיעו לשוק לקנות ירקות ופירות בזול.

סוחרי השוק עומדים להשבית ב־יום א׳ הקרוב את חנויותיהם והוכני־הם ואליהם יצטרפו גם סוחרי ה־ירקות בכל באר־שבע. ביום א׳ יגיעו הסוחרים ובמשפחותיהם לבניין ה־עיריה ויערכו שם הפגנה.

נתנך מועדון השוטר בעפולה

מועדון השוטר הנושא את שמו של פקד אליעזר שרון, מפקדה המנוח של משטרת עפולה, נחנך אמש ב־תהנת המשטרה בעיר, בנוכחות אישי ציבור, ראש העיריה, ראשי מועצות מקומיות, קציני משטרה בכירים ר קהל מהמנים רב.

המועדון הוקם ביוזמת הועד ה־ציבורי למען השוטר בעפולה, בסכס הנוכחתו עבר מפקד מרחב העמקים סגן ניצב אביר פרי על השיתפות הערכה שרוכש הציבור באזור ל־משטרה, הפוקה יבים בלילות כדי לשמור על הבטחון השוטף. הוא ציין כי במשטרת המרחב גאה על יחס הדדי זה בין המשטרה לאזרחים, ב־הביעו תקוה כי מועדונים דומים יוקמו בשאר התחנות באזור.

יו״ר הועד הציבורי הארצי למען השוטר, מרדכי סירקיס סיפר במהלך הטכס כי 77 מועדונים כאלה יהיו בתחנות המשטרה בארץ והלק מהם כבר הוקם. כן בירך ראש עיריה עפולה שהביע דברי הערכה למשט־רה בעיר.

במפלגה ובתנועה

המפד״ל הפועה״מ בת״א

במועדון סניף נוה שרת ב־5 שעור במדרש ע״י הרב י. ש. שפירא; בביהכ״נ „אהל יוסף״ שכ׳ התקוה ב־6 שעור גמרא מסכת סוכה ע״י ש. אפרתי; בביהכ״נ „תפארת ישראל״ רח׳ המעפילים ב־5 שעור תורה ע״י ר׳ זכריה כהן; בסניף קרית שלום ב־6 שעור גמרא ע״י הרב זייד.

*

סגן יו״ר הכנסת מר פ. שינמן יקבל קהל במשרדנו, אחד העם 108 מ־7—8 בערב.

תורנות בתי מרקחת

בת־ים: בספור — רח׳ בלפור 30 בת־ים.

פתח־תקוה: מרכז השרון, חובבי ציון 40.

רמת־גן הסביבה: הרצל — רח׳ הרצל 52, רמת־גן, טל. 722372.

הרצליה הסביבה: קרמר — הרצ־ליה, רח׳ סוקולוב 18.

חולון: תקוה — ככר סטרומה, חולון.

תל־אביב: הנביאים — רח׳ המלך ג׳ורג׳ 72, טל. 2896740; „ככר ה־מדינה״ — ה׳ באייר 48 טל. 258046; תנובה: המגן — רח׳ ויצמן 13, טל. 22985.

באר־שבע: רמב״ם — שכון ד׳ מרכז.

לוח הצופה

● פיליפ הקונה רהיטים אנטיקות, פרידרים, טלויזיות וירושות — 804938, 876852 בערב.

למסודרי קידושין בארץ

הרבנות הראשית לתל־אביב—יפו מבקשת להודיע לה אם פרץ דבורה ת. ז. 1246786 בעלת תעודת גירושין מס׳ 50667 מיום ח׳ תמוז תשל״ג נרשמה אצלכם לנשואין. הנ״ל טוענת, כי תעודת הגירושין שלה אבדה.

עירית ירושלים

הועדה המקומית לתכנון ולבניה ירושלים

הודעה לפי סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ״ה—1965 (להלן: „החוק״).

ניתנת בזה הודעה בהתאם ל־סעיף 149 לחוק, כי מר יעקב שמחה הגיש לועדה המקומית לתכנון ו־לבניה, ירושלים (להלן „הועדה ה־מקומית״) בקשה להתרת שימוש חורג ו/או הקלה בגכס גוש 30053 חלקה 30 ברחוב שבטי ישראל 18 בירושלים דהיינו: בריכה באזור מגורים.

את ההתנגדויות להתרת השימוש החורג ו/או ההקלה הנ״ל אפשר להגיש תוך שבועיים מתאריך הודעה זו לועדה המקומית במשרד מהנדס העיר ברחוב הלל 23, ירושלים.

מ. בנבנשתי
יושב ראש הועדה המקומית

עירית ירושלים

הועדה המקומית לתכנון ולבניה ירושלים

הודעה לפי סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ״ה—1965 (להלן: „החוק״).

ניתנת בזה הודעה בהתאם ל־סעיף 149 לחוק, כי מר אריה ונבי אילנה קווק הגישו לועדה המקומית לתכנון ולבניה, ירושלים (להלן „הועדה המקומית״) בקשה להתרת שימוש חורג ו/או הקלה בגכס גוש 30414 חלקה 28 ברחוב כירני 12, שכ׳ קרית היובל בירושלים דהיינו: הקלה בקו הבנין.

את ההתנגדויות להתרת השימוש החורג ו/או ההקלה הנ״ל אפשר להגיש תוך שבועיים מתאריך הודעה זו לועדה המקומית במשרד מהנדס העיר ברחוב הלל 23, ירושלים.

מ. בנבנשתי
יושב ראש הועדה המקומית

בבית המשפט המחוזי בבאר שבע

תיק ירושה 231/75

בענין: עזבון המנוח גדעון אורגיל ז״ל ת. ז. 0899545.
ובענין: פנינה אורגיל
המבקשת

הזמנה

להוזי ידוע כי הוגשה לבית המשפט בקשה למתן צו ירושה בעזבון המנוח הנ״ל. כל המתנגד לבקשה יגיש תוך 14 יום מיום פרסום הזמנה זו את טעמי התנגדותו, שאם לא כן יתן בית המשפט צו כטוב בעיניו.

(—) גלעדי, שופט

בבית המשפט המחוזי בבאר שבע

תיק עזבונות 223/75

בענין: עזבון המנוחה איציק פליה. בעלת ת. ז. 7761333.

המבקש: מיכאל איציק בעל ת. ז. ע״י ב״כ עוה״ד א. ריבלין, ברחוב הדסה 74 באר שבע.

הזמנה

להודי ידוע כי הוגשה לבית המש־פט בקשה ליתן צו המכריז על יור־שת המנוחה ז״ל, הנני מזמין בזה כל אדם הטוען שיש לו טובת הנאה ב־עזבון המנוחה הרוצה להתנגד ל־הכרזה להגיש תוך 15 יום מיום פר־סום הזמנה זו, התנגדות להכרזה ה־מבוקשת, שאם לא כן יתן בית המש־פט צו כטוב בעיניו.

(—) גלעדי, שופט

נרשמו לנשואין

הרבנות הראשית המעוצבת — ירושלים

[illegible — רשימת נרשמים לנשואין: ירושלים, תל־אביב—יפו, רמת־גן, שלומי, קרית־אונו, צפת, נצרת עלית, כפר־יונה]

לשכת הרבנות רמת־גן

[illegible]

לשכת הרבנות — שלומי

[illegible]

לשכת הרבנות — קרית־אונו

[illegible]

לשכת הרבנות הראשית צפת

[illegible]

הרב עזרי שרעבי — כפר־יונה

[illegible]

לשכת הרבנות — נצרת עלית

[illegible]

בבית המשפט המחוזי בתל־אביב־יפו

תיק עזבונות 3607/75

בענין: עזבון המנוח יוסף פרוסק ז״ל, מרח׳ אבן גבירול 23 תל אביב.

המבקש: צילה פרוסק ת. ז 115644 מת״א, רח׳ אבן גבירול 23.

הזמנה

להודי ידוע כי הוגשה לבית המשפט בקשה ליתן צו המכריז על ירושת המנוח הנ״ל, והנני מזמין כל אדם הטוען שיש לו טובת הנאה בעזבון המנוח והרוצה להתנגד להכרזה ה־מבוקשת להגיש תוך 14 יום מיום פרסום הזמנה זו התנגדות להכרזה המבוקשת, שאם לא כן יתן בית ה־משפט צו כטוב בעיניו.

רשם בית המשפט המחוזי

בבית המשפט המחוזי בתל־אביב־יפו

תיק עזבונות 3147/75

בענין: עזבונה של המנוחה חיה שרה בריקמן ז״ל (ת. ז. מס. 702499) שנפטרה ביום 9.3.75.

המבקשת: לאה בריקמן, מרח׳ סו־קולוב 36, תל אביב, באמצעות ב״כ עוה״ד יעקב גולן ו/או רות שמיר, מרח׳ סימטת יל״ג 4, תל אביב (טל. 051—227).

הזמנה

להודי ידוע כי הוגשה לבית משפט זה בקשה למתן צו ירושה בעזבונה של המנוחה חיה שרה בריקמן ז״ל. כל הטוען נגד מתן צו ירושה ב־עזבון המנוחה הנ״ל עליו להגיש את התנגדותו לבית משפט זה תוך 15 יום מיום פרסום הזמנה זו. אחרת יתן בית המשפט צו ירושה כמבוקש.

רשם בית המשפט המחוזי

בבית המשפט המחוזי תל־אביב—יפו

תיק עזבונות 3748/75

בענין: הצוואה של המנוח רפאל וורמסר ז״ל (ת. ז. מס. 1200575) שנפטר ביום 4.8.73.

המבקשת: גרטה וורמסר, מרח׳ נוה יעקב 16, בני ברק, באמצעות ב״כ עו״ד יעקב גולן ו/או רות שמיר, מרח׳ סימטת יל״ג 4, תל אביב (טל. 689—229).

הזמנה

להודי ידוע כי הוגשה לבית משפט זה בקשה למתן תוקף לצוואת המנוח רפאל וורמסר ז״ל.

כל הטוען נגד מתן תוקף לצוואת המנוח הנ״ל, עליו להגיש את הת־נגדות לבית משפט זה תוך 15 יום מיום פרסום הזמנה זו.

אחרת יצהיר בית המשפט על תקי־פות הצוואה.

רשם בית המשפט המחוזי

בבית המשפט המחוזי בתל־אביב־יפו

תיק עזבונות 3714/75

בענין: המנוח משה סנגבאום ז״ל, מרח׳ דיזראלי 36 לוד.

הזמנה

להודי ידוע כי הוגשה לבית המש־פט בקשה למתן צו המכריז על ירו־שת המנוח משה סנגבאום ז״ל הנני מזמין בזה כל אדם הטוען שיש לו טובת הנאה בעזבון המנוח והרוצה להתנגד להכרזה, להגיש תוך 15 (חמישה עשר) יום מיום פרסום הז־מנה זו, התנגדות להכרזה המבו־קשת, שאם לא כן, יתן בית המשפט צו כראות עיניו.

רשם בית המשפט המחוזי

בבית המשפט המחוזי בתל־אביב—יפו

תיק עזבונות 3744/75

בענין: צוואת המנוח ולמן סימון ז״ל, שנפטר ביום 3.2.68 בתל אביב — יפו.

המבקשת: ולמן אכליה מרח׳ נחל עוז 2, יפו ת. ז. 6715974 ע״י עוה״ד א. שלוש ו/או י. א. שלוש ו/או א. דורון ו/או י. לר ו/או ד. בן בסט ו/או צ. וקסמן, מרח׳ אבן גבירול 30 ת״א.

הזמנה

להודי ידוע כי הוגשה לבית משפט זה בקשה למתן תוקף לצוואת המנוח הנ״ל.

כל הטוען נגד מתן תוקף לצוואת המנוח עליו להגיש לבית משפט זה את התנגדותו תוך 15 יום מיום פרסום הזמנה זו.

אחרת יצהיר בית המשפט על תקי־פות הצוואה.

רשם בית המשפט המחוזי

בבית המשפט המחוזי באר שבע

תיק עזבונות מס. 228/75

בענין: עזבון המנוח אפשטיין משה, (בן שמואל) ת. ז. 6917062, מבאר שבע, שנפטר ביום ח׳ בתמוז תשל״ה (17.6.1975).

המבקשת: אפשטיין סימה שרה, משכ׳ ד׳ 941/1, באר שבע.

הזמנה

להודי ידוע כי הוגשה לבית משפט בקשה למתן צו ירושה המכריז על ירושת המנוח הנ״ל.

הנני מזמין בזה כל אדם הטוען שיש לו טובת הנאה בעזבונו של הנ״ל והרוצה להתנגד להכרזה ה־מבוקשת — להגיש תוך 15 יום מפר־סום הזמנה זו התנגדות להכרזה, ש־אם לא כן יתן בית המשפט צו כטוב בעיניו.

(—) גלעדי, שופט

היום

יום ה׳, י״ד אלול תשל״ה, (21.8.75)

פרשת כי־תבוא

הפרק: נחמיה ה׳־ו׳; המשנה: טהרות י׳, א׳־ב׳; הדף: ברכות ס׳; ההלכה: אר״ח תקפ״ו, י״ד־י״ט.

שידורי ישראל

חדשות בעברית — בגלים א׳, ב׳, צ׳ — כל שעה.

09.55 (א) חדשות באנגלית
10.55 (א) חדשות בצרפתית
17.55 (א) חדשות באנגלית
18.50 (א) חדשות בצרפתית

שידורי הבניות לעולים (ב) עברית — 19.00; יידיש — 19.30; לאדינו — 20.00; מוגרבית — 20.15; רומנית 20.30; רוסית — 20.45

רשת א׳

08.10 קונצרט בוקר. 10.05 סידרת המק־הלה — שותר שבי — המקהלה הי־אכוית „רינה״ בניצוח אבנר איתי (מקלטה מ־קונצרט בתאן הירושלמי). 11.00 עברית לעם. 11.15 שירותים לתלמידים בחופשה. 11.45 עצור באנגלית למתקדמים. 12.05 סער חדש — סקירה. 12.10 „רדיודי״ — משדרים להרהבה הדעת. 12.35 זמרות מוסיקליות. 13.05 קונצרט בהירים על חוף הבוסקלת. 13.55 בה בסוסיקה — הב־פים על הכרות המוסיקה. 14.10 לאב ד׳ לילד. 15.05 עשה לך רב — עם כגן הרב הראשי לצה״ל גד נבון. 16.10 הפס־טיבל הישראלי 1975. 18.07 על אגבים והמסורות. 18.30 מה קרה — שבועון בענייני יהודים. 19.30 העבוד בבוכות. 19.50 פרקי היום ההבייך — נחמיה פרק ו׳, ה׳. 20.05 רעת קהל — היי בארק רדיופוני. 20.55 חמש דקות לחשוב — שיחה חוזשיה. 21.06 צלילים והדים. 22.05 כאן צלפן אחד — שידור שבי — מבזק לענייני. 23.05 דרכו של טלוזין — סדרת הסכתות על ידידות גוססט באפלה. 00.10 רבע של שיר.

רשת ב׳

06.00 מה כוכו. 06.10 התעמלות בוקר. 06.20 שעון מוסיקלי. 07.35 זמר זמר לך. 07.55 אור ירוק. 08.10 בוקר טוב. 10.05 כאן בניה. 11.45 כמה דקות עם... 12.05 בקבק יוכר — מחזיר לעוזר הכבשיק. 12.30 שירים משלנו. 12.45 מי, מהי היכן. 14.10 לי הלך — שיר וזמרה. 15.05 — שירים לסבא ולסבתא. 15.05 כאן אהוד מנור. 15.55 על רגל אחת — יהודים ויהדות. 17.10 היה היה... — כבצר מוכרי הצבר. 18.45 היום בספורט. 21.06 צר כבד — בבחירת בכלולה בצעירי הפוזמנים. 22.05 הקיקיוז — ספורו של שבט אפריקני. 23.55 ביקינו לבין עצמנו — שיתאב שי־חות בטלפון ובאולפן.

גלי צה״ל

05.58 ברכת השחר. 06.00 צלילי בוקר. 06.55 פינת כזכר. 08.05 יומן הבוקר. 09.05 כרצונכם — בערכונים לפי בקשות. 10.05 על הבוקר. 12.05 כתב עם שלוש פינות. 12.15 דין דברים — פינתו של מא״ל לוי שבת הכוכב הצבאי וראשר. 12.40 עולם הדש — פינתו של אברום סלר. 12.55 בלך ליום אחר. 13.05 בהוזרות אינגזית מאתר עם קובי אשלת. 14.05 מ־שלנו — כבצר המוזגמים העבריים. 16.05 בא לצלצל — צוות משיב לשאלות כאהיבים בעניני היום. 17.05 יומן הערב. 18.30 פניט אחרות בהראה — עם חיל יצחק גבון. 19.05 כמם בעריכת תקליטים — הדורות בן ההקליטיה. 21.05 מעיר שאות — עם כאדר וויזלשר. 22.05 מקום טוב בגצב — כבזין לעייני תרבות ויבדור. 23.45 יומן הלילה. 00.05 גבר ואשה. 02.00 מבזק ידיעות. 03.00 לא ישנים לישון. 03.05 מבזק ידיעות. 04.00 מבזק ידיעות. 05.00 מבזק ידיעות. 05.05 הכיס חמש.

טלוויזיה כללית

17.30 „שלמלא״. 17.50 פרסים בצוירים. 18.15 „מצב אהוי״ — אגדות כאחרות עוגנות „תתת הגנזי״. 20.00 זה הכתוב שלי — חבנית שבועית שבה בכאת צוות של ילודה משתתפים לגלות את סוד טל הכהר. 20.30 בבס לחדשות. 21.00 תעלות. 1) „שתי שורות במכה ראשוך״ בראשבר משתבכר בבקורים לבשכבה סקס לכבוד מלאת 250 שנה לייסוד האקדמיה למדעים. רשויה טלויזיה רבות בעולם כבלוה הזדמנות זו כדי להזכיר לבריכים את החסונה ליהודים סובייטים יהודים. 2) „מראה״ (שידור שני). סרט המתאר את ...ביה ההירות של הפסקר ההולה בליכא, יצחק מראס, על רקע עיבוד „יומני של קסטים״ הבופרו הוכרת על הפולם עמר. 22.00 מבזק השבת. 22.50 אפוקי של יום.

טלוויזיה לימודית

15.30 עבריה בזמים טוב — סיחורים 16.00 בניה עם גוזם שרון — בלילים בשליכים הפעם בפסוואוויי של ילד הפלא הלחיון וולפגנג אבאדאוס סו־צרט — יעבור ויסקרו ינר המלתון גוזם שריף וקביתוי. 16.15 ברשבנים — „בשני השיחיים״ — ביבור לצם ציר „שופני הם אחור ערבה הכוכב בדרום מערב אמריקה. הברשטופים הם נמוכי קומה, בעלי עור [illegible] 16.35 אנגלית לכתה ט׳ — אולפן פתוח בש׳ 2. 17.00 סלבוט — על צהובות הכשבה המבוכבת [illegible]

בית הדין הרבני האזורי תל־אביב—יפו

תיק מס. 13803/לה

מר בוסיה משה ת״ז 6746840 מבקש מכב׳ ביה״ד הרבני האזורי לת״א־יפו לאשר, את נשואיו עם הגב׳ מרגריטה לבית: „יגנר שהתקיימו בבוקרשט בשנת 1945.

המזכירות

בבית המשפט המחוזי בבאר־שבע

תיק עזבונות מס. 225/75

הזמנה

בענין עזבון המנוח לאון פינרו ז״ל, מבאר־שבע.

והמבקשת: בסי פינרו, אלמנה מבאר־שבע, שכון ד׳ מס. 152/1.

להודי ידוע כי הוגשה לבית ה־משפט בקשה למתן צו ירושה ה־מנוח, הריני מזמין כל אדם הרוצה להתנגד להכרזה, להגיש לבית ה־משפט התנגדות תוך 15 יום מיום פרסום הזמנה זו, כי באם לא כן, יתן בית המשפט צו כטוב בעיניו.

(—) י. גלעדי, שופט

הצפה

עתון יומי

HAZOFEH DAILY

[illegible]

صكنا من الاحمل

مكان الأصل

הממשלה ובנק ישראל:
השביתה ב"דיסקונט" — שביתה נגד המדינה

מאת סופרנו הכלכלי בירושלים

הממשלה ובנק ישראל הבהירו אתמול כי השביתה בבנק דיסקונט כמוה כשביתה נגד המדינה. בנוסף לקוי הפעולה שהוכנו למקרה של שביתה כללית בבנקים (כפי שפורסם אתמול ב"הצופה") יופעלו כנראה צוי ריתוק לפחות לגבי חלק מהשירותים הבנקאים במקרה של שביתה.

שר האוצר י. רבינוביץ אמר אתמול כי "שביתת עובדי בנק דיסקונט מכוונת נגד חוקי הרפורמה שנתקבלו בכנסת לפי הצעת הממשלה. כיוון שכך זו שביתה לא נגד הבנק כי אם נגד המדינה". שר האוצר הוסיף כי לאור זאת עומדת הממשלה מאחורי הנהלת בנק דיסקונט, שבנקודה זו פועלה לפי "מדיניות הממשלה.

המפקח על הבנקים
פנה לעובדי דיסקונט

המפקח על הבנקים מרדכי מסר פנה אתמול לעובדי בנק דיסקונט וקרא להם לחזור לעבודה סדירה ולא לקחת על עצמם את האחריות לשיבושים במשק ולסבל לציבור. מצבנו הפוליטי והכלכלי, אומר מר מסר בפנייתו, מחייב מחשבה שניה.

הוא ציין עוד כי הנושא חורג מתחום היחסים שבין בנק דיסקונט ועובדיו ואף מתחום ענף הבנקאות כולה.

ועד עובדי בנק ישראל הורה
לא לקבל צ'קים מדיסקונט

ועד העובדים הארצי של בנק ישראל הורה אתמול לקופאים של הבנק שלא לכבד צ'קים המשוכים על בנק דיסקונט.

אחת מהכוונות בנק ישראל למקרה חירום היא שבמקרה שביתה כללית בבנקים יסופקו שירותים שונים באמצעות בנק ישראל ובנק הדואר.

זנבר: המטרה למנוע סבל מהציבור

הנהלת בנק ישראל הקדישה אתמול דיון מקיף בהתפתחויות בבנק דיסקונט ובאפשרות כי תורחב השביתה במערכת הבנקאות. נגיד בנק ישראל משה זנבר אמר בדיון כי המטרה העיקרית של הבנק היתה להקל על סבל הציבור. במקרה שתפרוץ שביתה, הציבור יצטרך להבין שהמצב לא יהיה קל, אבל אפשר יהיה לשאת בו, תוך מאמץ משותף.

הסתדרות הפקידים ניתקה המגעים עם עובדי "דיסקונט"

מאת סופרנו בתל־אביב

הסתדרות הפקידים ניתקה אתמול המגעים עם ועדי עובדי בנק "דיסקונט" לאחר שנציגי העובדים דחו תביעה לחזור לעבודה תקינה.

שביתת עובדי בנק "דיסקונט" נכנסה ליומה הרביעי והמצב הולך ומחמיר, תוך אותותיו במשק. גם אתמול סרבו עובדי מיכלקה בבנקים אחרים, להוציא את בנק הפועלים, לשרת את לקוחות "דיסקונט". גם בעלי עסקים, סרבו לקבל צ'קים המשוכים על בנק "דיסקונט" לקוחות הבנק קבלו על קשיים בפעולות בנקאיות.

למרות הציפיות לא קוימו אתמול מגעים בין הנהלת בנק "דיסקונט" לבין נציגי ועדי העובדים. לדברי אחד מחברי הועד, בשיחה עם סופרנו, הובעה הערכה כי הנהלת הבנק "ערוכה לשביתה ממושכת, למרות הקשיים וההפסדים הכרוכים הנגרמים מהשביתה". "גם אנו ערוכים" — אמר לנו חבר הועד, בהביעו הערכה כלפי עובדי הבנקים האחרים התומכים בשביתתם ומתנים השירות ללקוחות.

איגוד הבנקים החליט
על הסדרים חדשים

איגוד הבנקים החליט בינתיים על הסדרים שיאפשרו ליבואנים לשחרר סחורות מהנמלים גם כשהמסמכים הנדרשים מופקדים עדיין בבנק דיסקונט. החשב הכללי הורה אתמול ליחידות ממשלתיות כגון מס הכנסה, המכס ועוד לקבל תשלומים בשיקים של הבנק המושבת.

לסופרנו נודע כי רבים מלקוחות בנק "דיסקונט" מיהרו אתמול לפתוח חשבונות בבנקים אחרים. איגוד הבנקים החליט לראות חשבונות אלה כזמניים עד תום השביתה בבנק דיסקונט.

מר אליהו רייף מזכיר האיגוד הבנקים בהסתדרות הפקידים, שניתקה, כאמור, מגעיה עם השובתים, הביע הערכה כי ועדי הבנקים המאוגדים לא יענו לתביעת ועד עובדי בנק "דיסקונט" להצטרף לשביתתם. הוא הצדיק את ההחלטה ועד עובדי בנק הפועלים לשרת את לקוחות בנק דיסקונט וקרא גם לועדי עובדי שאר הבנקים לנקוט בדרך זו.

ארבע עובדות משרד החינוך צויינו לשבח

מנהל הכללי לאמרכלות במשרד החינוך והתרבות, מר גדעון בן־דרור, ציין לשבח 4 מעובדות המשרד על אחריות, מסירות בעבודה והתמדה.

העובדות המצטיינות הן: גב' רבקה רוזנברג, גב' סימה שפר וגב' רחל עזורי — עובדות המחלקה לשכר ליכוד מדורג, הגב' פלה ברמן, עובדת המחלקה להכשרת עובדי הוראה בתל־אביב.

הודעה על ההחלטה לציין עובדות אלו לשבח פורסמה אתמול בחוזר המנכ"ל לאמרכלות שהופץ בין עובדי המשרד.

סעודות ראש השנה וסוכות מציעים לתיירים ישראליים שיבואו לרומניה

סעודות חג לרגל ראש השנה וסוכות מוצעות לתיירים ישראליים שיבקרו ברומניה בתקופה זו. כן יכריז משרד התיירות הרומני על הנחות של 15 עד 20 אחוזים במחירי הטיולים, האירוח במקומות הריפוי ובאיזורי הנופש לתיירים ישראלים. הנחות אלה יכנסו לתוקפן ב־16 בספטמבר השנה. על כך מסר לכתב "הצופה" האחראי על מנהל משרד התיירות של רומניה בישראל בקבלת פנים לרגל חגה הלאומי של רומניה.

בתוכניות המשולבות בטיפול רפואי באיזורי המעיינות יינתנו הנחות של 400 לירות, במחזורי נופש של שבועיים שלושה. בסיורי־הרים לשבועיים תינתן הנחה דומה ובתחבורה המוצעות בטיפול גריאטרי (מחלה זקנה) — הנחה של 900 לירות.

יצויין כי טיול ממוצע לתקופה של שבועיים עולה לתייר מישראל כ־3000 לירות, כולל הטיסה. על אף זאת נרשמה ירידה בה בתנועת התיירות מישראל לרומניה השנה. אשתקד ביקרו 16 אלף אזרחי ישראל ברומניה. השנה עד לסוף אוגוסט — 10 אלפים.

מנהיגי הקהילות הספרדיות מארה"ב וצרפת — לביקור בארץ

קבוצה המונה כ־30 מנהיגים צעירים של הקהילות הספרדיות בארה"ב שוהה בימים אלו בישראל בהזמנת המחלקה לקהילות ספרדיות בהסתדרות הציונית העולמית.

הקבוצה שהגיעה לארץ לחודשיים נפגשה עם ראשי העדה הספרדית בישראל ועם אישים מרכזיים בהסתדרות הציונית העולמית. כמו כן, מסיירת הקבוצה בארץ ועומדת מקרוב על הבעיות הסוציאליות בישראל ועל אפשרויות העליה לארץ.

בסוף השבוע עזבה את הארץ קבוצה שמנתה 17 פעילים מבוגרים של הקהילות הספרדיות בצרפת. הקבוצה, שהיא הראשונה מסוגה בישראל, ביקרה בארץ במשך שבועיים ימים ואנשיה סיירו בעיירות הפיתוח, באוניברסיטאות ובמועדוני נוער מהשכבות מעוטות היכולת בישראל, כל זאת במטרה לעמוד מקרוב על בעיית הפער החברתי והאפשרויות שהקהילה היהודית הספרדית תסייע לפתרון בתחום זה.

הקבוצה מצרפת הגיעה לארץ במסגרת המחלקה לקהילות ספרדיות והמחלקה לארגון וההסברה בהסתדרות הציונית ובשיתוף תור יעלה והפדרציה הספרדית העולמית.

שגריר רומניה שבע רצון מהיחסים החיוביים עם ישראל

שביעות רצון מהתפתחות היחסים בין רומניה לישראל הביע אתמול השגריר הרומני, ד"ר יאן קוביץ, בפגישה עם הכתבים שנערכה בבית השגרירות בר"ג לרגל חג שנת ה־31 לשחרור ארצו מן הפאשיזם.

השגריר סקר בהרחבה את התפתחות ארצו מאז ה־23 באוגוסט 1944.

כאשר יצאה רומניה לדרך העצמאות ולאחר מכן לדרך הסוציאליזם. כן השיב על שורה של שאלות ובהן על העמדות הפוליטיות של רומניה בשאלות שונות.

השגריר הדגיש, כי היחסים החיוביים בין מדינתו לבין ישראל מתבססים על העקרונות המנחים את ממשלתו — קיום יחסים תקינים עם כל המדינות ללא הבדל משטרן.

בתשובה לשאלה בדבר מתן אפשרות לאש"ף להקים משרד ולפעול בתחומי רומניה השיב השגריר, כי בנושא זה פועלת ממשלתו בהתאם לאותם עקרונות, לפיהם יש לכל העמים זכות לקיום עצמאי וחופשי. לפיכך גם לפלשתינאים זכות למדינה משלהם.

השגריר עמד גם על קיום היחסים הטובים של מדינתו עם שתי המעצמות כאחד, ועל המגמה לפיתוח הקשרים בכל המישורים — הפוליטי, הכלכלי והתרבותי.

לשאלה על המדיניות כלפי איחוד המשפחות של יהודים ברומניה עם בני משפחותיהם בארץ, השיב השגריר: "אנו ממשיך במדיניות ההתחשבות ההומנית גם בעתיד ונחשב בהחלט בבקשות, שיתקבלו בתחום זה".

על שאלה בדבר ביקורו האפשרי של הנשיא הרומני בישראל, השיב השגריר, כי באופן כללי האפשרות קיימת. הוא חזר על הצהרת הנשיא צ'אושסקו: לפיה יתקיים הביקור כאשר יאפשרו זאת "התנאים המתאימים".

אשר לביקור שרי החוץ והכלכלה בישראל, הרי אלה צפויים בטווח קונקרטי יותר: שר הכלכלה יגיע כנראה עד סוף השנה, ואילו ביקורו של השר [illegible] צריך להיקבע בצינורות הדיפלומטיים.

השגריר ציין את חילופי הסחר והתיירות בין ישראל וארצו. אף שהיתה ירידה זה בזרם התיירות הישראלית לרומניה, הרי שד"ר קוביץ רואה זאת בשל גורמים אובייקטיביים. הוא הביע תקוה כי לפיתוח הסחר וכן לציפה תנועת התיירות בין שתי המדינות.

אוניברסיטת בר אילן
הפקולטה למדעי היהדות
משתתפת באבלו של
פרופ' נתנאל קצבורג
דיקאן הפקולטה
ובני משפחתו
על מות בנו
שמעון חיים הכהן ז"ל
בנחמת ציון וירושלים תנוחמו
הסגל האקדמי, המינהלי והסטודנטי

אוניברסיטת בר אילן
אנו משתתפים באבלם הכבד של חברנו
דיקאן הפקולטה למדעי היהדות
פרופ' נ. קצבורג ומשפחתו
בהלקח מהם בנם
שמעון חיים ז"ל
בנחמת ציון וירושלים תנוחמו
המחלקה לתולדות ישראל
מוריה עובדיה ותלמידיה

אוניברסיטת בר אילן
המכון ללימודים ביבליוגרפיים ולספרנות
לגב' סילויה שנקולבסקי
משתתפים באבלה הכבד על פטירת
אמה ז"ל
המקום ינחמכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים
ולא תוסיפו לדאבה עוד
סגל המורים, העובדים והתלמידים

פטור ממס רכוש לתושבי העיר העתיקה בירושלים
הסיבה: תקדימים מקדמת דנא

מאת י. דויטש

בזכות תקדימים מהמשטר המנדטורי והמשטר הירדני יזכו תושבי ירושלים העתיקה בפטור ממס־רכוש.

את הפיצוי על נזקי מלחמה יוכלו לשרייך לקצבה אם ישלמו מרצון שליש מהמס.

סיפור הפרשה הוא כדלהלן: שר השיכון אברהם עופר, האחראי על אכלוס הרובע היהודי, שמע על קיומו של פטור כזה בימי המשטרים הקודמים בעיר. הוא פנה בענין זה לשר המשפטים ח. צדוק, עפ"י בקשתו הכין ד"ר יעקב מירון, היועץ לבעיות ארצות ערב במשרד, חוות־דעת. הוא מזכיר שהחוק העותמאני קבע פטור כזה וכך גם החוק הירדני. בעצמו מפקודת הפטורים למס רכוש משנת 1938 הוא מזכיר את הקביעה של פטור ל"כל נכס ביתי וקרקע בתוך החומות".

לפי ניתוחו, סעיף זה בחוק המנדטורי שריר וקיים. במנותו שיקולים מדיניים ואחרים הוא מצ"ע להשאיר את הפטור בתוקפו.

משרד התחבורה הכין תכנית "הסעים משותפים"

על ביצוע נסיוני של "הסעים משותפים" ברכב פרטי ממקומות מגורים מרוחקים לאזורי העסקים של תל־אביב מסר אתמול שר התחבורה, מר גד יעקובי במסיבת עתונאים ב"בית סוקולוב" בתל־אביב.

השר אמר, כי הנסיון נועד להקל על אנשים הנוסעים יום־יום באורח קבוע לעבודתם וחוזרים לביתם לפנות ערב ע"י כך שיתארגנו בקבוצות של 4—6 אנשים הנוסעים מאותה סביבה למקומות עבודה קרובים. בדרך זו תגדל התפוסה הרכב הפרטי שהיא כיום 1.6 נוסעים למכונית, ויקטנו בצורה ממשית הוצאות החזקת הרכב הפרטי. ומאידך תקטן צפיפות הרכב בכבישים בשעות העומס של הנסיעה לעבודה והחזרה ממנה.

מר אמנון כהן, סגן מנהל אגף התיכנון במשרד התחבורה, ומר גדעון השמשוני מן המכון לתיכנון ולמחקר בתחבורה, מסרו במסיבה פרטים על הניסוי, שייערך בתחילה בשתי ערים: הרצליה וראשון לציון.

ההתארגנות כולה, צוין, היא על בסיס וולונטרי בלבד ולא על בסיס מסחרי מסיבות של ביטוח הרכב וביטוח אישי. במידה ויתארגנו קבוצות להסעים ייערך מעקב כדי לבדוק אם המבצע הצליח ואם ההסעים הפכו לדבר של קבע.

הדוברים מסרו, כי למע"ר (מרכז עסקים ראשי) של תל־אביב נכנסים ויוצאים מדי יום ביומו 146 אלף כלי רכב פרטיים, מהם 46 אלף בשעות השיא של הבוקר והערב.

מסילת ברזל לאילת בתכנון

שר התחבורה התייחס במסיבה גם לקו מסילת הברזל לאילת ואמר, כי הוא מינה ועדה ציבורית—ממשלתית לבחון אפשרות הקמת חברה לפיתוח מערכת תחבורה משולבת, שתתבסס על הרכבת ותשרת את נמלי אילת ואשדוד ואת מפעלי ים המלח ומפעלי הפיתוח בנגב. במערכת כזאת מעוניינים גורמים כמו חברת הפוספטים, חברת הכימיקלים צים ורשות הנמלים, והכוונה היא לשתפם במימון הפרוייקט.

בתשובה לשאלה, אמר השר, כי נמשך תכנון הרכבת התחתית באיזור תל־אביב המתבצע ע"י המכון לתכנון ולמחקר תחבורה, במימון משרד התחבורה. עד כה הושקעו בתיכנון 3 מליון ל"י והשנה הוקצבו לכך 800 אלף ל"י.

מר יעקובי מסר, כי הוא עומד לצאת לביקור רשמי ברומניה בימים הקרובים על פי הזמנת שר התחבורה הרומני, בעיקר לצורך חתימת הסכם לשיתוף פעולה בתחבורה בין שתי המדינות.

השר אמר, כי הוא יקצר ביקורו ליום אחד במקום 3 ימים, בגלל דיוני הממשלה בעת מסע הדילוגים של ד"ר הנרי קיסינג'ר.

נגד העלאת שכר ב"אגד" ו"דן"

בתשובה לשאלה אמר שר התחבורה, כי דרש מהנהלות "אגד" ו"דן" לחזור בהן מן ההחלטה להעלאת המשכורת, לאחר שרואה החשבון של משרד התחבורה קבע, כי היה בכך משום חריגה מהסכמי השכר. כן הפנה שר התחבורה את תשומת לב ההסתדרות לענין זה.

מר יעקובי הביע תקוה, כי שתי החברות ישקלו החלטתן מחדש וגם ההסתדרות תטיל את כובד משקלה לביטול ההחלטה.

עוד אמר שר התחבורה בתשובה לשאלה, כי לא יתערב בהליכים המשפטיים בעקבות התקריה עם משמר הגבול בנמל אשדוד. הוא אמר, כי הבהיר זאת היטב גם לעובדי נמל אשדוד, בעת שנפגשו עמו בקשר לאותה תקריה.

הוזלה ברשת בתי הכל־בו של המשביר לצרכן

הנהלת המשביר לצרכן החליטה על מבצע הוזלות לקראת החגים שיתחיל ב־24 באוגוסט ויסתיים ב־30 בספטמבר. במסגרת מבצע זה החליט להעניק הנחה של 15% על כל בגדי הילדים.

קברניט "אל־על" שגרם לתקרית הושעה מעבודתו

הנהלת "אל על" השעתה את קברניט המטוס שגרם לתקרית עם המכס בקנדה — מסר אתמול שר התחבורה מר גד יעקובי, בתשובה לשאלה במסיבת עתונאים בתל־אביב.

שר התחבורה אמר, כי התקרית בעיניו חמורה ביותר, ובתשובה על פניותו בענין זה ל"אל־על", נמסר לו כי הקברניט קורקע מאז התקרית. על פי חוזה העבודה מקימה הנהלת החברה ועדת משמעת בענין ויעמוד הקברניט לבירור.

הוא הוסיף, כי החברה תתבע שנשקל קירקוע הקברניט למספר חודשים בגלל מעשה זה.

השר הביע דעתו, כי הנהלת "אל על" פעלה בעקבות התקרית "בצורה מהירה, מידית ותכופה".

הקברניט שהושעה הוא עקיבא פרסמן.

ועד ההורים הארצי סמך ידו על גובה שכר הלימודים

מועצת ועד ההורים הארצי החליטה לקבל את החלטתו של שר החינוך והתרבות, מר אהרן ידלין, לגבי גובה שכר הלימוד בבתי הספר העל יסודיים בשנת הלימודים תשל"ו והשינויים בטבלת שכר הלימוד המדורג. יו"ר ועד ההורים הארצי, מר פנחס בירן, הודיע על כך לשר החינוך במכתב שנתקבל בלשכת השר בירושלים.

במכתבו מציין מר פ. בירן, כי לראשונה בתולדות היחסים בין משרד החינוך וועד ההורים הארצי הזמין השר ידלין את חברי הועד להשתתף בדיונים המוקדמים שקיימה הנהלת המשרד על שכר הלימוד בבתי־הספר התיכוניים בשנת הלימודים הבאה.

מועצת ועד ההורים הארצי החליטה בישיבתה להביע הערכה על כך לשר החינוך והתרבות.

אין שינוי במצב התעסוקה; ירידה קלה בדורשי עבודה

לפי הידיעות הארצי של שירות התעסוקה למחצית חודש אוגוסט, לא חל שינוי במצב התעסוקה בארץ, והיתה אף ירידה קלה במספר דורשי העבודה שפנו אל לשכות העבודה — 10,682 לעומת 11,782 במחצית המקבילה ביולי.

מספר ההזמנות לעובדים שהופנו אל לשכות העבודה הסתכם ב־14,209 לעומת 14,417, ומספר ההזמנות שלא נענו עקב מחסור בעובדים מתאימים הסתכם ב־4,840 לעומת 5,283.

גידול משמעותי בהיקף העבודה המאורגנת מהשטחים

באותו פרק זמן חל גידול משמעותי בהיקף העבודה המאורגנת מן השטחים, מספר הפועלים שעבדו בשטח הקו הירוק לשבוע שהסתיים ב־15.8.75 עלה ל־48,090 לעומת 46,119 בשבוע המקביל ביולי. מזה 7,068 בירושלים, 2,730 בחיפה, 3,873 בשרון הדרומי, 3,194 בגוש דן, 7,669 באיזור הדרום, 5,873 באיזור הנגב ו־12,639 באיזור תל־אביב.

23,615 מפועלי השטחים עבדו בבניין לעומת 22,187 ביולי, 4,450 בחקלאות, 14,968 בתעשייה לעומת 14,599 ו־6,057 בשירותים לעומת 5,067.

מספר מקבלי ביטוח אבטלה בחודש יולי היה 445 ומכללם 230 אקדמאים.

עובדים בלתי מאורגנים
נמצאו בברור־חיל ובאשדוד

בסיור של חוליית פיקוח של שירות התעסוקה באיזור הדרום נמצאו 50 עובדים בלתי מאורגנים בעבודה בקיבוץ ברור־חיל, שכבר קבל בעבר התראה על העסקת עובדים שלא באמצעות לשכת העבודה.

באשדוד נמצאו 28 עובדים בלתי מאורגנים בעבודה חקלאית.

עבודת הפועלים הבלתי מאורגנים הופסקה והוגשה תלונה נגד מעבידיהם.

150 כיתות גן חסרות בבני־ברק

בסקר שנערך ע"י מחלקת החינוך והתרבות בבני־ברק מראה מחסור בכ־150 כיתות גן. מספר זה יעלה מדי שנה כיוון שבני ברק היא עיר ברוכת ילדים.

כפתרון חלקי לבעיה הזה העיריה בימים אלה לבנות 25 כיתות גן. ראש העיריה, הרב יצחק מאיר, אמר אתמול לכתב עתי"ם, כי העיריה עושה בימים אלה מאמצים להשגת דירות בעיר, כדי להפוך אותן לגני ילדים.

סמל שמעון קצבורג — למנוחות

מאות אנשים, חברי סגל וסטודנטים מאוניברסיטת בר־אילן חברי קיבוץ עלומים, ליוו אתמול למנוחות בקרית שאול את סמל שמעון קצבורג שנפגע קשה בשבת שעבר בתאונת דרכים ומת מפצעיו. המנוח הוא בנו של פרופסור נתנאל קצבורג, דיקן הפקולטה למדעי היהדות באוניברסיטה.

ספדו לכבודו קצין צה"ל, רב־צבאי, ראש [illegible] בדרשה [illegible] חנה, הרב יהושע יגל, ראש המכון לחקר תולדות היהודים בהונגריה באוניברסיטת בר־אילן פרופסור חיים [illegible]שברג, חבר המשק, [illegible] שלושה בסתי אש.

47 אלף תלמידים בבתי ספר "אורט"

47 אלף תלמידים ילמדו בשנת הלימודים הקרובה בבתי הספר המקצועיים של "אורט" הפזורים ברחבי הארץ.

ארגון נשי "אורט" בחיפה שמסר על כך אתמול ציין כי בבתי הספר בחיפה ובסביבתה ילמדו כ־3000 בנים ובנות.

ארגון הנשים שהוא ארגון של מתנדבות, עוזר לתלמידים ולבתי הספר של "אורט" בדרכים שונות משום שחלק מהלומדים זקוק לעזרה היות והם באים ממשפחות מעוטות רווחה וחלק מהם אף חסר בסיס תרבותי וחינוכי.

תלמידים אלה זקוקים ברובם לשיכון ולסעד אותו הם מקבלים מארגון הנשים המציעות עבודה קוסמטית, ספריות, ונותנות אף שיעורי עזר להשלמת שבתום.

במקרים מסויימים מקבלים תלמידים גם סעד חומרי.

בימים הקרובים יש בדעת הארגון לפתוח מרפאת שיניים בחיפה לתלמידי "אורט" וזאת באמצעות תרומות שנאספו במיוחד למטרה זו.

במשך הקיפאון בייצוא
"הפיחותים הקטנים" מתאימים לקידום היצוא

מאת סופרנו הכלכלי בירושלים

דיון מקיף בבעיית הייצוא ייערך בקרוב.

למרות האמצעים הכלכליים שננקטו נמשך הקפאון בייצוא בחדשים האחרונים. שר המסחר והתעשיה ח"כ בר־לב אמר לסופרנו כי הקפאון נגרם בעיקר בגלל השפל הבינלאומי. הוא מעריך שהאמצעים הבסיסים שננקטו ושיטת הפיחותים הקטנים מתאימים לשם קידום היצוא.

אולם לדעתו ישנן הפרעות ע"י דברים קטנים. בין השאר הצביע על התופעות הבאות:

● הקטנת ההקצבה במטבע חוץ לנסיעות לחו"ל לייצואנים מכבידה עליהם. הם נאלצים לקצר משך שהותם ולהתאכסן בבתי מלון שלא תמיד מתאימה רמתם לקשריהם עם קניינים שונים.

● הטלת מס נסיעות חוץ על נסיעות יצואנים.

● הצורך בהקצבה נאותה לאפשר את פעולותיו של מכון הייצוא.

שר המסחר והתעשיה עומד לקיים בקרוב דיון עם שר האוצר במכלול בעיות הייצוא. הכוונה היא לסלק קשיים המפריעים לקידום הייצוא.

אריק שרון מעדיף "להיאבק מבפנים"

קבוצה של צעירים, אנשי הליכוד, מתכוונת ללחוץ על אלוף (מיל.) אריאל שרון, להביע דעתו בנושא הסכם הביניים שעל הפרק.

צעד ראשון בכיוון זה נעשה ביוזמתו של ח"כ אהוד אולמרט, מהמרכז העצמאי, שנפגש עם שרון לשיחה.

שרון הביע דעתו כנגד ההסדר. אך ציין כי העובדה שהוא נמצא במחיצתו של ראש הממשלה, כיועץ, תתבטא בסעיפי ההסכם. הוא הוסיף כי ישיבתו בפנים כיועץ יותר מאשר להיות צופה פאסיבי בהסכם, שממילא יתקבל. לכן — אמר — מוטב להאבק בפנים. הוא ציין כי הוא עושה זאת לגבי כל סעיף וסעיף בהסכם.

ח"כ אולמרט ביקש משרון לתת לדעתו פומבי. באשר חוות־דעתו חשובה לאלפי צעירים בארץ, הרואים בו בר־סמכא בעניני בטחון.

מארגנים שמירה בבתי־הכנסת בבני־ברק

ראש עירית בני־ברק, הרב יצחק מאיר, זימן אליו את כל הגבאים של 500 בתי הכנסת בעיר לשם ארגון שמירה בבתי־הכנסת בימים הנוראים ובמועדים.

הגבאים מתבקשים להשפיע על המתפללים להצטרף לאלתר ל"משמר האזרחי", כאשר תחום פעולתם יהיה השמירה על בתי־הכנסת.

אישים ומוסדות

— קהל רב, חברים וידידים של ידידי קבוצת כפר־עציון וותיקי גוש עציון, השתתפו בשמחת הכלולות של אודיה בתם של דוד ועדינה בן דוד עם בח"ל יחיאל לוי (פריי), חבר קבוצת בארות יצחק.

את הקידושין ערך הרב נפתלי בר אילן, רבו של משק בארות יצחק. בין האורחים היה גם רבה הראשי של חיפה, הרב שאר ישוב כהן, שבזמנו היה יחד עם אבי הכלה בשבי הירדני.

— רבנים, אישי ציבור, חברי התנועה וקהל רב השתתפו בשמחת הכלולות של אשר, בן אריה ושרה וולנוביץ, עם חיה בת יהודה ועטה קוט. החו"ק התקיימו באולמי "וגשל" בבני־ברק.

ברכת מזל טוב ואיחולים לבביים
לרב הגאון
רבי משה שמעון וינטרויב שליט"א
ראש ישיבת אוהל שם, ירושלים
לרב דוד ריעני שליט"א
יו"ר המועצה הדתית יהוד
בהכנס בניהם לעול המצוות
יהי רצון שיזכו לגדלם בתורה וביראה כרצה ה' יתברך ויראו
בברכת מזל טוב והתימה פה
הרבנות המקומית יה[וד]

ברכת מזל טוב חמה ולבבית
להרב ראובן כהן שליט"א וביתו
חבר לשכת הרבנות
לנשואי הבת טובה תחי' עב"ג ני'
יזכו לרוב נחת ויראו מהם דור ישרים יבורך
לשכת הרבנות והמועצה הדתית
חדרה

קרא מחר ב-
ידיעות אחרונות
המוסף לשבת
השבועון לכל המשפחה 7 ימים

מה צופן בתוכו הסכם־הביניים
הסברים, פרשנות, גילויים וידיעות מדיוני הממשלה המצומצמת
מאת
אריה צימוקי, ישעיהו בן־פורת, אריאל גינאי ואריה אבנרי

יום בחייו של פנחס ספיר
מאת גיורא מורג

מדוע אין מוצאים נפט בישראל?
מאת ד"ר דוד כהן

אנטומיה של התסיסה בבנקים
מאת דב גנחובסקי

מדינה — מודל 75
מה אוהב ומה שונא הישראלי של שנת 75? האם השפיעה המלחמה על אורח חייו?
מאת עמנואל בר־קדמא

לא קל למות בישראל
מאת ברוך נאדל

פרופיל: גדעון ספירו
על "המהפכן" מאוניברסיטת חיפה, שלא מניחים לו "להתברגן" ולעבוד במקצועו
מאת אהרון בבר

בנים מספרים על אמא
על [illegible] יפה, אמא של "סבבי יפה — 50 למותה
מאת דידי מנוסי

אהבה אחרי גיל 60
מאת זירום דימולן

מיק ג'אגר — מלאך ושטן
סדרה חדשה על האבנים המתגלגלות, הפופ ועולם האשליות
מאת אנטוני סקאדוטו
כתב "לאבסמרס", מוזהר ל"ידיעות אחרונות"

מדוריהם של:
חיים חפר, עמוס קינן, בועז עברון, דידי מנוסי, סלבר קשה וויוה ורדי

השתתף במבצע הפרסים
"חפש ומצא"
בין המשתתפים יוגרלו: 3 מכוניות, מקרר, מזגן, טלוויזיה ועוד

בנק ישראל
הודעה על חלוקת תעודות מילווה מלחמה מרצון
סדרה א' — רכישות במזומנים

התעודות של רוכשי המילווה במזומנים אשר שילמו תמורתן בתשלום חד פעמי עד — 31.3.1974 הועברו ע"י בנק ישראל לבנקים לזכות חשבונותיהם.

אדם המעונין לקבלן לידיו, יוכל לפנות מעתה לסניף הבנק בו רכש את המילווה.

מי שרכש את המילווה באמצעות בנק א"י־בריטניה, בנק הדואר, ובנק ישראל, יקבל את התעודה לביתו בדואר החל מחודש אוגוסט 1975.

תעודות המילווה ערוכות על שם ואינן סחירות אינן נתונות לשעבוד או להעברה פרט להעברה מכח הדין, תמסרנה לזכאים לאחר זהוי על פי תעודת הזהות.

תעודות שבעליהן הרשומים נפטרו, תמסרנה לבן־זוג, ואם לא הותירו בן־זוג, ליורשיהם החוקיים. תעודות אלה ניתנות לשמירה [illegible].

הודעה נפרדת תפורסם על חלוקת תעודות שנרכשו לאחר 1.4.1975 — סדרות ב' ו־ג'.

בס"ד
המועצה הדתית קרית־אונו
מכרז מס' 1
לבנית מבנה לבית־כנסת — קירואן

המועצה הדתית קרית־אונו, מבקשת בזה על קבלת הצעות מקבלנים בדבר הקמת מבנה בית־כנסת ברחוב [illegible] קירואן. פרטי המכרז והתכניות ניתן לקבל תמורת סך — 100 ל"י, במשרד המועצה הדתית, רח' ששרגרודסקי מס' 8 אצל מר [illegible] בשעות קבלת קהל:
בימים א', ב', ה' בין השעות 9—11 לפנה"צ
ב', ד', בין השעות 16—18 אחה"צ

על המציע לצרף ערבות לשביעות רצונו של גזבר המועצה ויש לשלוח את ההצעות בדואר רשום לפי הכתובת הנ"ל, ת. ד. [illegible] עד לתאריך: ד' תשרי תשל"ו (9.9.75).

אין המועצה הדתית מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

המועצה הדתית רשאית לפצל את העבודה.

[illegible]

חוק התכנון והבניה, תשכ"ה — 1965
מרחב תכנון מקומי רמת־גן
הודעה בדבר הפקדת שינוי תכנית מפורטת

1. בהתאם לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה—1965 ניתנת בזה הודעה בדבר הפקדה של הנ"ל הנקרא(ת): תכנית רג/590א' שינוי לתכנית מפורטת מס' רג/590.
(להלן התכנית)
במשרדי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז תל־אביב ובמשרדי הועדה המקומית לתכנון ובניה רמת־גן.
2. מקומם של השטחים אשר התכנית מתייחסת אליהם:
1. גושים וחלקות: 6126 חלקות 505, 524.
2. שם השכונה, רחוב: אלכסנדר פינת רחוב אורה.
3. עיקרי הדברים המוצעים להקבע או להשתנות על ידי התכנית הם:
לאשר בניה ביוהדה במגרש ציבורי.
הכל כאמור בתכנית המופקדת.
4. כל המעונין בקרקע בבנין או בכל פרט תכנוני אחר הרואה את עצמו נפגע על ידי התכנית וכן כל הזכאי לכך על פי סעיף 100 לחוק, רשאי תוך חדשיים מיום פרסום הודעה ברשומות, להגיש התנגדות במשרדי הועדה המקומית האמורה.

(—) ד' רזניק
יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז תל־אביב

י"ט אב תשל"ה — 27.7.75

עירית חדרה
הכרזה עירונית מס' 16/75

עירית חדרה מזמינה בזה הצעות קבלנים להתקנת מתקן תאורה ב"כבר חדרה" (פיאצה).

פרטים כלליים ופרטי חוזה ההתקשרות אפשר לקבל במשרד מהנדס העיר בשעות העבודה הרגילות.

רשאים להשתתף במכרז זה רק קבלנים רשומים לעבודות בנושא המכרז בהתאם לחוק רישום הקבלנים לעבודות בנאיות תשכ"ט—1969. על המציע לצרף אישור מתאים על רישומו וסיווגו, אחרת לא תדון ועדת המכרזים בהצעתו.

את ההצעות יש להגיש על גבי טפסים מיוחדים שאפשר לקבלם במשרד מהנדס העיר תמורת תשלום של — 100 ל"י שלא יוחזר.

ההצעות במעטפות סגורות שעליהן יש לרשום "הצעה להתקנת מתקן תאורה בכבר חדרה" תוכנסנה לתיבת ההצעות הנמצאת בחדר מס' 205 בבית העיריה לא יאוחר מיום כ"ב אלול תשל"ה — 29.8.75.

התמורה תשולם לקבלן הזוכה בהתאם לתנאים הכלליים של החוזה המהווה חלק בלתי נפרד מהמכרז.

על מגיש ההצעה לצרף ערבות בנקאית או הוראה בלתי חוזרת לקיזוז, במידה והעיריה חייבת לו כספים, זאת בשיעור של 10% מערך הצעתו. הערבות או כתב הוויתור יהיו לתקופה של 60 יום וישמשו כערבות לחתימת החוזה וביצוע העבודה במידה וההצעה תתקבל. שום ערבות אחרת לא תתקבל.

אין העיריה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

ד' ברזני
ראש העיריה

עירית חדרה
הכרזה עירונית מס' 15/75

עירית חדרה מזמינה בזה הצעות קבלנים להקמת חדר [illegible] מפגשים בבית יד־לבנים בחדרה.

פרטים טכניים, כלליים ופרטי החוזה ההתקשרות אפשר לקבל במשרד מהנדס העיר תמורת תשלום של — 200 ל"י שלא יוחזר.

ההצעות במעטפות סגורות שעליהן יש לרשום "הצעה להקמת חדר [illegible] בבית יד־לבנים בחדרה" תוכנסנה לתיבת ההצעות הנמצאת בחדר מס' 205 בבית העיריה לא יאוחר מיום י"א בתשרי תשל"ו 15.9.75 שעה 12.00 בצהריים.

התמורה תשולם לקבלן הזוכה בהתאם לתנאים הכלליים של החוזה המהווה חלק בלתי נפרד מהמכרז.

על מגיש ההצעה לצרף ערבות בנקאית או הוראה בלתי חוזרת לקיזוז, במידה והעיריה חייבת לו כספים, זאת בשיעור 10% מכל הצעתו. הערבות או כתב הוויתור יהיו לתקופה של 60 יום וישמשו כערבות לחתימת החוזה וביצוע העבודה במידה וההצעה תתקבל. שום ערבות אחרת לא תתקבל.

אין העיריה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

ד' ברזני
ראש העיריה

The University of Jordan
THE LIBRARY

אין תכנית מדינית

מאת משה אונא

אם היינו פוגשים באדם ההולך בדרך קשה ומסוכנת, ושאלנו לאן פניו מועדות ומה מטרת מאמציו בהליכתו זו והיה משיב — אינני יודע את מטרתי — מה היינו אומרים עליו? בוודאי תגובתנו, שזה אדם חסר תבונה אלמנטארית, שאינו מכלכל מעשיו תוך מחשבה תחילה, אחד המובלה כחוץ לריק ומוסר ...ו למקרה העיוור.

הגדרות בוטות כאלה יחולו על אדם הנוהג כך, כשהמדובר בהנהגת המדינה, אשר גורלה ...ה מונחים על כפות המאזניים, ...ת כמה וכמה!

...ם זו בדיוק התשובה שאנו ...ים מפי ראשי הממשל — אם ...מפרש הדבר בכללה — והתשובה ...מציגים לפנינו כחכמה מדי־...ליונה. ואמנם אי־קביעת ה־...ת המדיניות המוגדרות מש־... יסוד למדיניות לפיה מנהלים ...דיננו. (כדי לא להניח מקום ...הבנה: אנו מדברים על גיבוש ...ת מדיניות על־ידי הממשלה ...הממשלה ובמידת הצורך באיש־...ועדת החוץ והבטחון של הכנסת, ...של פרסומה). אין לדרוש, לדע־...פירסום של החלטות כאלה ...מבעי חייבות להיות סודיות ...שיהיו שמישות. כך בכל אופן, ...מיטב ידיעתי, הנוהג השורר ...מדינות העולם.

מתגלה לנו, שבסיס זה רעוע במחר־חר (אם הוא קיים בכלל); כי הוא אינו מחייב אף אחד. וממילא מת־ברר שעצם הטענה היא פרי של מבצת רע (בגלל העדר היסוד הא־תן לניהול מדיניות הדרוש שאיננו) ושל wishful thinking (כאילו יסוד זה בכל זאת קיים). הרי ברור (ושמענו את הדברים לא אחת במפו־רש) שהטכנו העיקרי של קונסנסוס כזה הוא פשרה טריטוריאלית מר־חיקה לכת. הבוחן היא שיהיה הכ־רח להחזיר את רוב רובם של השט־חים שמעבר לקו־הירוק, בכלל יהו־דה, שומרון, רצועת עזה ורמת ה־גולן. כיצד מתיישבת פשרה כזאת עם הכרזות של ראש הממשלה על גורלה של רמת הגולן, עם הקמת עיר שם, עם ההיאחזויות בכל מקום — ועם הצהרות שרי המפד"ל שהם מתנג־דים להחזרת אף חלק של יהודה ושומרון?

ביחוד שאלה הן הכרזות ,,מן השפה ולחוץ"; כי שרי המפד"ל ,,אנוסים" על פי החלטות ועידת המפלגה ולכן ...פער" בין דעותם המודרכת על־ידי ראייה מפוכחת של המציאות ובין הכרזותיהם. (במאמר מוסגר נוסיף: הם עצמם עיקמו את פירוש ההחלטות האלה, כדי ליטול מהן כל גמישות שהיתה טמונה בהן, כיאה לכל החלטה מדינית כוללת כזאת.) זה אמנם לא דרכם של מנ־היגים, אבל ,,החברה לא יגעוני". מנהיגות איננה בהכרח בטוי לאומץ לב אזרחי. אולם מה יגיד ח"כ גבו־לן המר? האם הוא אינו מחויב, אחרי כל התקיפות שהוא הפגין בדבר אי־החזרת שטחים, לברר עו־בר לכניסתו לממשלה, מה סבור הרוב המכריע של הממשלה, כלומר לאיזה קו הוא נותן את ידו עם כניסתו לממשלה? במצב זה של הדברים הכרזותו שהוא ילחם לעמ־דתו בתוך הממשלה שקופה מדי ואינה משכנעת, שמא בכוונתו ל־הצטרף היום לממשלה כדי לפרוק את הולת מחר? מהלך כזה לא יו־סיף כבוד ולא יוקרה, לא לו ולא למפלגתו שהוא מתיימר לייצג. את רה"מ יש לשאול: האם ,,משחקי־כה לא יותר גם תוגת מכוונת ויציבותה של הממשלה שבה דרושים לה?

המצב הפנימי הסבוך

המצב הפנימי שאינו מניח לממש־לה לקבוע לעצמה קו מדיני ברור מוליך, איפוא, לפראדוכס: בגלל חי־לוקי הדיעות בצבור אין הממשלה קובעת קו מדיני. ממילא לא תהיה יעילה לכל פעולה שהיא תעשה

על־מנת להשפיע על דעת־הקהל ה־דרושה לה, כדי לסכם דעתה בדבר דרכה המדינית.

אין ספק שכל ממשלה — אפילו במשטר רודני — צריכה להתחשב בדעת־קהל. אסור לה לזלזל בה, היא עלולה לשלם ביוקר בעד אי־התחשבות זו. האם מזה אינו נובע בהכרח שעליה להסביר לציבור במידה המירבית של יכולת את עמדתה ואת שיקוליה, כדי לשכנע את העם ש־דרכה נכונה ולטובת העם? כיצד תעשה זאת בלי שגיבשה לעצמה מטרות ברורות, לקראתן צעדיה מכוונות? גם אם תרבה דיבורים ותקדיש מאמץ גדול להסברה, היא לא תצליח לעצב דעת־קהל, וכל צעד מצעדיה המדיניים יהיה חשוף להתקפותיהם הבלתי מרוסנות של החולקים עליה, מבלי שיצטרכו ל־התמודד עם קונצפציה מדינית כל־שהיא.

יתר על כן: יתכן כבוודאי, אם היא תרצה להצביע על האבסורד וחוסר האחריות שבעמדת מתנגדיה ולהוקיע את הדימגוגיה שבהסבר תיהם. היא נאלצת להשאיר את ה־זירה פה מהמצבת דעת הקהל ב־שלימות למתנגדיה. לאלה אין מצר־רים: הם ינצלו במלוא יכולתם את חולשת הממשלה. יוצא שהממשלה מסייעת על־ידי אי־עשייתה להע־רים תחת סכנותה ומכבידים יכולת פעולתה.

אי־קביעת תוכנית סופית מוכה אותנו בגמישות בפו"מ, כך מלמדים אותנו. גמישות לגבי מה? לגבי דרישות הצד שכנגד או לשם הג־שמת שאיפותינו? הצגת השאלה מגלה שגמישות שתי פנים לה. כשם שהיא עשויה להקל על ניהול המו"מ באופן הרצוי לנו, כך היא עלולה להביא לידי כשלון הרוח. היא נותנת אפשרות להמיר פרטים עם פרטים אחרים שווי־ערך — כשם שהיא פותחת פתח להעדפת הטפל על העיקר. יוצא שגם הגמישות שברה בצדה רק אם היא נגזרת מתכנית ברורה מראש.

*

מכת ההדלפות וחומרתה

נימוק מיוחד במינו לטובת אי־גיבוש מסורת מדינית הוא הנימוק הנחשב לעתים כמכריע והוא, שכל פירסום שיתקבל בממשלה לא יישאר בגדר של מחלטה סודית, כפי שאמ־נם צריך היה להיות. הוא יודלף מיד החוצה וישמש את הצד שכנגד. האם מחוור לאלה הרואים בזה טע־נה ניצחת, כל כובד משקלו השלי־לי של ,,נימוק" זה לגבי עצם היכו־לת של הממשלה לכלכל באופן תקין את ענייניה החיוניים ביותר של ה־מדינה? הרי פירוש הדבר שאין באפשרותה של הנהגת המדינה לנהל מדיניות אחראית! כי זאת אינה אפשרית בלי שמירת סודיות בדב־רים מסויימים שהם דווקא חשובים ביותר. היא איננה מוליכה בהם כלל מפאת החשש שמא החלטותיה יגיעו לידי האויב, וישמשו את מטרותיו נגד מדינת ישראל.

אם יש אמת בטענה זו — ואנו חוששים שאמנם יש לטוענים אותה על מה להתבסס — הרי חובה ראשונה במעלה של הממשלה היתה צריכה להיות לבער את הנגע המת־אור הזה בדרשות מוחלטות ומכל האמצעים שאך אפשר להעלות על הדעת. בכל אופן אסור לנו לקבל נימוק כזה. אסור שהתנהגות בלתי אחראית של אנשים השייכים לצמ־רת השלטון תמנע מאת הממשלה לתפקד כראוי ובצורה תקינה, כפי שטובת המדינה דורשת זאת. אוי למדינה שהשלימה עם מצב כזה!

מכל האמור יוצא שחובת הממש־לה לייצר מצב, בו היא יכולה לקבל החלטות ולהתמודד עם משמעויות על מסורת המדיניות שהיא מנהלת. עליה לקבל החלטות אלה בהקדם ולעבור לניהול מדיניות יוזמת, דינמית ובעלת אורך־לב ושאר־רוח. כי רק מדיניות כזאת עשויה להוציא אותנו מן ה־מיצר בו אנו שרויים. אולי הפגישה של גמר המו"מ עם מצרים על הסדר הביניים השני מזומנת לנו לכך!

...קי דיעות מכבידים

...עות הסיבות למצב זה של ... מסורות מדיניות מגובשות: ...קיצוניות הקיצוניים הקיימים ...הצבור הישראלי, כן בכבוד ...ה הן בדבר המצוי, כלומר מה ...ן להשיג, במסרת מדינית, ל־...חילוקי דיעות אלה קשה לגבש ...ברור שיתיצב מאחורי קונסנ־... מדיניות מסוימת, וקיים חשש ...ק שנהיה ...ים להתגששות ...ית מסוכנת במקרה של הכרעה ...אז לכאן. המטען האמוציו־...הפועל נגד כל פתרון נראה ...בתנאים המוכחים הוא כה ...שיש לחשוש מפני הגובות ...פרוסות מפליגות במקרה ש־...ת המדינה תחליט על מטרות ...ה שלה בן בבד כב תקנות ...ם ואינה מטקיפה את חששות ...שים. לכן ברתתים ביצוי ההכ־...הזהים אותה — וכל בעל דעה ...ל אל תוך ההחלטות המתקבלות ...שהוא רוצה שיהיה בהן, ...על כשהרא דהשאר מה שלא ...ם להשקפתו שלו.

...בכך רק מגיעה בכללי התבר־...אלמנטאריים המקובלים במאבק ...מדיניים וציבוריים בכלל. יש ...משום שלילת האפשרות לכוון ...אופוזיציה, לכוון לאור מטר־... המטרה הרצויה הישראלית... חוץ, להפעיל באופן מכלותי ...הסברה. יש בכך משום מתיחה ...לגרורה לאשליה, שהנמען ...הופך אכזבה, ומשום חשי־ של הצבור למפח־נפש. ואף ... בבוא שעת ההכרעה, שעה ...

...ינות היא, כידוע, האמנות של ...ורי. לנהל מדיניות פירושו ... בעקביות ובזריזות, ותוך צי־... ההתפתחויות המתגלות מדי פעם, ... התקרבות למטרות שנקבעו, ...הערכה אחראית ומפוכחת של ...ים — ושל האפשרות להשיג ...ת אלה. וכשם שיש צורך לשם ...להעריך אל נכון את הכוחות ...צעים שיכולים לעמוד לרשו־... כך יש להעריך אל נכון, באותו ... וכלי אובאה עצמית את ...ת הפועלים נגד מגמותינו ואת ...שים העומדים לרשותם. וכן ... לדעת את האינטרסים אצל ... העולם שיש להם נגיעה הן ... והן למטרות מתנגדינו. ...זה אינו מתבצע כלאחר יד, ...תוך מאמץ רב ובלתי פוסק.

...על כן: פעילות מדינית פי־...לתור אחרי מצבים המאפשרים ...על מנת להשפיע על המדי־...הכוחות, הבינלאומיים... ואף ...ים, כדי להגדיל את הסיכוי ...של התנגדותם או לפחות ...אותם להשלים עם מטרותינו. ...שבה במדה שמטרותינו מנ־... קשות להשגה, באותה מדה ... המדיניות האקטיבית בצ־... חשובה יותר, חיונית יותר. כל ... של ניהול מדיניות ... של כל זה הרגע למעשה ... שאין אנו מנסחים את ...ת המדיניות שלנו. התוצאה ...ממשה היא שאנו ...

...שובה לטענות אלה (שאינן ...ן ומוכרות ידועות לאלה הי־...ם כיום בראש המדינה) אומ־... שלמטועה ידועות ... עלינו כעין השכמה אילמת. ...באשם של רוב רובם של ה־... אף של כולם. גם אם ...שיעוין זה נכון, דבר שאפשר ...ק על ידי הצגת המטרות ...מחייב ומסכם, אינו מקנה ...ם הישותי זה לממשלה כל ...פעולה למדיניות יוזמת, ואף ...מדיניות מכוונה ועקבית.

*

הסיכויים והסיכונים שב,,הסדר הביניים"

מאת יונה כהן

הבה נקבל בהנחת יסוד שלא כל התומכים בהסכם הביניים המו־צע עם מצרים עוכרי המדינה ומפקירי בטחונה הם, כשם שנכון הוא שלא כל המתנגדים להסכם שונאי שלום ורודפי מלחמה הם. השלום יקר לכולנו. אליו כלתה ונכספה נפשנו מאז ומתמיד. עיקרו של ויכוח הוא על יסוד של הערכות בלבד, אומדן משקלם של הסיכויים לעומת הסכנות שבהסכם המוצע.

קיים גם קושי לא מבוטל, בהיות ההסכם בתהליך גיבושו, ומספר סעי־פים בו, ודווקא בתחומים החשובים והרגישים ביותר: סיוע צבאי, תמיכה צבאית וכלכלית ומדינית בעת ובאם תיכפה עלינו מלחמה, עודם כספר ה־חתום בפנינו. מגיני ההסכם ומנהליו ים ,,על ההתחייבויות כבר שאינם רש־אים לומר כל שידוע להם, לבל יפו־רו חמת המצרים, הסודים והידיד־נים. אותה עצה ראשית לתנגדי ה־הסכם שבהוכנו לומר — ובצדק — כל אשר בלבם נגד המו"מ והתוצאה. על כן חרה להם, לכמה מחברי הממ־שלה, שבעצה הם מציגיים ומתידים כידידיהם ומקורביהם פרטים אלה ואחרים שבהסכם, בא מר גבון, ידיד ועדת החוץ והבטחון, ומגלה לצופים בטלוויזיה. להרגעתם של התמהים על כך מוסיף שהדברים לא נאמרו בלא קבלה ,,אור ירוק" לפני כן..

מכאן שהדיון בכנסת ובציבור בעד ההסכם ונגדו מוצדק, גם כאשר לא כל סעיפיו ידועים לנו. נוציא מן ה־ויכוח האשמות והגדרות מופרזות. הטוען ש,,ההסכם מבטיח מספר שנים של שלום ושקט ומקדם את השי־לום" מוטעה הוא, כפי שטועה ומטעה מי שמגמתו להגדיר את ההסכם כ־,,אסון לבטחון".

לפני שנבוא להסביר מדוע של ה־הסכם המוצע הבה ניזכר מה וכיצד דיברו והצביעו נציגי הסיעות בכנסת הראשונה, כאשר הובא לדיון ההסכם שנחתם ברודוס בין ישראל לבין ירדן (4 באפריל 1949). כ,,הכמים שלאחר מעשה" ניתן לומר עתה שהיה זה הסכם גרוע, שצריך ואפשר היה ,,ל־שחק" אחרת בקלפים שהיו בידינו (וברה"מ היתה אז לצידנו). ואף־על־פי כן, בתנאים של אז, לאיש ר־עיפים, שבעי קרבות וקרבנות, הת־מו נציגינו (שילה ידין) על הסכם עם ירדן (קולונל ג'ונדי ומהמוד סר חיזה).

התנגדו גם להסכם ברודוס

כשראש הממשלה, בן־גוריון, הביא את ההסכם לדיון בכנסת הסביר שזה הסכם צבאי בלבד, יש בו משום הפסקת השימוש בכוח אך קשה לדעת אם וכמה זמן יקויים ויכובד, והביע תקוה שיהווה צעד לשלום. אם כן, גמירות ישנות הישנות.

ראש האופוזיציה, מ. בגין, הודיע שלממשלה לא ניתן יפוי כח לנהל מו"מ על הסכם כזה, והציע להביע אי אימון בממשלה.

אחריו בא נציג מפ"ם, שקרא להמנה את ההסכם שנכנו כשהעמה הסריה בממלכת ירדן, עם י. ריפתין, אף הוא מפ"ם, ובהתרגשות קבע שלא רק הישוב היהודי אלא העם היהודי כולו לא יתמוך בהסכם הפו־גע בזכותנו לארץ ישראל שלימה. אנא, עיינו ב,,דברי הכנסת", מושב ראשון כנסת ראשונה, 4 באפריל 1949, עמוד 291...

ח"כ ורהפטיג, בשם הפועל המז־רחי (חזית דתית — אז) אמר של־ממשלה יש יפוי כח לנהל מו"מ ל־הסכמים, הביע תמיהה על עמדתם של דוברי מפ"ם וקרא לאשר את ההס־כם.

יצחק בן אהרן, בשם מפ"ם, שאל כי הירשה ,,לממשלת ישראל להעניק הכרה בירדן. הוא קבע שההסכם לא ימנע מלחמה, וכי יש בו ויתור על שטחים. למה נהפונם? — שאל. אסור לקבל הסכם כזה — אמר.

פנחס לוביאניקר (כיום — לבון) ממפא"י, הביע הוקרה לממשלה על ההסכם.

גם הלל קוק, ,,חרות", קרא להביע אי אימון בממשלה.

דוד צבי פנקס (חזית דתית) הסביר שבלבו הוא עם המתנגדים להסכם, אך בהרהור שני ובבחינת הנושא על יסוד המציאות, אין מנוס אם כי לא כל מה שרצונו להשיג, השגנו. בסופו של דיון השיב רה"מ, בן גוריון, והדגיש שגם אם יהיה שלום

ד"ר קיסינג'ר
השר המדלג...

רק במשך חצי שנה, זה עדיף מהע־דר שלום במשך חצי שנה.

תוצאות ההצבעה — 68 בעד, 19 נגד ההסכם.

אין מעבר חד לשלום

אולם מוטב שנחזור להסכם שבי־כנו. הממשלה מודעת היטב לחרדה ולחששות שבפלים מתנגדי ההסכם המוצע. הדאי, עדיף על כולנו ויהוד על סיני תמורת שלום אמת. עדיף הסדר כולל עם כל אחת מהמדינות השכנות, או עם כולן, על פני הסי־כמים חלקיים. השאלה הנשאלת היא: ומה כאשר הערבים מסרבים לעבור ממלחמה לשלום במצב הקיים? משי־בים מתנגדי ההסכם: באין הסכם ש־לום, אין תזוזה מן העמדות הקיימות. הוא עיקרון שהממשלה דגלה בו ונסוגה ממנו. נסוגה — משום שב־משום מלחמה כרגע. ובלי ידידים, ה־עדיפה היפוך אחר בוצא אחר. מה לעשות המצב מוכיח שאין סיכוי למעבר חד ממלחמה לשלום.

התומכים בהסכם ומנהליו, על יסוד הנחות יסוד למדיניות הממשלה, ש־קיבלה אישור בכנסת, תוהרים לה־ביא לשינוי האוירה באזור. הדרך קשה ומפותלת, יש לנסות ל־לכת בה. סיכוי כה לשלום, עדיף על מלחמה ודאית, ללא תמיכה מוב־טחת בתחום הצבאי, הכלכלי והמ־דיני. היש גם במצרים צל צילו של סיכוי למעבר איטי ממלחמה לשלום? מנהלי המו"מ טוענים: הן. חתימתה של מצרים על ההסכם המוצע, אם אמנם יגיע לשלב זה, מבטלת את הגישה, שנאצר היה רגיל להדגישה: ,,מה שנלקח בכוח — יוחזר בכוח". סדאת מוכן לנסות דרך אחרת. הוא וחבריו יודעים היטב מה קשים ר־מרים הלקוחים הצבאיים והכלכליים לעמו וארצו. במלחמת יום הכיפורים מוכן שבאומי רהב פוסבים מדבריים אחרת. אדוק ונאמן לגישה הבלע־דית של כח החרב כאמצעי לפתרון נשאר עתה אסד. הרודן הסורי, המנ־סה למשוך לרשתו את חוסיין שכנו במזרח. בדברו באזני כתבים לבנו־נים, בשבוע שעבר, אמר אסד כי ,,רק הכוח הערבי יכסה את הכף". גם על חוסיין אמר שלא ידבר עם ישראל אלא כחלק מהבעייה הכוללת של ארץ־

ישראל כולה, והרי לא רחוקים הימים וסוריה דיברה על א"י כעל ,,ירוזמה של סוריה הגדולה"...

הסכם בסיים עם מצרים, מדינה מרכזית באזור, תעמיד את הסורים ואת המחבלים במצב קשה הרבה יותר, מאשר בהעדר הסכם כזה. שלו־שים ושמונה מיליון מצרים זקוקים למזון יום יום. שיקומם של ערי ה־תעלה בתהליך מוחזר (בניגוד לסורים שמפרים הבטחה ומשאירים את חור־בות קוניטרה כמזכרת ל,,ניבוש ה־ציוני", נושא לסרטי קולנוע, למבק־רים אנטי־ציוניים ודומיהם). והקרוב ניצול הנפט שבאבו־רודס ,,מתחת ל־אף" של צה"ל, לא יגביר את ה־,,חשק" לצאת למלחמה שתסכן את הישגיו הכלכליים עד כה.

התחייבות שלא להשתמש בכוח

בהסכם ,,המוצע, העומד להיחתם בקרוב, אם לא יהיו עיכובים של ,,הרגע האחרון", נאמר כי ,,ישראל ומצרים, בהחליטן שהסכסוך ביניהן ובאזור התיכון לא ייפתר בכוח צב־אי, אלא רק בדרכי שלום, נעשה צעד לקראת שלום צודק. באוכרן את הח־לטת מועצת הבטחון 338 מסכימות שתי המדינות שכצעד חשוב לקראת מטרה זו, יש לעשות את הדברים ה־באים:

שני הצדדים מתחייבים שלא להש־תמש בכוח ולא לאיים בשימוש ב־כוח, האחד נגד האחר, וליישב את כל המחלוקות ביניהן במו"מ ובדר־כים אחרות של שלום. הצדדים יתנו הבטחות ברוח זו לממשלת ארה"ב.

האין חשש שמצרים תנסה להפר את התחייבותה, באמתלה זו או אח־רת, או מתוך סולידריות עם סוריה ,,אחותה"? — ודאי שיש חשש כזה. כאן הגר"מ המכושך היסודי להס־כמים דו־צדדיים ישראל—ארה"ב, ל־הבטחת תמיכה צבאית, ועורף מדיני וכלכלי, למקרה שנצטרך להשיב מל־חמה שערה. היש להרבות דברים מה בין מלחמה כשהננו מבודדים ב־זירה הבינלאומית, ומנותקים ממקור אספקה עשיר, לבין הבטחת ,,משריה צבאית" למקרה שמעצמה על אחרת תנסה ,,לבחוש בקדירה" שבאזור?

צוות הכנה בינמשרדי

בדקנו ומצאנו שמאז ועד עתה, ב־חמישה חודשים אלה, חלו כמה שי־נויים שבחלקם הם לטובתה של יש־ראל. נראה כי לשלושת השותפים למו"מ (מצרים, ישראל וארה"ב) ניתנה שהות לשקול את כבד הדברים מחדש ובמפורש. שלושת הצדדים סיגלו להם גישה ריאליסטית יותר. מצידנו נעשתה עבודת מחקר והכנה יסודית ומדוקדקת. משלחת ובה אנ־שים ממשרדי החוץ, הבטחון והאוצר, פעלה במשותף — זו הפעם הראשונה — בארה"ב (בראשות השגריר דיניץ) להכנת הצדדים הכספיים והמדיניים של כל נושא בהסכם. המשלחת פע־לה כאיש אחד, והכינה את ההצעות למו"מ עם ארה"ב ועם מצרים. הוכ־נו המיסמכים המבוססים כל טענה וכל תביעה שלנו. חשובה היתה פעולת הכנה כזו בתחום אספקת הנפט. קביעת כמויות, מחירים, סיכום ר־ביקומם של מאגרים שייבנו אי־שם בנגב, הפיצוי שנקבל כשנפסיד את אבו־רודס.

מה נשתנה מחודש מארס?

בכנסת ובציבור שואלים, ובצדק: מה היו השינויים שחלו מאז חודש מארס ועד עתה, וגרמו לכך שנסכים היום לאשר סירבנו להסכים אז (והיה זה בשבת שלפני הפסח, באמרנו לקיסינג'ר: ,,עד כאן אומרים בשבת הגדול"...)

נבחן את הסעיפים העיקריים. ב־מארס, המצרים דחו תביעתנו להיע־רכות הצדדים לאורכם של חופי מפרץ

(סוף בעמוד 6)

מצריים לא תפר את ההסכם

מאת ד"ר יצחק בן גד (מכלוף)

הנכווה ברותחין נזהר בצונן, או כפי שאומר הפתגם הערבי מי שנפגע על ידי נחש יחושש מהחבל. אמרות אלה נאות לתאר את המצב בימים אלה. ככל שקרב ובא מועד החתימה על הסכם הביניים המוצע, הולכת וגוברת הצטברות החשדנות, ומידה מסוימת של גמגום מורגשת אף בדבריהם של מנהיגנו.

מודעות מתפרסמות בעתונים חד־שות לבקרים. מטעם גופים וארגונים שונים, בהן נקרא הציבור להביע את התנגדותו להסכם המוצע. תילי תילים של פרשנויות מופיעות בעתו־נים ובהן מתואר ההסכם המוצע בקווים קודרים. כולם מאשימים את הממשלה על חולשתה ואי יכולתה לעמוד בפני הלחץ האמריקאני הה־מצרי. ואילו הציבור שלנו מצב רוחו נע כמטוטלת. ריבוי הפרטים, הדי־ווחים המנוגדים, ואי הידיעה מה באמת מתרחש מאחורי הקלעים, מביכים אותו וגורמים לו תסכול ובלבול.

אחת התכונות של רבים מבני עמנו היא הנטיה לעבור מקיצוניות אחת לקיצוניות שניה. הממשלה שהוגדרה כחזקה בפרוס השנה הפכה לחלשה ובלתי מתאימה היום. קיסינג'ר שהיה ידידנו בעבר הלא רחוק הפך היום לאויבנו המושבע הדורש רעתנו. סא־דאת שפתח במלחמת יום הכפורים, מעוניין לקבל את שטחיו כדי להת־חיל במלחמה חדשה מעמדות אסטר־טגיות יותר טובות.

דומה שאין המצב כה חמור כפי שהוא נשמע. הבוחן בקפדנות ובי־זהירות את ההסכם המוצע יכול לחוש בסכנות הכרוכות בו, אך גם לא יכול להתעלם מן המסקנה ש־למצרים בוודאי לא כדאי להפרו.

מדוע לא כדאי למצרים להפר את ההסכם? הנשיא סאדאת עשה רבות ובתבונה רבה כדי להתרחק מברה"מ ולהתקרב לארה"ב. הוא עודנו מא־מין באמרתו של קיסינג'ר: ,,הרוסים יכולים לתת לך נשק לעשות מלחמה, אך רק ארה"ב יכולה לסייע בידך לעשות את השלום". ואכן המדיניות של התקרבות סאדאת לארה"ב הו־כיחה את עצמה כנכונה בעבר וכיום. בהסכם הביניים המוצע עשוי סא־דאת לזכות בויתורים ישראליים מרחיקי לכת שבאמצעים צבאיים יכל רק לחלום עליהם. אם נכונה הקביעה כי ,,הדיפלומטיה היא המ־שך המלחמה בדרכים אחרות", כי אז סאדאת נמצא בעיצומה של מל־חמה מוצלחת ובעלת תוצאה נגדנו.

לאור האמור לעיל, כל נסיון מצ־רי להפר הסכמים כתובים שיעשה עם ישראל (או יותר נכון עם ארה"ב), ייחשב לפגיעה בקלף החזק ביותר שלו: רקמת יחסיו עם ארה"ב שהוא עמל כה קשות לטפחה. כל הסימפטיה לה הוא זוכה כיום בקרב אישים שונים בארה"ב, והצפיות שלו לסיוע כלכלי אמריקאי יירדו לטמ־יון, אם יתברר לאמריקאים כי הוא הנותק בהם. במצב כזה תחלש אף התמיכה האירופית בו וקשה להניח שהרוסים יחושו לעזרתו. בנושא זה כדאי להזכיר שהמצרים כמעט שלא הפרו את הסכם ההפרדה הראשון

שעשו עם ישראל בינואר 1974, וב־דרך כלל קיימו פחות או יותר את אשר הבטיחו.

זאת ועוד, הפרת הסכמים והחזרה לשימוש באופציה הצבאית, יתפר־שו כהודאה מצידו שהשלכת יהבו על הקלף האמריקאני לא נשאה פרי. ותחזק את ידי מתנגדיו שמלכתחילה התנגדו לרעיון ההתקרבות הזו.

*

חידוש הקרבות — יתרון למי?

נניח לרגע קט שהמצרים ינהגו בניגוד להגיון ויפרו את ההסכם. כל חידוש של מעשי איבה יתן לצה"ל אופציות צבאיות אשר עשוי־ות להוריד לטמיון את הישגיה של מצרים בשנתיים האחרונות. מצרים פותחת את התעלה לשיט מתוך כוו־נה ברורה להגדיל את הכנסותיה במטבע זר, ולעודד משקיעים זרים לבוא ולהשקיע בערים שבקרבתה. נעשו ונעשים מאמצים רבים לבנות את הערים שלאורך התעלה, אשר נפגעו קשות עקב מלחמת ההתשה ומלחמת יום הכיפורים. רבים מן התושבים שנדדו בערים אלו ואשר הפכו לפליטים מאז 1967, חזרו לבתיהם לאחר המלחמה האחרונה. מלחמה חדשה עלולה לגרום לסגירת התעלה, לפגיעה חמורה בערים ל־אורכה וליצירת בעיית פליטים חד־שה. הדבר יפגע לא רק בכלכלת מצרים אלא אף ביוקרתו של ה־משטר. סאדאת יעמוד במצב מסובך אם במלחמה הבאה יוכיח את רפיונו.

שדות הנפט באבו רודס עלולים להיות הנפגעים הראשונים במקרה של מלחמה. ישראל לא עוד תצטרך להגן על הבארות, ההיפך, עוד תת־קף אותן ומשני צידי מפרץ סואץ. [illegible] לא יצליחו או להס־תיר מעיני המצרים את להבות האש המתאבכות שיעלו השמימה.

נסיונות מצריים להיכנס למעברים בניגוד להסכם יהיו לא רק התגרות בכוחות האו"ם ובאמריקאים. הם יחשפו את הצבא המצרי, שלא עוד יהנה מהגנת סוללות של טילים, להתקפותיו של חיל האויר הישראלי. זכורים אנו כיצד הפכו שריוני הי־תקיפים של הצבא המצרי במהלך קרב להתקפותיו של חיל האויר הישראלי במלחמת ששת הימים. אלה מבין השריונים המצרים שיצ־ליחו כן לצאת מן המעברים יצטרכו להתמודד עם השריון הישראלי ש־יכתש להם מחוץ למעברים. וכאן יתנהל קרב תנועה אשר בו כידוע, המצרים מעולם לא הצטיינו.

*

הטקטיקה המצרית

המנהיג מארץ היאור הוא טקטיקן מעולה, פוליטיקאי ריאליסט ופיקח ומדינאי נבון ומכתיר. קשה להניח שהוא יפעל בצורה אימפולסיבית רגשית, דוגמת הפעולה של קודמו נאצר בשבועות שלפני מלחמת ששת הימים.

סאדאת הודה בגלוי, בראיון שהע־ניק לאחרונה לעתונאי כוהמד אללה־ב,,אלחוואדס" הלבנוני, כי מצרים פעלה נגד גרוש ישראל מהאו"ם, כי היא חושבת שהוצאתה ממנו תעשה את המשא והמתן איתה לבל־תי אפשרי. ידיעות שונות מהועידה האפריקאנית בקמפאלה סיפרו כי מצרים לא רק הביעה את התנגדותה נגד הגירוש, אלא אף פעלה רבות להכשלת הצעת ההחלטה לגרושה. בשעת הדיון על הנושא הפלסטינאי במרכז האו"ם אשתקד נודע לי ממקור בהיטן, שמצרים רצתה למתן את הצעת ההחלטה 3741 הקיצונית שנתקבלה, אך הדבר לא עלה בידה.

עד סוף שנות השלושים של המאה הנוכחית רבים מהמצרים עוד הת־רפקו על תקופת הפרעונים. הם הסי־בו את עצמם למצרים לפני ערבים. המצרים אז לא התימרו להיות מנ־היגי העולם הערבי ודאגו בעיקר לאינטרסים שלהם. סאדאת בוודאי לא ירחיק לכת עד כדי כך. אין ספק שהוא, בניגוד לקודמו, נחוש בהחלטתו לדאוג לאינטרסים של מצרים קודם. עם זאת מוכן הוא אף להתנגש חריפות עם הזוגים הקיצוניים בעולם הערבי דוגמת קדאפי והפלסטינאים. גישה ריאליס־טית של סאדאת, למרות שנועדה לשרת את האינטרסים של ארצו, תחזק בהכרח את סיכויי השלום ב־אזור, כי מלחמה בעולם לא שרתה את האינטרסים של מצרים.

הגישה שלנו אל סאדאת צריכה איפוא להיות מפוקחת וריאליסטית בחינת כבדהו וחשדהו. חייבים לב־חון כל תופעה לגופה. בשלב זה לפחות, נראה שאין זה מענינה של מצרים להפר הסכמים כתובים. סא־דאת הוכיח שבמלאכת הדיפלומטיה עולים בני ישמעאל על בני ישראל. אם ישראל מבודדת היום בזירה הבינלאומית וכורעת תחת נטל בעיות הכלכליות, הסיבה היא סאדאת. אם יש ,,גולות" במצב הפוליטי בזוהה והשופכת לב לעולמיה לנעשה בו הסיבה שוב סאדאת. מנהיג ער־מומי זה, מבין היטב שהפרת הס־כמים עלולה לעלות לו בכל הישגיו וסביר להניח שיימנע מכך ככל האפשר.

הסיוע מארה"ב

מאת יצחק דויטש

מקביל להתקרבות לקראת ה־הסדר החלקי המדיני אנו מתבש־רים בימים אלה על עליית הסיכוי שנקבל מארה"ב את הסיוע ה־כלכלי המבוקש. משלחת ישרא־לית בדרג של מומחים עשתה ב־סוף השבוע שעבר בוואשינגטון ובאמצע השבוע הבא יצא לשם שר האוצר עצמו.

לפי הדיווחים השונים אף הוגדל סכום הסיוע שישראל מבקשת. קודם לשלב האחרון של השיחות ביקשנו 2.5 מיליארד דולר ועתה מבקשים עוד כמיליארד דולר הב־יעדים ל־הוצאות דלק, מאגרים מהאיפים, וכן לבניית הקו החדש בסיני עם ה־נסיגה הנוספת.

למרות הכנסת והאמריקאית לרפד את הדרך הנסיגה מהמעברים ושדות הנפט באבו־רודס בסיוע כספי, אין מקום לצפות שתתקבל בקשת הסיוע במילואה. אל נשכח: 3.5 מיליארד דולר אינם סכום של מה־בכך אף לארצות הברית. הממשל בוואשינג־טון יוחשב היטב את הסכומים ושר החוץ ד"ר קיסינג'ר כבר התבטא הד־סב בנדון. גם הקונגרס איננו נלהב לסיוע־חוץ בקנה מידה שכזה. אף כי ישראל זוכה למעמד פופולארי יותר בין צירי הקונגרס בהשוואה למדינות אחרות שדנים בסיוע ש־להן.

עוד לפני הסיבוב האחרון של ה־דיונים, כאשר נתחו את ההרכב של 2.5 מיליארד דולר שישראל ביקשה, העבירו תחת זכוכית מגדלת סעיפים שונים. לדוגמה: בבקשה הישראלית כלול סעיף של 100 מיליון דולר כ־מענק לקליטת עולים יהודים מברית המועצות. סכום זה התבסס על ע־ליה של כ־60 אלף יהודים מברית המועצות, בעוד שהמספר בפועל יהיה חלק חמישי מזה. ישנה הס־תייגות גם לגבי הסעיף של 250 מי־ליון דולר לרכישת עודפי מזון, כ־אשר האמריקאים טענו כי ישראל אינה כלולה כלל בין המדינות ה־נפגעות באופן חמור ושבהן יש ס־כנת רעב. אשר להן ניתן סיוע גדול ממקור זה. השגות דומות ישנן ב־סעיפים אחרים. אך הקובע הוא ה־סעיף של 1.8 מיליארד דולר לצרכי רכש: ההחלטה בעניין הרכש עצמו היא הקובעת גם בעניין הסיוע ה־כספי לאותה מטרה.

אולם אין ספק שהסיכוי לקבלת הסיוע המאסיבי גדל עם ההתקדמות המסתמנת לקראת הסדר חלקי. מכל מקום המו"מ בעניין הסיוע הולך מ־שולב ובד־בבד עם השיחות המדי־ניות.

חלק מעיסקת החבילה

מכאן גם שזהו חלק מהמחיר. ה־סיוע הכלכלי מוצג כחלק בעיסקת החבילה המדינית.

הקשיים הכלכליים שבהם נתונה המדינה הם בין הגורמים העיקריים המונעים את עמדת הממשלה בעד קבלת ההסכם. ידוע שחלק מהגור־מים שהמצב הכלכלי מחייב התקר־בות אנו לדרישות האמריקאיות כדי ל־הבטיח לנו את עזרתה. שר האוצר י. רבינוביץ הוא בין אלה אשר עמ־דתם בעד ההסכם מושפעת מהמצב הכלכלי חזותו הקשה בתחום זה. במבט לאחור ישנה הקבלה בין עמ־דתו היונית של פנחס ספיר ז"ל ל־בין עמדתו של שר האוצר הנוכחי י. רבינוביץ, יבדל לחיים.

ואכן המצב הכלכלי איננו נותן שאפשר להתעלם ממנו: גרעון של למעלה מ־3.5 מיליארד דולר לשנה (בו כלולים גם ההוצאות לרכש), חוב חיצוני של כ־7 מיליארד דולר, יתרות מטבע חוץ במצב של ירידה המספקות כיום לחדשיים ייבוא בל־בד. כל אלה הם נתונים אשר בוודאי צריכים להדאיג.

אולם כאשר הם מכתיבים לנו את מהותו של ההסכם יש צורך במבט קדימה, מה יקרה לאחר מכן.

...והיה אם נקבל הסיוע

אם תקבל ישראל את הסיוע ש־היא ביקשה אזי תבוא רווחה מסו־יימת בתחום הכלכלי. לא רווחה מו־חלטת, שכן נמשיך להיות לחוצים בכל נושא מטבע חוץ. אבל המשבר הקיים יחול הקלה רציניות מאד. שר האוצר י. רבינוביץ ועמיתו שר ה־מסחר והתעשיה ח. בר־לב כבר אמרו כי הצעדים הכלכליים הנדר־שים מותנים בהיקף הסיוע אשר נק־בל מהאמריקאים. לאמור: אם נקבל סיוע כפי שביקשנו נוכל לדלג על־צעדים כלכליים מאסיביים בזמן ה־קרוב. אך אם לא נקבל את הסיוע המבוקש אזי יהיה צורך באמצעים דרסטיים.

הנסיון של כ"ז שנות מדינת יש־ראל מוכיח כי הסיוע הכלכלי עזר אמנם לבניית תשתית כלכלית מוד־רנית, קליטת עליה וציוד צה"ל. אולם הוא גם השפיע בכיוון של משטר עבודה רעוע, פריון נמוך, רמת חיים גבוהה והתוצאות השלי־ליות של בזבזנות ושימוש בכספים שלא כשורה. אלה נבעו מכך שמ־דובר ב,,כסף קל" שקיבלנו אותו ב־מתנות עצל ולא בתמורת ייצור.

אילולא קיבלה ישראל בעבר סיוע כה מסיבי, אזי קצב הפיתוח שלה היה איטי יותר, אבל הוא היה איתן, מוצק ובסיסי. בכור ההיתוך היינו יוצאים מחושלים יותר, והיתה לנו חברה מתוקנת יותר.

זרימת סיוע מאסיבי גם בעתיד תסייע לצרכים הבסיסיים, אבל ת־ביא גם להמשך הרגשת הרווחה ש־השפיעה בכיוונים האבודים בעבר.

תהליך ההבראה והסיוע

בשנה האחרונה הופעלו בנמשך אמצעי הבראה, הם קשים ומכאי־בים. אין בהם כדי לאפשר להתקיים בלי הסיוע האמריקאי. אבל מטרתם היא לאפשר להתנהל בפחות סיוע. היעד של האמצעים שננקטו הוא כי בסופו של תהליך תוכל ישראל להתקיים גם בייבוא הון הנמוך מ־3.5 מיליארד דולר, כפי שהיגנו כ־יום.

תהליך ההבראה הוא ממושך. אין הוא יכול להתבצע באורח חד־פעמי ובבת־אחת. אף אם בהכרזות משטר חרום כלכלי אפשר להביא לירידת רמת חיים מהירה וקיצוץ הייבוא, הרי בכך עדיין לא הושגה המטרה של קידום הייצוא שהוא הבסיס ל־שיפור מאזן התשלומים ודרך רווחה ושיפור בריאים.

לכן הולשת צעדי ההבראה בהש־פעה הבטחת סיוע נוסף, כפי שכבר נשמע מהצהרות השרים, לא תסייע למטרותיה של מדינת ישראל לטווח הארוך.

הכל מסכימים שגם בלעדי ההסכם היתה ישראל מקבלת חלק ניכר מ־

(סוף בעמוד 7)

בקו לאורך ,,החזית המזרחית"

מאת יהושע שמש

ימים של שלהי דקייטא בבקעת הירדן הלוהטת. בשעות בוקר מוקדמות ובשעות לילה תש לעתים חומו של קיץ ורוח קלילה מפיגה קמעא את החום הלוהט, אך במשך רוב שעות היום רובץ כובד החום על הבק־עה. הרוחות משלחות זרמי אוויר לוהטים ומסלסלות אל על עמודי אבק. עדרים עוברים ליד ערוצי הוואדיות היבשים ומלחכים שרידי צמחים. יובש וצהוב בכול, יכול אתה לעבור קילומטרים, ולכל מלוא העין בעות חוור ומשטחים שוממים — עד שתגיע לשט־חים חקלאיים ירוקים, של יישובים והיאחזויות. ושם למטה מתפתל הירדן, שמימיו רדודים בעונה זו של השנה, כשמשני עבריו צמחיית ה,,זור" העבותה וה־סבוכה. ימים של שלהי דקייטא בבקעת הירדן.

*

שקט בבקעת הירדן, ,,ארץ הרודפים", שידעה ימים קשים ועקובים מדם בשנים שלאחר מלחמת ששת הימים. שרויה עתה בשלווה וברגיעה. שגרת הביטחון השוטף בשמירה בקפדנות למניעת כל חדירה או מעשה עוין. אך מאז ,,ספטמבר השחור" ובעיקר מאז שלהי 1970, שבו גירש חוסיין סופית את המחבלים מתחומי ירדן, לא היו כמעט כל מעשי חבלה באיזור. אך זכרון אותן שנים קשות זכור היטב לנושאים בעול הביטחון השוטף ואין הם מרפים מהדריכות והערנות. כמה ממוצבי הצבא שבסביבה קרויים על שמם של שעקדים שנפלו במרדפים — אריה עיש (אריק רגב), גדי (גדי מנלה), חנן (חנן סמסת), יוסף (יוסף קפלן).

בגשרי הירדן תנועה שוקקת. בסמך למשאיות הנושאות עמוס תוצרת חקלאית מיהודה ושומרון לירדן. קיימת תנועה ערה של מבקרי קיץ, מדיניות ,,הגשרים הפתוחים" נמשכת, אך תוך שמירה מירבית למניעת חדירת אלמנטים עוינים ותוך שמוש בשיטות שנתגבשו לאור נסיון של שנים.

■ פעילות מוגברת

השובר לאורך כביש הבקעה יחוש בשינויים חיצוניים. יישובים חדשים התבססו. נסללים כבישים חדשים ואחרים הורחבו ושופצו. ליישובים שנים נמהנה רשת חשמל בעלת מתח גבוה. יש הרגשה של התבססות, אך בחלל האויר מרחף סימן שאלה לגבי המשך המצב הצליה. קיסינג'ר מגיע ל,,מסע דילוגים" חדש. צפויה חתימת הסכם ביניים עם מצרים. האם ייוותר המצב בגבול הארוך עם ירדן בעינו? המלך חוסיין הגיע השבוע לביקור נוסף בדמשק לשיחות עם ראשי המשטר בסוריה. נמשך הידוק היחסים בין שתי המדינות. יש להניח, ששליטי סוריה וירדן ירצו להבהיר כי אין הם מתעתדים להישאר ,,מחוץ לתמונה" ולא יסכימו כי הסדר מדיני יפסח עליהם. כבר לפני כמה חודשים הודיעו אישים בכירים בישראל כי ניכרת תזוזת כוחות שריון ירדניים לעבר הגבול עם ישראל. בידיעות שונות נמסר, כי ירדן עלולה להתיר נוכחות מוגבלת של מחבלים בתחומה. משטח ישראל ניכר כי בעבר השני של הירדן אין קופאים על השמרים. רואים כיצד מחזקים ומבצרים מוצבים. התנועה בלילות ערה מכפי שהיתה לפני כמה חודשים. אין איש יודע מה משמעותה המדוייקת של פעילות זאת — אך היא מגבירה את הדריכות והערנות.

התושבים הערבים ממשיכים בחייהם כרגיל. אך כשקושרים אתם שיחה קצרה עמהם, אין הם מסתירים את הרגשתם כי הם כבנים למשהו. לפגעים מדיניים בדבר עתיד השטחים. לעתים דומה, כי מבטיהם אומרת דיבורים של חלק מהם הרצפניים מבעבר.

■ שיפור תנאים בקו

חיילי צה"ל באיזור ממשיכים בשגרת החיים של הקו, כפי שנתגבשה במשך השנים, לאור לקחי העבר. תצפיות, סיורים ושאר פעילויות — באווירה שקטה, אך בדריכות ובכוננות. תנאי החיים בקו משתפרים ומשתכללים בהתמדה. הן תנאי המגורים והן תנאי אספקת השירותים עלו במידה רבה לעומת מה שהיה מקובל בעבר. חיילי מילואים ותיקים בגזרה מציינים, כי בכל תקופת שירות חשים הם בשיפורים ובשינויים לטובה. כרגיל, ,,מקטרים" חיילי מילואים על צובים בשך השירות, על אי חלוקה שווה של הנטל — אך כשחשים כי יש חתירה מתמדת להקלת תנאי החיים ורווחתם, היחס הדבר דומה להרגשה הסובבת.

תנאי החיים במוצבים שלאורך הגבול שפירים. עושים הכול כדי שהחיילים לא יסבלו מתנאי האקלים הקשים באיזור. אספקת המזון שופעת וסדירה. לחיילים אביזרי נוחיות שונים. מספקים עתונים, ספרי קריאה ומשחקים בשפע. לכל חייל מאפשרים כמעט כל יום קשר טלפוני הביתה. אף נקבעו נהלים, המאפשרים לחיילי המילואים להגיע לחופשה הביתה לעתים מזומנות לכדי.

החיים במוצב מגבשים את החיילים למעין ,,משפחה גדולה". ההיה בצוותא 24 שעות ביממה. אך דא עקא, שהשגרה יוצרת לעתים אווירה של שעמום. קריאה, משחקים, סרט, האזנה לרדיו, אך ביחות על דא ועל הא עדיין אינם ממלאים את כל שעות היום. וכאן נתון הדבר לחוש של אנשי כל מוצב. אך דומה, כי אין להשאיר הכל ליוזמת החיילים עצמם. יש חיילים שבמשך השבועות הארוכים של שירותם לא זכו לשמוע הרצאה או שיחה כלשהי. והרי חיילים במוצבים אוזניהם כרויה ולבם פתוח לשמוע הרצאות בנושאים שונים. כל אותם מרצים, שאחרי מלחמת יום הכיפורים פשטו על מרחבי ,,אפריקה", אינם רואים, כנראה, לעצמם אתגר במתן הרצאות לחיילים בקו השקט. והרי דווקא פריסת הכוחות ואי ריחוקה של הגזרה ממרכזי הארץ, מאפשרים למרצים למיניהם לבוא ולהופיע בפני חיילים רבים תוך כמה שעות, ללא טלטולים מיותרים.

וכשמדובר ביוזמה עצמית של חיילי המוצבים. יש להזכיר את רצונם לבוא לעצמם במסגרות של פעילות גופנית. מנסים לקיים פעולות ל,,שמירת הכושר" ולפעילות גופנית, שיש בהם צורך מיוחד כשיושבים שבועות ארוכים במוצב, במצב של תנועה מצומצמת, כשהאוכל בשפע, בלא עין הרע... אך נראה, כי תחום זה אין להשאיר ליוזמתם העצמית של החיילים וכי יש צורך בפעולה מודרכת ומכוונת מצד הגורמים המוסמכים.

חיילי מילואים במוצבים, כחיילים בתפקידים אחרים, חשים כי יש התקדמות בנושא הכאוב של הבזבוז בתחום המזון. ננקטו צעדים לצמצום הבזבוז, כמו אספקת מצרכי מזון באריזה קטנה יותר. אך ההרגשה היא כי יש עדיין כר נרחב לפעולה. דומה, כי אחד משורשי הבעיה הוא קביעת נהלים שיאפשרו יתר גמישות בתחום אספקת המזון. משפה שנקבעת מכסת המזון של יחידה מסוימת, אין זאת אומרת כי חייבים להמשיך באספקת כל הפריטים באותו היקף. אם נוצר עודף בפריט מסוים, יש לאפשר החזרתו או קיצוץ אספקתו למשך תקופה מסויימת. אך לעתים נראה כי לא תמיד קיימת הגמישות הנדרשת, ופעמים רבות נעצב לבם של חיילים בראותם ככרות לחם, פירות וירקות מושלכים לאשפה. ההתקדמות שחלה במניעת בזבוז המזון היא מעודדת. אך יש צורך להמשיך ולהביא דוקים כדי לצמצם את הבזבוז עד למינימום וליצור נהלים שיאפשרו יתר התאמה לנסיבות משתנות.

כל אלה הם בבחינת ,,פכים קטנים". אך יש להתייחס אליהם במלוא כובד הראש הראוי. התמונה היא, כי רק אלה יהיו בפיותיהם של החיילים לאורך הגבול הירדני.

The University of Jordan
THE LIBRARY

هكذا من الاصل

هكذا من الاصل

עיטורי סופרים וספרים

מחקרים בבעיות יהודי ברית־המועצות

מאת ש. קורא

חקר ידבריו ימי יהדות בריה־המועצות, מראשית המשטר הסובייטי ועד היום, נתרחב בשנים האחרונות. מלהווה במסגרת מסך־הברזל ונוצר מגע בין יהודי העולם ליהודי רוסיה, נתגלו מקורות־מידע בלתי ידועים בעבר. בעלייה מברית המועצות הגיעו סופרים וחוקרים, שאילו מהם מרבים לספר ממה שהתרחש ומתרחש שם.

שני כתבי־עת קבועים עוסקים בסוגייה זו. אחד, „שבות", היוצא על־ידי אוניברסיטה תל־אביב, ואחד „בחינות". דברי עיון ומחקר, היוצא ע"י האוניברסיטה העברית בירושלים והקונגרס היהודי העולמי. עתה יצא הקובץ השני, בעריכת מ. אלטשולר וח. גלבוע, בו מחקרים ורשימות שיש עניין בהם.

במסגרת עבודתו של א. ידפה על דת ישראל ברוסיה הסובייטית, מכונה פירסם כבר פרקים מיספר, הוא עוסק במאמרו בקובץ במדיניות המשטר לגבי הדת היהודית ומצוותיה בשנים 1924—1928. בפרקים הקודם, בשנות 1921—1923, ערכה החטיבה היהודית במפלגה הקומוניסטית, היבסקציה, מסע־דיכוי אכזרי כלפי הדת ושומריה. בעתון „עמעס" (אמת) היבסקי נתפרסמו עלילות מסוג עלילות־דם של אנטישמים פרועים ביותר.

באמצע שנות העשרים, כשהשלטון הסובייטי היה מעוניין לקבל סיוע לפעולות־שיקום מן הציונים ומארגונים יהודים אחרים, ניתנה הוראה להרפות במעט את המסע האנטי־דתי ברחוב היהודי. בקרב היבסקציה התלו להרגיש בבעיות האנטישמיות בין הפעילים הסובייטיים, ולכן גברה הדעה שיש לרכז פעולה בהעברתם של יהודים להתיישבות חקלאית באזורים מסויימים.

בימים ההם, שנת 1926, התאונן קשה היבסק צמרינסקי בנאומו שנתפרסם ב„עמעס" שבמוסקווה: „בזמן האחרון הוחלש בפירה מסויימת המאבק נגד הקלריקאליזם. התעמולה האנטי־דתית אינה מתנהלת באופן סדיר אלא רק בבואו של חג דתי זה או אחר. בו בזמן מורגשת תחייה חזקה במחנה הקלריקאליזם: בתי־כנסת בודדים התאחדו לקהילות, שמשתדלות להקים כחדש את אירגוניהן החומריים ואת מוסדותיהן החינוכיים, חדר ותלמוד־תורה, כדי לשלוט במוחות הילדים והנוער. הרפל הזה אינו נמנע גם מן הפיונרים שלנו בעיירות. מורגש גידול במספר הנוער שמבקר בבתי הכנסת".

ההרפייה במלחמת היבסקים בדת לא צימצמה תעמולה אנטי־דתית מתמדת בקרב הנוער ושיטת מיכשולים להקמת מוסדות־חינוך יהודיים־מסורתיים. במכתב של יהודי מרוסיה הלבנה, שנתפרסם באחד העתונים מחוץ לרוסיה, נאמר בין השאר: „בכל תבל מינסק לא נשארו אלא „חדרים" מיספר, וגם אלה הסכנה מרחפת עליהם כל היום ותייהם אינם חיים".

אך בשנים אלה, בעשור הראשון לשלטון הסובייטי, הוסיפו הרבה יהודים להקנות חינוך מסורתי לילדיהם. נתון סובייטי רשמי על אותו הזמן מציין, ששלושים וארבעה אחוזים מילדי היהודים בגילאי בית־ספר אינם לומדים במוסדות־חינוך ממשלתיים. משמע, שהוריהם שלחו אותם לבתי־ספר פרטיים שבהם היקנו להם מסורת יהודית. בדין־חשבון שפירסמה היבסקציה על החינוך הדתי במחתרת, מסופר, שבפגישה חשאית של עשרות רבנים נמסר, שמוסיפים להתקיים תלמודי־תורה וישיבות בערים ובעיירות מרובות. אלפי תלמידים לומדים בהם.

בין יהודי בוכארה וגרוזיה היה החינוך הדתי נפוץ בקרב רוב המשפחות. אף הקרימצ'אקים, עדת יהודי קרים, הוסיפו לדבוק במורשה־אבות. כתב עתון תיאר בזמן ההוא פגישה עם בני עדה זו: „נזדמנתי עם יהודי מקרים בלכתי להתפלל כשהוא מזויין בסכין חד מתחת לבגדיו. לשאלתי הסביר, שרבים מן המתפללים באים מזויינים כדי למנוע סגירת בתי התפילה ותלמודי־תורה. ואכן, היבסקים היו כפחדים להתגרות ביהודים עזים אלה. שבבית־הכנסה הושיבו מלמדים שהיו מקנים תורה ותפילה לילדיהם".

בשנים אלה היו עדיין בתי־כנסת במיספר רב והם מלאים מתפללים. רבנים היו מגידים שיעורים במשניות ובגמרא בחודש אלול ובימים הנוראים, כשהיבסקים הגבירו תעמולתם האנטי־דתית, השיבו להם הבוני היהודים בנהירה המונית לבתי־הכנסת.

במיוחד הקפידו יהודים להכניס ילדיהם לבריתו של אברהם אבינו. אפילו קומוניסטים בהשקפתם ובאירגונם דיקדקו לערוך ברית מילה בחשאי, כשהם בעצמם היו נעדרים מן הבית בזמן עריכת הברית.

נושא מרכזי זה, שבו משתקפות התמורות בחיי היהדות הרוסית, טרם נחקר בכלוא היקפו. יש לציין את ספריו של א.א. גרשוני, ראשונים לסיקור וחקר בענייני הדת היהודית בברית המועצות.

במחקרו של צבי גיטלמאן על „היהודים באוקראינה" פותח בסקר היסטורי כרקע למצב בהווה. האוכלוסיה היהודית באוקראינה שבמשך דורות היתה מעין „הלאום השלישי" בארץ זו, גורם־ביניים בין הפקלאים האוקראינים לבעלי־אחוזות הפולנים ואחר כך בין האוקראינים לרוסים, סבלה קשה מפוגרומים מרובים, החל מגזרות ת"ח־ות"ט ועד לשנות תרע"ח־תר"פ. בפרעות שבשילהי מלחמת־העולם הראשונה נספו כמאה וחמישים אלף יהודים, עשרה אחוזים מיהודי אוקראינה בזמן ההוא, וחצי מיליון נעקרו ממקומותיהם והשאר נפגעו מפגיעות כלכליות קשות.

ערב מלחמת־העולם השנייה היו באוקראינה למעלה ממיליון וחצי יהודים. רבים מהם נרצחו בימי הכיבוש הנאצי בידי גרמנים ואוקראינים. מכה באבי־יאר בקיוב מדגים את השואה. לפי המיפקד הסובייטי משנת 1970 שוכנים באוקראינה 770,000 יהודים, הריכוז השני בגדלו אחר רוסיה, שרובם דרים בערים הגדולות, קיוב, אודיסה, חארקוב דנייפרופטרובסק.

יהודי אוקראינה בהווה, ללא בתי־ספר יהודיים וללא בתי־כנסת ורבנים, שרויים בכמיפה לשונית ותרבותית, הם נוהגים את הבכורה ללשון הרוסית וברובם הכבריע רשמו כלאום לא אוקראינית אלא רוסית. אך לדעת המחבר יש להבחין בין התגלותם לתרבות אחרת. לבין היבלעותם מבמיפה מוחלטת ושמירתם על סימני־היכר עדתיים משלהם. השיעורים של נישואי־תערובת בין יהודי אוקראינה בוטים יחסית מאלה שבמערב־אירופה ובארצות־הברית. סקר משרד־הנשואים בקיוב מראה, כנוסחו, ש„ליהודים בדד־המשיכה הגבוהה ביותר לבני ולבנות הלאום שלהם".

מכאן מסיק המחבר: היהודים באוקראינה, אולי יותר מיהודים בשאר אזורי ברית־המועצות, שרויים בכבב של התאמה לתרבות הרוב ללא התבוללות. הם מדברים רוסית ובהלכם אוקראינית, שרויים בחברה לא־יהודים, אך מוסיפה להתקיים בתודעתם זיהות של קבוצה אתנית שונה. ברובם מודעים ללאומיותם. האנטישמיות האוקראינית מגבירה את זיהותם היהודית. בעלייה היהודית מברית־המועצות היגרו מאוקראינה בשנה 1971 כשלושה־עשר אחוזים מכל העולים; בשנת 1972 כחלק רביעי מכל העולים; ובסך־הכל, במיספר העולים, הם במקום השני ברפובליקות של ברית־המועצות. עלו לישראל יהודים מכל חבלי אוקראינה ובכללם מן הכולכים במעילי העלייה.

אחד העולים מאוקראינה כותב ברשימותיו: „היחסים בין היהודים לאוקראינים מתוחים מאוד. הצד האוקראיני מגוון שנאה ליהודים. לא אחת שומעים ביטויים כגה, „אנו יכולים לסדר לכם צוד באבי־יאר". המפלגה הקומוניסטית ומוסדות הכנסייה אינם מעסיקים יהודים בעיירותיהם. במיקרה של מהומות שליטיות יפרצו שוב פוגרומים".

יוסף נדבה מספר על סמך שפע מקורות ובהרצאה מרתקת סיפור מוצא הנבא של לנין, שלפי גירסה אחת היה יהודי מומר. אלכסנדר דמיטרייביץ' בלאנק, אבי אמו של לנין, שלשונו הרוסית היתה משובבת, היה יהודי, לדעת כמה חוקרים, והאנטישמיים הרוסים, כהוגי ה„מאה השחורה". טוענים: „בעורקיו של לנין זרם דם יהודי וכל צרותיה של רוסיה, שברם לנין, נובעות ממקור עויין זה".

על יחסו של הסופר מאכסים גורקי, מענקי הספרות הרוסית, ליהודים וליהדות, כותב שלמה בריימאן. תולדות חייו של צבי פריגרזון, סופר עברי־סובייטי, רשומות בידי יהודה סלוצקי. לפני שנים מספר יצא סיפורו „אם התמיד" בתרגום כינורי, א. צפוני.

שובדות רבות על יהודי גרוזיה בתקופה הצאר ואחר־כך בשלטון הסובייטי כלולות בחקירה של מרדכי אלטשולר. הוא מספר בין השאר:

בראשית שנות התשעים בא לגרוזיה משלחת צעיר מטעם הרב ר' יצחק־אלחנן ספקטור מקובנה, שהתיישב בעיירה צחינוואלי, נתמנה לרב במקום והחל ללמד תורה לילדי הקהלה. הרב ר' אברהם הלוי חולס, הצליח במשימתו. כמה וכמה מטובי תלמידיו המשיכו את לימודיהם בישיבות ליטא ובשובם הכניסו בקהילותיהם לחיזוק היהדות. במלחמת העולם הראשונה הגיעו לגרוזיה גם משפיעים חבדיים, בראשות ר' שמואל לוויטין, שהקימו ישיבות לובאביץ' בעיירות האזור.

בימי השלטון הסובייטי בגרוזיה נעשו נסיונות רבים להקים חינוך עברי־סובייטי, שנתקל בהתנגדותם של רבני חב"ד והרבנים המקומיים. הציבור הדתי התנגד גם ל„מוזיאון ההיסטורי־אתנוגראפי ליהודי גרוזיה", שעסק בין השאר בתעמולה אנטי־דתית. אחד המוצגים הבולטים במוזיאון היה ציור הבראה את סמאלין הצעיר, גרוזי במוצאו, מתיידד עם חברו למפלגה, ריזיואשווילי, יהודי גרוזי. מכעבור שנים נהרג בידי המשטרה הצארית. בצבא של יוצאי גרוזיה היו קצינים יהודים גבוהים. ספור־חייו של הצייר שלום קובישוולי, בגדולי הציירים היהודים, נכתב בידי י. סאפיסידזה, מוסיף לקורותיה של עדה זו.

מאמרו „תולדות הכרונות" נפתח במאמרו של ד"ר דוד פרגלית על הציונות בקאווקאז בתקופת מלחמת־העולם הראשונה.

יתכן מוסקווה של ראובן ברייינין, סופר עברי וותיק, שביקר ברוסיה ב־1926 ובשובו לארה"ב פירסם מאמרים בשבחו של השלטון הסובייטי. כולל צירופים יומיומיים בין היסים הוא בבריה המועצה. היוכן, שהביא לדפוס בידי מ. אלטשולר, הוא ספרין לעצמו, מלא וגדוש פגיעות, רשמים ותגובות וראוי לסקירה מיוחדת.

המחקרים בחלקם הניכר כתובים ביד"ע רב, במיגון מדעי מדוקדק ובכיסה ברור ועניני. הקובץ מוסיף לקבצים הקודמים כמה וכמה פרקים חשובים בחיי יהודי בריה־המועצות.

„אמרי שמאי"

מאת הרב כ. פ. טבורש

יצא הספר אמרי שמאי, מאת הרב שמאי גינזבורג, ירושלים תשל"ה.

המחבר, יליד לוקוב שבפולין, מילדותו גילה כשרונות מצויינים בלימוד התורה, ובידיעתה הרחבה והעשירה, בבחינתו „מקטנותו יצא לבגר". ינק מים על ידי רבו המובהק ר' שמואל שלמה ברוין, תלמיד חבר של האדמו"ר הגאון מאוסטרובצה, שהתמיד אצלו בלמודיו, וספג מתורתו במלוא המדה. גם היה מתלמידיה המצויינים ב„מתיבתא" בורשה, ביחוד בלימוד ההוראה.

בעלייתו לארץ בשנת תרפ"ו, נכנס לישיבת „שפת אמת" — בירושלים, עד מהרה השתלב בה כאחד מן המצויינים בתוך הלומדים שם, עלה והעלה עד שהתפרסם לגדול בתורה, בקי נפלא בש"ס בבלי וירושלמי, ראשונים ואחרונים, יודע גליונות וסתומות, ותושף כוונה אמרי הש"ס המדרשות, הלכות ואגדות, עד כדי כך, שכל מי שמה־קשה למצא מקור סתום בש"ס ובמדרשות, ואף בזוהר, פונה אליו והוא עונה לקוראיו.

באמתחת המחבר חומר הלכתי על נושאים הלכתיים שונים, אף נוהג לענות תשובות לשאלות שנשאל עליהן, תשובות מלאות וגדושות מקורות, פלפולים, חידושים ופסקי דינים. בתפקידו כממונה על הכשרות באניות מטעם הסוכנות היהודית נרפו שאלות שונות חמורות וסבוכות שהוא עומד ומבארן להלכה ולמעשה, וכן מרבה בשיחות תלמידי חכמים ובפלפולי דאורייתא.

המחבר נגש להוציא ספריו אשר אתו בכתובים. הוא התחיל מן הקל אל הכבד. בפרסום חומר להבהרת פרקי תנ"ך, אגדות הש"ס, דינים ומנהגי ישראל, לאור המקורות בש"ס בבלי וירושלמי, מדרשים תוהר לבאור דברי חז"ל מתוך ראיית שלמות התורה, מצרף מאמר למאמר, רעיונותיו וחידושיו והגליותיו בהתאם לכלל הידוע: „דברי תורה עניים במקום זה, ועשירים במקום אחר" (ירושלמי ר"ה, פ"ג ה"ה).

כן בולטים ביתר שאת חידושיו, פירושיו ובירוריו אשר רובם נרשמים במלים קצרות מתוך עטה יתירה: ו„נראה" או „אולי" „אפשר לומר", המדגימה את התוספת משלו...

באורים, חידושים והערות

הספר המכיל רי"ב עמודים, וכמה מאות קטעי מאמרים קצרים וארוכים, מחולק לשני סוגים: א) על נושאים ועניינים שונים. ב) ביאורים, חידושים הערות — הערות על הש"ס המדרשות. והנה בסוג הראשון דן המחבר בעניני תורה, עניני תפלה, עניני ברכות, עניני שבת. ובסוג השני ב) מתחיל לפי המסכתות, בארבעת המסכתות הראשונות שבש"ס: ברכות, שבת, עירובין ופסחים, — ובמסכתות הללו נוגע בעניינים הנוגעים להלכה ואגדה, בחידושים, הארות — הערות, וביאורים — ביאורים קולעים, בחריפות ובבקיאות.

והנה אלו דוגמאות:

א) המחבר עומד בדברי הרמב"ם בפי' המשניות בסוף מסכת ברכות (ד"ה כל חותמי ברכות) בזה"ל: אלא לכוד מוקני אותהך, עת לעשות לה', אבל מי שיעזוב את הפסוק על סדורו ויפרשהו, ויאמר עת לעשות לד', הפרו תורתך, יאמר כי כשיבא העת להפרע מהם, יזדמנו סיבות לבני אדם להפר התורה, כדי שיבא עליהם העונש במשפט, וזהו הענין ארוך ורחוק עמוק עמוק מי ימצאנו, כי נצא ממנו לענין הדין הגבור מהקב"ה אל כל אדם, ועל כן אל תבקש ממני עתה בענין הזה אשר אני בו, אלא לבאר דברי המדברים בלבד, עכ"ל.

דברים אלה מופלאים הם מאד, והמחבר מצביע על המקור לדברים אלה, לפי מה דאמרי' בשבת (דף ל' ע"ב) שדוד המלך למד תורה כל השבתות, ומלאך המות לא היה יכול להתקרב אליו עד שנענע את האילנות ובשמע רעש, הפסיק דוד את למודו, לראות מה הרעש, או שלט עליו מלאך המות, וזהו הפירוש: יזדמנו סיבות לבני אדם. להפר התורה, היינו שיפסיק ללמוד תורה, אז פוגע בו המשפט העונש שימות (עמוד קמ"ו).

ב) עומד על הגמרא (שבת ל"ב ע"א) רב לא עבר מברא דיתיב ביה עכו"ם, אמר, דילמא מיפקיד ליה דינא עליה, ומתפיסנא בה בהדיה, שמואל לא עבר אלא מברא דאית ביה עכו"ם, אמר שטנא בתרי אומי לא שליט.

המחבר מצביע שמחלוקת זו יש לה יסוד בשני מדרשים בפירוש הפסוק „בצר לך וגו'" (דברים ד' ל') בילקוט שמעוני פרשת ואתחנן (רמז תתכ"ו) בזה"ל: כל צרה שישראל ואומות העולם שותפין בה אינה צרה, של ישראל לעצמן — צרה, כגון צרתם בשושן, וכנראה שהילקוט מדייק „בצר לך", רק לך, צר, ואילו במדרש (דברים רבה, פ"ב ה') איתא להיפך: כל צרה שישראל ואומות העולם שותפין בה — צרה, וכל צרה של ישראל עצמן אינה צרה, לכן רב לא רצה להכנס לסכנה עם עכו"ם, ואילו שמואל העדיף להיות בסכנה עם עכו"ם (ע' קס"א).

„דבר שבקדושה לא יהא פחות מעשרה"

ג) דן בענין: „דבר שבקדושה" לא יהא פחות מעשרה", הלומדים מ„לא תחללו את שם קדשי, ונקדשתי בתוך בני ישראל" (ויקרא כ"ב ל"ב), ואמרינן במס' ברכות (כ"א ע"ב) כל דבר שבקדושה לא יהיה פחות מעשרה, אתיא תוך תוך, כתיב הכא, ונקדשתי בתוך בני ישראל, וכתיב התם, הבדלו מתוך העדה הרעה הזאת (במדבר ט"ז כ"א) מה להלן עשרה, אף כאן עשרה. ומביא את „רבנו בחיי" בפרשת אמור (ויקרא, כ"ב, ל"ב) שמביא בשם ר' יעקב, נוסחא אחרת, וז"ל: ופירש ר' יעקב, שאין נוסחא זו מדוקדקת, שאין להביא ראיה, כעשרה מרגלים, לדבר שבקדושה, ומפלפל בזה, ובסוף מעורר המחבר פלא על ש„רבנו בחיי" לא מזכיר, שדרש זה של ר' יעקב הוא בירושלמי ברכות (פ"ז, ה"ג) וירושלמי (מגילה פ"ז, ה"ג) ובראשית רבה (צ"א, ג.) (עמוד נ"ח).

ד) המחבר דן בענין חדש להלכה, בדבר שלא היה בזמן שרבנן גזרו, אין הגזרה חלה עליו, והיילית דידיה לפי אריח (סימן ע"א, סעיף מ"ו): בגדים השרויים במים אסור לגבגם סמוך לאש, ואסור לטלטלם, שמא יבוא לידי סחיטה, וכתב המג"א שם (ס"ק ב"ח), ומשמע דס"ם עשרה בני אדם מותרין לטלטל, דמדברי אהודי, דבזה לא אידהי הא בתניהן, לכאורה משמע, דבזמן הזה, דאפשר בלא רחיצה אסור להם תפג, וביהו יש לומר דכיון דלא גדרו חכמים סרי, וכמש"כ (סוף סימן י"ג) בבית יוסף עכ"ל המגן אברהם. מוכח מזה דדבר שלא היה בזמן שהחכמים גזרו עליו, וכעת המציאו כלי חדש, אין הגזירה חלה על דבר כזה, וכך אומרים בשם „אבני נזר" דמשום כך התיר להשתמש ב„תרמוס" (כלי שמחזיק חום) לשים בו מים רותחים, והתיר להשתמש בשבת בלי סיכון היכר במנורה החשמל. שהדלקה לפני שבת, ולא חיישינן שמא יטה, משום שבזמן שגזרו החכמים לא היו עדיין המצאות אלו, וכן פוסק הגאון ר' משה פינשטין שליט"א ב„אגרת משה" (אר"ח סימן צ"ג).

וכוסיף המחבר, שלפי זה כלי פלסטיק של נכרים אינם צריכים טבילה, מפני שאם בזמן הגזירה, לא היה עדיין פלסטיק עכ"ל (עמוד ב"ה).

ה) דן אם מותר לשמוע דברי קדושה במנגינות נכריים, החיד"א בספרו ברכי יוסף (סי' תקי"ט) מביא מחלוקת, אם מותר לשורר קדיש וקדושה בלחן מנגנות של נכרים, בספר „מעשה רקח" (פ"ה מהל' תפלה) מסיק לאסור, כמו שכתוב בספר חסידים, להזהר לא לנגן ניגונים של נכרים, וכל שכן שירים של נכרים, ואילו מהור"ם די לונזאנו, מתיר לשיר דברי קדושה במנגנות של נכרים (עמ' מ"ס).

שעור כלשהו

ו) המחבר מחדש, דהשעור „כל שהוא" לא מוגבל, אלא הוא כפי שעור שלו, בעקבות דברי הגמרא (ביצה סו עב) כל שהוא לא אצ"ב דליכא כזית? לא דאית ביה כזית, מוכח מכאן ד„כל שהוא" פירושו כפי השיעור שלו לפי ההלכה, ובעין זה מצינו במלאכה שבת, בדין החורש כל שהוא (שבת ק"ג ע"א). ובירושלמי שבת (פ"ז ה"ב) איתא כמה יחרוש ויהא חייב? ר' מתניה אמר, כדי ליטע כרישה, ר' אחא בר רב אמר, כדי ליטע זכרותה על חיסין, וב„אור זרוע" (הלכות שבת ריש אות נ"ה, במלאכה החורש) כתוב בזה"ל: ונראה בעיני דקא מיבעי' ליה כמה כל שהוא עכ"ל, כלומר: „כל שהוא", „זהו השיעור שלו לפי ההלכה (עמוד מ"ו).

ז) המחבר דן בעניני כשרות, ומצביע על מה דאיתא במס' יבמות

(סוף בעמוד 8)

מעברים

מאת מלכה שין

מים רבים זרמו מאז
ביצוק, בארגון.
על המעברים קשים,
הקרים
לא תמיד נגשים
זה לזה
רק אחד עבר לומר
על פנים קטנים
חור ועבר.
גגש, שרה ויוכל,
עתה
חר מזה ומזה
דור תוהה במעבר
לא עוד נותר
על מה לותר.
למלוא לחב הזכן
גם פן אחד
אין.
אין קול ואין רואה
נגם קול רואה
מתר המעברים.

תורת הרמב"ם לתנ"ך

מאת הרב שלמה יוסף זוין

רחש לבו של האי גברא יקירא, הרה"ג ר' מאיר דוד בן־שם שליט"א רעיון מקורי: לאסוף מכל ספרי הרמב"ם (היד־החזקה, פירוש־המשניות, ספר־המצוות, מורה־נבוכים, שמונה פרקים וכו'. ביחוד יותר מעשרים ספרים), את פסוקי התורה, נביאים וכתובים המובאים שם, ואת אשר נאמר עליהם מטעם הרמב"ם, בתורת ביאור או לימוד וכיוצא, ולסדרם על סדר פסוקי התנ"ך, דבר דבר על מקומו. באופן שיצא מזה כעין פירוש חדש על התנ"ך מאת הנשר הגדול.

אחרי עבודה רבה הצליח המחבר להגשים את רעיונו בפועל, ויצא לנו „תורת הרמב"ם על תנ"ך", שהכרך הראשון על ספר בראשית לפנינו כלול בהדרו. אנו רואים בו הסתעפותו של הרמב"ם על התורה, בין בהלכות ודינים, ובין באגדות, מחשבה ויסודי האמונה. בכולם חיבורים על התורה הוא מלמעלה למטה — התורה משמשת מקור שממנו מוציאים הלכה פלונית, או יסוד מחשבתי פלוני — או כמסה למעלה, שעל פי הלכה מסויימת, או הנחה הגיונית־פילוסופית ידועה, יש לפרש פסוקים אלה כך וכך. וחשוב לנו מאד לראות את דרכו של הרמב"ם בכל אלה.

הספר ראוי להתקבל אף כספר לימוד לבתי חינוך שונים בישראל, כגון מכללות, סמינריונים וכיוצא.

תיתי לו להרב בן־שם שנתן לנו תורת הרמב"ם על ספר בראשית, ואנו מאחלים לו שיבצע את אשר החל עד גמירא, ויהנו רבים לאורה.

„תורת הרמב"ם על התנ"ך" — פירוש רבינו משה בן מיימון ז"ל לתורה נביאים וכתובים מתוך כל ספריו שבידינו והמיוחסים לו המובאים בשמו, עם ציונים מקורות והשוואות למדרשי חז"ל ומפרשי המקרא, ספר א: בראשית. ערוך ונו"ל ע"י מאיר דוד בן־שם, ירושלים תשל"ה.

משפטן תלמיד־חכם

מאת מ. אונגרפלד

פרופ' משה זילברג, שנפטר השבוע, אביו ר' הלל היה חניך ישיבות סלובודקה וקלם, ותלמיד ר' שמחה זיסל זיו, מתלמידיו המובהקים של ישראל סלנטר, יוצר שיטת המוסר בישראל. מצד אמו התייחס לבית ר' משה יפה, מצאצאי ר' מרדכי יפה, בעל ה„לבושים" ור' יום טוב ליפמן הליר, בעל התוספות יום טוב.

נתחנך על ברכי המסורה התורה בחדר ובישיבה קלם אצל ר' אליהו קרמר, ובגיל אחת עשרה זכה בפני עצמו בישיבת פיר ושכו הלך לפניו כ„העילוי בשקודוילי". משם עבר בימי המלחמה העולמית הראשונה ללמוד בישיבת סלובודקה, שעברה אחר כך לקרמנצ'וג, בראשותם של ר' מרדכי אפשטיין ור' נתן נטע פינקל („הסבא"). בתרע"ז למד בישיבה נובהרדוק. ויצק מים על ידי ר' יוסף הורביץ, שנתפרסם בשיטת המוסר המיוחדת הידועה בשם „שיטה נוברדוק". לאחר שנכבשה הרקוב על־ידי הגרמנים, שב ללמוד ש"ס ופוסקים בישיבה סלובודקה. בשנת 1920 יצא לפרנקפורט ע"נ מיין, כדי להשתלם בהשכלה ובלימודים כלליים. לאחר שעמד בבחינות הבגרות, התחיל ללמוד בפקולטה הפילוסופיה בבית־לת מרבורג, ואחר כך השתלב בפקולטה המשפטית שבה. לפי המלצת הרב אברהם בורשטיין ז"ל „בה של מבריג", נתקבל כמורה ללימודי היהדות בבית יוסף ושושנה פרסיץ, במייסדי הצאצה „אבנות" בגבנסה ובקיוב, שהכשיבו בה בהוכבורג שליד פרנקפורט. כיים בה את תוק לימודיו, והוכתר בה בתואר ד"ר למשפטים, על יסוד הדיסרטציה שלו „שכירות וקבלנות לפי חוקי התלמוד". כאן משך אליו את תשומת לבו של ח. נ. ביאליק, שראה ברכה בכשרונותיו של המלומד הצעיר, ויצנו להרחיב את ידיעותיו במשפט העברי, ולעבור לארץ ישראל, כדי להצטרף שם אל הכוחות הפעילים שם בכיוון זה. וכשניהל זילברג את בית ספר ערב לשפה העברית מיסודה של ההסתדרות הציונית בפרנקפורט, סר לשם ביאליק כדי פעם, כדי לבחון את כשרו של זילברג במקצוע. בהשתדלותו הוזמן זילברג בראשית שנת 1929, כמורה לתלמוד בבית הספר הריאלי „תחכמוני" בתל־אביב. לאחר שנתיים עמד בבחינות הממשלתיות לעורכי דין בארץ ישראל. קהל רב היה נוהר אל השיעורים להלמוד, שהיה משמיע שנים רבות ב„אהל־שם" מטעם אגודת „עונג שבת", שנוסדה על ידי ביאליק, ובין הבאים, היה גם ח. נ. ביאליק. מלבד זה היה מרצה במוסדה שונים כאן על הנושאים: תולדות המשפט העברי ההתפתחותו, ישיבות המוסר בליטא, תולדות ר' ישראל סלנטר ושיטתו, למהותו של הפלפול התלמודי, דת ומדע, תרבות ולשון. כשנת 1934 התחיל לעסוק בפקצועו כעורך דין והכשב לאחד המובהקים בעניני המשפט העברי בהלכות אישות. השתתף בקביעת במאבקיו על נושאים משפטיים, מדיניים ומדעיים בעתונות הא"י. נתמנה לשופט מחוזי בבית המשפט בת"א, ואחר כך נבחר מטעם הכנסת כשופט בית הדין העליון בישראל, ועלה כאן לדרגת סגן נשיא בית המשפט העליון לכל ימי חייו. פסקיו המחכימים שהוציא בבית המשפט העליון, שימשו נושא ללימודים בחוגי משפטנים ויודעי חוק ומשפט.

„המעמד האישי"

חלק מהרצאותיו על הנושא „דיני אישות, משפחה וירושה" שהשמיע במשך כמה שנים בפקולטה למשפטים של האוניברסיטה העברית בירושלים, פירסם בספרו „המעמד האישי בישראל" שהופיע בשנת תשי"ח מטעם הפקולטה למשפטים של האוניברסיטה העברית, ספר זה זיכה אותו באותה שנה בפרס ביאליק (מטעם עיריית תל־אביב). בספרו סקירה מעודכנת של הלכות המעמד האישי בישראל על פי חוקי הארץ. חלקו הראשון דן בתחוקה „המנדטורית", וחלקו השני דן בנדבכים העליונים שנוספו עליה על ידי המחוקק הישראלי, ובקום נכבד הקצה ליהלכה הפסוקה. כפי שנתגבשה בדוקטרינה המקומית, וביחוד הישראלית, למען שלימות ההרצאה ובירורן הבעיות הקשורות בהלכות אלה, גדוגו בספר גם דיני ישראל, אם בקיצור ואם בהרחבה, הכל לפי מקומו ושעתו של הנושא. תשומת לב מיוחדת הוקדשה כאן להמושגי המשפט, בהם נפגשים להיוב או לשלילה, החוק החילוני והחוק הדתי.

בחלקו הראשון של הספר, נידון ענייני התחיקה המנדטורית, ענייני המעמד האישי בכלל ובפרט.

חלקו השני, הכשלים של הספר, מוקדש לדיון בשינויים רבי הערך שהוכנסו לפרשת ענייני המעמד ה־

(סוף בעמוד 8)

דרך חיים

לבית זה, שהיה מרכז לסופרים עברים, היו נכנסים גם ח. נ. ביאליק ושי עגנון. מתכבסיג יצא ללמוד באוניברסיטת פרנקפורט. ובתרפ"ו

לפרשת השבוע

כי תבא

ארמי אובד אבי (כו—ה)

רש"י ופרשנים אחרים מ... נים, בעקבות חז"ל, שהכ... הוא שלבן בקש לעקור את ; והואיל ורצה לאבד את ה... החשבים לו כאלו איבד, ש... מות העולם הקב"ה חושב מחשבה כמעשה. הראב"ע... שה על זה, שאילו היתה כ... הכתוב על לבן, צריך היה כ... תר: „מאבד או מאביד". בן מפרש הראב"ע, שארמי כוונה ליעקב, ואמר הכתוב, כאשר היה אבי (יעקב) בו היה אובד — כלומר: עני, ממון. מעיב על דברי הגמ... (ב„גור אריה") בצורה זו מאד: „רצה להשיב על ד... האמת... וטען עליהם משא מוח, וטען על עצמו אלף לים טענות... פירוש הרא... אין לו יתרון רבגלים..." יקרא אותו ארמי, ולמה כתוב „בארם היה אובד" אלא שבאמת הכוונה הוא ו„אובד" הוא שם־דבר, שהיה כלו אבידת יעקב, כי עליו תמיד להאבידו — —

*

והיה אם שמוע תשמע ב... ה' אלוקיך... ובאו עליך הברכות האלה (כח—א־ב)

חז"ל אומרים: אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה... כבוד אב ואם וכו'. שאלו: הרי רואים אנו ש... צדיקים שרע להם? אלא בידינו לא משלוות הרשעים לא מיסורי הצדיקים (א... פ"ד), כי אפשר שמלו... או שמענישים אותם בעולם זה, כדי לנכות עונותיהם ה... שונות. ויתכן לרמוז: „והיה שמוע תשמע"... „אז" ובאו כל הברכות האלה" (כאן בע... הזה); וגם אפשר בו: „והיה (הברכות) בזמן „כי תשמע קול ה' אלוקיך" — כל... בעולם הבא, ששם תשמע... ה' ממש.

(אור פני מ...)

*

יצו ה' אתך את הברכה ב... מיך (כח—ח)

לפי שנאמר: „ותגזר א... ויקם לך (איוב כ"ב), כשה... גוזר גזירה הקב"ה מקיים ידו. כמו „שמש בגבעון" (יהושע) וכן: „כד הקמח תכלה", שאמר אליהו (מ... א' י"ז) וכאלה רבים, לכן כ... „יצו ה' אתך את הברכה" בשאתה הצוה את הברכה, ה' אתך ויסכים על הצו... ויתן את הברכה.

(כלי...)

*

והיית משוגע ממראה ע... אשר תראה (כח—לד)

בכל הענינים יכול אדם... שוה חשבון צדק, בלי טעות, רק בענין השליכות ימלט מטעות, וכל הכמו... מוטעים. ואם בעינו בענין... תוא טועה, ההפסד הוא רק... חיי־שעה, הרי בענין השל... יכולה הטעות לגרום לא... נצחי! בענין מעלות וחסר... שבאדם — כה שכולו הרגו... יכול להזיק כל־כך, כי אם מתאוה לעבירה, הרי יש... רק רצון של עבירה. אבל... שיטה; אבל האדם אשר יש גם מעלות וגם חסרונות מ... בות יותר או נגיעה התער... האות מיץ ביותר. הקושה מ... נה רוחנות יותר מהרע המגו... כי הגבלה המקורבת בזה... נותנת לו דרך להוא במלי... עלמא ובמילי דשמיא. מ... יכול האדם לעשות שהמ... שבגבר הקטון את ההורג. ישתבש במעלתו לבקר את... כיו ולהעמידם על פי דרך תורה, והו שאמרו (יומא ע... זכה נעשית לו סם חיים, לא... נעשית לו סם מות. כי הוא... המשיר את ההרגן והגדילו. כבר ראינו מה שהיה לק... „וקרח שפיקח היה מה ראה... שטות זו? עינו הטעתו. ר... שלשלת גדולה עומדת מ... שמואל, ששקול כמשה ואה... (ילקוט שמעוני, קרח). חכם... של „עינו הטעתו". הוא, מ... בגלה שמצא בעצמו הטעתו... לוק על משה, ואף שהכהן לא... נבנה. שהדאי יצא ממנו ש... אל הנביא — לא התפק... ורצה מיד להיות עצמו... הנביא — — ועל זה נא... „והיית משוגע ממראה עיניך" כלומר: בראות עיניך; מן ראיה של מעלותיך הזוה מ... גע; כי המעלה שקשורה... הורג, המסדה בפול שבעתי... בכו מי שמצרף מעלה לג... אנפים, כי או הזיק גדול מ... ואילו לא צריך את הטעות... והו האפסים כלום.

(לפי „מודגת האר... לר"י הורביץ ע"י קלב)

*

ושמרתם את דברי הברית ! ואת... למען תשכילו את... אשר תעשו (כט—ח)

ההגדה שניתנה לנו מן... שמים, שהם תרי"ג המצוות. ראת תורה ה'; ומי שלומד ה... רה לשמה ומקיימה בא לסדה... גדולה שכל מה שהוא עושה... אף מקשים שאינם כתובים... תורה — הם לשם שמים, ומ... את ה' בכלם. וזה נקרא תו... האדם. וזהו שאמר דוד (תהל... א'): „כי אם בתורת ה' חפצ... — והיינו, התורה שניתנה... השמים, „ובתורתו" — שה... תורת האדם — יהגה יומם ול... להי". וזהו: „ושמרתם את הם... הברית הזאת" — באופן אש... — „למען תשכילו את כל אש... תעשון"; שכל מעשיכם הם... יים, אעפ"י שאינם כתובים ב... תורה, יהיו ברצון הבכל.

(לפי „והואים בפרו...)

*

ושמרתם... למען תשכילו את כל אשר תעשון.

הכוונה: תשמרו את מצות... ה'. לא למען שכר מצוה, א... מיראת העונש, אלא למען הע... כילו את כל אשר תעשון" — זהו השכר הגדול ביותר. שאדם... עושה את הראוי לעשות.

(שב"י)

ליקט: שלמה יהלום

שיחה עם ישראל כהן

דמות המבקר כסופר יוצר

מאת נעמי גוטקינד

ישראל כהן חוגג עתה יובל שבעים לחייו. דרכים רבות יש לקדם פני הגיל הזה — דרכו של כהן, כמדומה, היא מן המפוכחות השלוות ביותר בהן נתקלנו. בכך, אגב, הוא משליב בהתנהגותו האישית היום־יומית את אופי כתיבתו המסאית והביוגרפיה ובקורתו הספרותית — שבכולם הוא מצויין בטון השקול, המפוכח הלא־נרגש.

ימי שנותינו

„אדם הי בהשבון והוא מודע גם ליובלות קודמים בהייו. ועל סולם החגיגה הגדולה של הופעת ספר חדש שהוא לסופר כמו בן נולד — אמר לנו השבוע בחדרו שכל ארבעת כתליו מכוסים בספרים מן הריצפה ועד לתיקרה, „אבל נכון הוא ששבעים מציין יובל אמיתי לכתיבה, שהרי עד גיל עשרים אדם עודנו בבחינת בן פקועה, וגם אם כהבתי כבר מגיל שבע עשרה, הרי מעשרים ועד שבעים, אני מונה את שנות כתיבתי והרי זה יובל ממש. כבר אמרתי בחגיגה שערכו לכבודי לעניין זה שבעים בראשי תיבות — שנה בה עצרת יובל כותרת. עוד אומר, בן המישים, בן ששים — אדם מֻשלה עצמו, יבואו עוד יובלות, יש לי זמן... בן שבעים כבר לא יודע בבטחה אם יחוג יובל נוסף, אדם מסכם בו אם כן יבול שנותיו, ואם לא הוא — אחרים דואגים לסכם בעבורו".

בצד יום ההולדת הכרונולוגי, שהוא עילה לחגיגה, חגג ישראל כהן השנה את קבלת פרס ביאליק על המונוגרפיה הגדולה שהוציא על יעקב שטיינברג, המצטרפת לשתיים שקדמו לה, האחת על כתתיהו שוהם והאחת על יצחק אדוארד זליקסון, ובכל זאת אין הוא חש שמכחינה עבודתו בבקורת ובכתיבה, הגיע לעת סיכומים: „אין אדם מת וחצי תאוותו בידו" — הזכיר לנו מדברי הז"ל וברמז הוסיף כי גם בין המספרים של דורנו יש כבר דמות (אהרן מגד) הקוסמת לו במידה מספקת כדי שירצה להכנס לעבודת היצירה הנדרשת לשם מונוגרפיה חדשה.

יצירה אמרנו, ולא במקרה. בניגוד לגישות אחדות הרווחות בביקורת המודרנית המבליטות עבודת המבקר — רואה בו ישראל כהן סופר יוצר, שכתיבתו והשראתו דומות לאלו של המשורר וכותב הפרוזה. כל שיחתנו עמדה בסימן האני מאמין שלו בנוגע לדמותו של המבקר האידיאלי וביקורת הספרות האידיאלית, כפי שהוא תופס אותם לאור עשרות שנים של עבודה בתחומו.

ערכה של מונוגרפיה

„בעיני הביקורת היא סוג של יצירה, מסיבה של יצירה בפני עצמה — ולא פרשנות של ספרות הנבלכת אל גופה, כתינוק הנסמך על חזה אימו" אומר כהן.

„למסה הביקורתית ולמונוגרפית אין פחות חשיבות, ולפעמים החשיבות עולה, על זו של הספר או הסופר שהם נושאיה !... מה מנסה המבקר לעשות במונוגרפיה? הוא מעצב דיוקן של הסופר, הורין, דורו, האטמוספירה של עולמו ותרבותו, מהות יצירותיו ויחסי הגומלין שלהן עם כלל היצירה של דורו ודורות קודמים — כלומר, הוא בונה עולם ומלואו, אלא שכל פרט בעולם זה חייב להיות מתועד, מבוסס על עובדות, אמת לאמיתה, כאשר הסיפורת היא — בידיון, כלומר מן הבדוי בלב הסופר. אינני מתכוון בדברים אלה לרצנזיות, שהם דברים רדודים לרוב, המתפרסמים לצורך היום, ללא כחר, וגם לא למה שמכנים היום מדע הספרות. אני גורס שגם הפרקים הביקורתיים, אלו המנתחים את היצירה להרכביה, חייבים להכתב על־ידי המבקר ברוח של יצירה".

בין מבקר למספר

כלומר, הקשנו, המבקר הוא סיפר? אם כן, מהו המבדיל ביניהם, המצדיק שאת האחד צריך לבקר ולבאר ואת השני לקרוא לשם הבנת יצירותיו של אותו אחד?

מה עושה המבקר, מסתכל בסופר, שגם בעולמו של הקב"ה דרך הפריסמה של אישיותו וכותב מרשמיו והבנתו.

מה עושה המבקר? מסתכל בסופר, שגם הוא חלק מעולמו של הקב"ה ומהרהב כחלק זה וכותב עליו. אני מסתכל בביאליק או בשטיינברג ככוח אלמנטארי, כאחד בחלקי הטבע, המינרגרפיה דומה לרומן עם גיבור מרכזי. אלא שאמצעי העבודה שונים כזה של הרומניסט. המבקר כותב על סמך עובדות בדוקה והרומניסט — על סמך עובדות בדויות".

שאלנו: היכן התפקיד המנחה, הפדגוגי, של המבקר בין טוב לרע, בין עיקר לתפל, היכן עבודת הברירה והשיפוט ומתן הציונים, שהם החשובים לתפקידים העיקריים של הבקורת יותר מאשר ההבחנה היצירתית הבונה את דמות הסופר ועולמו?

„אינני מסכים לגמרי עם תאור זה של הפקיד הבקורתי" עונה י. כהן, „אם יצירה היא גרועה — אין לכתוב עליה. למה לבזבז את הזמן בהוצאת דברים רעים? כשאני כותב על מישהו — סימן שהוא ראוי בעיני וחשוב לי. אני אכתוב על הרע והגרוע רק אם הוא משפיע בראש הוצית ועשוי לסכן את טעם הציבור ולהחליף קנה המידה — אז ממש מצווה לכתוב, אבל גם כן באותם האמצעים ובאותה הגישה כמו אל היצירה הטובה, תוך בדיקת עולמו של הסופר, דימויו, אצבר הרבותו, וכדו'. יתכן שתצא קריקטורה, הצא סאטירה, אבל בדרך כלל — לשם מה לטפל בפסולת? יש די סופרים טובים ובינוניים־טובים בדורנו ובדורות קודמים לטיפולו של המבקר".

מדע וספרות

כהן מונה עתה שורה של סופרים, דפיכמן, שמעוני, כהן וברש ועד שטיינברג ושוהם, הראויים לטיפולו של המבקר הרציני והוא ממשיך ומונה שורה של סופרים בני דורנו ממנגד ועד א. ב. יהושע, מעמוס עוז ועד שולמית הראבן, לזוכות דבריו.

המבקר, איפוא, איננו מורה הנותן ציונים, ואף לא מדגוג הנוהג להרוס את הרע מתוך מניעים חינוכיים או סתם „יצר הרע" — אלא, כלישהו, סופר יוצר. גם אין הוא מדען, כפי שמקובל לומר היום.

„מדע ובפרט לא הולכים יחד. אני מעדיף לדבר על ידיע — כלומר, התפקיד של המבקר לבדוק עובדות, תאריכים, שמות, וכן, באמצעות כלומר, התפקיד לרדוף אבות. אם המדברים על מדע הביקורת מתכוונים למלאכה של ספירת בספר המספרים בהם ניסכות מלה זו או דימוי מסויים ביצירה — בעיני זו סכילה, עבודת הכנה לביקורת ותו לא. ובבחינת הביקורת הספרותית — מבחר עבודת בית. ודאי, הכוב שתהיה קונקורדנציה של ביאליק, גם אני נעזר בה הרבה, אבל לומר שזה עבודה על המבנה הוא מבקר — זו שטות. מבקר שאינו בעל מבנה מיוחד, שכל פסוק שלו אינו עומד בפני עצמו, כמו שירה של משורר, אין לבקורתו ערך. יתר על כן, כשאדם כותב על סופר גדול במבנון קטן — הוא מוריד את הסופר. איך אפשר לכתוב בלשון עתונאית רדודה וקלושה או בלשון מדעית דוחה על סופר טוב? המבקר חייב להעריך את שכינת היצירה על המבקר. הבקורת איננה כמיהה נדבית הבפנימה את הפסיכיות והיצוה שהתייעצו במחקרים המבוססים על מבנית המדען לבסקנותיו. אחרי הצב אבר — חייבים לעבוד מבפנים. מצב להחיש ופעם כדי למתק את עצבות היצירה. הוא הדין בכתיבת הבקורת".

סגילות המבקר

שאלנו: האין זה יומרה שלא במקומה? האין המבקר עלול שלא להיטיב את הסופר, והשולה עמה, כאילו היה „בעל כיסופים"?

ישראל כהן דוחה טענה זו ככל יכל. שום מבקר רציני לא יקבל איזה, וזהו רק מוסכמה של המופיעים ההולכים לבקורה שלילית בצד המבקרים, הוא מאמין, אדרבא, בקורה אמיתית היא כיונה של גילוי היצירה ואינטגרציה שלה במבטר זה יצירה חדשה מצד המבקר. היא ראיית מכלול היצירה וכל אופקיה, היא בפרים עבודה הנדרשת להשראתו של שר הבקורה שבקיומו באמין ישראל כהן לא פחות מאשר זה על שר השירה.

יעוד נדרש מבקר להשכלה רחבה, ללא השכלה אי אפשר לבנה כהלכה ולערוך השוואות עם ספרויות של עמים אחרים ותרבות אחרים. שירה טובה איננה נקבעת ברמת השכלתו של המשורר, המספר חייב להיות בעל הכרת חיים עמוקה, המבקר — ללא השכלה, כמעט שאיננו יכול לתפקד. מי שלא מכיר היטב תנ"ך, גמרא, ספרות העמים זקנים — כיצד יבוא לכתוב על זה או עגנון? אינם מבקרים ברורים. הוא בציר, המבוכים המשכלה זו. אבכם אינם מסוגלים להתמודד עם גדולי המספרים וכל מה שצריך להם הם לפתיעם ואחר של השני...

„אבכם המשכלה עוד איננה ערובה יכולתי הוא מבהר להוסיף, „ההזנה והאינטואיציה", המכירין להזדהר למהות היצירה הנפשי של היוצר, החלק העליון, היתר — בהל בעבודת הבקורת, אבל בלי ההשראה, הבינה — אין ערכו רב

מתדדים זה את זה בביקורת

שאלה: ומה בדבר תפקידו של המבקר להתעשם את עולם הספר, לקבוע את דירוג הערכותיה והרבותיו ולעמוד בבירור של פילוסים של הסופרים, והנבת העשה בשמבי־ עת אלה בין הן בירון לבין קבלת סופרים עליהם יצא בבקורת חריפה?

ישראל כהן: עקרונית, ויכוחים ספרותיים הם פוריים מאוד ומוסיפים חיות. גם היהדות התקופות שהיו בה ויכוחים פנימיים היתה תוססת, באמר: תלמידי חכמים מחדדים זה את זה בהלכה. הוא הדין בסופרים. כל צד מבליט את חיוב עצמו ושלילת האחר ואנו נשכרים. אגב, אין חידוש בתופעה. ויכוחים בספרות תמיד היו ולא מכבר כתבתי על הויכוח בין פרישמן ופרץ סמולנסקין. פרישמן האשים את סמולנסקין שספרו „עם עולם" איננו אלא גניבה של „רומא וירושלים" של הס. אני זוכר בחורי את הויכוח הגדול בין „כתובים" ל„באומנים". השאלה בכל ויכוח כזה היא — מה רמתו. חייבים בספרות לשמור על גישה תרבותית. קבבים מתוכחים בטיב בשר יכבוד בכליהם, בקרדומות וכילפים, סופרים ומתווכחים בטיב היצירה חייבים שלא לרדת מרמת היצירה. לפי דעתי מה שאנחנו רואים היום זה נסיון לדשמנה הדדית, ויכוח פרוע. אבל אינני חושש לגורל הספרים עצמם. הספרים שנכתבו מונחים בארון הדין היקום לא יקבע במה שאמר מבקר זה או אחר.

מה טוען מירון? שספרות הדור איננה נותנת ביטוי יפה לדור? מתי לא טענו כך. ספרות יפי ביאליק כן ביטאה את הדור? לביאליק ואחד־העם לא קמו מבקרים? אני מכיר לפחות שני דורות וחצי של הספרות העברית, ואני יכול להעיד שבימינו איננה מתמסחרת יותר או „חולה" יותר מאשר בכל תקופה אחרת. ודאי, חלק מן הספרות המסחרית. אך לאו דוקא המוסרים עליהם יצא הקצף. דווקא אלה, לפי מיסב הברותי, טובים מנהמה לבם. כתיבתם טובה או רעה — זו כבר שאלה אחרת".

ספרות פרובינציאלית

הערנו: ומהי נישתך למענה שבישראל נכתבת כפרה פרובינציאלית בעלת רקע הרפתקי קלוש ודל?

ישראל כהן — אינני מודה בהבחנה. אפשר לכתוב על נפש נידחת בפרובינציה, סיפור שהוא פנינה בתרבות העולם ומאידך לכתוב במטרופולין ועל ענייני המטרופולין והספר יהיה דל וצר אופקים. הנ סופר כיותר שסיפוריו נוגעים לבעיה ליקאלית כביכול, בפרובינציה אחת של ארץ־ישראל, אבל סיפוריו יעברו לצר, ובראייתו הע־מיק לחזור לטראגיות של הסכסוך בין יהודים לערבים בארץ ישראל. לדעתו, אם כן, הספרות העברית איננה בירידה. אין לנו ביאליק? של פי ביאליק לא פורדים את הרמה הכללית. אנשים כביאליק הם באותם עשר ההיסטוריה מטיל מדי פעם, כדרך נס. אבל הממוצע הספרותי לא ירד וגם היום יש יוצרים חשובים ורבי כשרון לספרות העברית.

עבד נאמן

לוקטו ועובדו על ידי הרב משה צבי נריה

ידידים שראו את הרב מוטרד הרבה בכל שעות היום, ע"י אים בשאלות שונות (אם כי גברא־לגברא המשיך לכתוב ובות בהלכה וכו'), הדביקו על רז הקטן שלט־קטן ובו פירוש ת־קבלה, הנה כעבור יום נעלם לט, ושוב הדביקו ושוב נעלם. הו מי הוא זה אשר מרשה לעצמו ויד את השלט, עד שנתברר להם מעשה נעשה ע"י הרב בעצמו. נשאל על כך השיב ואמר:

— „עבד אני, ועבד נענה לכל אה מצד האדון שלו, בכל עת כל שעה. האדונים־הבעלים שלי עם־הקודש (וכך היה מבטא בתע־ ע „עבד לעם קודש על אדמת קודש"), וכל אימת שאדם מישראל אלי, חייב אני לקבל פניו בסבר־ ים־יפות, להיות מוכן להקשיב שומת לב למשאלותיו, ולעשות יטב יכולתי למענו".

(כיוצא בזה השיב הרב שלמה רונסון ז"ל, רבה הראשון של תל־אביב, כששאלוהו מדוע לא קבע מות שעות־קבלה? — „רב ביש־ ל דומה למיילדת, ואצל מיילדת ן שעות קבלה, מיילדת חייבת עבות בכל שעה שתוקפים חבלי־ לדה").

★

בעולם הנסתר

הרב העריך מאוד את הגאון המ־ בל ר' שלמה אלישיב ז"ל, מחבר ספרי „לשם שבו ואחלמה". בצעי־ רותו נסע אליו לצעירותו שאול, מד אצלו תורת הנסתר. ואף הוא יה אומר: „כגדלותו של הגאון ר' דוד פרידמן (מקארלין) ז"ל בנג־ לה, כך גדלותו של ר' שלמה בנסתר".

קשר־עליון זה נמשך גם בשנים לאחר כן, העיד הרה"צ ר' אריה לוין ז"ל, כי בהגיע אותו גאון וצדיק סוף ימיו לירושלים, היו נמצים הרב זצ"ל היה בא לביתו אחרי צות־הלילה, ובמשך כמה שעות דו יחד עניינים שבסוד.

סח לי מרן הגרי"ם חרל"פ זצ"ל: אחרי פטירתו של הגאון המקובל ר' שלמה ז"ל — בבוא באדר הרפ"ד הגיע אלי שמשו של הרב סר לי, כי הרב מבקש שאבוא אליו, כי דבר נחוץ לו אלי.

הזדרזתי ובאתי, והנה התייחד אתי הרב בחדרו הקטן, ואמר לי: „הואיל ואדר רבי שלמה ז"ל, שהיה עמוד־ תורת־הנסתר בדורנו, ונצטוי חלל יק בעולמנו, קבלתי על עצמי, להקדיש מכאן ואילך, יותר זמן ללי־ מוד ספרי־קבלה, והנני שואל ומבק־ ש שגם כבי יואיל לעשות כך, כדי לחזק את הלימוד הזה, ולמלא מדת־מה את החסר".

(בכתבים הקודמים יותר, כתב מרן הרב זצ"ל על חובת איש־המעלה לסדר עיוניו להציל לעצמו ולזו־ לתו באמת חכמת הקבלה, שהיא מקור התורה ועיקרה — ית הבית סי' ד), בהכרח מציאותה הלכות יחידיה ועוסקיה, בתעלותה כללית, והיא מתרוממת מעל כל בשר ומתנשאת מכל ידיעה. הכרח עסק בה לאנשי־סגולה, שמעולה־לב במה טהורה והנעלה־לכת, למען את ה' ולדבקה בו יתעלה (מו־ אביר, מהדורת תשל"א, עמ' ריח).

★

עולמו הרוחני

אמר לי קרוב משפחתו של הרב, עסק בעיני מסור, כי עומק עיונו של הרב וישור שכלו, כחם גדול ה גם בבעיות לכלליות. ובשהת־ עין אתו בנושאים מסויימים, קיבל עצות טובות ונכונות.

אולם ידענו כי נושאים אלו לא שייכים לעולמו הרוחני והנפשי, וא אמר פעם להרמ"ל שחור ז"ל: שמדברים אתי על עניני כספים, השיחה נמשכת ומגיעה לעשר דקות, מתחיל להרגיש כאב־ראש".

בחודשי חייו האחרונים, פסק לעיין בעתונים, והסביר למקורבים אמר: „לפי מהותי אין לי שייכות עם העולם המעשי, אלא שהמקרה הביא אותי לדעת ולהכיר את המת־ רחש בעולם המעשים, אולם עתה פטור אני מחובה זו — ".

★

בעוז עמידתו

לאחר „המשפט" הידוע שבו נידון אברהם סטבסקי למות (בגזר דין ...), באשמת רצח ד"ר חיים ארלוזורוב הי"ד, פרסם הרב כרוז ... ובו נאמר: „יכולים אנו להעיד מתוך הכרתנו הצפונית הטהורה, לפני אלקים ואדם, שהוא (א' סטבסקי) נקי לגמ־ רי מאשמת־הדם של רצח ד"ר ארל־ זורוב" (עכשיו כבר נתגלה מה היה או־סוד כמוס, כל בידי הרב מידע מסוים שנמסר לו על ידי בכור שיטרית ז"ל, שהיה קצין בכיר במשטרה הבריטית והאח"כ שר המשטרה במדינת ישראל. עי' מבוא של ד"ר יוסף נדבה לספר „המשפט" של אבא אחימאיר, תל־אביב תשכ"ח — עמ' ג"ב־ג"ג (244).

הרב ... הוזמן לממשלה, ונדרש באורים על תכנו של כרוז זה, משום בזיון בית־המשפט. תשובת הרב היתה: „כבוד ה־ משפט האנגלי יקר בעיני, אבל לא משהוא כבודו של הקב"ה. יקר אברהם אבינו, וגם הוא לא נמנע מלומר „השופט כל הארץ לא יעשה משפט"!

כשנתבקש לכל הפחות לתקן את הדברים בכרוז, השיב בתקי־ פות: „לא רק את דעתנו הבענו בזה, כי אם גם את דעת התורה, ועל שינוי דעת־התורה חייבים אנו למסור את נפשנו" (את מקורה של הלכה זו הראה בדברי המהרש"ל ב„ים של שלמה" בבא קמא ל"ח, א, ועוד בבר גה וכו').

★

פיקוח נפש דוחה שבת

בר־בקין סירב הרב לצאת לנופש, ורוחו נתון כולו להצלת הלקוח־ ... אולם חזקה עליו מקנת רופ־ אים, והוא נסע גם הוא על הכרמל. אכן, לא הרשה לעצמו ליהנות יותר מדי מהדר־הכרמל, והרב זמנו לא יצא מהדר.

והנה נזדמנתי לחיפה, ועליתי על הכרמל לבקר את הרב. הרבנית ע"ה הזמינה אותי לארוחת הצהרים, והתכבדתי לסעוד על שולחנו של הרב. תוך כדי סעודה סיפרתי לה רב מה שנאמר לי בתרעומת, כי בגלל הגנתו הנמרצת על סטבסקי, הד־ כרוז שיצא על ידו בהתימת הרבנים, נתעורר רוגז רב עליו ועל הרבנים מצד הסתדרות העובדים והציבור ה־ פועלים, וזה גרם להתרבות חילולי־ השבת.

השיב הרב ואמר: „הנה בעצ־ מך, אילו היה ילד קטן מוטל חולה בשבת בסכנת־נפש, והיה בא איזה פרופיסור רופא־מומחה ואומר, כי אפשר להציל את הילד על ידי תרו־ פה מיוחדת, שלצורך הכנתה נחוץ עשן של מיליון סיגריות של מיליון אנשים — כלום היינו מהססים מלצ־ וות למיליון יהודים לחלל את השבת בעישון, ובלבד שנציל את הילד ממות? איך אפוא שייך לומר שלא הייתי צריך להתערב להצלת הנפש, מפני שהדבר גורם לחילול־שבת, הלא פיקוח־נפש דוחה שבת!"...

★

„להודיע לעם שיש שבת בעולם"

מסר לי הגרא"י רוזנטל שליט"א איש־ירושלים:

— השתתפתי כמה פעמים עם אנ־ שי „משמרת השבת", להזהיר את בעלי החנויות ברחוב יפו (בירוש־ לים), בבין־שמשי דשבת־קודש, ש־ יסגרו את חנויותיהם בזמן כניסת השבת, וכמה פעמים היה הדבר ללא תועלת.

כשנכנסנו אל מרן הגראי"ה קוק זצ"ל וסיפרנו לו זאת, ואמרנו שאולי לא כדאי ללכת, השיב לנו בזה הלשון: „גם בכדי להודיע לעם שיש שבת בעולם, בשביל זה בלבד כדאי כל העניין".

★

משפטי המלוכה

ממשפט המלך נשארו לנו רשמים במסכת סנהדרין. ההלכה המיוחדת למלך, שהוא צריך לכתוב לו שני ספרי־תורה — „אחת שהיא יוצאה ונכנסת עמו, ואחת שמונחת לו בבית גנזיו" (סנהד' כ"א, ב) — קשורה במשפט־המלוכה, ברשות ה־ מיוחדת המסורה למלך שרשאי הוא להתקין תקנות כהוראת שעה בהנ־ הגת המדינה.

כי הנה מצד חייו הפרטיים נצטווה המלך לנהוג בענוה — „לבלתי רום לבבו מאחיו" (דברים י"ז, כ, ועי' רמב"ן שם), ואילו מבחינת מעמדו הכללי — „מלך פורץ (גדר) לעשות לו דרך" (סנהדרין כ' ב), ורשאי הוא — לפעמים חייב הוא — להטיל שררה ומורא על העם. אלא שגם אז עליו לשמור על מידת־המדה, שלא להפעיל סמכותו יותר מן ההכרח, ולא לנצל מעמדו מעבר לתחומי הצרכים הממלכתיים. ועל כך נצ־ טווה המלך לכתוב לו שני ספרי־ תורה — ספר תורה אחד בתור איש ישראל, וספר־תורה שני בתור מלך בישראל — „למען יאריך ימים על ממלכתו הוא ובניו בקרב יש־ ראל" (מתוך דברי־מבוא להתחלת לימוד מסכת סנהדרין בישיבה).

★

תורת שרי יהודה

שנינו במגילה דף ו', א, „והיה כאלוף ביהודה וגו' — אלו תיאטר־ אות וקרקסיות שבאדום, שעתידין שרי־יהודה ללמד בהם תורה בר־ בים" — והדבר תמוה, וכי מותר ללמד תורה במקום ששימש לעבודה זרה וכו'? (עי' מה שכתב בזה ה־ גאון ר' דוד פרידמן ז"ל בשו"ת שאלת דוד או"ח סי' ד' עמ' 8).

אכן הרב זצ"ל הסביר משמעות־ הלב לביטוי המיוחד שרי־יהודה, והעיר: מאי האי דקמן, שדוקא כאן מופיעים שרים כמלמדי תורה ב־ רבים? אלא שהכוונה כאן איננה לתל־ מוד־תורה במשמעות, אלא לתורה לרבים שרק שרים יודעים ללמדה, ועל כרחך מדובר כאן על תורת־ מלחמה והלכות־מדינה. ותורה זו ודאי מותר ללמדה במקומות ששמשו כתיאטראות וקרקסיאות (ועי' מהר־ ש"א שם: „דבמקום שהיו שם אלופי אדום, יהיו אלופי ושרי יהודה").

★

„בולאות שביהודה" — גאון עוזנו!

„גאון עוזכם — תני רב יוסף אלו בולאות (עשירים) שביהודה" (גיטין ל"ז, א) — דייק רב יוסף לומר בולאות שביהודה ולא שבגליל, כיון שערכו המיוחד של שבט יהודה היה בזה שהיה „שכנו של מקום" (סנהד־ רין י"א, ב). וגם לכאן הכוונה היא, שאותן בולאות, אותם עשירים, שהם שכניו־של־מקום, הם שאפשר לכנות אותם בתואר „גאון־עוזנו", כי הם גאותם ועוזם של ישראל.

ומפורשים הדברים בתורת־כהנים שם (ויקרא כ"ו, יט) „אלו הגאים (העשירים) שהם גאונם של ישראל, כגון פפוס ולוליינוס". כשאנו בוד־ קים במעשיהם של שני העשירים הללו, שהועמדו כדוגמא לעשירי ישראל שהם „גאון עוזנו", מוצאים אנו שבשעה שהגיעה השמועה על בניין בית המקדש, העמידו העשיר־ ים האלה שולחנות על פרשת ה־ דרכים, והיו מספקים לעולי־הגולה כסף וזהב וכל צרכם (בראשית־רבה פ' ס"ד, ד). הם העמידו את עשרם לשרותו של העם, ועשירים כאלה הם המוכתרים אצלנו בצדק בתואר „גאון־עוזנו". (מתוך דברי־הספד אשר נשא הרב על הברון בנימין רוטשילד ז"ל — חשוון, תרצ"ה — בעזה"ק. ואף הוא הוסיף ואמר עליו: „יש עשירים שהם בבחינת עבל־ בחורבת ר' יהודה החסיד ז"ל בעיר־ העתיקה, ויש שהם בבחינת כרוב־הזהב — הוא היה כרוב הזהב").

ועוד אמר: „נדיבי עמים נאספו" — נדיבי עמים נקראים אלה, שיש להם כושר, לא רק איך לעזור ליהו־ דים או לקהלה אחת, אלא שיש להם נשמה עליונה לחשוב ולעזור לעם שלם. — וכזה היה לנו הברון רוט־ שילד ז"ל בדור־התחיה).

היש והחסר

מאת ש. ז. שרגאי

דברים בעקבות הדיונים בענייני הציונות הדתית בכנס שנערך באלון־שבות.

טבעי הוא שבכנס עמדו המרצים והמשתתפים בבירור בעיקר, על החסר והפגום בציונות הדתית, כיום: המפד"ל והפועל המזרחי, והצביעו מה הם הדברים הדרושים ומחייבים תיקונם. ברם, מי שמתעלם מהיש וההישגים של המזרחי והפועל המזרחי בגלל החסר והפגום אינו אלא טועה. החסר והפגום יש למלאות ולתקן. אבל טעות היא לראות רק את החסר והפגום.

ברצוני לעמוד כאן על הטוב וה־ ישר בעיני אלקים ואדם של הציונות הדתית לפני שאעמוד על החסר וה־ פגום שיש צורך למלאות ולתקן — למען הישר הטוב שבה.

מי שרוצה לראות נכוחה עליו להודות בצדקתה של הציונות הדתית שהמשכה: המזרחי והפועל המזרחי, בשני מישורים: במישור הציוני וב־ מישור המעשי גם יחד. צדקתה ני־ כרת לא בלבד מכך שזכינו בעזרת השם לתקומתה מחדש של מדינת־ ישראל, אלא גם בכך, ש„אגודת־ ישראל" שהיתה החולקת העיקרית של הציונות הדתית, — הולכת למעשה בעקבותיה ובדרכם של ה־ מזרחי והפועל המזרחי מאז חידוש הממלכתיות היהודית בארץ ישראל, גם אם אין היא רוצה להודות בכך להלכה.

עניינו ומהותו

בשני דברי יסוד של הציונות ה־ דתית חלקה ה„אגודה" האחרים מתוך היהדות המאמינה, שומרי תורה ו־ מקיימי מצוה (ישנם מאמינים שאי־ נם שומרי תורה ומקיימי מצוה וישנם שומרי תורה ואינם מקיימי מצוה — על זה בהמשך הדברים) על המזרחי והפועל המזרחי בשטח הציוני וה־ מעשי:

א) ה„אגודה" שללה שיתוף פעולה למען שיבת ציון וגאולת הארץ מידי זרים עם יהודים שאינם מאמינים ואינם שומרי־תורה ומקיימי־מצוה;

ב) ה„אגודה" שללה מבחינה עק־ רונית ואינה מודה שפעולה למען עליה המונית מאורגנת של יהודים לארץ־ישראל וגאולת הארץ מידי זרים — תקרב את הגאולה והווה גורם של אתערותא דלתתא לסלול דרך לביאת המשיח. היא לא שללה עליית יהודים לארץ לשם קיום ה־ מצוה של ישוב ארץ־ישראל, כמו שיהודי משתדל לקיים מצוה אחרת. היא לא גרסה משום כך ואף שללה זמן רב כל מאמץ מדיני ופעולה מעשית המונית מאורגנת של העם למען שיבת העם לארצו וחידוש ממלכתיותו.

איחוד העם

הציונות הדתית, המזרחי והפועל המזרחי, לעומתה ראתה בשני הדב־ רים האמורים ערכים מתוך ערכי־ יסוד של היהדות שהיהדות המאמינה מחויבת בהם.

א) כל ישראל, מכל הסוגים, בין בין אדם למקום ובין בין אדם לחברו הם חטיבה אחת של עם ישראל, ואין רשות וזכות למי שהוא בבית־דין של מטה להוציא את מי שהוא מכלל ישראל, מעם ישראל בגלל עבירות שבידו. על עבירות — ישנם עונשים בשעה שיד ישראל תקיפה, אבל אין עונש כרת בידי אדם. והכרתת הנפש ההיא מישראל — היא עונש בידי שמים.

לפיכך כל פעולה של כלל ישראל הנוגעת להטבת מצבו של עם ישראל או בניה, שיהודים שאינם מאמינים ואינם שומרי תורה, נכונים לעסוק בה, אין ליהדות שומרת תורה רשות וזכות להבדיל ולפרוש ולומר שאין היא רוצה להיות שותפה לפעולה זו, או לעשות בעצמה, בשעה שהפעולה היא כלל־ישראלית, הרי אינה יכולה להיעשות אלא בחיכוך כל כוחות העם למען הצלחתה. גם אם היהדות הנאמנה שונה במגמתה באותה ה־ פעולה ממגמתה של אותם היהודים שאינם נאמנים לד' ולתורתו, ואף חולקים עליה, מחויבת היהדות ה־ נאמנה להיות שותף לה מתוך מאבק בלתי פוסק, ושמירה על המבדיל בינה ובין אחרים במגמתה של אותה פעולה.

זה היסוד של אחדות־ישראל. יש־ ראל חטיבה אחת היא, והוא היסוד של אהבת־ישראל לכלל האומה ו־ צרכיה ולכל בניה כאחד. יכולים להתנגד ומחויבים למנוע, עד כמה שהדבר בידי היהדות הנאמנה, מע־ שים אשר לא כן עלי־ידי אלה אשר קוראים לעצמם אנשי־חולין, ואף להתרחק מהם וממעשיהם הלא־ טובים מבלי שזה יפגע ביסוד של אהבת ישראל לכלל ישראל ולבניו באשר הם.

לקרב את הגאולה

הקו הוא: מתוך היסוד של אחדות ישראל — לשתף פעולה עם היהו־ דים לכל מעשה־טוב ומתוך אהבת ישראל — לקרב כל יהודי ולהיזהר לא להתקרב למעשיהם הרעים ולא ללכת בדרכיהם הלא־טובים.

ב) בניגוד לדעתה של ה„אגודה" סבורה הציונות הדתית שחובה על עם ישראל לעשות כל מה שבידו לצאת מן הנכר, לשוב לארצו, לגא־ לה מידי זרים ולחדש בה ממלכתיותו של ישראל. לא רק שאין בפעולה זו פגיעה ופגם מבחינת האמונה בביאת המשיח אלא אדרבה: מתוך אמונה בלתי מעורערת בביאת המ־ שיח ובחכוי לו בכל יום שיבוא — אנו מחויבים לעשות הכל לקרב את ביאתו, ואם הכל תלוי בתשובה, גם השיבה לארץ, גאולתה מידי זרים וחידושה של ממלכתיותנו בה הוא חלק מן התשובה שמקרבת את ה־ גאולה.

ואם לשלש שבועות, הכל מודים שהן תלות בזמן שאין רשות מאומות העולם לשיבתנו לארץ, אם־כך הרי מחויבים אנו לעשות הכל כדי לק־ בל רשות זו. וכבר עמד על־כך „בעל התכלת" בנוגע לבקשת רשות לבנין בית המקדש.

למעלה מזה: עליה המונית לארץ וחידוש ממלכתיותנו בה פותחים שע־ רים אם נרצה בכך (גם היהדות המאמינה צריכה לרצות) „לעשות את מצות ד' (בין אדם למקום) ואת חקותיו" (בין איש לרעהו) ו„לקיים „ושמרתם לעשות את כל החקים ואת המשפטים אשר אנכי נותן לפ־ ניכם היום. אלה החוקים והמשפטים אשר תשמרון לעשות בארץ (בכל הליכות המדינה של הפרט ושל ה־ כלל ובכל מישורי־החיים גם המדי־ ניים־הבטחוניים) אשר נתן ד' אלקי אבותיך לך לרשתה כל הימים אשר אתם חיים על־האדמה" (דברים ס, יב רשם יא, לב) — שכלל ישראל, האומה בכללותה תקיים את האמור הנוגע לכלל־האומה, למדינה, לארץ ישראל בממלכתיותה המחודשת.

אפשרות זו לקיים את דברי התו־ רה הזאת ולעשות את ארץ־ישראל בכורם מקרב את הגאולה — נתונה בידי היהדות הנאמנה אם היא תעלה כחומה למען גאולתה של השכינה מן הגלות.

והנה עדים אנו שאף על פי שאין „האגודה" נכונה להודות להלכה בשיטתה האמורה של הציונות הד־ תית — למעשה הולכת היא בדרכם של המזרחי והפועל־המזרחי:

שתוף־פעולה מלא

א) היא משתפת פעולה עם ההס־ תדרות הציונית — הסוכנות היהודית (היינו הך) ועם ממשלת מדינת יש־ ראל, שרובם של העומדים בראשן אינם מאמינים ואינם שומרי תורה ומקיימי־מצוה. שיתוף פעולה זה הוא כיום בכל מישורי־החיים: עלייה ו־ קליטתה, ביוסטה הכלכלית, המדינית והבטחונית של המדינה ואף עושה למען כל זה גם בארץ וגם בגולה. בולטת שותפות זו ביחוד על־ידי „פועלי־אגודת־ישראל". אף בהיותה משתתפת „האגודה" פעולה עם הממ־ שלה, אמנם יש לה חינוך עצמאי, אבל לא בלבד שחינוך זה מקבל קרוב למאה אחוז מתקציבי ממשלת ישראל, אלא אף מקיימת גם כמה יסודות של המדינה בתכנית־החינוך, כמו החינוך הממלכתי הדתי.

ב) ה„אגודה" משתתפת בכנסת ובוועדותיה המחוקקות חוקי המדינה, בעיריות הקובעות את דמותן של הערים והכפרים (ואם השפעתה של היהדות הנאמנה אינה קובעת לצע־ רנו, לעת־עתה, בכל המקומות האלה, הרי זה מפני שהיהדות הנאמנה אינה עולה כחומה והיושבת במדינת יש־ ראל אינה משתתפת בכל אותם ה־ מוסדות בכל כוחה ועוזה); במועצות הדתיות. היא אף הוהרת בזמן האח־ רון, להשתתף ברבנות הראשית וב־ דיינות, אף על פי שהרבנות הרא־ שית והדיינות, שהיא חלק מהרבנות הראשית, רואה במדינת ישראל „רא־ שית צמיחת הגאולה" ולא „סידוק של אמונה במדינה" כפי שהכריז אחד מהדיינים או הרבנים: „אין אני מאמין במדינה", מבלי שהרגיש שאם הוא נאמן להכרזתו זו — עושה הוא שקר בנפשו בישבו במוסד ממלכתי של היהדות הנאמנה שרואה את המדינה כראשית צמיחת הגאולה.

„האגודה" אף השתתפה בממשלת ישראל. ואם היום אין היא משתתפת אין זאת מתוך נימוק עקרוני או מפני „הטירוף של האמונה במדינה" אלא, מפני שהיא סבורה שבהימצאה מחוץ לממשלה היא יכולה לפעול יותר למען „שמירת דמותה של יש־ ראל סבא במדינה". יש כאן „שיקול דעת טקטי בלבד שניתן להיכוח, ולא עוד.

עוד טעם לאי־השתתפותה של ה־ „אגודה" בממשלה, טעם שמעלימים אותו מפני „השתו־דבר", אבל במס־ תרים תבכה נפשם של אנשי החסי־ דות שבאגודה על שאין לה „לאגודה ברירה ועליה להיכנע לכמה ראשי־ ישיבות ויוצאי־הונגריה המוסיפים לשאת גם במדינת ישראל את דגל הפירוד וההתבדלות ואינם רואים במדינת ישראל כל ערך שיש בו באיזו שהוא צורה מן הוליך הגאו־ לה, ו„אינם מאמינים במדינה"; ולא בלבד שאינם רואים במדינה כל ערך חיובי מבחינת האמונה התורה אלא גם שמפקפקים ביסוד של אחדות יש־ ראל וכלל־ישראל כיסוד מוסד ב־ יהדות, עד שאחד מגדוליהם התבטא שכל ענין כלל ישראל אינו אלא המצאה חסידית... הם רואים לפניהם יהודים בני־ישראל, יחידים, טובים ואחרים שאין ביניהם ובין הטובים ואחרים ולא כלום מבחינת שייכותם לעם ישראל שהוא עם אלקי אברהם מרצון או שלא מרצון, וממילא גם הבנים הסוררים נשארים לעולמים בני עם אלקי אברהם. מדינת ישראל היא בעיניהם מדינה שיהודים שול־ טים בה ולא עוד. ולא מדינת עם ישראל. היהדות הנאמנה לפי תפיסה זו צריכה לדאוג ולעמוד על המשמר שהיהודים היהודים המאמינים ושומ־ רי התורה — יוכלו להתקיים בה במדינה זו שיהודים שולטים בה ולקיים תורה ומצוות, כמו שהשתדלו לעשות זאת בכל המדינות שבגולה שיהודים ישבו בהן או שעוד יושבים בהן.

אף גם זאת ייתכן: ראשי הישי־ בות שרובם הם מעולם ההתנגדות אינם רואים בעין־טובה את השפע־ תם של הבאים מעולם החסידות במדינה ובציבוריות בארץ ואפשר למעט השפעתה זו, על־ידי מניעת השתתפותה של ה„אגודה" בממשלה, ואתה ברור שלא ייתכן קרע באגודה בגלל השתתפות בממשלה או לא, ואפשר להבין שהשמירה על אחדו־ תה ושלימותה של ה„אגודה" תופסת מקום בראש. גם למעשה לא היה משום ברכה השתתפות בממשלה של אגודה קרועה, הנסיון של פועלי אגודת־ישראל מוכיח זאת.

יש גם זאת להדגיש: „האגודה" ופועלי־אגודה נוקטים בשיטת המז־ רחי והפועל־המזרחי בשטח ההתיישבות שלהם על אדמת הקרן־הקיימת לישראל ובכספי קרן־היסוד שמקב־ לים מהם קרקע ואף תקציבים; אף לא לוחמים נגד הקרנות הללו ואינם מחרימים אותם עוד, אף על פי שבקרנות אלו ממנגנים ועושים כל מיני פעולות בניגוד לתורה ולמצוה; האגודה אף מוציאה ספרות למען ארץ־ישראל וחובת העלייה אליה, בעזרת כספי קרן־היסוד־המגבית ה־ יהודית, ההסתדרות הציונית והסוכ־ נות היהודית.

*

כל האמור לעיל מוכיח זכותנות של הציונות הדתית ונכונות דרכם של המזרחי והפועל המזרחי, שלמע־ שה, בחיים, „האגודה" אימצה אותן, ובעמדנו על החסר והפגום שבציונות הדתית כיום (ועל זה בבאות) אין להעלים עין שהציונות הדתית לא שגתה בראייתה והמזרחי והפועל־ המזרחי לא טעו בדרכם.

כדאי לשים לב גם מה היתה דמו־ תה של מדינת ישראל בלי הציונות הדתית, שהיתה שותפה במאמצים המדיניים להקמת המדינה, לגאולת הארץ ולעלייה אליה ובתוכה, גם העלייה הדתית שיצרה את ההתיי־ שבות הדתית, הישיבות התיכוניות וה־ הסדריות, החינוך הממלכתי הדתי, הנוער הדתי העובד, בני־ילדים של האשה הלאומית הדתית, ארגון בני־ עקיבא ואליצור — בלי כל זה היתה המדינה ריקה לגמרי מתורה ומצוות ואף השבת, הכשרות, חוקי האישות — היו הרבה יותר עגומים מאשר היום, ואילו האגודה היתה ממשיכה בדרכה של „שב ואל תעשה" לא בעצמה ולא בשותפות עם אנשי החולין בהסתדרות הציונית ובמדינה.

מובן שאילו נמצאה הדרך לאיחוד, או לפחות, לשיתוף פעולה בין ה־ „אגודה" והמזרחי בכנסת, בממשלה וכו' — היה אפשר לתקן הרבה יותר בהליכות המדינה, אבל לכך טרם זכינו.

כל האמור לא בא, ולא נאמר כדי להתנשאות ולהוכיח לאחרים טעותם, אלא כדי שלא תיפול רוחנו בראותנו כי עוד רחוקה הדרך למסורה של מדינת התורה; שעוד רב הדרך שהמדינה בהליכותיה תהא גורם מק־ רב את הגאולה, אף על פי שעצם קיומה מהווה אתערותא דלעילא; שלא תיפול רוחנו בראותנו שרבות הן השגיאות ששגינו והטעויות ש־ טעינו, ושעלינו המשימה לתקנם. חוסר הגשמה מליאה, שגיאות וטע־ ויות אינם מהווים הוכחה שלא צדק־ נו. הם מחייבים השלמה ותיקון.

(על הנעשה והלא נעשה — בדברים הבאים).

* יצא לאור *

— ירושלים, יהודה ושומרון, לבתי הספר, מאת רינה הברון, עם עובד, ת"א, 161 עמ'.

— האמונה הישראלית ב־ ראשיתה, לקט מאמרים, מרכז זלמן שזר, להעמקת התודעה ההיסטורית היהודית, ירושלים תשל"ה.

— מחקרי חסידות, מאת יצחק אלפסי הוצאת בני ברית תשל"ה.

— הציונות הדתית, אנטולוג־ יה באנגלית, בעריכת יוסף תירוש, הוצאת המחלקה לתורה וחינוך ב־ גולה, תשל"ה.

— ספר זכרון לקהילת רדזי־ מין, בעברית וביידיש עם נספח באנגלית, העורך — גרשון הל. בין פרקי הזכרונות הנצחת הקהילה ה־ מפורסמת שאיננה עוד — תיאור ציורי של הסופר הנודע יצחק קי־ ביס־זינגר; הוצאת אנציקלופדיה של גלויות, ירושלים—תל־אביב, 465 עמודים, 320 צילומים.

— סיפורי אהבה של שמואל־ יוסף עגנון, עיוני מחקר, מאת הלל ברזל, הוצאת אוניברסיטת בר־אילן, רמת גן תשל"ה, 288 עמ'.

— הנעדרים, רומאן מאת שלום גבעולי, הוצאת נונה, תל־אביב תשל"ה.

— על המאור ונבנים, מאת שלום גבעולי, הוצאת גבע, ת"א.

— מחקרים בחיי התרבות של יהודי אנגליה, בעריכת דב ני' וישסכר בן־עמי, הוצאת ספרים ע"ש מאגנס, 412 עמ' באנגלית ב־ צירוף קכ"ד עמ' בעברית ובאידיש.

— עיונים בפילוסופיה היוו־ נית, מאת שמריהו ריבייר, הוצאת ספרים ע"ש מאגנס, 132 עמ'.

— לוח ל־300 שנה, מאת מר־ דכי בר ששת, 108 עמ'.

— למה הייכה הקוברה, סי־ פר וצייר עודד בורלא, הוצאת עם עובד, 24 עמ'.

— קרון המתים המפוספס, מאת רוס מקדונלד, הוצאת בוסתן, 180 עמ'.

עיונים בסיפורי ש"י עגנון

מאת י. עמוס

הלל ברזל, סיפורי אהבה של שמואל יוסף עגנון, עיוני מחקר, הוצאת אוניברסיטת בר־אילן, רמת־גן — תשל"ה.

הספרות הפרשנית על יצי־ רותיו של ש"י עגנון הולכת ותו־ פחת. דורשי רשומות ומפרשי גוהואות מרבים להתעמק בכת־ ביו ולגלות בהם שבעים פנים, אשר המחבר נתכוון או שלא נתכוון אליהם בשעת חיבורם.

גם במחקר שלפנינו, העוסק בסיפורי האהבה של הסופר מרו־ בים הנסתרות, שכן קיימים חי־ לופי נסחאות ומצוים שינויים בעריכה, בשיטה ובסידור בידי עגנון עצמו. יש, לכן, לחוקרים בקעה נאה להתגדר בה, ופרופ' הלל ברזל, תלמידו של ברוך קורצווייל, עושה במלאכה ומו־ סיף פירושים, הסברים ותיהומים משלו על הטקסטים של המחבר.

פרופ' ברזל מודע היטב, שכל סיפור של עגנון מאופיין בחוקיות אמנותית סגולית משלו, והוא מזהיר מפני לימוד קל וחומר והיקשים והשוואות מסיפור אחד על משנהו, כדי שלא לאבד את הסוד הגנוז, המייחד כל יצירה שהיא לעצמה. לאחר מסירת הודעה זו בודק החוקר את סי־ פורי האהבה של עגנון בשני קני־מידה עיקריים. מצד העיצוב יש להבדיל בין סיפור האהבה הפסיכולוגי לבין סיפור האהבה המטאריאליסטי. מצד הז'אנר יש להבחין בין סיפור קצר לבין רומאן, אם כי אצל עגנון דווקא הגבולות מטושטשים וההבחנה אינה פשוטה כלל, הואיל וכל מעשי היצירה שלו מתמרדים נגד הגדרות והבחנות כוללניות, אשר מבקרים מבקשים לגזור עליהם.

מחקרו של פרופ' ברזל דן בסיפור האהבה הפסיכולוגי, ה־ מיטאריאליסטי וב„שירה" כרומן אהבה. בחלק הראשון נעשית עבודתו בדרך של השוואת נוס־ חים של היצירות. בחלק השני מתרחבת אמת־המידה והציון, ההשוואה כולל סיפורים שונים. הרומן „שירה" נבחן ביחס למכ־ לול היצירות של עגנון ובעיקר בהשוואה ל„עד עולם". בין סי־ פורי האהבה הפסיכולוגיים מצו־ יים „הרופא וגרושתו" ו„פנים אחרות". הסבריו של החוקר מר־ אים, כיצד הפך סיפור לוואי ב„אורח נוטה ללון" ליצירה עצ־ מאית בפני עצמה. כל סיפורי הלוואי של עגנון מרכזים מצבים קיצוניים וגורליים המתחברים עם המוטיבים הראשיים. הם מאפיינים את הדמויות ומבליטים את עברן, כוהן מתארות עיוותים בגוף ובנפש והודכות לאוירה הכללית מתוך כוונה ברורה מ־ ראש. השוואת נוסחאות א' וב' של „הרופא וגרושתו" מבליטה את מגמתו של המחבר, שפעלה גם בבחינת הצמצום וגם במידת ההרחבה. התשתית הפסיכולוגית נתעמקה והמניעים הנפשיים מור־ כבים באור וצל, המביעים את האימים של המציאות האבודה והמציאות הקיימת. כרגיל מגלה עגנון טפח ומכסה טפחיים וכל הבעתו מהווה קרקע דשן להצ־ לאת הוויית הפרט והכלל במי־ שורים רבים.

*

אחת הצורות האמנותיות שהיו מקובלות על עגנון היא היאחזות בשלשלת הדורות: זקנים, בנים ותינוקות. זיקתו למורשת העבר היתה עמוקה ביו־ תר, והשבר ברציפות המסורתית והדתית בדורות האחרונים תואר על ידו בספרים רבים. היתמות והניכור של דורות הבנים והתי־ נוקות, לאחר שהזקנים פורשים לעולמם, העסיקו את הסופר והוא היה להם לפה בכל מלוא כשרונו. כמקובל השתמש עגנון בצלמים מסתוריים, המלאים כוונות, צי־ רופים וייחודים, שלא תמיד הם ברורים לקורא. הרבה עסק הסו־ פר בשאלת הידיעה והבחירה אצל ספרי עגנון והוא מגלגל בה גם בסיפור „הרופא וגרושתו". מסקנתו של פרופ' ברזל היא, כי „אנו מצויים במחיצתו של עולם, שבו חירות ההתנהגות היא מן האדם והלאה... הפרט, שמצ־ בו כובלו, נזקק למידת חמלה וחסד שמתוצה לו כדי לזכות בישע..."

עניין האהבה, הנשואין והגרו־ שין עולה גם בסיפור „פנים אח־ רות", שציונו הראשי הוא „הסרת הלוט מעל פני המציאות המרה, הסבר ההלפתה בפני הנועם ר־ הקרבה". כאן נזקק עגנון למר־ כיבים רבים, כדי לגוון ולהעשיר את העלילה באמצעים אמנותיים. התוכן פשוט, כביכול, ואילו ה־ הרצאה וההסברה מורכבת ביו־ תר. הישגיו הגדולים הם בהבה־ רת היסודות הפסיכולוגיים ובה־ אורים החדים של הסיטואציה הנפשית המצויים בשפע רב ו־ מקנים לסיפור את ייחודו בכלל יצירותיו של הסופר.

עיון מסווה ב„עגונות", „עידו ועינם", „לילות" ו„שבועת אימו־ נים" מעלה את סיפור האהבה המיטאריאליסטי. עגנון מפגיש עולם של מטה עם עולם של מעלה. דמויות רבות הן בחינת האנשתה של כנסת ישראל. ה־ גבורים נושאים בגורלם את דווי הקיום של כלל האומה, והסימ־ בוליקה העשירה של השמות וה־ דימויים פותחת הרבה שערים גנוזים. במישור היחסים שבין הקדוש ברוך הוא לבין כנסת ישראל שולטת האליגוריזציה ה־ שואבת הרבה מפרשנותה של מגילת שיר השירים. עם זאת אין הסופר מזהה עצמו עם התפיסה של הפרשנות המקובלת, והוא בן חורין להתהלך בעולמותיו העל־ יונים והתחתונים לרוח היום.

המוטיבים של ארץ ישראל, הגאולה והגלות קיימים בכתבי עגנון בזיקה לגורליות של ה־ דמויות ולמאבקן עם יצריהן. רובדים תנ"כיים ומדרשים משמ־ שים לעגנון אמצעים אמנותיים לשם הצלאה התוכן והצורה. אוירת המסתורין מלאה סגולות ומולות ומבליטה את דימויי הס־ מל הקדושה. הכוונות האליגו־ ריות מעמיקות את שורשיה של הרומאנסה ועלילות האהבה מק־ נות לה את ממשות ההוויות ה־ חורשות בנפש. כל הסיפורים גדושים רחושים כוונות רבות. עגנון מפליא לעשות בטכניקה אליגורית ומסורתית כאחד.

*

קביעת מקומו של הסיפור „שירה" בכלל יצירותיו של עג־ נון מסובכת ביותר, ופרופ' ברזל עמל קשה עליה. לכאורה יש ב„שירה" יסודות דומים לדגם של „המשולש", אך הרומן מלא בעיות רוחניות, פסיכולוגיות ו־ אחרות, שהנסתר שבהן מרובה בהרבה על הנגלה. ועל כל אלה מהווה „שירה" יצירה סגולית, שמפתחותיה מצויים בתוך הרומן גופא, אלא שלא קל לצאת בעק־ בותיהם. יש ברומאן איזון בין מעשי הפרט לבין אירועי הכלל. „לא הפנים עושות היסטוריה, אלא המעשים שהאדם עושה", כתב עגנון, וההיסטוריה שעו־ שים הגבורים שלו היא אבן ה־ פינה ביצירותיו הגדולות והחשו־ בות.

פרופ' ברזל עוסק הרבה בתש־ תית הפיוטית ל„שירה" ול„יצירות האחרות של עגנון. „שירה" מלא חרוזים ודברי שיר, והחוקר מר־ אה על הזיקה הקיימת ב„שירה" לכליל הסוניטות של ש. שלום. הליריקה העגנונית באה להוסיף פנים נוספות לרומאן, ותשתיתה קשורה לשירה העברית החילו־ נית. שלא כמקובל אצל עגנון נזכרים ב„שירה" הרבה כתבי חול, ועגנון מציין, כי כתיבתו עוסקת בגופי חיים ולא ביצירי דמיון.

בנספחים מובאים נוסח א' ונו־ סח ב' של „הרופא וגרושתו" והנוסח הראשון של „פנים אח־ רות" כפי שפורסם בעתון „דבר". המשורר ש. שלום נתכבד ב„חתן תורה" לסיים את המחקר ולהאיר את המשותף שבין כליל הסוני־ טות שלו לבין „שירה". בכתבו של ש. שלום עורך בפרקי שירה התוודעות ומספר על הקשר ה־ נפשי והידידות העמוקה שהת־ קיימו בינו לבין עגנון, ועל הש־ פעת הסוניטות על „שירה". בזכ־ רונותיו מספר ש. שלום, כי „עגנון אהב יהודים בני תורה, שלהלוחות חסידית דבקה בהם. לא אחת מסכני אחריו, כשהיה הולך להתפלל בבתי כנסיותיהם בבאה שערים ובעיר העתיקה. צועד היה עמם עטוף טלית ל־ „מוסף" של שבתות ומועדים אצל הכותל המערבי. שותה עמם לחיים בברכה בקול ובענייות אמן על ברכתם. ומצטרף לכל ויעוד מצוה שלהם. בין חתונות, בין בריתות ובין ניחומי אבלים. דבקותו בהם גבלה לפעמים בהת־ בטלות שבהכנעה עד כדי כך, שהעליתי על דעתי, שהוא מוצא באלמוניות מחיצתם תשובת ה־ משקל לפזון התבלטותו — לפע־ מים עד כדי שבתי צמצמו — בעולם החולין של הספרות..."

מקדש מעט

מאת ד"ר שלמה דוד גולדפארב

לאחרונה הופיעו שני ספרים של הרב מרדכי הכהן, ואני רואה לזכות חובה לכתוב הערכה, ד־ תור מגבלה מקוצר המשיג, על הספר והסופר.

אתחיל בסופר, בגלל ה„תוב". הייתי רב־דרשן באיצות הברית עש־ רות בשנים. וכמו רוב חברי, רב־ נים מכל השכבות והזרמים, היה לי ספרו, מן התורה (שער היום הופיע בשש מהדורות) לרב־עזר. רב או ראביי שידע לנכון את האותיות ה־ זעירות לא נתן ל„מן התורה" למוש משולחנו, וגם מכיסו. כי נוסף לכל המעלות שמצאו בו הדרשנים למי־ ניהם, היה ניתן להיכנס לכיס, והיה מוכן ומזומן בכל עת ובכל שעה להמציא חומר לדרוש. החומר נתון בצורה נאה, מועט מחזיק מרובה.

שמות שני הספרים שהוציאה „יד המ"ה" הם אוסף מאמרים, מסות ד־ כמחקרים שראו אור בקבצים שונים. שמות הספרים הם „מקדש מעט" ו„הלכות והליכות". רוצה אני לייחד את הערכתי לספרו „מקדש מעט", כי בחודש אלול, שאנו עומדים בו, בית הכנסת מתרומם, בפרט בדורנו, למקדש רב, מקדש מלך, מלכו של עולם. בחודש זה, שדרשו עליו „אני לדודי ודודי לי" פונה היהודי, יהיה מי שיהיה מכל חדשי השנה, לקראת בית הכנסת ומכוון את צעדיו וגם את רווחו לכהן „בית אלקים נהלך ברגש".

כדי לעמוד על רוב עושר של הספר די לקנות את שמות הפרקים שבו: בית הכנסת בהלכה ובאגדה; הכנסת בחז"ל; הפקידי בית הכנסת; בית הכנסת בחיינו; חשיבות בית־ בית הכנסת בארץ ישראל ביייחודו. גישת הסופר לכל נושא שהוא דן בו: אהבת ארץ ישראל וחיבת ירו־ שלים — ממש עד כלות הנפש. ה־ ספר כתוב בסגנון עסיסי ורב־גוני. ובעט ובשנינה אחת הוא מביא מ־ מקורות ראשונים ואחרונים — לאין ספור.

לדורש ובעל אגדה חביבים עלי ביחוד האגדות והמעשיות הפיקאנ־ טיים שהוא מביא שיש בהם להע־ לות את סדרי ומנהגי בית הכנסת, וללמדנו עד כמה היו אבותינו מסו־ רים למקדש מעט.

בהלכות והליכות

הספר הוא אנציקלופדיה על הלכות והליכות של בית הכנסת בכל הדו־ רות מראשיתו עד ימינו. הנה למשל: „וכתב רבינו בחיי (כד הקמח, ערך בית הכנסת): „כל המחנה כחול אחד... ואפילו יקבע שם מספר אחד לצורך בית הכנסת ולתיקונו — הרי זו זכות גדולה" (עמוד 8). „הי־ מעשים בבנים שוויתרו על חלקם בעזבון (הירושה) תמורת המקום („הציור") בבית הכנסת" (עמ' 9). הוא מצטט את ספר המטעמים: „... בית הכנסת צריך אור גדול... לפי שכל אחד מסניב עשר שבטי בני ישראל יש לו חלון אחד בר־ קיע..." (עמ' 21). עוד: „וכתב הרב „נוהג כצאן יוסף" כי בעירו פרנק־ פורט דעל נהר מיין, היו נשים צדק־ ניות תופסות ובאות לידי מריבות (על הכבוד לכבד את בית הכנסת), התקינו למכור את מצות הכיבוד לכל אשה המרבה במחיר, וההכנסה לבית המדרש. מאגדה להלכה: „ר־ כתב בספר „דרך משה": „צריך כל אדם ליזהר בזה לילך תמיד להתפלל דוקא בבהכנ"ס אפילו אם אין מנין בציבור". ועל חיבת ארץ ישראל (ש־ הזכרתי לעיל) מביא המחבר דיש־ סוברים דרק בארץ ישראל מברכים שהזינו בחנוכת בית הכנסת „הטוב והמטיב" „אבל בחוץ לארץ לא".

בית הכנסת בחיינו

בפרק „בית הכנסת בחיינו" מראה המחבר על קדמותו ורציפותו, ומבי־ אנו עד דורנו כולל השואה האיו־ מה: אף במחנות ההשמדה ובגטאות ובבונקרים הקימו להם אחינו האומללים בתי־כנסת מחתרתיים (מר־ באה מאת פינגולד: בית הכנסת בטרבלינקה). גליונות „בית הכנסת" משמשים לו מקור נאמן לתיאורים אלו ואחרים רבים (עמ' 25). תוך כדי כך משבח המחבר את הבארון רוטשילד על תרומותיו גם להקים „בתי כנסת יפים במטולה, ראש פר־ נה פרדס חנה ועוד". וכמו כן הוא כותב על תרומת הבארון לבנין בית הכנסת הגדול בתל־אביב ואת בי־ פתו.

באותו פרק זמן דן המחבר בבי־ רור ב„בתי כנסת לנוער", ומביא את דיעות המחייבים ואת השוללים, ואת נימוקי כל אחד. יהא בעצמו מצדד עם המחייבים. „לאור הנסיונות ה־ מוצלחים טוענים חסידי בתי־כנסת מיוחדים לנוער. נוכחו בחשיבות ו־ דחיפות הקמת בתי כנסת לנוער. יש להכפיל מספר בתי הכנסת לנוער מאות מונים. ויהיו לברכה בקרב הנוער הבריכה לנו ולבנינו עד עו־ למי" (עמ' 38).

קצרה היריעה מלהאריך על אלה שיורעים הלכות בית הכנסת והלכות תפילה, וכל"ב — ייהנו מהסיכום המלומד ומהידעות הניתנות ומפר־ טי־פרטים של כל דין — דבר דבר על אופניו.

הדים

משפט סאקו וואנצטי

מאת משה אפרת

„מורניה בדהאם" מאת פראנצים ראסל הוצאת לי־ נגהאמם, לונדון.

באחד מימי חודש אפריל בשנות העשרים עמד פקיד של בית הרו־ שת לנעליים אדם טוב לב ומקובל על הבריות, ראש משפחה, להעביר כסף לבית חרושת שני שייך לאותם הבעלים. מכיון שדובר בסכום כסף רציני נלוה אליו שומר ראש.

פתאום זנקו שני גברים, לבושים חליפות כהות שנצמדו עד אז לגדר מוצל. אחד מהם שלף אקדח וירה בשומר ומכיון שלא הרגו במקום שלח בו כדורים נוספים רבים.

האיש השני ירה בבעל המזוודה שהכילה את הכסף הרגו.

שני השודדים נטלו את המזוודה עם הכסף ונמלטו במכונית מן המ־ קום. תוך כדי כך עשו שתי פעו־ לות: ירו בקהל שהתאסף במקום וגם השליכו פיסות גומי ממסמרות כדי למנוע את הרדיפה אחריהם במכונית.

השוד התרחש באמריקה, במקום בשם דדהאם בקרבת בוסטון. שני שליחי בית החרושת לנעליים מתו בו ביום. כעבור זמן מה הוצאו שני השודדים, שני איטלקים, להורג ב־ כסא החשמלי באשמת רצח.

המשפט ישן־נושן, אולם הדים ש־ נשפך הוסס עדיין ומוסיף לעורר מחלוקת מזה עשרות בשנים. חילוקי הדעות, הויכוחים סביב משפט ה־ רצח מתנהלים במרץ רב.

שני האנשים שהוצאו להורג נו־ דעו לפי דברי הקטיגוריה כאנאר־ כיסטים מושבעים, שמם: סאקו ו־ ואנצטי. הם נאסרו בתקופה בה נת־ קפה אמריקה בפחד היסטרי מפני אפשרות של מהפכה. מיליוני אוהדי שני האיטלקים בכל רחבי תבל טענו ומוסיפים לטעון עד עצם היום הזה שהשניים נפלו קרבן להיסטריה ש־ השתלטה על אמריקה בימים ההם.

אין ספק בדבר שחלק מן ההוכ־ חות בהן השתמשה הקטיגוריה נגד הנאשמים בעל ערך מפוקפק. כמו־ כן אין ספק שהשופט שדן את ה־ שניים היה בעל דיעה קדומה ושנא מהפכנים שבאים לחתור תחת הסדר הקיים בכל לב.

המשפט ובעיקר פסק הדין עורר מהומות בכל רחבי תבל. הערעור על פסק הדין נמשך לא פחות משבע שנים תמימות. בשעה ששני האיטל־ קים הוצאו לבסוף להורג בכסא ה־ חשמלי נאספו המונים לפני אר־ מון בוקינגהאם בלונדון ושרו את „הדגל האדום". בפאריס התפרצו המונים על השגרירות האמריקאנית. בכל רחבי רוסיה נקראו רחובות ו־ בתי חרושת על שמם של שני ה־ איטלקים שהפכו ל„קדושים" בעיני כל השמאל, הקיצוני יותר והקיצוני פחות.

נאומו האחרון של ואנצטי עשה רושם רב בכל העולם ונדפס עד היום הזה באנתולוגיות שונות.

הוא אמר בין השאר:

— אני סובל מכיון שהנני בעל דעות קיצוניות ואמנם אמת ויציב — דעותי קיצוניות.

אני סובל משום שהייתי איטלקי ואמנם אמת ויציב — הנני איטלקי. סבלתי יותר עבור בני משפחתי וכל האהובים עלי יותר מאשר עבור עצמי.

הנני משוכנע בצורה עמוקה כל כך שהצדק עמי שאף לו יכולתם להוציאני להורג פעמיים ולו יכולתי להוולד מחדש פעמיים, הייתי חי אך ורק כדי לעשות שוב מה שעשיתי כבר.

בקרב הליבראלים של כל העולם רווחת הדעה שסאקו ואנצטי היו חפים מכל פשע.

הספר בו אנו דנים נכתב על ידי אמריקאני בעל דעות ליבראליות שהקדיש חלק ניכר מחייו, כדי לב־ חון את הפשע ואת המשפט.

זה ספר הטוב ומעניין כאחד. ה־ מחבר מעיד על עצמו שהוא ניגש לכתיבת ספרו ולמחקר הנושא מתוך הנחה ששני האיטלקים היו חפים מפשע. ככל שחדר עמוק יותר הש־ תכנע יותר ויותר שאמנם צדק ב־ הנחתו זו.

הוא עיין בעדותו של פרד מור, עורך דין ראדיקאלי שהקדיש שנים מחייו להצלת שני הנאשמים. הוא קרא הרבה על קארלו טרסקה שעמד בראש האנארכיסטים באמריקה.

לפתע פרח דבר מדהים. ראסל הגיע למסקנה שסאקו אמנם הרג את שני האנשים באותו בוקר אפריל. ואנצטי לא ירה כנראה. אולם קרוב לוודאי שסייע בהכנת הפשע.

ראסל גילה שעורך הדין מור, היה אומנם בעל דעות קיצוניות אולם השתכנע, במשך חייו שהשניים היו אשמים בביצוע הפשע.

טרסקה, מנהיג האנרכיסטים הודה בשיחה פרטית:

— סאקו היה אשם, ואנצטי היה חף מכל פשע...

חשוב מכל: האקדח שנמצא ב־ רשותו של סאקו בשעת מאסרו נבדק שוב בעת האחרונה והוכח ששני האנשים התמימים מכל פשע אמנם נרצחו באקדח זה.

עובדה מוזרה ואופיינית למדי: מאות אלפי דולרים נאספו עבור שני הנאשמים, אולם אף סנט לא נאסף לשתי האלמנות של הנרצ־ חים וילדיהן.

ספרים רבים נכתבו על הנושא כולל ספרו הנודע של הסופר ה־ יהודי־האמריקאני החשוב, הווארד פאסט שטען כי השניים היו חפים מכל פשע.

ראסל מוכיח את ההפך מזה וקרוב לודאי שהצדק עמו.

יד הרב הרצוג

מכון התלמוד הישראלי השלם

הופיע

משנה זרעים ח"ב

למסכתות שביעית — בכורים

עם שינויי נוסחאות

מכתבי־היד של המשנה והבאות המשנה בחז"ל וראשונים, עם מסורת המשנה, ציונים מקיפים לראשונים, הערות ומבואות עם פקסימיליות של כתבי־יד עתיקים וקטעי הגניזה.

סודרו ע"י חברי המכון

בעריכת: הרב ניסן זקש

מכיל 560 עמ' כולל 48 פקסימיליות

בכריכה הדורה

מסודרת המשנה והתלמוד עם שינויי נוסחאות הופיעו קודם לכן:

משנה זרעים ח"א — 484 עמ'

תלמוד כתובות ח"א — 544 עמ'

מחיר כל כרך — 64.— ל"י

✡

מכון התלמוד הישראלי השלם — בית־וגן, ירושלים

מכירה ראשית:

ביח"ר חיים גיטלר, פיליו 4, תל־אביב

ב"ה

למגידי שיעור,
מורים מחנכים ותלמידים.

הופיעה מהדורה שניה של

קיצור־שולחן־ערוך

מקור־חיים

הפוסק לכל עדה בישראל לפי מנהגיה

מאת הרב חיים דוד הלוי

להשיגו עפ"י ת. ד. 33392
או בטלפון מס' 622159—03
במחיר השוה לכל נפש.

החדירה הסובייטית לסומליה והשלכותיה על המזרח התיכון

מאת ד"ר י. נפתלי

לא הוקדש אצלנו מספיק מקום לבעיית חדירת הרוסים לסומאליה המוסלמית, אף על פי שידוע היה, כי עם פתיחת תעלת הסואץ מחדש, תנצל מוסקווה את המצב לטובתה באזור זה. מיותר להוסיף שכל מקום אליו חודרים הרוסים, הדבר הוא לרעתנו, בפרט באזור הסואץ בו יכולים הם לסגור לפנינו את נתיב המים לאפריקה, אף אם שארם א־שייך תישאר בידינו.

תשומת לב מיוחדת הופנתה לבעיה זו עם הביקור האחרון של משלחת ועדת השרותים המזויינים של ארצות הברית, בראשותו של חבר הקונגרס שמואל סטראטון, שסייר עם חבריו במתקנים שהוקמו בתוך הצפוני של סומאליה, במבואות של הים סוף. בכל זאת, גם אחרי הדו"ח של המשלחה הזאת, לא נתעוררה אצלנו בעיית התבצרות הרוסים בסומאליה, כפי שהתעוררה בארצות הברית וגם בדרום, אשר חלק מסומאליה הוא בידה עד היום.

מי היה מעוניין בפתיחת הסואץ?

ידענו, כי הרוסים היו מעונינים בפתיחת הסואץ, כדי לפתוח בפניהם הדרך למזרח הרחוק, בעיקר להודו־סין, גם כמה ארצות שבמערב, בעיקר אנגליה ואיטאליה היו מעונינות בפתיחת הסואץ, כי נגרמו להן נזקים רבים עקב סגירת התעלה.

לאחרונה נרמז כאילו רוסיה לא היתה מעונינת בתעלה וזאת אחרי שהאמריקאנים עזבו את הוייטנאם. נאמר גם, שידיעות על כך נמסרו מאת הרוסים לירושלים. אולם, היתה זאת טעות להעלות אצלנו מחשבה כזאת ומכמה טעמים: הרוסים אינם רוצים להשאיר את האזור בהשפעתה הבלעדית של סין העיקר — ביצור הרוסים במבואות ים סוף בצורת הכוח, שלהם ההולך ומתחזק בסומאליה המוסלמית שבמזרח אפריקה. עם פתיחת התעלה יכולים הרוסים להגיע בדרך הקצרה ביותר למזרח אפריקה מהים התיכון ומהים השחור.

מבין העמים הגובלים את הים התיכון — יוגוסלאביה דרשה כל הזמן לפתוח את תעלת הסואץ, נשיאה טיטו ניצל כל הזדמנות לדרוש זאת, כי ארצו סובלת מכך. איטאליה טענה כל הזמן, שסגירת התעלה גרמה לה נזקים רבים. שגריר איטאליה בישראל וגם קודמו אמרו בפירוש, שארצם תתמוך בכל הצעה שתוצע לפתיחת התעלה מחדש. גם אנגליה, שאינה גובלת בים התיכון ולא בים סוף הודיעה, שהיא מעוניינת בפתיחת התעלה, כי סגירתה גרמה נזקים כבדים לצי הימי שלה.

מאידך, ארצות ערב הגובלות בים התיכון הסמוכות לתעלת סואץ לא גילו דאגה לפתיחתה מחדש. אף אלג'יריה המסכימה לדרוש בתוקף החזרת כל השטחים הכבושים על ידי ישראל והתומכת ללא סייג במחבלים הפלסטינאים, קבלת הפנים שערך בוטפליקה שר החוץ שלה ליאסר ערפאת בתפקידו כנשיא האו"ם תעיד על כך — הרי פתיחת תעלת סואץ לא היתה בראש דאגותיה. עיקר הייצוא שלה הוא הדלק, לארצות אירופה דרך הנמלים בים התיכון ואין לה דרך בתעלת הסואץ. להיפך, אלג'יריה ניזוקה מסגירת תעלת הסואץ, כי אם הדלק מארצות המזרח התיכון אינו עובר דרך התעלה בגלל סגירתה וצריך לעשות סיבוב דרך כף התקווה הטובה, הרי זה מייקר את הדלק של הארצות האלה.

מעניין, שדווקא אצלנו התחילו להביט בעין יפה על פתיחת התעלה אחרי מלחמת יום הכפורים, אומרים, שפתיחת התעלה ושיקום ההריסות ע"י החוף שעל יד התעלה, החזרת הפליטים המצרים לגור בערים האלה, כל אלה מוכיחים, שפני המצרים לשלום.

אשר לאמריקאנים — הם התנגדו לפתיחת התעלה וזאת מפני שהרוסים היו מעונינים בכך. אולם, מאז מדיניות הדיטאנט חדלו האמריקנים להתנגד לפתיחת התעלה. להיפך, בהיותם מעונינים בהסכם ישראלי־מצרי, הם ראו בכך דרך להתפתחות המשא ומתן בין ישראל לבין מצרים. מה עוד, שסבורים הם שיש להם השפעה על מצרים, לכן אין מה לפחד מהשפעת הרוסים על האזור הזה. אולם, האמריקאנים נתעוררו לאחרונה כשנתגלה להם, שהרוסים הקימו מיתקנים מתוחכמים רבים בסומאליה וכי התעלה נחוצה מאד לרוסים גם בדרכם מהים התיכון ומהים השחור למזרח אפריקה.

חשיבותה של סומאליה המוסלמית

הריפובליקה של סומאליה המוסלמית בצפון מזרח אפריקה, היא ארץ מרעה ביסודה והוקמה לפני כחמש עשרה שנה כתוצאה מהאיחוד של סומאליה האיטלקית עם סומאליה הבריטית. היא מונה כיום כשלושה מליון תושבים ובבירתה מוגאדישו — כמאה אלף תושבים.

לעומת זאת, לא צורפה לריפובליקה הזאת סומאליה הצרפתית עם שטח של כעשרים ושנים אלף קילומטר מרובעים וכמאה וחמשים אלף תושבים. עיקר חשיבותה של המושבה הזאת היא דז'יבוטי, עיר הנמל עם למעלה משלושים אלף תושבים, שיש לה ערך אסטרטגי רב למערב וחשיבות מיוחדת לישראל בכיוונה לאפריקה דרך ים סוף — ולמושבה גופה מבחינה כלכלית־מסחרית. שאר השטח של המושבה הזו הוא כמעט שמם, נמצאים בו רועים ונוודים.

סומאליה המוסלמית אינה מסכימה עם מצב דברים זה, היא דורשת צרוף סומאליה הצרפתית לריפובליקה שלה ובינתיים מסיתה את התושבים לדרוש עצמאות המושבה ולהשתחרר מעול זרים, תוך תקוה שמושבה קטנה זו לא תוכל להתקיים כארץ עצמאית ותצטרף לריפובליקה של סומאליה הגדולה. אגב, הדרישה לצרף את סומאליה הצרפתית לסומאליה הגדולה אינה חדשה, מוסוליני אחרי כיבוש חבש דרש מצרפת את דז'יבוטי בשם איחוד סומאליה כולה. כיום נתמכת דרישה זו בעיקר ע"י לוב, שהעלתה את השאלה בכמה ועידות של האפריקאנים.

מכיון, שסומאליה הצרפתית נחשבת למבצר המערב, התחילו הרוסים להתבצר בסומאליה המוסלמית, ארץ עם חופים באוקיאנוס ההודי ממזרח ועם מפרץ עדן מצפון. הם הקימו מתקנים באי ברברה ובמיבצר באב אל מאנדב — מקום מאוד רגיש לנו, כי הוא השער מישראל לאפריקה.

עם ביסוסם של הרוסים באזור הזה, הרגישו האמריקאנים בשגיאה שלא באו שמה במקום האנגלים. הלוא בדרך כלל, כאשר האנגלים לא יכלו להחזיק מעמד באזור מסויים, היו מפנים אותו והאמריקאנים באו במקומם. כך היה אחרי מלחמת העולם השניה, כאשר האנגלים הודיעו שאין עוד בכוחם להמשיך ולהגן על יוון ותורכיה — הודיע טרומן, נשיא ארצות הברית שארצו מקבלת עליה הגנת שתי הארצות האלה. אולם, לא כן נהגו האמריקאנים כאשר הודיעו להם האנגלים, שאין עוד בכוחם להגן על אזור הסואץ — האמריקאנים לא מיהרו לבוא במקומם.

משלחת השרותים המזויינים של הקונגרס האמריקאני בראשות חבר הקונגרס סטראטון מצאה, שרוסיה מקימה בסומאליה מיתקנים רבי חשיבות ובעיקר באי ברברה, שהקימו שם נמל תעופה גדול עם מתקני תקשורת עצומים. ברור לכל, שאין צורך במקום הזה לנמל תעופה גדול בשביל התעופה האזרחית, אלא מדובר כאן בנמל צבאי רב ערך.

מה שמדאיג במיוחד את האמריקאנים הוא, שהאי ברברה הוא מול עדן. כאשר האנגלים הבטיחו לפני שנים אחרי מהומות רבות עצמאות לעדן ופנו לאמריקאנים למלא שם את מקומם, הודיעו לשמוע, שהאמריקאנים מעונינים שהם יישארו באזור הזה. שר ההגנה של ארצות הברית מקנמארה הסביר אז, שארצו עסוקה במלחמה בוויטנאם. התוצאות כיום הן: חצי האי עדן העצמאי — היא מדינה קטנה ועניה, היא מעבירה את האווירה ההפכה להיות בסיס של המאואיסטים. עדן, שהיתה בימי האנגלים מושבה פורחת תודות לנמל שלה, כיום העיר עדן היא עיר מתה והמושבה הזאת משמשת לבסיס של מהפכנים, שממנו יוצאים תועמלנים לארצות אפריקה.

אמנם, ארצות המערב הבינו את המצב, האנגלים חיזקו את בסיסם באי מצירה השייך לעומאן והאמריקאנים חיזקו את בסיסם בבאחריין, בכל זאת עדן הוא איום ישיר על עומאן ואם עומאן היתה נופלת בידי המהפכנים, הם היו מאיימים על המפרץ הפרסי עם אוצרות הטבע של באחריין, כווית ואולי גם על סעודיה הערבית. האי ברברה בידי הרוסים מול עדן, הוא איום נוסף על האזור ולכן הזדרזו האמריקאנים לתקן שם את המצב. מה עוד, שהנשיא של סומאליה המוסלמית סיאד, הודאשם בתלותו המוחלטת במוסקבה.

כדי להפגין עצמאות — נתנו ראשי סומליה המוסלמית למשלחת האמריקאנית לבקר בכל המקומות, גם באי ברברה כדי להוכיח בכך, שהם עצמם שולטים בכל המיתקנים הצבאיים שבארצם. אבל בסופו של דבר היו נאלצים לומר את האמת, כאשר לא ניתנו לאמריקאנים לבקר במיתקני התקשורת הסובייטיים, גם לא את מיתקני הטילים ומקומות המגורים של היועצים הרוסים. התברר בגלוי, שקיים קשר אמיץ בין סומאליה לבין רוסיה המספקת לסומאלים נשק וציוד מלחמתי רב וגם סיוע טכני.

הערבים השמרנים אינם רואים בעין יפה תלות סומליה ברוסיה ונאמר לנשיא סומליה לאחרונה עת ביקורו בערב הסעודית, שעליו להפסיק בתלות המוחלטת ברוסיה אם רוצה הוא ליהנות מעזרת הערבים. סעודיה גם החזירה את שגרירה מסומאליה.

אבל, בארצות הברית מפקיעים עתה הערכה מחודשת על היחסים עם סומאליה המוסלמית. בודקים מחדש את החוק האוסר הגשת סיוע לסומאליה מפני, שספינות הנושאות את דגלה מעבירות מטענים לצפון וייטנאם ולקובה. סגן שר ההגנה בארצות הברית, ג'יימס נויס אמר, כי ארצו תקדם בברכה הצעה סומאלית להעניק לספינות המלחמה האמריקאניות מיתקני תידלוק.

באב אל מאנדב — השער לאפריקה

זכור בקיצור: באב אל מאנדב נמצאת כאלפיים ושמונה מאות קילומטר מדרום לאילת והוא המעבר מים סוף לאוקיאנוס ההודי. בסביבת המקום הזה נמצאים כמה איים קטנים והידוע שבהם הוא האי פרים. לפני כמה שנים טענו הערבים, שישראל הקימה באי הזה תחנת ראדאר וכי הדבר נעשה בשיתוף עם חבש, הכותה בימיו של הניגוס. באדיס אבבה, בירת חבש, הכחישו את הידיעה הזאת, כשם שהכחישו שלישראל יש בסיסים צבאיים בארץ הזאת.

כידוע, פרצה מלחמת ששת הימים כאשר המצרים חסמו בפני ישראל את המעבר לאפריקה בשארם א שייח. אולם, אין ערך רב לשארם א שייח אם באב אל מאנדב תהיה סגורה בפנינו, כשם שאין ערך לנמל אילת כמוצא לאפריקה אם שארם א שייח תהיה סגורה בפנינו. המעבר בבאב אל מאנדב הוא צר מאד והארצות השכנות הן: מצרים וסודן — ממערב, סעודיה ותימן — ממזרח. חבש היא בסוף הדרך לבאב אל מאנדב ואחרי כן באה דז'יבוטי, הנמל, של סומאליה הצרפתית.

אחרי שיחרור של חצי האי עדן, אם גם סומאליה הצרפתית תזכה לעצמאותה יהיו קשיים לנתיב הימי הישראלי מאילת לאפריקה. הנמל האסיאתי בעדן ומולו הנמל האפריקאני בדז'יבוטי — אם שניהם יהיו בידי ארצות המושפעות על ידי הערבים, הרי ילכו ויגדלו הקשיים על ישראל בדרך לאפריקה.

אגב, על סגירת באב אל מאנדב בעת מלחמת יום הכיפורים נודע לנו רק בעת המשא ומתן על הפרדת הכוחות בסיני. המצרים לא הודיעו על סגירתו, הם טענו שלא סגרו אותו ובכלל הוא שייך לדרום תימן. בכל זאת קבלו עליהם המצרים התחייבות בעל פה לדאוג, שהמעבר ייפתח והם עמדו בדיבורם. הדרום־תימנים ניסו לטעון, שמדובר כאן במים טריטוריאליים שלהם, אבל ידוע שמים הנמצאים בשכנות של מספר ארצות אין להן ריבונות של מדינה אחת, כפי שזה המצב בבוספורוס, הסואץ, פנמה ועוד.

משום כך, לא העז איש לומר בגלוי, שהוא סגר את המעבר הזה בפני ישראל ואנחנו פרצנו אותו, כי טרם הועמד בפני הצורך לעשות זאת. מאידך, עלולים אנו לעמוד לא פעם בפני מצבים קשים בבאב אל מאנדב, בפרט כשנשיא דרום־תימן, עלי, הצהיר לאחרונה, כי בשיחה עם סאדאת הבטיח, שארצו תמלא תוכחה במאבק נגד ישראל ותסגור בפניה המעבר בבאב אל מאנדב. מכאן, הרגישות אצלנו כאשר מעצמה עויינת אותנו מגבירה כוחה בסביבת המוצא מארצנו לאפריקה, כפי שהדבר מורגש לאחרונה, עם התעצמות הסובייטיים בסביבה זו.

פתיחת תעלת הסואץ אינה מבטיחה חופש שיט לישראל. השערים הפתוחים שלנו הם: הים התיכון לעולם הרחב ואילת — לאפריקה. מכאן, הערנות שלנו על כל הנעשה באזור הסואץ, כי ניתן יהיה לחסום בפנינו הדרך לאפריקה בבאב אל מאנדב או בעדן — דז'יבוטי, אם הנמל דז'יבוטי יפול בידי הערבים.

מכאן, גם המסקנה: ישראל כמדינה צעירה תמכה בעקביות באו"ם בעקרון של שיחרור העמים, בכל זאת על מכווני המדיניות שלנו לדעת, כי עליהם לדאוג תחילה להגנת העניינים שלנו מאשר להגנת עקרונות. אם תתעורר באו"ם שאלת העצמאות של סומאליה הצרפתית נזכור שסומאליה עצמאית פירושה סכנת חופש השיט מישראל לאפריקה.

בל נשכח, שכמה חדשים לפני מותו בקר הנשיא פומפידו בסומאליה הצרפתית והכריז שם: ארצי תעשה הכל כדי להבטיח חופש השיט לכל הארצות בבאב אל מאנדב, שער הכניסה אל האוקיאנוס ההודי. בחוגים הרשמיים בפאריס הדגישו אז, שהצהרה זו מכוונת בעיקר כלפי ישראל, כי חופש שיט בבאב אל מאנדב מבטיח מעבר חופשי מישראל לאפריקה.

האיש שהתגבר על החולות הנודדים

מאת א. צבי גבעון

עוד טרם הספיק ד"ר א. דוד צוריאל לפרוק את הפציו בביתו בקרית שמואל, בשכון הפועל המזרחי במפרץ חיפה, ממסעו בברית המועצות והנה הוא שוב אורז את מזודיו למסע ארוך לצרפת ולארצות הברית. ד"ר ד. צוריאל, מוותיקי תנועת תורה ועבודה משמש כיועץ ראשי לייצוב חולות נודדים והוא מנהל תחנת הנסיונות לצמחי חולות במשרד החקלאות, אגף לשמור הקרקע והניקוז.

חולות נודדים

הבעיה קיימת כמעט בכל ארצות העולם. החול שהוא קל במשקלו נודד וגורם נזקים חמורים מאד עד לסכנת נפשות ממש, כשהוא מציף כבישים ראשיים ולפעמים מכסה כפרים שונים. היו מקרים שאוכלוסיה שלמה היתה צריכה לעזוב את כפרם. החול הנודד מכסה אדמה חקלאית טובה ותעלות ניקוז. על ידי מחקר רב שנתי נמצאו שיטות יעילות למניעת סכנות האלה. המחקר הוא תלת כיווני. בראש וראשונה מציאת מיני צמחים מיוחדים המסוגלים ל„כבוש" את החול ולייצבו. מאחר שד"ר צוריאל מצא צמחי מדבר מעניינים שמצוים בטבע בנגב, התברר שהצמחים האלה לא רק מועילים לייצוב החול אלה גם עשויים לשמש צמח מספוא לבעל חי, כאשר הם מובאים לאיזורים נוחים יותר. כדוגמה לכך משמשת „הזיפנודה המדוקרנית". ההצלחה שהושגה בצמח זה נודעה בעולם החקלאי וד"ר צוריאל, הוזמן להרצות עליו בכנס הבוטני הבין־לאומי, שהתקיים הקיץ בלנינגרד.

הכיוון השני הוא השימוש באמצעים תימיים והנדסיים המסייעים לצמחים בפרט בשלב הראשון של השתרשותם, בין אמצעים אלה נמנים גדרות עשויות מחומר פלסטי ורסוסים המים המרוססים על גבי פני השטח והמונעים בעד הנדידה של החול עד אשר הצמחים משתלטים על השטח. כיוון שלישי הוא השמוש באשפה העירונית גלמית המסייעת לצמח בספקה חומר אורגני לחול העקר וממריץ את צמיחת הגדולים, מחוץ להשפעה המייצבת של האשפה כשלעצמה. נוסף לכך שיטה זו עשויה לסייע בפתור בעית סילוק האשפה מן הערים. שילוב כל השיטות הוא בעקרו למנוע אסונות טבע ולהפוך אדמות חול לשטח חקלאי פורה.

בקונגרס הבין־לאומי בלנינגרד

בחודש יולי התקיים בברית המועצות הקונגרס הבוטני העולמי ה־12 שבו השתתפו כחמשה אלפים מדענים משישים ארצות תבל. מדינת ישראל היתה מיוצגת על ידי משלחת של 17 אנשי מדע ממכון ויצמן ברחובות האוניברסיטה העברית בירושלים מכון וולקאן ומשרד החקלאות. הקונגרס התקיים בלנינגרד, העיר השניה בגדלה בברית המועצות. הארגון של הכנס הרב משתתפים היה להפליא. חלק מהמשלחות הישראלית זכה באותות הצטיינות. עבור ההישגים שלהם בשטח הבוטניקה. לד"ר צוריאל ניתן רשות הדבור, מחוץ להרצאתו המקצועית, בחוג הספציפי, לפני האסיפה הכללית, ואחת ההחלטות של הכנס נתקבלה לפי יזמתו של ד"ר צוריאל ברוב גדול, כאשר בדיון על הרצאתו המדענים הרוסיים צדדו עבורה. בלט מיעוט משתתפים מארצות ערב.

המשלחת הישראלית ביקרה בשבת בבית הכנסת בלנינגרד והשתתפה בתפילה. היא נתקבלה על ידי צבור המקומי בכבוד רב ובהתרגשות עצומה. ד"ר צוריאל עשה דרך של יותר משעתיים ממקום מגורו במלון עד לבית כנסת וכשהסביר שהוא בא בלי טלית וסדור עקב חוסר ערוב בעיר, הכירו בו שהוא שומר מצוות, מיד השיבו אותו הגבאים ואת יתר חברי המשלחת במקום ב„מזרח", הגישו לו טלית יפה, חומש וסדור, לא היה מורגש חוסר של תשמישי קדושה.

ד"ר צוריאל נתכבד בעליה לתורה, למפטיר של פרשת מטות־מסעי וכתושב חיפה — עיר הכרמל — הדגיש מהפטרת „שמעו דבר ד'" את המלים, „ואביא אתכם אל ארץ הכרמל", שעליהם חזר מספר פעמים. התפילה — מציין ד"ר צוריאל — היתה מסודרת יפה והחזן ראשי הנעים את פרקי תפילה בנוסח מקובל כשהוא מלווה על ידי שני חזני עזר, שהיו ביחד כעין מקהלה להידור התפילה. נכחו קרוב למאה איש מאנשי המקום וכמעט כולם בגיל העמידה. גם בית הכנסת הנמצא בבנין מפואר עשה רושם מטופל והוא נבנה לפני כתשעים שנה ונמצא במקום מרכזי בעיר, בדפדוף בסדור התפילה מצא את התפילה לשלום המדינה באותיות קדוש לבנה והיא מציינת את ברית המועצות כמדינה השומרת על שלום העולם.

אחרי התפילה התאסף כמעט כל צבור המתפללים בחצר בית הכנסת המגודרת ושם התנהלו שיחות חפשיות בין אנשי המקום וחברי המשלחת הישראלית. היתה התעניינות רבה על כל מה שמתרחש בארץ. אחד מהמקום, שראה על דש בגדו של ד"ר צוריאל את סמל המנורה כסמל מדינת ישראל נוסף לסמל כמשתתף בקונגרס, בקש לקבל את סמל המדינה ובהפך לב נתן לו ד"ר צוריאל את הסמל על בגדו. כשנפרדו בקשו מהישראלים, גם לבוא לתפילה בימי החול לשחרית או למנחה — מעריב.

המשלחת ביקרה במרכז גם במוסקבה, אבל מחוסר זמן לא באו במגע עם היהודים המקומיים, שאותם אפשר לפגוש רק בבית הכנסת. גדולה היתה ההתרשמות מאיזור האוניברסיטה הענקית ומהודרות הספורט בסביבה לחינוך הנוער.

במשך מסעו לארה"ב יארגן הערכה ישראלית על שימור הקרקע באוניברסיטה של מרילנד, ויקיים דיונים על אותו הנושא, ד"ר צוריאל יסייר במרכז הלויני שבארצות הברית לשם לימוד אופן השימוש של האינפורמציה הידע הניתנים על ידי הלוויינים עבור תכנון פעולות חקלאיות ושמור הקרקע. הצלומים הלויניים הם מדוייקים יותר מאשר תצלומי אויר הרגילים והם משמשים היום כאתגר מרכזי לחוקרי החקלאות להפיק תועלת מקסימלית עבור פעולות שדה.

בין כל רשמי המסע שעשה ד"ר צוריאל כשליח נאמן של מדינת ישראל נשאר אצלו הרושם העמוק ביותר בפגישה הקצרה בבית הכנסת בלנינגרד עם יהודי ברית המועצות, שגילו דבקות כה רבה לעם ולתורת ישראל.

הסיכויים והסיכונים שב„הסדר הביניים"

(סוף מעמוד 3)

הסואץ. הסכמנו שתהיה תנועה אזרחית מצרית בין סואץ לרודס, בפיקוח האו"ם, ובמקביל לזה יהיה כביש ישראלי ללא הגבלה. עתה המצרים מסכימים לרצועה בשליטת האו"ם, בה תהיה דרך לרשות המצרים לתנועה אזרחית. במקביל יהיה כביש שלנו לתנועה חפשית, גם צבאית. בסביבות אבו רודס יש בינתיים קושי בסלילת דרך שניה, ויהיה צורך שבקטע מסויים של הכביש ישתמשו גם המצרים וגם האו"ם, בנוסף לשימוש הישראלי הרגיל באותו כביש. אם כך — יהיה צורך לקבוע שעות מעבר למצרים, עד שתיקבע דרך אחרת.

במארס, המצרים דחו תביעתנו להחזיק במיתקנים אלקטרוניים שבאיזור החייץ, תוך הסכמה מצידנו שגם למצרים יהיה מיתקן דומה במקום שייקבע. אמרנו שהדדיות כזו אך תחזק את האימון בלב שני הצדדים מפני התקפות פתע. כאמור, הם דחו זאת. עתה נראה שבסופו של מו"מ ייערך צה"ל במערך הגנתי מוצק במבואות המזרחיים של הגידי והמיתלה. צה"ל יחזיק בשטח שיוכל לחסום את המעברים בפיתחם המזרחי. המצרים תבעו אז שצה"ל יפנה את המעברים כולם. עתה, נותרו רק פרטים קלים לסיכום ולציון על המפה. מצרים מסכימה עתה גם לתביעה, שאז סירבו להסכים לה בתוקף, שישראל תישאר באום חשיבה, בתוספת נוכחות סימלית אמריקנית.

במארס דיברו על „הסכם לשמונה עשר שנים" המצרים דיברו על „לא יותר משנה אחת". עתה נאמר בהסכם שיישאר בתוקפו עד לקבלת הסכם חדש.

אשר להתחייבות מצרית להפחית את הלוחמה הכלכלית בחברות הסוחרות עם ישראל — הרי במארס לא הסכימו המצרים אלא לחברות אמריקניות. בהסכם המוצע מדובר גם על חברות אירופיות ואחרות.

נוכחותם של אמריקנים

היה זה רעיונו של שר הבטחון, שמעון פרס, שכדי לחזק את האימון בקיומו של ההסכם, לא להסתפק בכוח חירום של האו"ם, שבדרך זו אי אפשר ניתן להוציאם מהאזור, אלא להכניס אמריקאים כאחראים למעברים, לאיזור החייץ וכדומה. ארה"ב דחתה זאת. לאחר עיון ובדיקה זהירה הביע הממשל האמריקני נכונות לשילוב אזרחים אמריקנים במיתקני האתרעה. גם בממשלת ישראל נקלט הרעיון של נוכחות אמריקנית אט אט, ובלי התלהבות. מדובר על אזרחים שיוזמנו ע"י שני הצדדים, ישראל ומצרים. ישראל מעונינת במספר גדול יותר, ומיקומם בשמונה תחנות — שש בכניסה [ל]מעברים, בתוך הצירים המחברים שני המעברים, באום חשיבה ו[illegible] המצרי. (במקום 200 אמריקנים צורך לדבר על 180 או 220, כדי לעורר אסוציאציה שלילית ומ[illegible] לב אמריקנים רבים, כי בה התחילו במאתיים אמריקנים...)

אין ספק שבפרטי מיקומם של אמריקנים יחולו שינויים. אך כה ואם כה, הנוכחות האמריקנית מובטחת, גם אם בלב קשה וב[illegible] חברי הקונגרס בעד.

לשאלתי אם אין חשש ש[illegible] יהווה תקדים להצבת אמריקאים במקומות רגישים יותר, כמו [illegible] וכו' ? — השיב שר בכיר ב[illegible] ישראל שאמנם יש חשש כזה. [illegible] הרהור קל הוסיף השר: אינני [illegible] מכלל אפשרות של הצבת אמ[ריקנים] גם במקומות אחרים...

סעיפים רבים לא יפורסמו

לא כל סעיפי ההסכם פורסמו. יש לזכור שישנם הסכמים מסובכים ומורכבים. יש הסכם [ישר]אלי—מצרי, בעיקר בתחום הגיאוגרפי. יש הסכם ישראלי־אמריקני, בתחומים רבים ושונים. [יש] הסכם מצרי־אמריקני. ויש הסכם שולש ישראל—ארה"ב—מצרים. התחייבויות שבהבנה, שבהסכם התחייבויות כתובות והתחומות [illegible] מכים ובמפות.

חלק מן הסעיפים יישארו בסו[ד] [illegible] כן בנושאים צבאיים הכתוב [illegible] על כן אמר רה"מ, רבין, לסיע[ת] מערך" שבהסכם המוצע הגע[נו עם] ארה"ב למישור שלא היה בינ[ינו] [illegible] מתו עד כה.

אין ההסכם המוצע הסכם טוב. נראה, וזו גם דעת כמה המומחים הצבאיים, כי לאחר ההסכם — אם אמנם יתקבל — [illegible] ישראל מוגנה ומבוקמת ב[illegible] התולשים על פתחי המעברים. [illegible] תישאר בהפקידיה. סוף סוף אין [illegible] ישראל פועלת בחלל [illegible] כל מרחבי התימרון שבידיה, א[illegible] בלתי מוגבלים. אין להתעקש [illegible] „הסדר כולל" דווקא כשאין סי[illegible] הבטיח לעצמנו „גבולות בני הג[נה]".

השיקול חייב להיות — באיזו [illegible] יהיו מעמדנו הבינלאומי ו[illegible] איתנים יותר, בהעדר הסכם [illegible] היערכותנו בקווים חדשים לפי [הס]כם המוצע? מובן שהתשובה [illegible] תהיה מובנת וברורה יותר באם [לא]חר שנדע מה מבטיחה לנו [illegible] כתשובה ל„מה מלאה".

רה"מ, שרי הבטחון והחוץ [illegible] חים שבתחום זה קיבלנו הבטח[ות] התחייבויות משודרות. מותר [illegible] שרה"מ והממשלה כולה באמ[illegible] הכרזותיהם שהם דנים בכל פ[illegible] בכל סעיף בהסכם המוצע, הן [illegible] חשבות עליונה בשיקולי הבט[חון] ממשלה יודעת היטב שאם בסיב[illegible] שר איכשהו להתבקה, אותה [illegible] לגבי רמת הגולן, ובוודאי זו [illegible] שונה להלוטין התמונה לגבי [illegible]

אנו עומדים לקבל הסכם קב[illegible] סום שאפיו צבאי, בכל הנוגע [illegible] רים. ההיתורים שלנו הם לטוב[ת] מצרים, בעוד שאת התגמולים א[נו מק]בלים מן האמריקנים, וזה כב[illegible] שונות „הקוף שבאליה". אלו [illegible] לעשות ובג'ונגל המדיני־תבוני [illegible] אנו חיים, חייבים להיאחז ב[illegible] זה זו, להוכחת מדינתנו [illegible] התירה לשלום.

בלב מלא חרדה, כל סכנה [illegible] כויים, שרק אלקים יודע מה [illegible] אביתי יותר, אנו מצפים לה[illegible] ההסכם, שבא יהוה סיכוי מה ב[illegible] השורות באזורנו. נקווה ונייח[ל] [illegible] שינוי כזה הנך מעקב עיניך, [illegible]

היהודים מודאגים

(סוף מעמוד 7)

ארץ, הם מבקרים בה לעתים מזומנות, לרבים מהם בני משפחה שעלו ממקסיקו ארצה.

„זו יהדות תוססת הקשורה למסורת היהודית. על כן כואב פעמים לראות שליחים הבאים מישראל שאין להם כל ידע, ולו הקלוש ביותר בעניני דת. יהודי ממקסיקו, גם אם אינו דתי, יודע לראות שליח מישראל, העולה לתורה ואינו יודע את הברכות בע"פ, ועליו לקרוא אותן מהכתב. שלא לדבר כבר על ברות אחרות הגורמות לכך שתהיה רתיעה מן השליח והוא מחטיא את מטרתו".

*

„הדרת בי"ד" — מ"ב שנה מכהן הרב דוד שלמה ראפאלין בקהילתו, מדי שבת במשך 42 שנה דורש הוא בעניניה. „מה אני כבר יכול לחדש להם" — עתה, בהגיעו לזקנה, רוצה הוא לפרוש, ולבלות את שארית חייו בארץ, לצד נכדו, בן בנו שנפטר כאן. אולם, כל זמן שלא אמצא מחליף מתאים לא אעזוב את משמרתי. זו קהילה הזקוקה לספחת הראויה לרב בעל שם.

עד אז ימשיך לעמוד על משמרתו. במשך 42 שנה ליקט אוסף גדול של מכתבים שהחליף עם גדולי תורה בעולם הדנים בבעיות הלכה, בין היתר שמורים בידו מכתבים מהרב חיים עוזר גורודנסקי מוילנה ומרבים אחרים. אבל ליבו מאז ומתמיד בירושלים. „בעצם אומר לנו הרב באידיש ליטאית עסיסית, מאז יומי הראשון רציתי להיות בירושלים".

— הכפורה הגעה, מאת מקדונלד, הוצאת בוסתן, 144 [עמ'].
— הדרך לבריאות ואורך ימים, מאת מיכאל נורן, ה[וצאת] בוסתן, 320 עמ'.
— משפט עברי ותרבות [יה]דות ספרד, ארבע הרצאות ש[נית]נו בעת כינון הקתדראות למ[שפט] עברי באוניברסיטת בר־אילן.
— כרם ציון השלם, אוצר ה[לכות] א"י, ביאורים, חדושים וחקרי הל[כה] בירורי דינים ופסקים במצוות ה[תלויות] בארץ, בעריכת הרב יצחק [illegible] מאל, הוצאת מדרש בני ציון, ירושלים, תשל"ה.

הקובץ הרביעי של המסך [illegible] הלכות א"י, מוקדש להלכות ש[illegible] [illegible] רבני ובעשר שני. במדור [illegible] ישנים חידושי תורה כאת [illegible] עזר־נחום, הרב צ"פ פראנק, א"ז מלצר, הרב משה הקיה, ב[illegible] בחלק השני בירורי הלכה מ[illegible] דורנו.

האוניברסיטה העברית בירושלים

שנת היובל תרפ"ה — תשל"ה

המחלקה למינהל תלמידים | המשרד לקבלת תלמידים

רישום מועמדים לשנת הלימודים תשל"ו ללימודי „מוסמך" ותעודה

רישום המועמדים לשנת הלימודים תשל"ו ללימודים לקראת התואר „מוסמך" וללימודי תעודה יסתיים ביום ו', כ"ב באלול תשל"ה (29.8.75) — פרט לתחומי לימודים לידם צויין תאריך שונה.

הפקולטה למדעי הרוח
תעודת הוראה לבתי"ס התיכוניים וביה"ס לחינוך — הרישום הסתיים

הפקולטה למדעי החברה
החוג לפסיכולוגיה — הרישום הסתיים

ביה"ס למינהל עסקים

הפקולטה למתמטיקה ולמדעי הטבע
ביה"ס למדע שמושי וטכנולוגיה

הפקולטה לחקלאות
הפקולטה למשפטים
המכון לקרימינולוגיה

ביה"ס לעבודה סוציאלית
לימודי מוסמך ברווחה ובעבודה סוציאלית;
המרכז להכשרת מנהלים למרכזים קהילתיים — סיום הרישום — 31.10.75.

הפקולטה לרפואה
מדעי הרפואה הבסיסיים
באוקסולוגיה
בריאות הציבור
תעודה באופטלמולוגיה

ביה"ס לרוקחות

המעוניינים יירשמו במשרד לקבלת תלמידים. טפסי הרישום וה„מדריך לתלמיד החדש" ניתן לרכוש תמורת 8 ל"י (ע"י פניה אישית או בכתב) ב„אקדמון", גבעת רם ירושלים 91999, ת.ד. 41, ירושלים. ללא צרוף המחאה על הסך הנ"ל לא יישלחו הטפסים והמדריך; חיילים בשירות חובה יקבלו את הטפסים והמדריך חינם, אישית או לכתובתם הצבאית.

המועמדים ימציאו גליונות וציונים למזכירות הפקולטה אליה הם מבקשים להתקבל (מועמדים לפקולטה למדעי החברה מתבקשים להמציא את גליונות הציונים ב־3 עותקים).

מועמדים לפקולטות: מדעי הטבע, מדעי הרפואה, רוקחות, ספרנות וארכיונאות ועבודה סוציאלית — חייבים לפנות לפקולטה לשם ייעוץ מוקדם וקבלת טפסי הרישום.

בוגרי מוסדות להשכלה גבוהה בחו"ל יירשמו במשרד לתלמידי חו"ל, הר הצופים, ירושלים.

בוגרי האוניברסיטה העברית בירושלים המבקשים להמשיך לימודיהם באותה הפקולטה, יירשמו במזכירות הפקולטה.

צעדת ירושלים תשל"ו

24 ספטמבר 1975

רבבות צועדים ישתתפו השנה בצעדת ירושלים. טפסי הרשמה ניתן להשיג בכל סניפי בנק הדואר בארץ.

מפקדת הצעדה

ד. צ. 1010

לצה"ל

דרושים באזור ת"א

1. כורכים.
2. התכי עץ.

בפרטים יש לפנות לד. צ. 2129.

למסדרי קדושין בארץ
הרבנות הראשית לתל־אביב — יפו מבקשת להודיע לה אם פלגש יניק והרמן בת ציון ת. ז. 411269, בעלת תעודה גירושין מס' 5355 מת"א מיום כ' אייר תשל"ו נרשמה אצלכם לנשואין.
הנ"ל מוצעת, כי תעודת הגירושין שלה אבדה.

המזכירות

למסדרי קדושין בארץ
הרבנות הראשית לתל אביב—יפו מבקשת להודיע לה אם אברמוביץ שרה ת.ז. 5008610 בעלת תעודה גירושין מס' 49100 מיום כ"ט ניסן תשל"ב נרשמה אצלכם לנשואין.
הנ"ל טוענת, כי תעודת הגירושין שלה אבדה.

המזכירות

— הכרם שיהודה עם אברהם יהושע השל, מאת א. ה. אלחנני, פ. פלאי וק. שטרן, מוסד השל, — ירושלים, תשל"ה.
— מקדם לילות, זכרונות, מאת ישראל גלרטר, אלף, ת"א, 216 עמ'.
— היונים שלי, שירים לילדים, מאת רבקה נוהה, אלף, ת"א.

אין צורך לבוא לסניפי בנק טפחות!

גם אחד בלבד!

גזור ושלח את התלוש המצורף
אנו נמציא לך בחוזר את המידע והמסמכים לצורך הצטרפותך לתוכנית.

טפחות 90,000

הפתרון לדירה־לך או לילדיך

* חסכון בסכומים בהישג ידך.
* משכנתא כפולה מסכום החסכון, לא צמודה, בריבית 6%–12% בלבד!
* ריבית והפרשי הצמדה על החסכון, פטורים ממס הכנסה

סניפי בנק טפחות:
ירושלים — אשדוד
תל אביב — נתניה
חיפה — נצרת עלית
באר שבע

לכבוד
„טפחות" בנק משכנתאות לישראל בע"מ
רחוב הלל המלכה 9, ירושלים

נא לשלוח אלי טפסי הרשמה וחומר הסברה נוסף על התכנית החדשה „טפחות 90,000"
בברכה,

שם השולח: ____________
כתובתו: ____________

טפחות
בנק משכנתאות לישראל בע"מ

עיריית חיפה

אנו עונים לך ב־24 קוים נוספים!

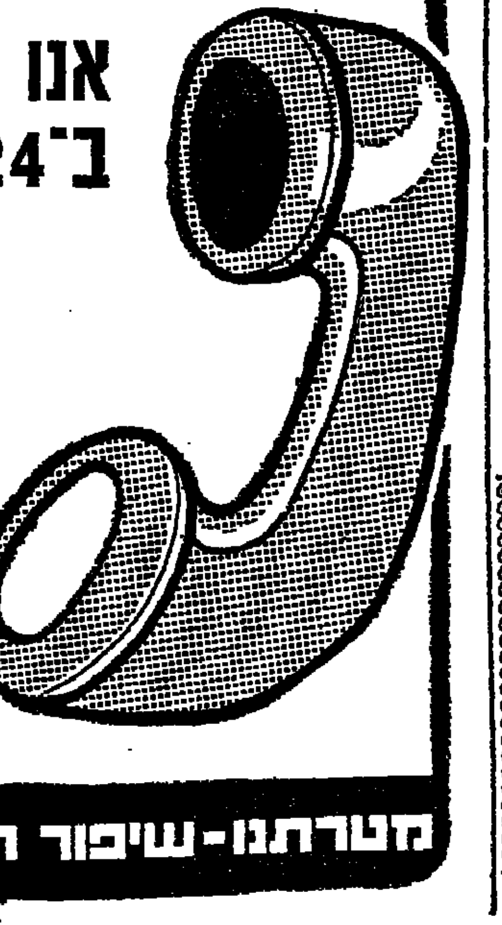

במסגרת פעולותינו לשיפור השרותים העירוניים וכדי להקל על האזרחים להתקשר עם העיריה, הפעלנו בימים אלה מרכזת טלפונים אוטומטית ובה 39 קוי טלפון מהם — 20 קוים לשיחות נכנסות (לעומת 7 קוים עד כה) מעתה, יהיה לך יותר קל להשיג את העיריה: חייג 640775 ו־20 מספרים עוקבים עומדים לרשותך.

גלה נא הבנה לתקלות אפשריות בימים הראשונים להפעלת המרכזת החדשה.

מטרתנו־שיפור השירותים לאזרח!

מוסד הרב קוק

ת. ד. 642 ירושלים

יצאה לאור חוברת תסו—תסז של
"סיני"
ירחון לתורה ולמדעי היהדות
בעריכת
ד"ר יצחק רפאל

בתוכן:
אחת עטרה הלכות מתורת רס"ג / הרב יוסף קאפח. סוד ה' ליראיו — שיר חדש לרבי שלמה אבן גבירול / ד"ר דב ירדן. על במה מלים במדרש הגדול / פרופ' דניאל שפרבר. על מנהגי משפט / ד"ר זאב פלק. שיחזור הגירסה המקורית במשנה לאור הגמרא הראשונים / ד"ר אברהם ארזי. בירורים בעניני נדות / הרב ד"ר אליעזר ברקוביץ. מיבנה עד אושא / יעקב א. אפרתי. לתולדות הפולמוס על כתב־יונם באיטליה ומקורותיו / גרשון כהן. עוד ל„כל המקדש אינתתא דרבנן מקדש" / פרופ' ישראל פרנצוס. בנתיבי חסידות איזביצא—ראדזין / הרב ש"ח פרוש / ספרים חדשים.

דמי חתימה לשנה: —.16 ל"י

משרד ההפצה: תל־אביב, רח' אלנבי 87, טל' 615036

הופיע ונמצא למכירה
ספר
זכרון תרועה
בירור מקיף של שיטות הראשונים בסוגיות תקיעת שופר במסכת ראש־השנה עד לפסק ההלכה בשלחן ערוך תר"ב
מאת
יצחק שולת (גרינשפן)
712 עמ', בכריכה נאה. להשיג בחנויות הספרים.
בוגרי וכושה במחיר מיוחד נא לפנות לת. ד. 7629 ר"ג
עבור „זכרון תרועה"

שיחה עם הרב שלמה דוד ראפאלין

יהודים מודאגים מפתיחת משרד אש"ף במקסיקו

מאת שמחה אהרוני

„הידיעה כי ממשלת מקסיקו מעיינת בפתיחת משרד ... בארצה — גרמה דאגה רבה בקרב היהודים בארץ — אומר לנו הרב דוד שלמה ראפאלין — הרב ... של ליהודי מקסיקו העושה כעת בישראל.

אומר הרב: „הדאגה נובעת גם מן העובדה שהיחסים ... אנשי הקהילה הערבית המתגוררת במקסיקו לבין בני ... הלה היהודית הם טובים ביותר, הדבר מתבטא בין ... בקשרי מסחר ועסקים. הקמת משרד של המחבלים ... להעכיר את האווירה הטובה השוררת ביניהם:

40 אלף יהודי מקסיקו חיים ובשלווה בקרב האוכלוסיה ...ית, בצד עיסוקים פורחים ...ב. זאת קהילה מגובשת מאד ...הא ב־50 שנותיה מערכת פ־ ...יוכית ותרבותית, הקימה ...ת קהילתיים המספקים את כל ...ם הדתיים היהודיים של הב־

...ם של יהודי מקסיקו, מתגור־ ... בשר הבירה ששמה כשם ה־ ...ן, ואילו מספר קטן של יהודים ...רים בשתי ערים נוספות. ב־ ...משפחות מתגוררות בגואדלחרה ...פר הזה בעיר מונטריי. לאח־ ...קמה קהילה יהודית בעיירה ...ונה — השוכנת ליד הגבול עם ...ב. ברם, בעוד שבמונטריי הצ־ ...תושביה היהודיים לארגן חיי ...ה סדירים, קיבלו רב, שוחט ו־ ... בית ספר יהודי ובתי כנסת, שבשתי הקהילות האחרות, אין ... מוסדות קהילה מסודרים. אין ... שוחט ואין להם רב. יהודים ...קים לאוכל כשר נאלצים ל־ ...ד העברת מצרכי מזון מעיר ...ה.

...ם היה שוחט והיה רב בכל ...ה במרחבי מקסיקו", — אומר ראפאלין, כשהוא מלקט את המטופה „אבל, היהודים שגרו ...ות הקטנות פחדו להשאר שם ...עקרו לערים הגדולות, דבר ש־ ...ור מספר ערים ללא יהודים ...ים.

...לה לתפארת

...ה במקסיקו העיר, קמה קהי־ ...ית לתפארת. „זאת קהילה מ־ ...זה ביותר הן במבנן והחברתי ו־ ... ביחסה האוהד לכל נושא יהודי ... העיבוש התפתח עקב המצב ...יה של מקסיקו. לארץ זו קשה ... לקבל אישור הגירה, והיהו־ ...המתגוררים בה הם בניהם ... שני ושלישי של היהודים ש־ ... מאירופה למקסיקו לאחר מל־ ... העולם הראשונה" — ... הרב הראשי ליהודי מקסיקו. ...ב ראפאלין מכיר היטב את ק־ ...ת. הוא עומד בראשה זה 42 ... מאז יום בו הגיע מאירופה ...אברך צעיר שעזב את ספסלי ...ת „סלובודקה" ו„מיר". מאז ...עומד בראש הקהילה, ומבצח על ...לות הדתית שלה. „זוהי קהילה ...עקב המבנים המיוחדים השונים ...רצת השנים. למעין משפחה גדו־ ... במשך הזמן נתהוו אלו באלו, ...ר המשפחתי ניכר היטב בחיי ...לה. כיום כאשר הולכים לחתו־ ...מגשים את אותם המוזמנים ש־ ...ות עמם בחתונה שבערבה הם ... לכן, כמעט כל אחד קשור משפחה עם השני.

... רבים יכולים להתגאות כי הם ...ים את בני קהילתם. לרבה של ...יקו יש סיבה טובה להילחם ...הרב בני הקהילה הצעירים בני ... השני והשלישי, ערך הרב את ... הנשואין ולאחר מכן השתתף ...ריתי של בניהם וכן בשאר ה־ ...ות.

...אמר הרב „ועמיסי לפני באתי ... עכוני את סקס הנשואין ה־ ...בקהילה. אגב, זהו זוג צעיר, ...יום בוגרי „יבנה" בית הספר ה־ ...ר הדתי במקסיקו. הקהילה ה־ ...ית במקסיקו היא צעירה יחסית, ... נוסדה, למעשה בשנת תרפ"ב ...ד יהודים מאירופה, בעיקר מ־ ...ית, רוסיה ורומניה. עוזבו את ...תיהם, עקב המצב הכלכלי ה־ ... ששרר לאחר מלחמת העולם ... שונה והלכו לחפש מקום מחיה

...ממסע הנדודים עבר דרך מק־ ... בשאר חלק מהם במקום. אלו ...באו מספר קטן של יהודים, ... מדמשק. אז הקימו את ה־ ... שלום, שקראו לה „גדוד־ ... — זה שמה של הקהילה ...חום.

... „גדוד ישראלי"?

...בעניין — אומר הרב הראשי ש־ ...הקהילה ניתן בשל מעשה ש־ ...א בגלל המשמעות שלה. ...כי בתחילה ניסו „יהודי־ ... להתחבר אל הקהילה של ...דים „מורקים" ואכן תחילה ... באותו בית־כנסת, כך עשו ...בי שבת. אולם, בליל פורים ... „יהודי דמשק קוראים את ...ה מקום יותר, ואילו יהודי ... מאחור יותר. משום מה לא ... שום בין הקהילות, וכשהגיעו ... אירופה לבית הכנסת לקריאת ...ה, סיימו כבר קודמיהם את ... לא היתה ברירה, והם נא־ ... לכת להתפלל בבית פרטי. את ... את המניין הראשון, באותו ה־ ... המרוחקים שבעיר, מאז קר־ ... „גדוד־ישראל" — השם ...ה. את הקהילה עד היום", מו־ ...הרב, „בזמן האחרון פנו מספר ... מהקהילה וביקשו לקבוע לה ...ויש, אולם הרוב הגדולים להש־ ... את השם שקבעו מייסדיה, ... המייסדים הראשונים של הקהי־ ... לא נשארו רבים, אולם אלה, דאג־ ... בעוד מועד להנחיל לבניהם את ... היהודית, שתרה בבתיהם ... ובתולים. בני הדור השני ... בני הדור השלישי יונקים ... אידיש, יהודים מתוך הד־ ... מסורת יהודית. ... הישוב היהודי במקסיקו, עושה ... כדי לשמור על מסורתו היהו־ ... — מדגיש הרב ראפאלין ... „אשר בשואי התערבות היא ... במחנה מכל ארצות ... ואין ספק כי אחד הגור־ ... העיקרים להישגה זו היא ה־ ... שרוב היום (כ־80% אחוז)

היהודים קיבלו חינוך יהודי ולמוד בבתי ספר יהודיים.

החינוך היהודי תפס מקום מרכזי בפעילות הקהילה. חמשה בתי ספר גדולים מצוים במקסיקו הבירה בל־בד. נוסף לכך ישנם בתי ספר יהודיים, בגואדלחרה, מונטריי ואפילו בעיירה הגבול טיחואנה.

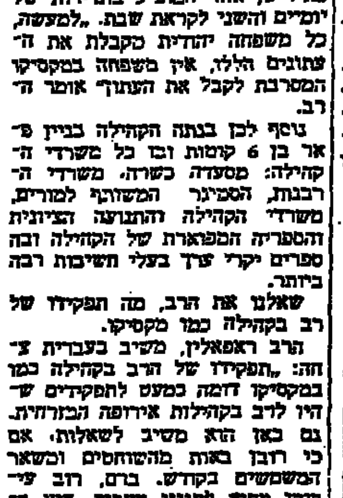

הרב ראפאלין

ברם, בשנים האחרונות ניכרת ירידה במספר היהודים השולחים את בניהם לבתי ספר יהודיים. הדבר אמור גם כלפי בית הספר הדתי „יבנה" — שבו כיתות מגיל הגן ועד גמר בית הספר התיכון. אם ל־פני מספר שנים הגיע מספר התלמי־דים לשיא של 800 ילד, הרי שהשנה ירד מספרם כמעט עד מחציתם. „את הסיבות לתופעה זו", מסביר לנו הרב הראשי של מקסיקו: „העובדה שממשלת מקסיקו החליטה לפני מ־ספר שנים, להקציב סכומים עצומים לקידום החינוך. עד אז היו בתי ה־ספר הממשלתיים בחזקת מוסדות נחשלים, בבניינים שלא תוקנו ולא שופצו. ברם, הדור שונה לבלתי ה־כר בשנים האחרונות, בבתי הספר הממשלתיים הגיעו לרמת לימודים גבוהה ביותר, בתי הספר תוקנו ב־בנו מבנים חדשים, ורמתם השתוות ואפילו עלתה על בתי הספר הפר־טיים. נוסף לכך העיר גדלה, היהו־דים התעשרו, עברו לגור במקומות מרוחקים יותר, בוילות בפרברי ה־עיר. לא פשוט הוא לשלוח ילד קטן, אפילו באוטובוס של הקהילה, לבית הספר היהודי, הנמצא במרחק של שעה וחצי נסיעה לצד אחד ושעה וחצי נסיעה חזרה מידי יום ביומו".

החינוך בהתפתחותו

מוסיף הרב: „עתה מתנהל הרישום לבתי הספר לקראת שנת הלימודים הקרובה. אני עוקב מקרוב אחרי ה־נעשה בבית הספר „יבנה" והדברים אינם כה ורודים. בית ספר זה, נוסד לפני 33 שנה, כשלומדים בו — 38 תלמידים. הוא הגיע לשיא פריחתו בראשית שנות השבעים, ועתה החל מעט לרדת.

בית ספר זה הוציא מחזורים של תלמידים שהמשיכו את לימודיהם ה־תיכוניים, מי בישיבות גבוהות ב־ארץ ומי בישיבות בארה"ב. בית ספר זה הוא גם הגרעין של ארגון בני־עקיבא — אחת התנועות המ־פורחות והפעילות ביותר במקסיקו.

אכן, נשתנה הדור. אבל גם כיום אפשר למצוא מתפללים בבית כנסת הלומדים דף גמרא בשעות הערב. „המשרד הזאי" אומר הרב ראפאלין: „שאלי הם אנשים צעירים, בעלי־בתים בגיל צעיר שנולדו במקסיקו והתחנכו בה, והמתאספים מידי ערב ללמוד דף גמרא בצוותא".

יחסם של השלטונות אל היהודים הוא הטוב ביותר אין בעיות. ברם, פה ושם מורגשת איזה תגזה ביחס זה. הדבר מוצא את ביטויו בצורה ברורה, דווקא בלימודים הגבוהים.

„כיום קשה מאד ליהודים להת־קבל לפקולטה לרפואה, קשה לקבל מקום, קשה ביותר לזכות במילגה, הדברים אומרים דרשני".

יש גם בעיות מסוג אחר. באוני־ברסיטה שבעיר גואדלחרה, לומדים כ־300 נערים אמריקאים באוניבר־סיטה המקומית ורובם בפקולטה ל־רפואה. 100 מהם הם יהודים שרובם כבולם במצוות לדתיים, בכל אופן לא הצליחו להשיג לעיר זו שוחט ולפ־חות שם מסעדה כשרה. אנו עושים מאמצים להסדיר הדברים לקראת ה־שנה הבאה.

ואם יש מעט בשואי התערבות, ה־ד שהדברים מתבטאים רק בנשואין אזרחיים. „במשך 42 שנה שאני מ־כהן כבר במקסיקו קרה רק פעם אחת שיהודי הכיר את דתו והתחתן בכנסייה" — אומר הרב ראפאלין. „ר־גם בנשואי התערבות, כ־80% אחוז מבקוקאיו אלה „הגר הגויי" מתגייר.

חיים קהילתיים למופת

הרב ראפאלין הוא רבה של קהי־לת „נדחי־ישראל" הרבה הראשי של יהודת מקסיקו. במונטריי ישנו רב נוסף. ישנו גם רב קונסרבטיבי. ב־רם, בכל עסקי הגרות, הנשואין והג־ירושין אין הוא מתערב, היות ו־הקהילה מקבלת רק את פסק דינו של הרב ראפאלין.

במקסיקו הבירה — 5 שוחטים — ואילו במונטריי שוחט נוסף. ישנם שני מוהלים ואלו נוסעים ממקום למקום. „אין כיום אפילו משפחה אחת במקסיקו שמוותרת על מוהלי" — אומר לנו הרב בסיפוק.

ואגב, קהילה מלאת פעילות יהוד־ית. ששה בתי כנסת בעיר, שבים כולם מלאים מידי שבת ואילו בימי ... ובמיוחד בימים נוראים צר הב־קום מלהכיל את כולם. ויקחם ליש־

ראל היא רבה. הקהילה במקסיקו נמצאת באחד המקומות הראשונים בין הקהילות היהודיות בעולם, ב־מפעלי הבונדס ובתרומות לגבבית.

פעילות הקהילה מקבלות גם כימד חוק בנושאים חברתיים. בעיר ה־בית הקימו „מרכז מכבי" זהו מרכז ספורט ונופש, כשמכלל ביותר ובת־שב בין מרכזי הספורט מסוגו כאחד היפים בעולם. לכאן מגיעים בני ה־נוער המבוגרים לבלות את זמנם, אם בקריאה או בשימוש באחד מ־ענפי הספורט.

הקהילה מוציאה גם שני עתונים באידיש, אחד המופיע בתדירות של יומיים והשני לקראת שבת. „למעשה, כל משפחה יהודית מקבלת את ה־עתונים הללו, אין משפחה במקסיקו המסרבת לקבל את העתון" אומר ה־רב.

נוסף לכך בנתה הקהילה בניין פ־אר בן 6 קומות ובו כל משרדי ה־קהילה: מסעדה כשרה, משרדי ה־רבנות, הסמינר המשותף למורים, משרדי הקהילה והתנועה הציונית והספריה המפוארת של הקהילה ובה ספרים יקרי ערך בעלי חשיבות רבה ביותר.

שאלנו את הרב, מה תפקידו של רב בקהילה כמו מקסיקו.

הרב ראפאלין, משיב בעברית צ־חה: „תפקידו של הרב בקהילה כמו במקסיקו דומה כמעט לתפקידים ש־היו לרב בקהילות אירופה המזרחית. גם כאן הוא משיב לשאלות, אם כי רובן באות מהשוחטים ומשאר המשמשים בקודש. ברם, רוב עי־סוקו מחוץ לעניני הצבור. הוא ב־עניני אישות, כולל השכנת שלום־בית, כל אנשי הקהילה פתוח אל הרב בעניני אישות, וכמעט אין וד־רינים. היה פעם נסיון מצד הרב הקונסרבטיבי לטפל בענינים אלה אולם עד מהרה נסוג בלחץ הקהילה שלא הסכימה לכך. בשמרה על ה־עקרון שהציבו מייסדיה שהקהילה הזו היא קהילה דתית ושתפקידה ל־טפל בכל הבעיות הדתיות.

דרכו של הרב ראפאלין לכס ה־רבנות במקסיקו היתה מקרית. ה־אברך הצעיר, תלמידו של ר' מרדכי אפשטיין, גאלין, כרבים מחבריו ל־נטוש את הישיבה ולחפש מקום מ־חיה. „עשיתי מה שאחרים עשים ר־שמתי פעמי לארה"ב. אולם שם היו קשיים לקבל ויזת הגירה, כפי ש־יהודים רבים אחרים עשו, הלכתי ב־עקבותיהם, יצאתי לקובה כדי לש־הות שם מספר חודשים ומשם לחזור לניו יורק. ברם, בקובה לחצה עלי הקהילה היהודית להשאר, ונשארתי עמם שלוש שנים. אז ביקש ממני אחי שהגיע למקסיקו שאצטרף א־ליו. הצטרפתי ומאז, משנת 1933 אני מכהן כרבה הראשי של הקהי־לה".

יהודי מקסיקו קשורים בישראל

„יהודי מקסיקו קשורים לישראל, זו תוצאה מהחינוך הזוקה היהודית המושרשת אצל כל אחד" אומר הרב ראפאלין. „רבים מהצעירים עולים לארץ אם ללמוד או להכשרה. ברם, גם אלו שלא עולים קשורים עם ה־

(סוף בעמוד 6)

„מקדש מעט" שנעזב באיטליה שוקם בת"א

מאת חיים פיקרש

משגורשו, לפני עשרות בשנים, אחרוני יהודי המ־סו בעיירה סורינו ורצ'ליל ישובנו בעירה המרכזיות של איטליה, כמו נשכח גם „מקדש המעט" המרשים, שהוקם מכספי תרומות ה־„עמך" והנדיבים, בליבו של הגיטו המקומי. אך ב־מורדת נמים ושנים, ולמ־רות נוראותיהן של מלח־מות, שגררו הרס ואבדון, נשתמרה הזוהו של בית כנסת זה, שבימים אלה שוקם, שוחזר ונקבע מח־דש, ב„קרית המוזיאונים" בתל־אביב.

בית כנסת זה, על ארון הקודש הנאה המרשים, ה„אלמימר" עשוי העץ, הגברשות יקרות ה־ערך, עזרת הנשים, ושאר הקי־שוטים ומעשי הריקמה והבד הססגוניים, ניצב כיום, במרומי הגבעה בסמוך למבנה המוזיאון לאתנוגרפיה ופולקלור, במבנה בסגנון מיוחד שהקימה עיריית תל־אביב.

בית כנסת זה הנושא מצוה את שמו של ר' חיים ויסוריו מודנה ז"ל — „ארון היים". הוא אחד מ־40 בתי הכנסת שהר עלו ושוחזרו במרוצת הצי היובל האחרון, בידיו של ד"ר ש. א. נבון, אך כתגדרת רבים „הוא עולה ביופי חזותו על בתי הכנ־סת האחרים".

ואמנם, המבקרים בתוכו, חשים ביופי הזה הפרוש עליו וחזרו שלא הועם, למרות הפתכות המנים ונטישתו החפוזה „הפ־קרתו" בידי גויי העיירה שם, באיטליה.

הקמתו של בית כנסת זה ב־צפונה של תל־אביב והצבתו ב־„קרית המוזיאונים" של מוזיאון הארץ, בתאפשרה הודות לתרו־מתם ולאדיבה של ד"ר דוד ברונו מודנה ורעייתו ממילאנו, „קרן בית אלרך" מתל־אביב, העירייה ואגודת ידידי מוזיאון הארץ.

מה ייחודו של „מקדש מעט" זה? —

בית הכנסת נמצא, כאמור, ב־מרכז הגיטו היהודי של סורינו, העיירה האיטלקית הקטנה הח־בויה בין שדות האורז הנודעים של מחוז ורצ'יליי. הוא הוקם בבנין נפרד משאר בתי הגיטו, ואולם התפילה שלו, שבקומתו העליונה, התאים יפה למספר האוכלוסין היהודי המועט, אשר עם הקמתו, בשנת 1750, שהו בו 6 משפחות יהודיות בלבד.

הבית נבנה בבניה מיוחדת במינה. ספסלי המתפללים סודרו לאורך הקירות הארוכים. והכניסה היתה מצד מערב, ובמרכזו נקבע ה„אלמימר" עשוי העץ, שממדיו, יחסית, היו צנועים בהשוואה לארון הקודש הגדול. בימה זו, סיפר ד"ר ס. רוזין, מהשוכני חוקרי עברו של „בקודשי דמעט" באיטליה, הושב מילאנו כיום, נבנתה בתקופה מאוחרת יותר. התכנון הפנימי של אולם התפי־לה התאים רק במידת מה לנהוג הספרדי המקובל לגבי סידורי הפנים של בתי כנסת עתיקים אלה.

את תשומת הלב תופסת במיו־חד הוזתו של ארון הקודש הנאה בעל הממדים הגדולים, יחסית, שנבנה בין שני עמודים צבועים בצבעי לאקה, בירוק הזהב. ארון הקודש מקושט בחלקו העליון בשני לוחות הברית, עליהם נר־שמו עשרת הדיברות באותיות זהב על רקע שחור. על דלתות הארון פנים המקדש שבירושלים ומעל הדלתות — נוספה קונכיה גדולה ומוזהבת. ארבעת האפי־יונים עשויים עץ ומצופים לאקה, שיכשו תמוכות לוילונות של החלונות ולארבעת המנורות ש־מעל לארון הקודש.

אגב, המנורות הזקופות העב־רשות עשויות ממתכת מוזהבת. נאים במיוחד ויקרים הם גם כורסאות המושבים של פרנסי הקהילה הקטנה וכן ספסלי ה־מתפללים.

ואמנם בהמלך שיחזור הקמתו של בית כנסת זה, הושם דגש מיוחד לשמירה על יחודו, מקו־ריותו וערכו ההיסטורי של בית הכנסת.

השלמת שיחזור הקמתו של בית הכנסת הועתק מעיירת סו־רינו, וקביעתו בתל־אביב היא יום גדול עבורנו — הטעים מר דוד דוידוביץ, מנהל המוזיאון לאתנוגרפיה ולפולקלור, העוסק מזה שנים במחקר של בתי־הכנסת. הוא אשר חיבר מחקר מיוחד להכנון הפנים של בתי־הכנסת באיטליה, שמתוכו מת־בהרת שיטתם וגישתם של יהודי איטליה להקמת בתי הכנסת, תוך שימת דגש לנחיות המתפללים. ובצד אלה בולטים המאמצים המרובים לקביעת היופי החזותי של „מקדשי מעט" אלה.

המבנה החדש, האוצר בתוכו את בית הכנסת המשוחזר, על תשמישי הקדושה ואביזריו הנא־רים, נבנה לפי הדגם של בית הכנסת האיטלקי ואף הריהוט שבתוכו הותקן בתואם למקור.

ואמנם, עתיד בית כנסת זה למשוך אליו אלפי מבקרים, שכן הוא מרשים ביופיו, למרות שנו־תיו והטלטולים שעברו עליו.

מי יירש את כסאו של ספיר?

מאת שאול מייזליש

זו הפעם השניה, תוך שנתיים, שאריה דולצ'ין, גזבר הסוכנות, מוצא עצמו בתפקיד יו"ר בפועל של הנהלת הסוכנות וההסתדרות הציונית. הפעם הראשונה היתה עם מותו של א. פינקוס, והשנייה — עתה — עם מותו של פנחס ספיר.

שלא כבפעם הקודמת, עת הסיר דולצ'ין את מוע־מדותו כשנודע לו שספיר מועמד לכהונה הרמה, מתכוון דולצ'ין ללכת להתמודדות רצינית „כנגד כל מי שיתייצב מולי".

דולצ'ין, איש ההנהגה המתונה של הליברלים, מקובל בחוגי מפלגת ה־עבודה. הוא גם קנה לו שם ומעמד בסוכנות היהודית כאיש ארגון ו־מינהל המסוגל להשתלט על הגוף הגדול הזה. וכאשר למפלגת העבודה אין מועמד בעל שיעור קומה, שמ־סוגל להתמודד על התפקיד. אין פלא שנשמעים קולות כמו זה של רענן וויץ, האומרים כי „לא נורא אם נאפשר לדולצ'ין למשול שנתיים ב־כיפה. אבל צריך לדאוג שבגזברות ישב איש שלנו".

מותו הפתאומי של ספיר, הותיר מבוכה וחשף את „האוצר הריק" של הגדולה במפלגות ישראל, באישים בעלי יוקרה וסמכות המסוגלים לר־שת את ספיר. למפלגת העבודה אין רוב מוחלט בתנועה הציונית, ומשום כך עליה להציב מועמד בעל שיעור קומה.

כאשר נפטר פינקוס ז"ל, הציבו כמועמד את נשיא האוניברסיטה ה־עברית, אייב הרמן. היום — שוב הועלה שמו. אבל בלית־ברירה. שכן אישים שמידות מעילו של הדיר תפורות בדיוק עליהם — מסרבים לקחת את התפקיד.

דולצ'ין ויתר על התמודדות כנגד ספיר שכן העריך את ה„איש החזק" במפלגת העבודה, שויתר על תיק בממשלה והעדיף להקדיש זמנו לעם היהודי בתפוצות, לעלייה ולקליטה. היום מסרב אבא אבן, לקבל את התפקיד. רק מתוך חשבון אחד: שמא יתפרש הדבר כאלו גמר אומר לסיים את הקריירה הפוליטית שלו ולהתמסר לעניני התנועה הציונית.

אבא אבן אמר לי: „אני מכיר בחשיבות התפקיד, ובעוצמתו הב־לתי־רגילה בחיי העם היהודי. בכל זאת אסרב, גם אילו תאוחדה הכנ־סת כולה בנושא זה בעדי..."

אבן איננו יכול להסתיר את מר־רותו המצטברת, מהחלל הפוליטי הריק בו הוא נשאר עתה. הוא מש־לח חיצים לגבי הנהגת ה„עבודה" ומדבר על תפקידו הפוליטי — שפוד שטחי פעולה רבים פתוחים בפניו. אבא אבן נפגע, ללא ספק, ממותו של ספיר. שהיה בין הבודדים ב־צמרת מפא"י שזכרו כי גם אבא אבן נמנה על צמרת זו. ספיר היה היהודי שהביע עמדו בפני יצחק רבין על שאבן לא הוזמן „לפורום המוביל" וחשוב לבקרים היה מע־לה את שמו כמועמד להצטרפות לממשלה כשר בלי תיק. כדי לשפר את „מאזן מפא"י, ברשימת שרי העבודה. אלא שאבן סרב להיות שר בלי תיק, והוא מסרב בתוקף להע־נות להצעות לכהן כיו"ר הסוכנות.

אבן אמר לי כי יעמיד את עצמו ל„רשות התנועה" ברשימת מפלגת העבודה בבחירות הבאות. הוא יודע שהוא נמצא בינתיים מחוץ לזה. ההססה של המקרה הפוליטי אך הוא מקווה שהקפאון יפשיר, והוא ימצא את המקום ההולם במערכה הפוליטית הבאה. עם זאת, אין להוציא מכלל אפשרות שאבן ייענה להצעה לשמש כנשיא ההסתדרות הציונית — ומח־שבה לחדש תפקיד זה, בנפרד מכהו־נת יו"ר הנהלת הסוכנות, הובשלה השבוע אצל יהושע רבינוביץ וה־מזכ"ל מאיר זרמי, כשדנו ביניהם על „היורש". שר האוצר, יהושע רבינוביץ, ואיש החזק של מפא"י בתל־אביב, מראשי ה„גוש", שסרב לקחת חלק ביוזמת ספיר להחייאתה מחדש של חטיבת מפא"י, היה רו־צה מאד שאבן יסכים לקבל על עצמו תפקיד של נשיא התנועה ה־ציונית ואז אפשר יהיה להשאיר את תפקיד היו"ר בידי דולצ'ין. אבל הוא מודע לאפשרות שאבן יסרב, ולכן זרק לחלל שמות נוספים ר ביניהם: יוסף אלמוגי.

האיש שהבטיח לשרת את חיפה במשך 4 שנים, ועושה זאת במסי־רות, עדיין לא אמר „לאו". הוא גם לא אמר „כן". הוא אמר: „שמעתי שזורקים את שמי לחלל. איש לא פנה אלי, כשיפנו — אחליט". „אם כי לא נראה שהוא יעזוב את חיפה, אין מוציאים מכלל אפשרות, ש־תשובתו המשתמעת לשתי פנים של אלמוגי, אולי טומנת בחובה את ההסכמה של אלמוגי לתפקיד. הס־כמה שבוודאי תפתיע רבים, אם כי התפקיד הולם את האיש, והאיש את התפקיד. אלמוגי רמז למקורבים, ש־אם ייענה בחיוב, הרי יהיה זה מתוך הסכמה מראש שהמינוי חל רק ל־תקופה של שנתיים בלבד, ואז יחזור הוא למרוץ על תפקיד בממשלה, ובזירה הפוליטית הפנימית, מחוסר מועמדים מתאימים, הועלו מועמדים, שבימים כתיקונם — היו „בלתי ריאליים" לחלוטין, כך הוזכר שמו של שגרירנו בחו"ל, יוסף (ג'ו) תקוע, המשמש היום כנשיא אוני־ברסיטת הנגב. תקוע נהנה מאהדת מנהיגות יהודי ארה"ב אלא ששמו נמחק כיד מפנקסו של יהושע רבינו־ביץ, בשל זהותו עם אנשי רפ"י. „גם שר הבטחון וגם יו"ר הסוכנות זה יותר מדי" אומרים מקורבי שר האוצר. הוזכר שמו של יצחק נבון, שעל אף היותו איש רפ"י, הריהו מקורב ואהוד בחטיבות אחרות ב־מפלגה, בשל דיעותיו המתונות. אלא שח"כ נבון, שהוא היום יו"ר ועדת חוץ ובטחון, רואה עוד עתיד פתוח לפניו, בשטח הפוליטי, ולכן מעדיף שלא „לעבור" לסוכנות.

קבוצת פרופסורים התאגדה סביב אישיותו של משה דיין. כמועמד הו־לם. אנשי־הרוח המהדעים, ורובם אנשי חיפה, רואים בנושא המשרה הרמה אדם המסוגל להיות מנוף ל־עידוד העליה, ולעורר מחדש את הרעיון הציוני ברחוב היהודי. במ־יוחד, בכל הקשור לדור הצעיר, ה־מחפש שאר־רוח לאידיאולוגיה בצד המגביות ואסוף הכספים. מבחינה זו, לדעתם, הולם דיין את ה־תפקיד, שכן בנון־קונפורמיזם שהוא מייצג הוא מסוגל להלהיב ולהמ־ריץ את נושא העליה והתנועה הצי־ונית בכללה, ולעורר התלהבות ב־קרב יהודי העולם. אלא שכמו ב־מקרה של אבן ואלמוגי, אין דיין רואה סוף פסוק לדרכו הפוליטית. משום כך ידחה דיין כל פנייה ל־הכנס לתפקיד. אם היה עושה כך ונענה בחיוב, היה תוסף הרבה כאר־בי־ראש הנדוד־שינה מקברניטי ה־מפלגה היום, ומסיר סימן־שאלה טורדני, המהלך עליהם כצל.

בצד שמו של דיין הוזכר גם שמו של יגאל ידין. אך ספק אם האחרון יעזוב את קתדרת המחקר, ויקבל על עצמו משרה זו.

כך או כך, מול המחסור במועמד בעל רמה שיעמוד נגדו, שופע דול־צ'ין בטחון שאכן הוא יירש את כסאו של ספיר. נהנה מהעובדה ש־בוחר פה־אחד על־ידי כל חברי ה־הנהלה, לתפקיד היו"ר בפועל. הוא מאמין שיותן לו הקדימים להיות ה־יו"ר הרשמי.

משפטן תלמיד חכם

(סוף מעמוד 4)

אישי, על ידי הטיבות־חוק מקוריות של המחוקק הישראלי גופו. שנים הם בעיקר חוקי הכנסת הדנים בענ־יינים אלה: א) חוק שיווי זכויות האשה, תשי"א; ב) חוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין) תשי"ג. בקיאות והריפות רבה, השקיע המח־בר בספרו הוא עד היום מקור חומר לא יסולא בפז הן לסטודנט בתלמוד הן למשפטן המקצועי.

כך דרכו של תלמוד

מטרת ספרו השני בשם „כך דרכו של תלמוד", שיצא בתשכ"ב מטעם פרסומי הפקולטה למשפטים של ה־אוניברסיטה העברית, הוא לקרב לדע־תו של אדם בן זמננו, על דרכי החשיבה של חכמי התלמוד, לקרוע חלון אל העולם. המופלא של ה־דיאלקטיקה התלמודית. הנחתו של המחבר היא, כי ההלכה העברית כולה בנויה על המשפט, הוא מגולל על פני יריעה רחבה הקטיגוריות המשפטיות של התלמוד, צורות ה־ביטוי ודרכי ההגדרה שלהן.

בהקדמתו לספר, קובע המחבר: התנ"ך הוא ספר פתוח לכל. אף האגדה היא פתוחה לכל על ידי עבודתם של ביאליק ורבניצקי. ואי־לו התלמוד, שתונבו עליו דורות על דורות בישראל, שרבן לו תוך בדי־זות מוהרת בקרן זווית של ירכתי התרבות שלנו. לדעתו של זילברג, אשמים בכך מוריו מחנכיו של הדור, ועובדה היא שגם הסופרים המאמ־נים וגם הסופרים ה„חפשיים", עדיין לא מצאו שיטה ודרך להערכת נכו־נה של התלמוד. מבלי לזלזל בערכן הרב של המונוגרפיות השונות, ב־נושאים תלמודיים שונים, הרי מפוקפק הוא אם מחקרים חלקיים אלה, אפי־לו ברמה מדעית גבוהה, יצליחו לשרש את הדיעות הקדומות שהשת־רגו כלפי היצירה התלמודית, דרוש לנו קודם כל חקירת התלמוד בכללו והבנת האקלים המיוחד שבו, על ידי בירור ענייני ביקורת של דרכי ה־הגיון וצורות ההבעה שלה. לפי הנ־חתו היסודית ש„התלמוד הוא יצירה משפטית", הוא מנסה להאיר את הרעיון מצדדיו השונים.

בפרק הראשון של הספר על אופיו המשפטי של התלמוד, דן בחלקו בעניינים שבין אדם לחברו הן בענ־יינים שבין אדם למקום. הנה נאמר במסכת שבת דף פ"ח: „ויתייצבו בתחתית ההר" — מלמד שכפה הקדוש ברוך הוא עליהם הר כגיגית ואמר להם: אם אתם מקבלים התורה מוטב, ואם לאו שם תהא קבורתכם" אמר רב אחאי: מכאן מודעה רבה לאורייתא, לאמור: במעמד הר סיני נכרתה ברית בין הא־ל ועמו, והוה טעון הסכמה בין שני הצדדים ודו לא היתה כאן. שהרי צד אחד כפה את רצונו של הצד השני. ובפרק השני מדובר על המשנה יקודמה וניסוחה המופשט ופירושה המצומצם על ידי כשגיות ובדיותות מאוחדות. בפרק שלישי נידון על המובן של הביטוי „הערמה על החוק" באמצ־עות החוק גופו. הפרק הרביעי דן על מידות ושעורים. בפרק החמישי מדובר על דין וטעם. הפרק הששי מבאר מה בין הוראות החוק וביזוי החוסר. הפרק השביעי דן על שלר־שת מיני הירושה של המשפט העברי. בפרק השמיני עוסק המחבר על ה־צורך של יצירת ספר חוקים ישראלי, כושתת על עקרונות יסוד של המש־פט העברי.

מלאכת מחשבת הם פסקי הדין שניתנו זילברג כשופט בית המשפט העליון והם משמשים עד היום חומר לימודי במדרגה ראשונה לשופטים, לעורכי דין ולתלמידים בשתלמים במשפטים.

הסיוע מארה"ב

(סוף מעמוד 3)

הסיוע, רוב סעיפיו מעוגנים בהסד־רים כזה שנים וארה"ב עבדה בהם גם בעת שהיחסים היו מתוחים ל־מדי. ההסדר משפיע על ההיקף ה־מוגדל, כך הדבר גם לגבי מידת האטרקטיביות של אמצעי ההבראה וה־פנימיים.

והעיקר: הבטחות הסיוע האמריקאי לעתיד מגבירה את התלות שלנו בו, אפשר בהחלט לצפות כי זה יהיה השוט והגזר בשבילנו בדיוניה ה־מדיניים לעתיד לבוא. מכל שנתמכר לסיוע יותר — במקום לנסות להגור לעצמאות כלכלית, במחיר ירידה מ־סוימת ברמת החיים — הרי התלות שלנו באמריקאים תגבר וממילא ה־מחיר שנדרש לשלם יהיה גבוה יו־תר.

אם אמנם נקבל עתה סיוע מוגבר במחיר ההסכם — ולעניין זה לא חשוב עוד אם הדבר הוא נכון או מוטעה — חשוב הוא כי ננצלו ל־צרכי תשתית בסיסית. בשום אופן לא כדי לשמור על רמת חיים שו־טפת. רק בדרך זו נבטיח לעצמנו כי הסיוע לא יגביר את התלות ולא יפגע במאמצים להבראה עצמית.

ימי אלול בבני־ברק

מאת נ. גולן

ימי אלול בבני ברק: בקרים של סליחות, ותקיעות שופר. אי אפשר להמלט מקול שופר בעיר. טרם שחר, מקדימים זריזים לסליחות, ומבתי ה־כנסת עולה קול השופר ומעיר את השכנים אל יום אלול נוסף: „היתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו?" מעיר מז־כיר המועצה הדתית המקומית.

כאשר כחממת החמה את גגות בני־ברק שומעים בחצרות סילסולים של תקיעה, שברים, תרועה, מפי בעלי־תקיעה מתאמנים. בשעות ה־צהרים נוטלים הילדים את שופרות האב ומכניסים גרונם במלאכתו ועד מניינים של מנחה מאוחרה או ערבית מוקדמת, עדיין אומרים סליחות ועדיין שומעים קול תקיעה, בבתי הכנסת של הספרדים.

הרב יחזאל זאיד, רב חומני באחד מבאות בתי הכנסת ובתי המדרש, סיפר לנו: אין עוד עיר בארץ פרט לשכונות אחדות בירושלים, בה מר־גישים את אלול, כמו בבני ברק. כל כמה מאות מטרים נמצא שטיבל, בית כנסת או בית מדרש. מראש חודש אומרים אצלנו סליחות והמאחרים אומרים אותם גם אחה"צ. בשבוע שלפני ראש השנה אין רחוב ואין חצר בלא קול שופר. ועוד סימנים מיוחדים לאלול בבני־ברק: בבית הכנ־סת של מופיעות נשים זרות, מאלה שלא באות לתפילה במשך השנה, ומשלשלות צדקה לקופות או תורמות לבית הכנסת. וכשגבאי מכריז כי ביום פלוני בשעה פלונית ידבר הרב בענייני תשובה — מתמלא בית הכנסת קהל רב, בתוכו בולט מספר הצעירים ותלמידי הישיבות.

עם התחלת „הזמן"

ימי אלול, כידוע, עומדים גם בתחילת ה־זמן בישיבות. בני ברק מתמלאה אברכים שחזרו מחופשה, או באו מערים אחרות ומארצות אח־רות, ללמוד בה. הופעתם ניכרת בעיר הקטנה. גם בבתי מסחר לספרי קודש ותשמישי קדושה חילה בחודש זה תנועה ערה. באחת מחצרות „רחוב רבי־עקיבא, סמוך לשלט גדול הכורז: „הרכו סתי"ם" ומבטיח להתקין ספרי תורה ומזו־זות, מצאנו במרתף בית מסחר גדוש ספרים ובו יהודי עבדקן ההדר עינים, שסיפר: „בענף שלנו — עכשיו ה„סיזון". תלמידי הישיבה באים לק־נות גמרות חדשות, ספרי מוסר וספרי קודש. סתם יהודים „באים מזוזות לבדיקה". הוא כראה עריכה של מזוזה עטופית בנייר על שולחנו. „ויש גבאים הבאים להשיג סופר סת"ם לתיקון ספר תורה ישן או להתעניין ברכישת חדש".

ואגב כשם שלא תלך ברחוב מרכזי בעיר בלי לראות על כל צעד בתי כנסת ובתי מדרש, כך לא תלך בה צעד בלי לראות שלט של בית מסחר לתשמישי קדושה. השלטים, המודעות וה־הכרזות — הם פרשה נפרדת. די בהם כדי להזכיר בהלך ברחובה של עיר את חרדת אלול.

כבר בבנינים שבין רחוב ירושלים לרחוב רבי עקיבא נתקלת העין במודעה מודבקת מכתב שדרשה רבנים „ואב"ד צפשטיין" בראשם. ה־מאיימת ומטילה חרם ונידוי על מי שיכניס לביתו את הטלוויזיע" ר"ל, תועבת ד' המשחיתה כל חלקה טובה" וסופה שתביא על ההורים בה הרס בית ומשפחה.

הנחה לסכך לסוכות

אתה מתהלך במורד הרחוב ורואה על לוח מודעות מודעה: אנחנו מוכרים סכך לסוכות עם אפשרות הובלה עד בית הקונה. הנחה של 10 אחוזים לקונים סכך בראשית אלול. מודעה אחרת מבשרת הופעת ספר חדש בהלכות ראש־השנה ואף היא מבטיחה הנחה „למקדימים". מודעה שלישית מטעם המועצה הדתית מבטיחה בדיקת תפילין ומזוזות ללא תשלום. ומספרת על עצרות תשובה מרכזיות בבתי הכנסת. הנה שלט של חנות ספרים: אתרוגים, לולבים והדסים למשלוח לחו"ל. אנחנו נכנסים פנימה. החנות מלאה מו־רות „בית יעקב" הרוכשות אצלטים וספרי לימוד לקראת שנת הלימודים החדשה. המסחר בארבעת המינים, כמסתבר, הוא רק ענף צדדי של אלול, במקום זה אשתו ובתו של בעל הבית, עוסקות ההזיל של בני־ברק העוסקות במסחר כדי שהבע־לים יוכלו ללמוד תורה, שרודות בקהל הלקוחות. ואגב, ההגיעה בחנויות עדה גם בענף ההלבשה ובחנויות בגדי הילדים. שאלנו לאפשרות המש־לוח לחו"ל ולמחיריהם וסיפרו לנו כי שליחת אתרוג ללונדון או לניו־יורק עולה סביבות 25 ל"י. אם נרצה להוסיף הדס ולולב לחבילה נאלץ להוסיף עוד 50 ל"י. מסתבר שאנשי בני־ברק מרבים לשלוח אתרוגים לקרוביהם בתפוצות. והתאריך האחרון למשלוח הוא כשבוע לפני ראש השנה. רחוב אחר. חנות אחרת: „ברכו דברי קודשה". בחלון הראוה — פמוטי כסף, כלי בש־מים ואתרוג, קערת סדר, קופסות חביצת בירוסת, להבדיל, מחזורים מצופים בלוחיות כסף כעומ־רות אבנים טובות וכדו. בתוך החנות אשה מבוגרת בפאה נכרית מדברת עברית מהולה באידיש ומספרת: „אצלי במשך רוב החדשים נכנסים תיירים שרוצים מזכרת מארץ הקודש, קונים למשל לוחות ספירת העומר, שופר איל לבתי כנסת, בבריקלין או מחזורים. באלול, לפעמים נכנס גם גבאי מבני־ברק או בעל תקיעה".

מחירו של שופר

כמה עולה שופר בהבאי האינפלציה של היום? „אפשר להשיג שופר הגון במאתיים ל"י רוח" היא אומרת „אבל יש גם באלף"... לעומת השופרות היקרים לגדולים, מוכרים היום בבני־ברק גם שופרות פלסטיק לתינוקות, שלוש ל"י האחד. בכל חנויות הצעצועים. שופרות בצעצע לא ראינו חנות צעצועים אחת, בלא השופרות הללו. בחנות בגדי ילדים הסביר לנו זבן מכיסקף שהכובע יורד על כידותיו: „ערב פסח וחדש אלול הם שני הזמנים המקובלים לקניית בגדים בבני־ברק. רוב הנשים קונות דווקא עכשיו שמלות חדשות לחגים, ובגדים חדשים לילדים, מכעל ועד פיפה. כאשר נכנסים לבית הכנסת בחג רואים מיד שכל הילדים לבושים בבגדים חדשים — זהו המינהג, וממילא זוהי עונה השיא במסחר. באלול יש פדיון לכל הסוחרים בעיר. זה מתחיל בחנויות דגים ואיטליזים, דרך טקסטיל ובלנטריא ועד תשמישי קדושה ותכשיטים".

לא הרחק משם שוב בחצר — משרד מצפע של אמרגן. אכן, גם אמרגנות קיימת בעיר. בעל המשרד, יהודי אדמוני שזקנו יורד על כידותיו, נראה בעל מלאכה. אבל על קירות החנות ראינו מודעות רבות על הופעות „ילדי סורינכי מקהלת ישראל, והמוזיקה למיניהם: „כל זה שייך לקיץ" הוא אומר במשיכת כתף כשנכנס אלול — אני מפסיק את כל המופעים בבני־ברק. בקיץ, בזמן החופשה — אפשר להשתעשע בחזנות ובמקהלות. באלול מתחיל ה„זמן" בישיבות, וראשי הישיבות מתנגדים לבידור שלטו בשל ביטול תורה. כמובן שאני חייב לשמוע ולקיים".

אל עולם הישיבות, הנזכר שוב ושוב בפי אנשי בני־ברק — לא חדרנו. אבל תלמיד ישיבה שביקש לשמור על אלמוניותו סיפר לנו כי אלול בישיבה זו תקופה מיוחדת של התעלות ולימוד אינטנסיבי. קוראים הרבה ספרי מוסר, שומעים שיחות מפי ראשי הישיבות בענייני תשובה, ראשי המתיבתות מזרזים את התלמידים לחשבון נפש, להכאה על חטא וללימוד „מהמידי". מדי פעם מופיעים המשגיחים, ללא הודעה, באולם הישי־בה לראות אם אין מתרשלים בלימוד, והוסיף לנו על כך הרב זאיד, כי מקובל בחודש זה גם לומר בישיבה מזמור מסויים בתהילים. „מזמור אל להשנים לאסף" לשם ההתעלות הנעשה.

סגולה נוספת להתעלות הוא לימוד הזוהר. על דלת „בית מדרש לעלובי" בראשו של גרש מעלות הלול מצאנו פיתקה מבודיקה על הופעתו על ספר הזוהר בענייני הזוהר. בראש הפיתקה נאמר כי כבוונה ללמוד הזוהר הקדוש באלול לשם טהרת הנשמה והגוף והו גם סגולה לביאת המשיח וחזוה הגאולה, בשל קירבת יום הדין אברך אחד מלומדי בית המדרש, שלבושו העיד עליו כי הוא מן הקיצוניים שבעדה החרדית, הסכים לומר תוך הסתרת פנים, כי בבית מדרש זה, כביתר בתי המדרש בעיר נהגו להרבות באלול בדברי מוסר ובלימוד מסכת ראש השנה.

באוירה של לימודים

התשוקה ללימודים אחרי ימי הקיץ חלוה־טים בהם התרופפה האווירה, מוצאה ביטוי גם במוסדות החינוך של הבנות. אמרה לנו מורה בבית־יעקב. מנהלת ביה"ס לשעבר: „ערב הימים הנוראים חוזרות הבנות אל ביה"ס — וכל תכנית הלימודים מושפעת מאווירת הימים האלה. אני למשל נוהגת להקדיש שלוש דקות של השיעור הראשון כל יום, בי"ט אלול עד ראש השנה, לשיחות מוסר בכתות הגבוהות, ואילו בכתות הנמוכות אני מעודדת את התלמידות להתוודות על מעשים לא־חיוביים ולהגיע להחלטות שיפור ההתנהגות לקראת. השנה החדשה. כלו־מר — לחשבון נפש. אצלנו מרבים גם ב־שעורי דינים (דיני הימים הנוראים וסוכות) בבאורי תפילה — כדי שהילדות תוכלנה להבין את מה שהן אומרות במחזור. ובמחשבת ישראל — כדי לשוחח ולהסביר את המשמעות המוסרית והמחשבתית של הימים הנוראים ולהכינן למאמץ הנפשי הגדול של חזרה בתשובה וחשבון הנפש".

על כך שהדרך מן ההגות אל המעשה ברורה וגלויה לתושבי העיר — ראינו במשרדי המועצה הדתית. בימי אלול מתעוררת החרדה שמא נפל פסול בתפילין או במזוזות ונמצאו ישראל עוברים בשוגג עבירה שיש לתקנה. מאות תפילין ואלפי מזוזות מובאים בימים אלה לידיו של מזכיר המועצה לבדיקה. אגב, בעשרה אחוז מן התפילין ובשבעים אחוזי מן המזוזות אכן נמצאים פסולים. בצד שרות זה, הניתן חינם, נשלחים ספרי קודש לבתי הכנסת — מחזורים, סידורים, „משנה־ברורה" וכדו, כדי לענות על צרכי הקהל הגדול המצטופף בבתי הכנסיות של בני־ברק בימי החגים וכדי להעשיר את ספריית בתי ה־מדרש. גם עצרות התשובה נערכים עתה בכל בתי הכנסת המרכזיים, הקהל הבני־ברקי ש־לנושאים אלה" אומר מזכיר המועצה „ואשר הוא רואה את המודעות שלנו ברחוב — זה מבטיח הרבה משתתפים לכל עצרת".

הנה אפיזודה קטנה בה ניתקלנו בסוף סיורנו המכחישה אף היא את בני־ברק של אלול. במשרדי אחת המפלגות הדתיות מצאנו אם צעירה בפאה נוכרית עומדת עם שלושה ילדים, אחד בעגלה אחד בזרועותיה ואחד אוחז בשמל־תה, ומחכה בסבלנות לתורה, כדי לשלם מס: „בדרך כלל אני משלמת בסוף החודש, כי תמיד יש דברים חשובים יותר על מה להוציא את הכסף" אמרה. „באלול, אם אחכה עד סוף ה־חודש — לא תשאר לי פרוטה ביד, בגלל הקניות לחג, אז אני משלמת כבר עכשיו, שלא יצא חס וחלילה שאכנס לשנה החדשה עם חוב ישן..."

هكذا من الاصل

مكتب من الاحتل

נרשמו לנשואין

הרבנות הראשית והמועצה הדתית תל־אביב—יפו

[illegible]

רבנות ראשית והמועצה הדתית חיפה

[illegible]

הרבנות המקומית — קרית־שמונה

[illegible]

בתי קולנוע

ירושלים

שעות ההצגה
בימי חול — 4.00—7.00—9.00

אורנע
שבוע 6
אליס לא גרה כאן יותר

ארנון
שבוע 2
ביליבי

הבירה
דו קרב ביום הדין

קיטשל
שבוע 9
סנוקר

תל־אביב

אסתר
שבוע 3
עבנואל

גורדון
שבוע 4
פוליאנה

גת
שבוע 2
אלף לילה ולילה

חן
שבוע 2
וולדו פפר הגדול

סינרמה
שבוע 9
סנוקר

פאר
שבוע 7
האיש שהימר על חייו

דרייב אין
שבוע 2
10.15
קוראים לי טריניטי

חיפה

אדמון
שבוע 2
הגנב מבגדד

חן
האטלס הגדול בעולם

אורלי
שבוע 6
זהו בדור

אורה
שבוע 3
דצמבר החם

באר
שבוע 9
סנוקר

עצמון
שבוע 4
וידויו של מנקה חלונות

מירון
התקפת הנמר

רון
שבוע 2
כוכב עליון

„אמרי שמאי"

(סוף מעמוד 4)

(דף פ"ח ריש עמוד א') תתיכה ספק של הלב ספק של שומן ואתי עד אחד ואמר ברי לי דשומן הוא דהימן, ומפרש רש"י בזה"ל דהא הדאי פייכא לן, דסמכינן עליה כל זמן שלא נחשד, דאי לאו הכי אין לך אדם אוכל משל חבירו, עכ"ל, ויש להוסיף עוד בדברי רש"י בגיטין (דף ב' ע"ב) ד"ה ומשני בזה"ל „שהרי האמינה תורה כל אחד ואחד בישראל על הפרשה תרומה ועל השחיטה ועל ניקור הגיד והחלבים" עכ"ל.

כדאי לציין, בדבר האמור, בתחילת המחבר למצוא את המקורות של דין והנהג וכו'. יבעברנו על הספר מצאנו רק במקום אחד, שהמחבר מציין שלא הצליח למצא מקור להדין, בהלכות סעודה: „ואל תאכל תבשיל מקדירה שלא בשלו בה עליה יום". כותב המחבר בחה"ל: לא ברור לי מקור זה, בשום מקום אחר, (עמוד פ"א) והיוצא מן הכלל מראה על הכלל, על עוצם הבקיאות של המחבר, ועל גלוי המקורות הגלויים והסמויים כנ"ל.

עם הופעת הספר, נתוסף נדבך חשוב בספרות ההלכתית והמדרשית.

מבצע ללא תקדים לראש השנה!

מחיר פרסום לדגם החדש

2295 ל"י בלבד!

במקום 2995 ל"י

חסכון של- 700 ל"י*

כולה עשויה מתכת! מתאימה לכל ארון

במחיר ובתפירה אין לה מתחרה!!

BROTHER

דגם Sewmaster 720 אולטרא אוטומטית

בין שאר קבלה מלאי של הדגם שכבש את השוק בארצות הברית ובאירופה, ו ההזדמנות לרכוש מכונת תפירה אוטומטית, בעלת ביצועים של מכונה יקרה הרבה יותר - במחיר פרסום מוזל ב- 700 ל"י לתקופת המבצע!

הוכחי בכל התכונות הבאות:

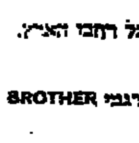

- כולה בנויה מתכת ללא גוף פלסטי. היא תשרת אותך שנים רבות.
- כב דוגמאות רקמה אוטומטית נוסף למגוון הדוגמאות ברקמה חופשית.

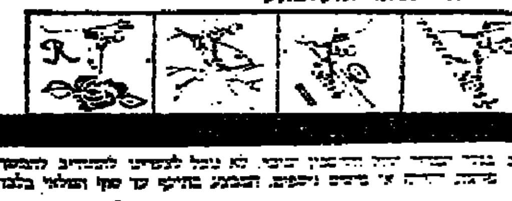

- [illegible]
- המנוע כולל מנורה בתירה.
- מנוע חשמלי תוצרת חוץ.
- המאפשר תפירה בכל מהירות שתרצי.
- 15 אביזרים נכללים במכונה.
- ביצוע מקצועי — תוצרת ממשי עד ברונס.
- הדרכה חינם בבתי-השמר של BROTHER בכל רחבי הארץ.
- גודל סטנדרטי, מתאימה לכל ארון הכירה.
- נבדקה ע"י מכון התקנים הישראלי — ככל דגמי BROTHER המיובאים מהו"ל.

אחריות 5 שנים

adco adv.

* [illegible]

[illegible]

[illegible]

מאת
נעמי גוטקינד

מדוע אין לנו חוק מזון?

ליטמן מור, מנהל שירות המזון במשרד הבריאות דיווח לאחרונה כי בשנת 1974 עלה מספר תלונות הציבור העוסקות במזון ב־20% לעומת שנת 1973. התלונות היו בעיקר על גופים זרים וקלקול במזון. בדיקות שנעשו אישרו את נכונותן של תלונות אלה ומנהל שירות המזון נוטה להסיק מכך שעירנות הציבור גוברת לנושא התברואי. באגרות לחבר של אגוד הצרכנים בישראל מצאנו התייחסות לנושא, מזווית ראיה אחרת לגמרי:

„עדיין קיים המצב, שמספר הצרכנים שאינם מוכנים להתלונן על קילקול במזון גדול ממספרם של אלה המוכנים להקדיש זמן וטירחה כדי להביא את המיצרך המקולקל ללשכה המחוזית הקרובה של משרד הבריאות, ולכן רחוקים המספרים שבידי משרד הבריאות מלשקף את המציאות במלוא חומרתה. לא נעשה עדיין די כדי להבהיר לציבור שתלונה על גוף זר במזון או על זיהום אינה משרתת את האינטרס של היחיד בלבד, כי אם גם את טובת הכלל. וכמו כן לא נעשה עדיין די כדי להקל על הציבור בהליכים הכרוכים בהגשת התלונות, ולו אך על ידי פתיחת לשכות נוספות של משרד הבריאות לקבלת תלונות.

ועולה השאלה: **מדוע ירוד עדיין המצב התברואי ביצור מזון אצלנו?** נכון הוא שלרשות משרד הבריאות עומד מספר פקחים מיזערי — 6 פקחים באזור ירושלים, מהם אחד מפקח מזון, 12 פקחים בתל-אביב, ומהנדס מזון וסגנו ו„13 עולים חדשים" ו-5 פקחים בחיפה, וטרינר ו„3 עולים חדשים" — אך סיבה נוספת, ואולי עיקרית מעניין שבמשך 27 שנות קיומה של מדינתנו הספיק המנגנון התחיקתי שלה להקים שיטתי חיים רבים, אך פסח דווקא על שטח כה חיוני לבריאות העם — חקיקת חוק המזון.

בפברואר 1956 (!) היתה פניה לשרים כלכליים ולכל חברי הכנסת בדרישה נמרצת לדאוג לחקיקת חוק מזון אשר יחליף את הצווים והסעיפים של **חוק מנדטורי משנת 1936**, ויקבע את חובותיהם של יצרני מזון ומשווקים בקשר לטיב, אריזה, תחזוקה, הובלה ועוד, וכן דרכי הענישה לעבריינים. אולם עם הגשתה פרצה מחלוקת בין משרד מסחר והתעשיה ומשרד הבריאות על סמכויות בביצוע החוק, והסיכסוך נמשך למעלה מ-10 שנים. עובדה הצעה סופית מטעם משרד הבריאות, אך זו לא הגיעה לקריאה שניה בכנסת עד היום. הננו מפגרים איפוא בתחום זה אחר מדינות מתקדמות אחרות. במשך כל השנים שנמשך הדיון בנושא זה לא הספיק אגודנו להעלות את העניין לפני **חברי הכנסת, שנבחרו על ידי צרכנים וחובתם לעמוד על חקיקת חוק מזון** שיגן על הציבור שבחר בהם. היו תגובות מעודדות מחברי כנסת שונים אשר הבטיחו פעילות, אך ההבטחות לא קוימו עדיין".

רמת התזונה במשפחות מרובות ילדים

[illegible]

מאחר שהמחקר הנזכר מתייחס לאכילה ולא לתנאי חיים אחרים, כדאי אולי לצטט עוד כמה מן הממצאים שהתגלו בו. מסתבר, למשל, שבמשפחות מרובות ילדים אוכלים הרבה בשר בקר פירות ירקות ולחם, ומרבים בשתיית משקאות תוססים עליהם מוציאים סכום גבוה. לעומת זאת — דברי חלב הם בתחתית הסולם (אצל רבות מן המשפחות הללו לא נמצאו סירים חלביים — כל המטבח היה בשרי!) וגם אספקת הברזל הנובעת מכבד, למשל, לקויה. לעומת המחסור בסידן וברזל — רמת הויטמינים באמור גבוהה, בשל ריבוי פירות ירקות וגם באכילת ביצים אין צמצום. בעקבות הימצאים אלה הודיעו המשפחות שהסכימו להשתתף במחקר לצמצם את צריכת בשר הבקר, המשקאות התוססים (לימדו אותם להכין לימונדה ביתית וסירופים ביתיים) והלחם — ולהוסיף לתפריט חלב, גבינה לבנה, כבד וסויה. ההדרכה האישית שניתנה לארבעים ושתיים האמהות מרובות הילדים נשאה תוצאות חיוביות. החסכון שהושג בכמויות הבשר הופנה אמנם לשם רכישת מצרכים כמו דברי חלב או כבד. אגב, מעניין שדווקא במשפחות נזקקות אלה הושם דגש על קניית בשר בקר יקר ומשובח, והן היו זקוקות להסלצת המדריכות כדי לעבור לבשר זול יותר או לדגים, שערכם התזונתי אינו פחות מזה של הבשר. מפת"צ גם שאמהות מרובות ילדים נוהגות להשליך לפח כמויות לחם ניכרות. בעקבות ההדרכה הן למדו על האפשרות להכין פשטידות, לחם מטוגן בביצה, פירורי לחם וכד', בעבור רבות מן הנשים היה זה „רעיון" חדש לגמרי והן סיגלו לכן אותו בשמחה.

על מועדוני כביסה לעקרות בית

[illegible]

דברים אלה מצאנו בדירת של חיים מקלר, בוגר בי"ס לעבודה סוציאלית של אוני' בר־אילן ועובד קהילתי במועצה אזורית מרחבים, כפי שהובאו בספר. דרישותן לעניינים סוציאליים היוצא בטעם משרד הסעד בירושלים. מר מקלר ממשיך ומתאר את המושב שבו הוקם מועדון הכביסה הראשון.

כיום בשתה הכונה כמשפחות וקרוב לשמונה מאות נפש. הוא המושב המאוכלס ביותר בין ישובי המועצה האזורית מרחבים. הרשביה, יוצאי תימן שהגיעו בשנת 1949 במבצע „כנפי הקסמים". הם הסלאים לרוב.

הכי קשה — נקיון הבית

מתוך כתשעים בתי אב אלה נפקדו שבעים ושש נשים שגילן הממוצע — 39 ומספר הילדים הממוצע בכל משפחה — 7. כל הנשים הללו, פרט לאחת, הן ילידות תימן. השאלון שהוכן עורך הדיוות הכיל מספר שאלות הקשורות בתפקידי עקרת הבית: הנשים נשאלו מהן שלוש עבודות הבית הנראות להן הכי קשות. 64% מהנשים ענו שנקיון הבית הכי קשה, 37% ענו שעריכת קניות היא הכי קשה ו־31% ענו שכביסה היא הכי קשה.

על ידי הקמת שרות הכביסה נעזור באופן ישיר לשליש מהנשים, אבל באופן עקיף, דרך הפעילות החברתית, נוכל גם לעזור לנשים בבעיות של עריכת קניות ונקיון הבית וזאת על ידי הדרכה מתאימה בנושאים אלה. ארבעים ושתיים נשים מכבסות שתים עד שלוש פעמים בשבוע כאשר שבעי־ישנים נשים מכבסות לפחות פעמיים בשבוע. בקשר לזמן המוקדש לכביסה, נראה שארבעים נשים מקדישות כשתיים עד חמש שעות בשבוע לכביסה. בקשר לשימוש בשרות כביסה התברר לנו שמתוך שבעים והשש הנשים שנסקרו, לשישים מהן יש מכונת כביסה בבית. מתוכן מטרו הסש נשים שיש להן מכונות מקולקלות.

רוב הנשים שהשתתפו במשאל מעדיפות לכבס בשעות בין עשר בבוקר לשתיים אחה"צ ורובן סבורות, שכביסה במכבסה ציבורית זולה מכביסה במכונה ביתית. רובן גם ביקשו להצמיד את המועדון החברתי שהוצע להן — לחדר הכביסה, בניגוד שזה יאפשר להן לנצל את זמנן ואת הפכן בצורה הכי יעילה.

שתיית קפה — הכרחית

הנשים נתבקשו לבחור שלושה פרטים מרשימת ציוד שרצוי שיהיו בחדר פעילות. פורטו בשאלה הכישה פריטים: עתונים וכתבונים, רדיו, פטיפון ותקליטים, טלויזיה, אפשרות לשתות תה או קפה. שבעים אחוז מהנשים אמרו שהכרחית אפשרות לשתות קפה או תה במועדון. שבעים ושלושה אחוזים אמרו שהכרחי רדיו במועדון, וארבעים וארבע אחוזים הצביעו על פטיפון ותקליטים.

בינתיים, הצליח העובד הקהילתי לאסוף סביבו שבע נשים שיהוו ועד מועדון הכביסה.

מוכנה התחלה של הג לעבריה במסגרת ביצור הבצורות והפעלת חוג לכלכלת בית. החלט על ידי הועד במסגרת כלכלת בית הן הלמדות בישול והגשה וטיפול בבגדים, בשלב יותר מאוחר הוגו שיהיהם לבעיות חינוך ילדים. בהקדם האפשרי יפתח קורס להוריב למכהקי ידים. בחישוב בין נשי המושב, מצאנו מועמדה להתפקיד של רכזה שנבנה על הדרישות.

בסך הכל נראה שיוזמה זו היבית בריבה וכי יצרי היה להקים שרשרת מועדוני כביסה ברחבי הארץ.

משרד העבודה הפיץ נוהלים ודרכי עבודה בגני הילדים

[illegible]

הימים הראשונים בגן הם הקובעים. אפוא, את האוירה שתשרה במשך הזמן בין המחנכת, הילדים וההורים ואם זו אכן תהיה אוירה של איבון, של פתיחות, של הבנה ושל גישה כמעמיקה לכל ילד ואם.

במטרה להקל על הילד והאם את ההסתגלות למוסד החינוכי הקים משרד החינוך והתרבות ועדה מיוחדת לקביעת נוהלים ודרכי עבודה לשבוע הראשון בגני הילדים. בראש הועדה עמדה הגב' רבקה בן־אליעזר, מפקחת במחוז תל־אביב, וחבריה היו מחנכות בגיל הרך ובהן מנהלת המחלקה לגננות במרכז ההסתדרות המורים הגב' גילה רם ונציגי הרשויות המקומיות.

הועדה קיימה דיונים רבים בהם גיבשה עקרונות, רעיונות וגישות חדשות לנושא פתיחות שנת הלימודים בגני הילדים. לפני כחודשיים סיכמה הועדה את המלצותיה שאושרו לאחרונה ע"י יו"ר הועדה לחינוך יסודי במשרד החינוך מר אפרים רוקה המפקחת הארצית של גני הילדים ד"ר נחמה בירנינב.

השבוע החל המשרד להפיץ את הנוהלים ודרכי העבודה החדשים ברשויות המקומיות ובגנים בחוברת מיוחדת וזאת במטרה שהחומר יגיע, יילמד והבבר יופעל בפתיחות שנת הלימודים הקרובה ב־31 באוגוסט.

בחוברת נאמר כי חלוקת הילדים בגן של יותר מכיתה אחת תיעשה על־פי העקרונות הבאים: ילדים שביקרו בכיתה לפני שנה, משפחות שילדיהם ביקרו באותה כיתה ואיזון בין המינים. מומלץ לקיים ביום הראשון בגן מסיבת היכרות בין כל הילדים והוריהם ולאחר מכן להשאיר בגן קבוצת ילדים עם האמהות לשם שיחות אינדיבידואליות, היכרות אישית עם תור 2 — תור 2 — תור 2 האם הילד וסידורים ראשונים. למחרת, היום השני בגן, יובאו בבוקר כל הילדים ולקראת השעה 11.00 תישאר קבוצת הילדים השניה עם האמהות. ביום השלישי ישהו כל הילדים בגן עד 12.00 ומשעה זו עד 13.00 הישיבה (בגינת הצדרך) ההיכרות עם הילדים הנותרים. מהיום הרביעי ואילך ישהו כל הילדים בגן. רצוי לקצר את שהותם בגן של הילדים הסובלים מקשיי קליטה עד להסתגלותם.

הפרקים הבאים בחוברת הנהלים מציעה לגננת פירוש הנושאים הפעילויות בגן בשבוע הראשון, ארגון הגן והעבודה החינוכית בעיד.

אסיפת הורים ראשונה היא מאורע הגורם התרגשות לרוב הגננות והאמהות ועל־כן התייחסה ועדת הנוהלים לנושא זה בפרק מיוחד שבו נכללות הנחיות מפורטות לגננות כיצד להתכונן למאורע זה, ואיך להציג הנושאים בפני ההורים. בין השאר מומלץ לגננות לנסות לערוך אסיפת הורים יום או יומיים לפני תחילת שנת הלימודים שכן הדבר יקל על קליטת הילדים.

בנספח לחוברת מוצעים נוסח של אגרה להורים עם פתיחת שנת הלימודים, כאשר להורים, ברכת הרשות המקומית ונוסח תחר בקשר לדרך בואם של הילדים לגן ועזבם הביתה.

בנושא האחרון מדגיש משרד החינוך והתרבות כי הולכת הילדים בבוקר עד פתח הגן והחזרתם אחרי שעות העבודה מפתח הגן לביתם היא בתחום האחריות הבלעדית של ההורים. ההורים נדרשים לא להקדים להביא את הילדים לגן לפני שעות הפתיחה ולא לאחר לקחתם אחרי שעות העבודה.